

Torsdagen den 15 december

Kl. 09.00–18.44

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 24 november justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2016/17:170

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:170 Turkiska statens förhållningssätt till folk-
mordet seyfo

av Robert Hannah (L)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 19 december
2016.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 14 december 2016

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2016/17:194

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:194 Naturbruksutbildningarna

av Alexandra Anstrell (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 januari 2017.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 14 december 2016

Utbildningsdepartementet

Anna Ekström

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelser

2016/17:62 till utrikesutskottet

2016/17:63 till socialförsäkringsutskottet

2016/17:70 till försvarsutskottet

*Ekonomisk trygghet
vid sjukdom och
funktionsnedsättning*

§ 4 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2016/17:SfU1

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (prop. 2016/17:1 delvis)

föredrogs.

Anf. 1 MATHIAS TEGNÉR (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag gällande utgiftsområde 10 och därmed också bifall till regeringens budgetproposition samt avslag på alla motioner.

De frågor som utgiftsområde 10 behandlar är bland annat sjukförsäkring, förtidspensioner, till viss del handikappersättningar och arbetsskadeförsäkring. Ibland framställs området som att det bara handlar om procentsatser och nivåer. Ingenting kunde vara mer fel än så. Bakom siffrorna finns människor av kött och blod, män och kvinnor som har drabbats av sjukdom. Det kan vara cancer, det kan vara benbrott, men det kan också vara utmattningssyndrom. Kort sagt handlar detta område om något större än just procentsatser. Det handlar om vilket samhälle vi vill leva i. Det handlar i mångt och mycket om den svenska modellen.

Den svenska modellen är ett begrepp som man använder i lite olika sammanhang. När jag talar om den svenska modellen tänker jag framför allt på tre saker. För det första sunda finanser och ett väl tilltaget men klokt utformat skatteuttag. För det andra en arbetsmarknad som präglas av samförstånd mellan arbetsgivare och arbetstagare där kollektivavtal är norm och där det finns en väl tilltagen arbetsmarknadspolitik som gör att man kan gå från ett arbete till ett annat. För det tredje en väl utbyggd välfärd. Det kan handla om kraftigt skattesubventionerade förskolor och skolor. Men det handlar också om våra gemensamma försäkringar. Det är gemensamma försäkringar som skyddar vid sjukdom och arbetslöshet. När en betänker detta skulle jag vilja säga att utgiftsområde 10 handlar ganska mycket om hjärtat i den svenska modellen.

Herr talman! Det är allmänt känt att alla människor kan drabbas av sjukdom. Det kan drabba mig, det kan drabba dig, det kan drabba, Gud förbjude, herr talmannen eller varför inte statsrådet Strandhäll. Med den vetskapen att alla kan drabbas av sjukdom har vi kommit fram till att vi ska ha ett system som bygger på idén att det är smartare med gemensamma lösningar än att var och en försöker hitta en privat försäkring. Kort sagt är det smartare att vi gemensamt löser problem.

Vi vet också att länder med robusta offentliga försäkringar och rejäla välfärdssystem har högre sysselsättning, lägre arbetslöshet och också färre sociala problem. Det kan vara alltifrån oönskade tonårsgraviteter med allt vad det kan innebära till, låt oss säga, kriminalitet. Dessutom har välfärdsstater större social mobilitet, vilket är extremt viktigt för oss som tycker att politik ska bidra till varje individs frihet.

Med den vetskapen är det naturligt att tycka om budgeten som ligger på bordet här i dag. Den satsar på att stärka ersättningar för dem som har blivit sjuka. Jag tänker till exempel på höjningen av garantipensionen för förtidspensionärer. Men budgeten satsar också på pengar till Försäkringskassan. Det är inte för att vi vill lägga mer pengar på myndigheter, utan det är för att Försäkringskassan ska kunna arbeta med att de människor som är sjuka också ska komma tillbaka i arbete.

Herr talman! Ibland argumenterar borgerligheten för att ersättningarna för sjuka och arbetslösa måste komma ned för att människor ska arbeta. Vad jag inte förstår är, och det ingen har förklarat för mig, att om det nu är så, hur kommer det sig att länder med stora generella försäkringar också är länder där man har låg arbetslöshet och hög sysselsättning?

Här står en strid i svensk politik. Jag ser en av utmaningarna i att den före detta regeringen ibland lät som en socialdemokratisk regering i retoriken, men som en tjuv om natten försämrade den våra gemensamma försäkringar. Det innebär att vi i dag står inför ett läge där vi måste förbättra våra gemensamma försäkringar. Det är inte bara bra för dem som är sjuka, utan det är också bra för arbetsmarknaden som sådan.

Därför, herr talman, är det inte heller någon slump att vi ser att arbetslösheten sjunker i dag. Vi har den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år, och vi har den högsta sysselsättningsnivån som någonsin har uppmätts av Eurostat i ett EU-land. Jag upprepar: Vi har den högsta sysselsättningsnivån som någonsin har uppmätts av Eurostat i ett EU-land.

Om man kontemplerar det jag precis har sagt, herr talman, handlar utgiftsområde 10 inte bara om procentsatser och siffror utan om vilket samhälle vi i framtiden vill leva i. För mig handlar det om ett tryggt, fritt och rättvist samhälle.

Herr talman! I år höjdes taket i a-kassan och därmed också taket för de sjuka som också är arbetslösa. Trots det senaste årets förbättringar behövs fortfarande förstärkningar av både a-kassa och sjukförsäkringar när det gäller både belopp och tak.

För generella trygghetsförsäkringar finns flera starka argument. Jag har nämnt några av dem, men jag tänker nämna tre till.

1. Generella försäkringar är effektivare, smartare och mer kostnadseffektiva än privata.
2. Trygga människor vågar mer. Det är ett system som har tjänat oss väl. Det har inneburit att människor i vårt avlånga land vågar flytta och byta arbete.
3. Det är bättre för jobbets skull. Som jag nämnde tidigare, om man tittar runt om i världen ser man att det är just i länder med starka generella välfärdssystem som man har den högsta sysselsättningsgraden och den lägsta arbetslösheten.

Därför, herr talman, hävdar jag att det är riktigt, viktigt och nödvändigt att stärka våra gemensamma försäkringar, och det är vad denna budget gör. Det beror på, som jag sa, att det är effektivare, ger tryggare människor och är bättre för jobbens skull.

Jag yrkar därför bifall till budgetpropositionen för 2017. Det är ett steg mot att förbättra våra sociala försäkringar för att möta de utmaningar vi står inför i framtiden.

(Applåder)

Anf. 2 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! Jag tyckte att det var intressant att lyssna på Mathias Tegnér. Jag blev glad när du började med att ta upp sjuktagen och rehabiliteringen. Vi hade en väldigt diger diskussion och förslag i Socialförsäkringsutredningen. Där sa vi att vi hade kunnat ta bort den borte gränsen om vi hade gjort mycket mer för att förstärka rehabilitering och uppföljning i ett tidigare läge.

Vad är det Socialdemokraterna och regeringen har gjort för att förstärka rehabiliteringen och uppföljningen i ett tidigare läge? Vi ser att sjukskrivningarna ökar igen. Det gäller både de korta och de långa.

Anf. 3 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Solveig Zander! Ingen kan tvivla på att det här är en fråga som du brinner mycket för.

Låt mig börja med att säga att ökade kostnader i sjukförsäkringen är ett problem, framför allt för att det bakom siffrorna finns sjuka människor. Ingen ska behöva tvivla på att regeringen har tagit krafttag mot både ohälsa och ökade kostnader. Jag är säker på att statsrådet Strandhäll kan utveckla det jag säger nu.

Ett exempel är regeringens åtgärdsprogram. I sju punkter pekas olika områden på arbetsmarknaden ut som behöver förbättras för att få ned sjuktagen. Jag tänker också på avsiktsförklaringen, som handlar om att arbetsmarknadens partner har kommit överens om hur man kan arbeta för att skapa en bättre arbetsmiljö för Sveriges löntagare.

Jag tänker även på de satsningar som har gjorts på den offentliga sektorn, nämligen de 10 välfärdsmiljarderna. När vi ser var sjukskrivningarna ökar som mest, hos kvinnor i offentlig sektor, kan en av orsakerna vara att den före detta regeringen ägnade sig åt att sänka skatterna, vilket gjorde att pengarna minskade i den offentliga sektorn. Den politiken har vi vänt på, och vi satsar bland annat 10 miljarder på välfärden.

Ingen ska behöva vara orolig för att regeringen inte arbetar hårt för att få ned sjuktagen. Man arbetar även lika hårt för att göra Sveriges arbetsmarknad bättre för människorna som finns där.

Anf. 4 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! Det var ett intressant svar. Alliansregeringen genomförde en rehabreform i form av en rehabkedja som bidrog till att sjuktagen sjönk oerhört mycket.

Nu när sjuktagen stiger igen säger Mathias Tegnér att regeringen har föreslagit olika åtgärder, men uppenbarligen har de inte givit resultat. Alla punkter som ni har föreslagit har inte genomförts. Dessutom har ni brutit överenskommelsen om att inte ta bort den borte gränsen förrän alla tidiga

rehabiliteringsåtgärder har givit resultat. Ni har inte väntat på att de förslag ni har haft skulle ge resultat. Det går ut över de människor som i dag är sjukskrivna. De får inte sin sjukpenning. Sjuka människor nekas sjukpenning. Era förslag har inte medverkat till att människor inte kommer i kläm.

Varför har ni brutit överenskommelsen om att den bortre gränsen inte skulle tas bort förrän rehabiliteringsåtgärder, som ni påstår att ni har föreslagit, har givit resultat?

Anf. 5 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! Låt oss börja med historien. Från 2003 har sjuktalen minskat. Det är inte så att de som av ett trollslag började minska 2008 när borgerligheten införde den bortre parentesen. Det är viktigt att ha som utgångspunkt för diskussionen. Sjukskrivningarna minskade redan 2003 och har gjort så ända fram till 2010.

Det är ett problem att sjukskrivningarna från 2010 har ökat mycket. Det är därför som regeringen har vidtagit ett antal åtgärder. Vi ser nu att det ger resultat. I prognoserna skrivs de förväntade kostnaderna för sjukförsäkringen ned. De åtgärder som nu genomförs leder till resultat. Sedan kan mycket väl mer behöva göras, men ingen ska tvivla på att det har gjorts ett antal saker. Där ser vi effekt.

Det jag inte förstår, Solveig Zander, är varför du och andra politiker tror att det är just den bortre parentesen som gör att människor blir friska. Vi vet att över 100 000 människor blev utförsäkrade på grund av den bortre parentesen. Antingen kastades de ut ur systemen och fick söka socialbidrag eller leva på maken, eller så kastades de mellan systemen, vilket ledde till oro.

Där vi skiljer oss åt är att jag inte tror att sjuka människor blir friskare bara för att de blir fattiga. Där vi också skiljer oss åt är att jag inte tycker att vi ska finansiera ytterligare skattesänkningar genom att skära ned för dem som faktiskt är sjuka. Det är ogenomtänkt, oklokt och orättfärdigt.

(Applåder)

Anf. 6 TINA GHASEMI (M):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till vår reservation nr 14.

Sverige ska vara ett starkt samhälle som håller ihop. Den som är sjuk eller skadad och inte kan arbeta ska ha rätt till ersättning, vård och rehabilitering. Den som har eller får tillbaka sin arbetsförmåga måste alltid få stöd och hjälp att komma tillbaka i arbete.

När sjukfrånvaron kraftigt ökar behöver samhällets insatser stärkas för att på ett bättre sätt motverka riskerna för utanförskap. Samtidigt som antalet sjukfrånvarande ökar finns det också en förändring i vad sjukfallen utgörs av. Antalet startade sjukfall med psykiatriska diagnoser ökar dramatiskt och är sedan 2014 den vanligaste sjukskrivningsorsaken. 95 procent av de startade sjukfallen med psykiatriska diagnoser år 2015 utgörs av olika typer av depressioner och ångestsyndrom.

Ur individens perspektiv leder sjukfrånvaron till sämre privatekonomi, och en lång frånvaro från arbetsliv leder ofta till färre sociala kontakter i vardagen. Utanförskapet är både ekonomiskt och socialt. Effekterna kan också vara stora i nästa generation. Barn till föräldrar som är långtidssjukskrivna tenderar att själva bli sjukskrivna i högre grad än andra.

Samhällets utgifter för sjukfrånvaron har ökat under flera år. Anslaget för sjukpenning och rehabilitering uppgick till 32 miljarder kronor år 2014. I år beräknas de ligga runt 42 miljarder kronor. Dessa summor kan jämföras med 2010, då motsvarande kostnader var 20 ½ miljard kronor.

För Moderaterna är det därför självklart att samhällets insatser i möjligaste mån ska inriktas på att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet. Vi har i vårt budgetförslag presenterat en rad förslag som syftar till detta. Vi vill se en särskild rehabiliteringskedja för lätta psykiska diagnoser med tidigare insatser kombinerat med specialiserade handläggare hos Försäkringskassan och ett särskilt omställningsspår hos Arbetsförmedlingen.

Vi lyfter upp vikten av arbetsmiljön, och vi föreslår en riktad tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön i grupper med hög risk för sjukfrånvaro. Dessutom föreslår vi utvecklade och förbättrade möjligheter till förebyggande insatser, till exempel en förebyggandegaranti där en rimlig målsättning är att den som har ett jobb och är i behov av förebyggande insatser ska kunna påbörja dessa inom en månad.

Vi menar att det inte är vare sig rimligt eller hållbart att svenskarna, som är ett av de friskaste folken i världen, har så jämförelsevis hög sjukfrånvaro. Därför måste alla delar av sjukförsäkringen bättre stödja återgången till arbete. Samtidigt måste sjukförsäkringen kompletteras med bättre förebyggande insatser och rehabilitering.

Våra reformförslag innebär viktiga steg för att bättre än i dag hjälpa människor tillbaka till arbete och egen försörjning. Det lägger grunden till ett starkare Sverige där alla ges möjlighet att komma till sin rätt.

(Applåder)

Anf. 7 LINUS BYLUND (SD):

Herr talman! Vi debatterar socialförsäkringsutskottets betänkande 2016/17:SfU1 *Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning*. Det här är ett stort utgiftsområde, precis som alla utgiftsområden i socialförsäkringsutskottet. Jag vill börja med att hänvisa till vår budget och vårt särskilda yttrande för en komplett bild av vad vi har för politik på området. Jag tänkte tala om några specifika saker.

Den stora grupp svenskar som står utanför arbetsmarknaden är ett ämne för daglig debatt. Så är det väl i alla tider – arbetslösheten är alltid en het potatis. Den är alltid viktig, men den blir viktigare i takt med att vi blir färre som ska försörja fler.

Inte sällan skapas nya arbetstillfällen i små och medelstora företag. För ett mindre företag kan en olycklig rekrytering i dag innebära stora konsekvenser, och man är därför extra försiktig vid nyanställning. Man kan tycka vad man vill om det, men så är det och så kommer det att förbli. Så länge en sjuk medarbetare innebär en stor kostnad för företaget är man extra försiktig med att anställa en sådan.

För den som är arbetslös och har en sjukdomshistorik som sticker ut eller har sviktande hälsa blir följderna av detta i värsta fall att avståndet till arbetsmarknaden ökar. Ju längre tiden går, desto större blir avståndet.

För att stimulera svensk sysselsättning och tillväxt och samtidigt skapa möjligheter för just dessa arbetslösa att komma in på arbetsmarknaden vill Sverigedemokraterna införa en ordning som i praktiken innebär slopat sjuklöneansvar för upp till nio anställda, detta så att företagen vågar rekry-

tera även människor som kan komma att vara sjukskrivna mer än genomsnittet. Den som kan grundläggande statistik förstår att det är ganska många.

Det här verkar regeringen inte alls tro på. Man verkar tro att det fungerar precis tvärtom – att denna svaga grupp i stället hjälps av högre trösklar in på arbetsmarknaden eller att anställningarna ökar om man gör det dyrare för företagen att anställa.

I våras lanserade man ett förslag från regeringens sida om att låta företagen vara med och betala kostnaden även för långtidssjukskrivna. Efter tung kritik ändrade man gudskelov förslaget, ska väl i ärlighetens namn sägas.

Slopat sjuklöneansvar för små och medelstora företag skulle få positiva konsekvenser för den grupp arbetslösa jag nämnt, för många mindre företag och såklart för samhället i stort.

Herr talman! Under senare år har vi uppmärksammats på fall där medborgare i andra EU-länder har tagit del av såväl socialförsäkringen som det kommunala försörjningsstödet. Ibland har det till och med handlat om människor som saknar uppehållsrätt i Sverige.

Detta är inte tanken med den fria rörligheten inom unionen. Den fria rörligheten är till för att medborgare i unionen ska kunna resa fritt för arbete eller nöje.

EU:s medlemsstater har alla åtagit sig ett socialt ansvar för sina medborgare. Det är en av förutsättningarna för att få vara med i EU.

Man kan ha väldigt kritiska synpunkter på de länder som behandlar sina egna medborgare på ett sådant sätt att dessa finner det attraktivt att ta sig till andra EU-länder för att tigga eller söka hjälp hos sociala myndigheter. De kritiska synpunkterna har naturligtvis även jag.

Men om man tror att det underlättar en utveckling i rätt riktning att överta det sociala ansvaret för andra länders medborgare tror man nog väldigt fel. Snarare är det tvärtom. Om Sverige och andra länder inte sätter press på de länder som inte tar socialt ansvar för sina medborgare utan tar deras ansvar gör de sig till en del av problemet snarare än en del av lösningen.

Därför behöver lagstiftningen rörande dessa utbetalningar skärpas. Möjligheten att betala ut försörjningsstöd till medborgare i andra EU-länder bör helt tas bort, och krav på laglig vistelse bör införas för övriga sociala förmåner.

Herr talman! Den som arbetar inom skol- och fritidsverksamhet är oftare sjuk. Det här känner vi säkert igen från vår vardag, alla vi som känner någon som arbetar inom skol- och fritidsverksamhet. Den personen är oftare sjuk.

För att minska smittspridningen inom skol- och fritidsverksamheten – något som naturligtvis gynnar även barnen i verksamheten – föreslår vi att karensdagen för personal i skol- och fritidsverksamhet slopas. För detta anslår vi 400 miljoner kronor för 2017.

Sammanlagt innebär våra förslag på detta utgiftsområde att vi anvisar 4,4 miljarder mer än regeringen till utgiftsområde 10 för 2017.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservation 1.

Anf. 8 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! Tack, Linus Bylund, för anförandet!

Jag har en fråga kopplad till den bortre parentesen. Du nämnde inte den i ditt anförande, men Sverigedemokraterna har om jag förstått det rätt under hela förra mandatperioden men även under den här mandatperioden tyckt att det är rätt och riktigt att ha en bortre parentes.

Som jag anförde i det förra replikskiftet vet vi att över 100 000 människor utförsäkrades. Människor kastades mellan olika system. Människor tvingades att lämna sjukförsäkringen för att söka andra typer av bidrag. I många fall tvingades kvinnor att leva på sin mans lön.

Ibland argumenterar Sverigedemokraterna för att de står på den vanliga människans sida. Då undrar jag hur er syn på den bortre parentesen stämmer överens med det eftersom den bortre parentesen faktiskt går ut över vanliga löntagare – inte bara om de blir sjuka utan också för att den typen av system där man gör sjuka människor fattigare skapar ett tryck nedåt på lönerna generellt.

Min fråga till Linus Bylund är helt enkelt: Hur rimmar er syn på den bortre parentesen med er argumentation att ni står på löntagarnas sida?

Anf. 9 LINUS BYLUND (SD) replik:

Herr talman! Ja, det är alldeles riktigt som Mathias säger. Vi har en syn på löntagare och medborgare som kanske stämmer mer överens med Mathias egen syn än med den hos hans halmgubbar till motståndare.

Som Mathias säkert har märkt har vi inte anslutit oss till Alliansens linje i utskottet rörande att återinföra den bortre parentesen. Vi har en icke svartvit syn på den här frågan. Jag tycker inte att den tidigare lösningen var bra. Jag tycker inte att den nuvarande lösningen är optimal.

Det finns många saker att arbeta med, men självklart tycker vi att man får väga kostnaden mot att människor ska komma i arbete på ett rimligt sätt, både för deras eget bästa och för samhällets bästa.

Jag tror själv på en mer individanpassad lösning än en fast bortre parentes. Men, som sagt, här håller jag med båda om jag får uttrycka mig luddigt.

Anf. 10 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! Jag blev inte riktigt klok på det ledamot Bylund sa. När jag läser i er budget uppfattar jag att ni tycker att idén om en bortre parentes är bra. Det är klart att det gör mig lite orolig. Jag vet nämligen att den bortre parentesen innebar att sjuka människor kastades mellan system och blev utförsäkrade. Vi socialdemokrater tror inte att sjuka människor blir friskare bara för att de blir fattiga.

Det är klart att jag blir lite betänksam. Jag kan inte låta bli att fundera på om det här hänger ihop med den anpassning som Sverigedemokraterna har gjort till Moderaternas politik. Vid flera tillfällen har man fört en rent löntagarfientlig politik. Jag tycker att det stämmer bra överens med diskussionen om den bortre parentesen, men jag kan också nämna Sverigedemokraternas omsvängning i frågan om offentliga upphandlingar eller varför inte frågan om vinster i välfärden.

Jag skulle ändå vilja ha ett tydligt besked från Linus Bylund. Hur kommer ni att agera framdeles? Hur kommer ni att agera efter ett val vad gäller den bortre parentesen? Jag tror att det är många som vill veta det, eftersom den bortre parentesen är skadlig för många människor.

Anf. 11 LINUS BYLUND (SD) replik:

Herr talman! Nu blev det väldigt många frågor på en och samma gång. Mathias första konstaterande var att han inte blev riktigt klok. Där kan vi kanske vara överens.

Skämt åsido! När det gäller den offentliga upphandlingen handlar det om att vi inte tycker att löntagare på den svenska arbetsmarknaden ska ha olika villkor. Det är mycket märkligt att regeringen verkar tycka det och vill införa de här reglerna. De reglerna satte vi stopp för, och det är jag stolt över.

När det gäller den bortre parentesen och hur vi kommer att agera efter valet är det som jag säger. Jag tycker inte att det ska vara en hård bortre parentes på det sätt som tidigare varit fallet, men den lösning vi har nu är också problematisk, eftersom sjukdomarna ökar.

Det kommer att bli en förhandlingssituation. Jag är inne på linjen att det blir mer individanpassat, men att försäkringen inte kan fortsätta i all evighet.

Anf. 12 RICKARD PERSSON (MP):

Herr talman! Med årets budget fortsätter den grönröda regeringen arbetet med att utjämna klassklyftor, förstärka det sociala skydds nätet och skapa välfärd som kommer alla till del.

Jag noterar att Alliansens partier – i år liksom förra året och flera år dessförinnan – vill skära ned i välfärden, framför allt för dem som redan har det sämst. Man vill bland annat ta bort de ökade ersättningarna i välfärdssystemet, både dem vi har och dem vi nu inför. Det gäller till exempel inom sjuk- och aktivitetsersättningen.

Dessutom vill allianspartierna, som vi har hört här i debatten, återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Man tror alltså, liksom förra året, på mirakel: att en människa blir frisk från den ena dagen till den andra bara för att man fixerar ett visst datum i en rehabiliteringskedja. Och om nu allianspartierna inte tror på mirakel måste de i stället tycka att bara för att den enskilde har oförsämdheten att vara sjuk länge ska minsann denne ha det väldigt snålt ekonomiskt, med allt vad det innebär av oro och därmed minskad mottaglighet för rehabilitering och i sämsta fall ett försenat tillfrisknande.

Vi regeringspartier satsar i stället på progressiva åtgärder för att dels undvika ohälsa, dels understödja individen så att denne kan återkomma i arbete. Vi har lagt fram ett brett åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro som bland annat har lett till en ökad medvetenhet om allvaret i sjukskrivningsfrågan och därigenom till en ökad mobilisering bland olika aktörer för att bryta uppgången i sjukfrånvaron.

En överenskommelse har gjorts mellan Sveriges kommuner och landsting om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess. Inom ramen för denna överenskommelse vill jag särskilt peka på att regeringen ger stimulansmedel till landstingen för så kallade koordinations-

torsfunktioner som samordnar insatserna både internt i hälso- och sjukvården och externt med arbetsgivare och Försäkringskassan. Man avser att se över förutsättningarna för att införa permanenta funktioner för rehabiliteringskoordinering, vilket bland annat den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har föreslagit. Jag tror på dessa koordinatörer, för jag har sett att detta fungerar i praktiken i den begränsade omfattning det hittills har funnits.

Jag vill också belysa det faktum att regeringen gett Försäkringskassan i uppdrag att utvärdera och överväga hur det nuvarande arbetsplatsnära stödet till arbetsgivarna kan utvecklas. En utvärdering av detta, inklusive eventuella förslag till förbättringar, kommer att redovisas till regeringen i början av nästa år. Miljöpartiet vill här särskilt lyfta fram företagshälsovården som en viktig aktör för det förebyggande ohälsarbetet, men vi ser gärna att företagshälsovården utökas till att omfatta mer rehabiliterande åtgärder.

Miljöpartiet har särskilt drivit frågan om de studerandes villkor i socialförsäkringarna, inte minst i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Det är därför glädjande att konstatera att frågan nu bereds inom Regeringskansliet och att regeringen ser det som ett prioriterat arbete att stärka studerandes skydd vid sjukdom.

Det är oroande att antalet unga personer med aktivitetsersättning ökar. Därför tar regeringen ett helhetsgrepp kring frågan om aktivitetsersättning. Det är inte minst påkallat efter Riksrevisionens kritik, där deras övergripande slutsats är att syftet med aktivitetsersättningen inte uppnås och att ersättningen inte lever upp till riksdagens och regeringens mål om ett aktivt förhållningssätt för unga med nedsatt arbetsförmåga.

Därför är ett av de sju prioriterade områdena i regeringens åtgärdsprogram att skapa bättre möjligheter för unga med funktionsnedsättning eller sjukdom att komma i arbete. Riksrevisionen bedömer att de insatser som görs av Finsam, de finansiella samordningsförbunden, fyller en viktig funktion när det gäller att aktivera unga med aktivitetsersättning. Därför finns också ett uppdrag till förbunden att prioritera dem som har aktivitetsersättning.

När det gäller Försäkringskassan som myndighet och arbetsgivare får jag väl konstatera att det finns ett antal utmaningar att hantera på det personalpolitiska området. Även regeringen bedömer att Försäkringskassan inte fullt ut har uppfyllt sitt arbetsgivarpolitiska ansvar. Sjukfrånvaron hos medarbetarna vid myndigheten fortsätter att stiga, och fler upplever en ansträngd arbetssituation och hög arbetsbelastning. Personalomsättningen inom myndigheten totalt ökade förra året från 7 till 9 procent. Detta är naturligtvis ett stort bekymmer, nu när vi talar om att vi måste sköta rehabiliteringskedjan och att Försäkringskassan ska vara på fötterna när det gäller att få människor tillbaka till arbete.

Jag utgår från att regeringen uppdrar åt Försäkringskassan att ta itu med dessa utmaningar och att regeringen återigen betonar vikten av detta. Jag vet att Försäkringskassan redan i dag arbetar för att bromsa ökningen i sjukfrånvaron genom tidiga insatser, rehabiliteringsarbete och större fokus på hållbarhet och hälsa. Det har tagits ett strategiskt initiativ för att minska den interna sjukfrånvaron, och det är ett av de arbeten som myndigheten kommer att bedriva fram till 2020. Det är naturligtvis helt rimligt att en

myndighet som Försäkringskassan föregår med gott exempel i arbetet mot ohälsa i arbetet.

Herr talman! Med detta inlägg ber jag att få yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 13 TINA GHASEMI (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Rickard Persson.

I veckan kom det en rapport från Riksrevisionen som ni säkert har tagit del av. Den visar tydligt att indragen sjukpenning i genomsnitt inte påverkar personers hälsa negativt och att chansen att den sjukskrivna blir kvar på arbetsmarknaden ökar. Det slås också fast att ju längre en person är sjukskriven, desto större är risken att förlora jobbet. Att inte ha en arbetsgivare försvårar återkomsten till arbetslivet. När någon får sjukpenningen indragen minskar sannolikheten att individen inom tre år har lämnat arbetsmarknaden och fått sjuk- och aktivitetsersättning.

Dessutom såg man i samma rapport att arbetsinkomsten bland dem som nekades var högre ett år efter beslutet än bland dem som hade fått fortsatt sjukskrivning. Detta ska då ställas mot regeringens politik.

När man tog bort den bortre tidsgränsen konstaterade man i sitt eget förslag: ”Följaktligen beräknas avskaffandet av den bortre tidsgränsen leda till att antalet långa sjukfall successivt ökar. Samtidigt förväntas inflödet av nya sjukfall dämpas. Sammantaget beräknas reformen leda till ca 7 000 fler pågående sjukfall i slutet av 2016.”

I remissvar till regeringen varnades för att dessa beräkningar sannolikt skulle vara optimistiska. Både Inspektionen för socialförsäkringen och Riksrevisionen varnade för detta. Trots detta valde regeringen att gå vidare med sitt förslag.

Jag tycker att det nu är dags för Miljöpartiet att börja lyssna på vad expertorganen säger i stället för att hela tiden fastna bakom ideologiska skygglappar.

Anf. 14 RICKARD PERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag har inte uppfattat någon fråga direkt. Jag kan dock konstatera att det har skett en inbromsning av de ökade sjukskrivningarna och de ökade sjukfallen. Den inbromsningen har skett under den tid vi inte har haft den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Detta motsäger det du sa i ditt långa anförande här, Tina Ghasemi. Jag ser alltså inga problem med detta.

När vi hade den bortre tidsgränsen bollades människor runt bland myndigheterna. De kom från Försäkringskassan. Den bortre tidsgränsen gör ju inte att människor blir friskare; de blir bara utförsäkrade och får sämre ekonomi. Så kom de till en annan myndighet. De bollades över till Arbetsförmedlingen, som inte vet vad de ska göra med en sjuk människa som inte är mottaglig för rehabilitering. I värsta fall ledde det, vilket också konstaterades av tillsynsmyndigheterna, till försämringstillstånd när en annan myndighet skulle börja med rehabiliteringsinsatser som individen inte var mottaglig för. Detta kringbollande av individer i myndigheter är inte värdigt en välfärdsstat.

Prot. 2016/17:47
15 december

*Ekonomisk trygghet
vid sjukdom och
funktionsnedsättning*

Anf. 15 TINA GHASEMI (M) replik:

Herr talman! Låt oss komma ihåg att statens direkta utgifter för sjukpenning och rehabilitering var 32 miljarder kronor år 2014, vilket jag också nämnde i mitt huvudanförande. I årets budgetproposition har regeringen avsatt 42 miljarder. Det är alltså en kostnadsökning på över 10 miljarder kronor. Det talar inte för att utvecklingen går åt rätt håll.

När man tittar på regeringens egna förslag kan man se att regeringens eget mål om nio sjukskrivningsdagar till år 2020 troligtvis inte kommer att uppnås. Regeringens eget mål kommer alltså inte att uppnås. Därför efterlyser jag mer konkreta åtgärder här och nu.

Här har vi moderater föreslagit en rad olika reformer. Det handlar bland annat om en stärkt rehabiliteringskedja, en specifik rehabiliteringskedja för den psykiska ohälsan och om att återinföra den bortre tidsgränsen.

Jag vill också poängtera att Sverige är helt unikt. Vi är det enda land i hela världen som inte har en bortre tidsgräns. Alla expertorgan säger att en bortre tidsgräns minskar sjukskrivningstalen.

Utöver den bortre tidsgränsen vill vi såklart att arbetsförmågan regelbundet ska undersökas. Här efterlyser jag fortsatt vad regeringen har för konkreta åtgärder för att minska sjukskrivningstalen.

Anf. 16 RICKARD PERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag skulle gärna kommentera det Tina Ghasemi sa nästan sist, att erfarenheten visar att en bortre tidsgräns minskar sjukskrivningstalen. Ja, men det är kanske för att människor blir utförsäkrade som sjukskrivningstalen minskar. Det är inte för att de blir friska. Detta är den stora skillnaden, när vi nu bollar med statistik.

Tina vet mycket väl att Försäkringskassan har varit inne i en process. Det var den här regeringen som såg till att Försäkringskassan fick mycket mer resurser för att sköta sitt rehabiliteringsuppdrag, som man tidigare inte hade lyckats med under en följd av år då ni satt i regeringsställning. Vi tillförde resurser. På Försäkringskassan är man fortfarande inne i en fas där man rekryterar folk och ska hinna i kapp och minska antalet ärenden per handläggare, så att man klarar av sitt rehabiliteringsuppdrag. Det tar lite tid.

Nu har Försäkringskassan börjat komma i kapp med ett antal saker. Jag tror att detta ger effekt när vi nu tillskjuter resurser, så att Försäkringskassan klarar av det man ska. Ni gjorde aldrig det. Som jag sa i mitt anförande var Försäkringskassans handläggare överbelastade med ärenden. Då hinner de inte med allt. Jag tror att det kommer att förbättras betydligt nu.

Vi ska vara optimistiska. Regeringen kommer att återkomma med fler åtgärder om sjuktalen inte minskar ännu mer och vi uppnår målet om nio dagar.

Anf. 17 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Sjuktalen ökar. Att sjukskrivningarna blir fler och längre har vi hört i debatten här redan. Det är inget som vi i oppositionen har hittat på, utan det står att läsa i regeringens egen utvärdering av det år som har gått. Det är tydligt och klart.

Jag förstår att detta är en black om foten för regeringen, för man vill verkligen sänka sjuktalet, men, som sagt, det gör man inte.

Man lyssnar inte, tar inte till sig och ser inte tillbaka på de överenskommelser man har haft i Socialförsäkringsutredningen, där man faktiskt var överens om att möjliggöra rehabiliteringsåtgärder och snabba insatser och utvärdera detta innan man tog bort den bortre gränsen. Jag beklagar att trovärdigheten och pålitligheten hos regeringen får sig en törn när man upptäcker sådana saker. Det är väl detta regeringen nu får sota för.

Man vill ha breda överenskommelser, står det svart på vitt i Socialförsäkringsutredningen. Detta har man lämnat därhän.

Detta gäller också fler saker som utredningen tog fram, som var ganska långt gångna och som man mycket väl hade kunnat genomföra under de snart två år som har gått sedan utredningen presenterades. Det har man inte heller brytt sig om.

En av de sakerna är den flexibla sjukskrivningen, det vill säga att man möjliggör för personer att vara sjukskrivna på andra tider än 25, 50, 75 och 100 procent, till exempel för att de ska kunna behålla ett arbete. Man behöver kanske ha en rehabilitering några timmar varje vecka, och då kan det räcka med att man är sjukskriven kanske 20 procent för att klara av det. Men det är alltså inte möjligt i dag. Det hade man kunnat genomföra, men det har man avslagit. Man håller på att bereda det i regeringen, som det heter.

Herr talman! Detta handlar också om studenter och företagare. Även de områdena har vi fått höra att man bereder, framför allt när det gäller studenters möjligheter att vara sjukskrivna. Vi hörde från Miljöpartiet att det var en viktig fråga för dem. Men Miljöpartiet har tydligen misslyckats med att se till att det har hänt något praktiskt. Man bereder det, som sagt.

Vi har sett att det är viktigt att möjliggöra tryggheten för företagare men också för företagarnas anställda. Därför jobbade vi ganska intensivt i Socialförsäkringsutredningen med det man kallade MUPP, det vill säga månadsredovisningar. Det tog man bort, och man gjorde någonting mycket bättre. Det är det som vi nu kallar e-inkomst. Regeringen vill nu införa e-inkomsten, det vill säga att företagen ska rapportera till skattemyndigheten vilka som har varit sjukskrivna och vad de sjukskrivna har för löner – detta för att möjliggöra en bra redovisning.

Men det man inte har tagit med, herr talman, är att företagen samtidigt skulle få en lättnad. Man har bara sett till att de ska rapportera in. Man har inte samtidigt sett till att det ska vara något som också företagen tjänar på. Därför säger vi självklart från Centerpartiet: Man kan inte göra detta ensidigt för en part, det vill säga staten, och därmed lämna företagen därhän.

Genus och genustänkandet i arbetsskadeförsäkringen är ytterligare en angelägen fråga som är viktig att lösa. Man har under årens lopp gjort många utredningar som visar varför det är så här och vad man skulle kunna göra för att komma till rätta med det. Även det var någonting som Socialförsäkringsutredningen tog upp, och man hade förslag på hur man skulle göra. Här har regeringen – hör och häpna – tillsatt en ny utredning. Utredningen, herr talman, ska presenteras den 31 mars 2017. Vem i denna församling tror då att man ska komma med ett förslag under den här mandatperioden? Då har det gått fyra år till när man inte har gjort någonting åt genustänkandet i arbetsskadeförsäkringen. Hur många kvinnor är det som får sota för det?

Felaktiga utbetalningar är någonting som vi i Alliansen har tagit upp. Man behöver få myndigheter att ytterligare rapportera när de misstänker något. Det är oerhört viktigt att man gör någonting åt detta. Men det tyckte inte regeringen. De tyckte att man skulle tillsätta en utredning som skulle vara klar den 31 augusti 2017. Man ville alltså även lämna det därhän. Men det är en oerhört viktig fråga.

Med all önskvärd tydlighet framgår det att regeringen har lagt åt sidan de förslag som har funnits på bordet. Man bryr sig alltså inte om att sjuka personer ska få möjligheter att komma tillbaka till arbete och få rehabilitering. Nej, man bereder, bereder och bereder i Regeringskansliet. Och där händer det sannerligen ingenting.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservationerna 4, 5 och 8. Jag hänvisar i övrigt till Centerpartiets särskilda yttrande.

Anf. 18 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! Solveig Zander tar upp ett antal viktiga frågor. Ingen kan förneka att Solveig är en mycket duktig retoriker. Men jag skulle vilja börja i en annan ända. Det är den ändan som handlar om de breda överenskommelserna.

Det har aldrig slutits så många breda överenskommelser som under den här mandatperioden. Det innebär inte bara att en eloge ska ges till statsminister Stefan Löfven. En eloge ska också ges till andra partier som har deltagit i de breda överenskommelserna. Jag tror att det är bra för Sverige att man i viktiga frågor lyckas hitta breda överenskommelser. Jag hoppas att vi i framtiden kan hitta överenskommelser även på det här området.

När det gäller sjuktalet tycker jag att Solveig Zander lyfter upp delar av sanningen. Just att Solveig Zander lyfter upp delar av sanningen gör att jag tycker att hela bilden faktiskt inte kommer fram. Det är inte så att sjuktalet började minska 2008, när man införde den bortre parentesen, utan sjuktalet minskade redan 2003. Sedan minskade sjukskrivningarna hela vägen fram till 2010.

Det som vi nu kan se är att prognoserna för sjukskrivningarna justeras ned. Bara från 2015 till 2016 har prognoserna justerats ned med 10 miljarder. Det som skiljer oss åt är att ni vill införa en ny karensdag. Då är min fråga till dig: Varför tror ni att sjuka människor blir friskare av att bli fattiga?

Anf. 19 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! Man blir glad när man får beröm. Det var väl inte det som var meningen, antar jag. Men det är klart att man uppskattar det i detta sammanhang.

Det som Mathias tar upp är oerhört viktigt. Breda överenskommelser i viktiga frågor är någonting som ger trygghet för medborgarna. Sjukförsäkringen och trygghetssystemen hör till de absolut viktigaste områdena vi har. När man blir sjuk eller arbetslös hamnar man nämligen i en situation som man inte vill vara med om. Därför är det viktigt att man i det sammanhanget har breda överenskommelser.

Nu har Socialdemokraterna gått ifrån det som vi gemensamt kom överens om. Vi gjorde detta för att det är så himla viktigt. Jag beklagar att ni har tagit egna beslut. Det är en minoritet som har beslutat, och det är tvärt emot breda överenskommelser.

Blir man friskare om man får en karensdag? Nej, men det är viktigt att man uppmärksammas på att någonting måste hända. Då har vi valt att göra detta när det gäller den 15:e dagen, när man övergår från att få ersättning från arbetsgivaren till att få ersättning från Försäkringskassan. Det handlar om att man faktiskt får upp ögonen för att man kanske måste göra något för att det ska bli bättre.

Visst sjönk sjuktalet. Det var 230 000 färre personer sjukskrivna 2014 än 2006, och det var i genomsnitt 13 färre sjukskrivningsdagar.

Anf. 20 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! Det är lite synd att vi står och pratar om så mycket historia, för det vi egentligen borde göra är att blicka framåt och se hur vi kan förbättra våra gemensamma system. Men jag tror inte att vi kan komma ifrån detta.

När det gäller den parlamentariska Socialförsäkringsutredningen tror jag inte att det gick en timme – eller var det en halv dag – innan ledamöter i socialförsäkringsutskottet på den sida där Solveig Zander sitter var ute och sågade viktiga delar av förslaget. Man hävdar att det är Socialdemokraterna som ensidigt inte vill acceptera förslag och breda lösningar. Det är faktiskt inte sant. Det gick en timme eller två innan ni sågade delar av utredningen.

Jag tror att vi alla får fundera på hur vi uppnår breda lösningar. Och jag måste säga att din extremt svartvita historiebeteckning när det gäller detta inte stämmer särskilt bra överens med sanningen. Det var inte du som gjorde detta, men jag tänker på Alliansen som en helhet. Det var andra representanter för Alliansen som förkastade delar av utredningen efter en timme eller två eller en halv dag – jag kommer inte riktigt ihåg, men det gick väldigt fort.

Jag tycker, återigen, att vi måste fundera på om sjuka människor blir friskare av att bli fattiga. Jag tror inte det. Därför tror jag inte att en ytterligare karensdag är en bra idé, och därför tror jag heller inte att den bortre parentesen är en bra idé.

Jag noterade att Solveig Zander sa någonting i stil med att det är viktigt att de sjuka får en hint om att man själv måste göra någonting. Det är klart att människor måste agera, men det är ju i samspel med samhället och med arbetsgivaren som man ser till att man kommer tillbaka till arbetsmarknaden. Det är inte genom att bli av med pengar.

Anf. 21 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! Det sista som Mathias sa är det viktiga i sammanhanget: Det är ett samspel mellan myndigheter och den enskilda personen. Vi har alla ett ansvar själva, men när det gäller just sjukskrivningar är detta samspel väldigt viktigt. Där har vi redan nu beslutat på att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska samverka. Vi har även förslag på att Försäkringskassan också ska medverka till att titta på hur man kan hjälpa den sjukskrivna att ta kontakt med arbetsgivaren.

Om det nu är så att man har varit sjukskriven i 14 dagar och ingenting har hänt, fastän man själv har påvisat detta, är det väl angeläget att man får möjlighet att be om ytterligare hjälp från Försäkringskassan i detta sammanhang. Det här syftar till att man ska få stöd och hjälp att återgå till arbetet.

Den fjortonde dagens karensdag kan bidra till detta. Denna enda dag stjälpes inte ekonomin, men den möjliggör för personer att få hjälp att återgå till jobbet tidigare, vilket är oerhört viktigt.

Herr talman! Jag skulle vilja ha vetat vilka viktiga överenskommelser som man gick ut och sågade några timmar eller några dagar efter att Socialförsäkringsutredningens betänkande redovisades. Jag kan ju inte bemöta detta nu, men jag är övertygad om att det handlade om sådant som vi tidigare i utredningen hade förvarnat om att vi såg tveksamheter med.

Överenskommelser är överenskommelser, och har man en gemensam sådan ska man hålla sig till den. Men det har ni inte gjort med den bortre gränsen.

Anf. 22 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! Alla kan bli sjuka, och alla har därför intresse av en bra sjukförsäkring. Även den som aldrig själv blir långvarigt sjuk tjänar på att de som har oturen att drabbas har en rimlig ekonomisk situation och, när det är möjligt, får bra stöd för att komma tillbaka till arbetet. Att tvinga ut sjuka i fattigdom sliter isär samhället och är ett ovärdigt sätt att hantera människor.

Vänsterpartiet vill att sjukförsäkringen ska ge bra ersättning för förlorad arbetsinkomst och därmed skapa en trygghet i att vi klarar oss ekonomiskt om vi blir sjuka. En sådan trygghet för alla skapar vi genom generell välfärd.

Kraven för att få sjukersättning är i dag orimligt hårda. Efter de skärpningar som har genomförts har Sverige numera de hårdaste kraven av alla OECD-länder för att bevilja sjukersättning, enligt Arbetsförmågeutredningens slutbetänkande.

Den ekonomiska standarden är betydligt lägre för gruppen med sjuk- och aktivitetsersättning än för befolkningen i stort. Många människor tvingas ut i fattigdom och har svårt att klara sin ekonomi. Därför vill vi se en utredning av ett nytt regelverk för sjukpenning.

Regeringen och Vänsterpartiet har tillsammans sett till att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, den så kallade stupstocken, äntligen avskaffades i december 2015. Den förra regeringen införde denna reform 2008. Den innebar att man efter att ha varit sjukskriven i 914 dagar inte längre fick någon ersättning från Försäkringskassan. I stället skulle man bli inskriven i en arbetsmarknadsåtgärd. Efter 87 dagar kunde man eventuellt bli beviljad en ny sjukskrivningsperiod om max 915 dagar. Den som fick avslag blev lämnad åt sitt öde.

För många människor innebar det här total katastrof. I värsta fall blev den enda utvägen att söka försörjningsstöd från socialtjänsten. På bara några år sattes själva grunden för vår välfärd i gungning.

Anledningen till att man införde dessa regler var att den dåvarande regeringen ville minska sjukskrivningstalen. Men i grunden måste det ha funnits en idé om att om man piskar människor tillräckligt hårt kommer de snart att bli friska. Det måste ha funnits föreställningar om att när en människa blir tillräckligt fattig kommer den att bli frisk.

Med facit i hand kan vi nog konstatera att receptet som den förra högerregeringen skrev ut inte botade några sjuka. Inte heller sänkte det några sjuktal.

Nej, i stället bidrog den bortre tidsgränsen till att tusentals människor blev utförsäkrade. I stället bidrog reformen till att människor fick betala priset för sin sjukdom genom att hamna i ekonomisk utsatthet. I själva verket var det här ett politiskt beslut som förstärkte ojämlikheten i samhället.

Att ta bort stupstocken var en viktig del i att återupprätta en anständig sjukförsäkring. Mycket återstår dock att göra innan vi har en trygg försäkring som garanterar att sjukdom inte också betyder fattigdom.

Sjukförsäkringen bör därför vara rymlig så att medicinska insatser, rehabilitering och arbetsprövning kan pågå på ett individuellt anpassat sätt utan att ersättningen påverkas. I stället för dagens fasta tidsgränser vill Vänsterpartiet införa rättigheter för den sjuke att få stöd på vägen tillbaka till arbete.

Ansvar i sjukförsäkringen måste fördelas mellan samhälle, arbetsgivare och den enskilde. Trots att arbetsgivare redan i dag är skyldiga att delta i rehabiliteringen av en arbetstagare sker detta alltför sällan. Därför bör det vara möjligt att ta ut sanktionsavgifter av de arbetsgivare som inte följer reglerna. Vi vill att detta ska utredas.

Sjukförsäkringens utformning påverkar pensionerna. Många människor – särskilt kvinnor och LO-medlemmar – orkar inte arbeta till 65 års ålder, men dagens hårda regler i sjukersättningen gör att de, trots sin begränsade arbetsförmåga, inte beviljas sjukersättning. För att ha något att leva på känner sig många som har hunnit fylla 61 år, och som därmed har rätt att ta ut sin ålderspension, tvungna att göra just detta. Ju tidigare en person plockar ut pensionen desto lägre blir den.

Följden blir att de här personerna livet ut får en lägre pension än om de hade tagit ut sin pension först vid 65 års ålder. Dessutom blir deras skatt högre än för andra pensionärer, eftersom den pension som tas ut före det år man fyller 66 beskattas högre. Sammantaget ökar det här risken för fattigdom.

Vänsterpartiet har i budgetsamarbetet med regeringen genomfört höjningar av ersättningsnivåerna för de personer som har inkomstrelaterad ersättning. Ca 58 procent av dem som omfattas av höjningen är kvinnor. Reformen ger upp till 200 kronor mer i plånboken per månad och omfattar ungefär 218 000 personer.

Garantinivåerna för hel sjukersättning och aktivitetsersättning höjs med 187 kronor per individ och månad. Även ersättningsgraden i bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning höjs från 93 till 95 procent.

Men det finns, som sagt, mycket kvar att göra.

I förra veckan rapporterade *Ekot* om att Försäkringskassans ändrade arbetssätt, med högre krav på sjukintygen, har gjort att allt fler personer får sin sjukpenning indragen. Statistik visar att antalet fall av indragen sjukpenning mer än fördubblats. 14 000 personer har fått sjukpenningen indragen under årets första nio månader, i jämförelse med 6 750 personer under samma period förra året.

Vi får nästan dagligen ta del av alarmerande vittnesmål och siffror som visar att människor som är sjuka inte beviljas den ersättning som de borde ha rätt till. Dessutom betalas ersättning inte längre ut i väntan på komplettering.

Detta betyder att många sjuka människor försätts i en påfrestande situation av ovisshet och ekonomisk utsatthet.

Det är viktigt att säkerställa att ett förbyggande arbete görs, att arbetsgivare uppfyller sina skyldigheter för rehabilitering och anpassning och, självklart, att man inte försvårar ytterligare för sjuka människor.

Vänsterpartiet vill se fler förebyggande åtgärder för att minska ohälsan och en väl fungerande sjukförsäkring som går att lita på.

Efter allt arbete Vänsterpartiet och regeringen har gjort för att ta bort stupstocken i sjukförsäkringen är detta en tillbakagång. Vi förutsätter att regeringen snarast återkommer med förslag som återupprättar en anständig och hållbar sjukförsäkring.

Människor är inga utgiftsposter i sjukförsäkringen, utan sjukförsäkringen är en inkomstbortfallsförsäkring som är till för oss människor om vi har oturen att bli sjuka. Den ska ge oss ekonomisk trygghet i en svår situation.

Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 23 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna på Rossana Dinamarca, speciellt på slutet när det handlade om att Försäkringskassan har börjat dra in sjukpenning.

I mitt hemlän är det hundratals som har fått indragen sjukpenning efter att dessutom ha fått vänta i flera månader på besked om sjukpenning beviljas eller inte. Till exempel innebar detta för en ensamstående mamma som var sjukskriven för psykiska besvär att hon blev så orolig att hon hamnade inom psykiatri och fick läggas in.

Som centerpartist tror jag att Försäkringskassans snäva förhållningssätt beror på att regeringen varit så hård med att sjuktalen ska sänkas, och då tar man till det man har, det vill säga att avslå ansökningar om sjukpenning.

Detta är ett bekymmer. Tidigare har man sagt att varje person som nekas sjukskrivning är en för mycket, och då är detta något att i allra högsta grad ta till sig.

Vänsterpartiet är stödparti till regeringen. Har ni inte drivit det tillsammans med dem? Eller stöder ni dem bara när ni måste, inte när det är viktiga saker att ta ställning till?

Anf. 24 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet är inte ett stödparti. Vi har ett budgetsamarbete som omfattar en hel del frågor men inte allt.

Som Solveig Zander ser i betänkandet har vi flera reservationer, och som jag sa i mitt anförande är frågan om personer som har fått sin sjukpenning indragen något som Vänsterpartiet förväntar sig att regeringen tar tag i.

Vi har gjort saker tillsammans med regeringen, till exempel att ta bort stupstocken, vilket var extremt viktigt. Men det återstår saker att göra, och här kommer vi att driva på.

Budgeten är en del och det politiska en annan, och där är vi ett oppositionsparti.

Anf. 25 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! Det är intressant att vara både ett oppositionsparti och ett parti som håller med regeringen. Det är svårt att hålla reda på vad Vänsterpartiet är i detta sammanhang.

Vad vill Vänsterpartiet göra åt detta? Vad har ni för förslag? Ni kan inte bara förvänta er att regeringen ska komma med förslag. Ni måste ju komma med något själva. Men det har ni inte gjort.

För min del är det viktigt med snabba beslut. Ett av de förslag som Försäkringskassan har jobbat med men dragit tillbaka är förenklade sjukintyg. Under alliansregeringens tid drev vi på för att få enkla, tydliga läkarintyg som kunde möjliggöra för Försäkringskassan att fatta snabba beslut. Detta förslag har Försäkringskassan nu lagt undan.

Jag hör inget enda förslag från Vänsterpartiet om hur vi kan komma till rätta med att människor åter hamnar i ett läge där de inte får några pengar.

Man blir inte friskare av att vara utan pengar. Tvärtom, har jag ju förstått av diskussionerna här. Så vad vill ni göra?

Herr talman! Innan min talartid tar slut ska jag yrka bifall till reservationerna 6 och 8, så att det blir rätt.

Återigen: Vad vill Vänsterpartiet göra konkret? Vad har ni för förslag till regeringen?

Anf. 26 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Solveig Zander vet att Vänsterpartiet inte sitter i regering. Därmed är vi ett oppositionsparti. Regeringen vänder sig till oss för att förhandla om budgeten. Det finns delar där vi är överens och delar där vi inte är det. Det är inte särskilt svårt. Jag förstår Solveig Zander, men för oss är det ganska enkelt. Det finns flera frågor där vi är oense med regeringen och driver vår egen politik.

I mitt anförande sa jag bland annat att vi vill ha en utredning som ser över regelverket för sjukpenning. Jag nämnde fler saker i mitt anförande, och ännu fler finns i betänkandet.

Solveig Zander behöver kanske titta lite i betänkandet och läsa igenom protokollet efter debatten, för det är lite svårt att dra hela anförandet igen. Jag hade flera punkter där jag lyfte fram vad som är problemen och vad som behöver göras.

Det känns obehagligt att Solveig Zander raljerar över att man inte blir friskare av att pengarna dras in. Det är ju sant. Vi blir inte friskare av en försämring av sjukförsäkringen.

Vi behöver titta på annat, som rehabilitering. Vi behöver också titta på en individualisering av föräldraförsäkringen. Vi vet att kvinnor blir sjukare efter att de har fått sitt första barn, och det blir en större skillnad mellan män och kvinnor i det fallet. Vi vet att sex timmars arbetsdag innebär att sjuktalen sjunker. Det finns alltså en mängd saker att göra.

Anf. 27 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L):

Herr talman! I dag debatterar vi utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Läser man detta ordagrant kan man tro att alla som har någon form av sjukdom och funktionsnedsättning har rätt till ekonomisk ersättning. Men så är det inte.

Om man däremot har en sjukdom eller ett funktionshinder som gör att man inte kan utföra ett lönearbete ska man känna sig trygg med att samhället går in och ger en ekonomisk ersättning i form av vår gemensamma försäkring.

Det finns många människor i vårt land som går till jobbet varje dag, trots att de har en sjukdom eller ett funktionshinder. Med rätt behandling och andra insatser klarar de av att utföra lönearbete, en del på heltid och andra på deltid.

Jag är helt säker på att alla människor mår bra av att känna sig behövda, finnas i ett sammanhang och att någon frågar efter dem om de inte dyker upp på en avtalad tid. Men vi kan inte blunda för att det tyvärr finns människor som är så pass sjuka eller funktionshindrade att de inte klarar av att ha ett lönearbete. Dessa personer måste kunna känna sig trygga i att de får en rimlig tillvaro och att staten går in och ger ekonomiskt stöd i form av olika ersättningar. Där har vi bland annat sjukpenning, aktivitetsersättning och sjukersättning, eller sjukpension som det tidigare benämndes och som många fortfarande säger i dagligt tal.

Flera av mina kollegor har tidigare i talarstolen lyft upp att de är bekymrade över att ohälsan ökar och att fler personer blir sjukskrivna. Vi i Liberalerna tycker också att det var ett stort misstag att ta bort den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Jag tror inte att man blir frisk av det.

Jag tror däremot att det är bra att ha avstämningar där någon frågar: Hur kan vi hjälpa dig för att du ska komma tillbaka på bästa sätt i arbete? Men detta har många av mina kollegor lyft upp tidigare, och därför vill jag i stället tala lite om aktivitetsersättningen.

Om man är mellan 19 och 30 år och har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning i mer än ett år finns möjligheten att få denna ersättning. Aktivitetsersättningen infördes 2003 och ersatte då sjukpension för personer mellan 19 och 30 år.

Lyssna på namnet – aktivitetsersättning! Tanken var att dessa personer skulle få möjlighet att ha någon form av aktivitet och få hjälp och stöd att närma sig arbetsmarknaden. Den försäkrade ska få en egen handläggare på Försäkringskassan, och de ska i samråd komma fram till lämpliga aktiviteter för individen.

Riksrevisionen har granskat detta och kommit fram till att det finns stora brister i förfarandet och att handläggarna på Försäkringskassan inte har den tid de behöver för att se till att rätt insatser görs och heller inte tid att följa upp desamma.

Många av dessa unga har en möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden om de får rätt insatser i rätt tid. Jag anser att det är ekonomiskt slöseri, både för den enskilda individen och för samhället, om vi inte ger rätt insatser i rätt tid.

Sedan ska vi inte bortse från att det finns individer som är så pass sjuka och funktionshindrade att de tyvärr aldrig har möjlighet att komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Vi anser dock att det är inhumant att slå undan benen på dem i så tidig ålder. Det finns olika former av aktiviteter som skulle kunna underlätta deras vardag och ge dem ett bättre liv – om aktiviteterna sätts in som tanken var från början.

Unga människor ska inte behöva stämpas i tidig ålder. Då vet vi att de får stora svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. Därför säger vi liberaler nej till den förändring som regeringen nu tänker göra och som sätter ungdomar i utanförskap redan vid 19 års ålder.

Eftersom Liberalerna inte deltar i beslutet hänvisar jag till vårt särskilda yttrande. Jag yrkar också bifall till reservation 14.

Anf. 28 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! Tack, Emma Carlsson Löfdahl!

Många av replikskiftena här i dag, där jag är en av de skyldiga, har handlat om den bortre tidsgränsen. Samtidigt är det lite synd, för även om det är en viktig fråga för många människor är detta ett stort område med många viktiga frågor.

Jag kunde dock inte låta bli att begära replik efter Emma Carlsson Löfdahls inlägg. Jag vill börja med att säga att det som är viktigt i försäkringen, enligt mitt sätt att se det, är att sjuka ska ha möjlighet att få ersättning och att människor som har arbetsförmåga ska arbeta. Det är viktigt att upprätthålla båda dessa saker utan att människor kommer i kläm.

Det är klart att det finns ett behov av en ordentlig rehabiliteringskedja, och det är klart att det finns ett behov av att människor som är sjuka får hjälp att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Jag tror att Emma Carlsson Löfdahl uttryckte det som att det är bra att någon frågar hur det går.

Men det var ju inte detta som den bortre parentesen handlade om – att någon ringde och frågade hur personen mårde. Det som hände i praktiken var att man utförsäkrades från en försäkring som man faktiskt hade rätt till och ställdes till arbetsmarknadens förfogande, trots att många av dessa människor inte var friska nog att kunna arbeta.

Man blandade ihop de två viktiga principerna – att sjuka människor ska få ersättning och att människor som kan arbeta ska göra det. Man började mixtra, och det gjorde att människor kom i kläm. Därför måste jag fråga: Tror ni verkligen att sjuka människor blir friskare av att bli fattigare? Det var inte ett samtal som infördes när den bortre parentesen togs bort.

Anf. 29 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik:

Herr talman! Jag tror att du bara lyssnade på delar av mitt inlägg, Mathias Tegnér, för jag sa att människor inte blir friska av den bortre parentes. Det tycker jag att vi ska vara tydliga med, för vi får ofta höra från den andra sidan att vi har sagt det som du sa. Det har vi aldrig gjort, och det vill jag vara tydlig med.

Jag är tacksam för att det inte bara var ett telefonsamtal när man kom till den bortre parentes, för då har vi missat hela poängen. När människor har behov av hjälp, stöd och rehabilitering ska de få det.

Det handlade om att man kom över till Arbetsförmedlingen – absolut. Det har funnits skräckpropaganda som sagt att vi tvingade ut personer att arbeta åtta timmar om dagen för att se om de klarade av det. Någon annan har uppfattat det som att vi har tvingat dem att omskola sig och sitta i skolbänken åtta timmar om dagen. Vissa individer kanske klarade detta, men de var ytterst få.

Vi talar om människor som är sjuka och som varit sjukskrivna på grund av sjukdom eller funktionshinder. Precis som Mathias Tegnér sa ska de ha rätt till ersättning, men de ska också ha rätt att få den rehabilitering, den utredning och det stöd de behöver för att ha möjlighet att komma tillbaka och inte leva i utanförskap i resten av sina liv.

Anf. 30 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Emma Carlsson Löfdahl!

En sak är vi uppenbarligen eniga om, och det är att det är viktigt att ha en bra rehabiliteringskedja så att människor som är sjuka har en möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Däremot tror jag att vi har olika idéer om hur man ska göra detta på bästa sätt.

Jag tror som sagt inte – jag har sagt det ett par gånger – att sjuka människor blir friskare av att bli fattiga. Jag hörde att du sa det, men ibland kan jag tycka att när det skiljer sig mellan vad man säger och vad man gör är det rimligt att diskutera hur verkligheten ser ut. En klok man sa för länge sedan att man ska kalla saker vid deras rätta namn.

Det som hände efter att den bortre parentesen hade införts var att över 100 000 människor blev utförsäkrade, och många flyttades mellan olika system. Men andra blev av med sin SGI och var tvungna att söka socialbidrag, eller försörjningsstöd. Och en del, ofta kvinnor, tvingades att leva på sin respektives lön just på grund av den bortre parentesen. Detta tycker jag är viktigt, kopplat till Liberalerna som ändå är ett parti som talar om jämställdhet.

Då tänker jag så här: Om vi nu är eniga om att det är bra att ha en ordentlig rehabkedja, är det då inte där som vi ska börja i stället för att börja med att göra sjuka människor fattiga?

Anf. 31 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik:

Herr talman! Det är skönt att höra att vi är överens om vissa saker.

Vi ska kalla saker vid deras rätta namn, säger Mathias Tegnér, och talar om utförsäkrade. Jag skulle vilja tala om omförsäkrade. Det är faktiskt så att de hade möjlighet, när de hade gått igenom denna period på Arbetsförmedlingen, att få en ny period i sjukförsäkringen. Så skedde med många av dessa individer när man upptäckte att de ännu inte var redo för att återgå till arbetsmarknaden. De fick förlängd sjukskrivning. Sedan skulle de komma tillbaka, och nya kontroller skulle göras.

Jag tror inte, och har aldrig trott, att människor blir friska av att utförsäkras, som du benämner det, Mathias Tegnér. Omförsäkras benämner jag det. Men jag är helt säker på att vi måste hjälpa och stödja dessa individer.

Eftersom jag själv är en av dem som har varit där vet jag exakt hur det är att leva i detta utanförskap. Jag vet också hur fort det går att komma in i ett passivt liv då man tror att man inte klarar något och att man inte är värd något. Självkänslan är lika med noll. Då behöver man det stöd, den hjälp och den puff som man kan få från Arbetsförmedlingen för att fundera på om man har möjlighet att göra någonting. Om man kan göra något, även om det är så lite, mår man som individ betydligt bättre.

(Applåder)

Herr talman! När Försäkringskassan kom med sin senaste prognos i slutet av oktober innebar den åtminstone försiktigt positiva uppgifter vad gäller kostnadsutvecklingen för både sjukpenningen och aktivitets- och sjukersättningen, som utgör grunden i statsbudgetens utgiftsområde 10 som är fokus för denna debatt. Man skriver att kostnadsutvecklingen på sikt dämpas jämfört med tidigare prognoser.

Jag tycker att det är viktigt att säga detta, eftersom utvecklingen under flera år har gått åt helt fel håll. Det ska dock inte tolkas som att vi inte står inför stora utmaningar framåt.

I denna debatt tänkte jag börja med att säga något om det förebyggande arbetet, där vi från KD:s sida vill betona att det måste ses i både ett långsiktigt och ett brett perspektiv. Det räcker helt enkelt inte att bara fokusera på arbetsplatsen och de problem som uppstår, och kan uppstå, där. Vi behöver föra en politik som bidrar till att minska stressen men också till att skapa goda förutsättningar för en förbättrad folkhälsa.

Möjligheterna för var och en att få ihop sitt eget livspussel påverkas förstås av den förda politiken inom flera olika områden. För många skulle det underlätta att ha ett ökat ekonomiskt handlingsutrymme. För detta krävs sänkta skatter, inte minst för låg- och medelinkomsttagare. För exempelvis småbarnsföräldrar skulle det underlätta med mer valfrihet i barnomsorgen, så att dagens stressade föräldrar och barn skulle kunna få mer tid med varandra och inte minst så att kombinationen av arbete och föräldraskap skulle kunna underlättas. Tyvärr ser vi här att regeringen går åt motsatt håll och i stället genomför förslag som minskar enskildas och familjers handlingsutrymme.

Herr talman! Det finns tydliga risker med lång sjukfrånvaro. Det gäller en ökad risk för följsjukdomar men även social isolering och psykisk ohälsa. Sjukförsäkringen måste därför ha inbyggda drivkrafter för att den enskildas arbetsförmåga ska tas till vara. Det behöver erbjudas fler vägar tillbaka till arbete.

Den så kallade rehabiliteringskedjan säkerställer att sjukskrivna får en kontinuerlig kontakt med Försäkringskassan och ett tidigt individuellt stöd. De regelbundna avstämningstidpunkterna finns för att underlätta planeringen av rehabiliteringsåtgärder och för att säkerställa att en individuell bedömning av arbetsförmågan görs regelbundet. Allt detta är mycket viktigt för den enskilda och dennas möjligheter att så snabbt som möjligt kunna återgå till arbete. Tidsgränserna i sjukförsäkringsreformen har helt enkelt bidragit till en sjukskrivningsprocess som präglas av mer aktivitet, tidigare insatser och tydligare regler.

Effekten av 90- och 180-dagarsgränserna har utvärderats, och slutsatsen har varit att de har haft signifikant effekt på sannolikheten att sjukfall avslutas i anslutning till tidsgränserna.

Försäkringskassan och andra aktörer bedöms i dag i större utsträckning bidra till den ökade aktiviteten i sjukskrivningsprocessen.

Utifrån detta är det naturligtvis mycket positivt att andelen genomförda bedömningar av arbetsförmågan enligt rehabiliteringskedjans bedömningspunkter har ökat den senaste tiden.

Samtidigt är det olyckligt att regeringen vid årsskiftet slopade den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen och den arbetslivsinriktade introduktionen, ALI. När vi stod här i debatten för ett år sedan upprepade vi från allianspartiernas sida det faktum att flera tunga remissinstanser var kritiska till just den förändringen. Bland andra Försäkringskassan, IFAU, Arbetsförmedlingen och Saco påpekade att förändringarna riskerar att leda till ännu fler långa sjukfall. Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi skrev kort därpå en rapport där man kallade en bortre tidsgräns för en central komponent om man vill uppnå en långsiktigt stabil sjukfrånvaro. Genom den, skrev man, skickas en signal om att en sjukskrivning inte kan pågå för evigt, vilket skapar drivkrafter för alla inblandade aktörer att agera för att hitta en lösning innan den bortre tidsgränsen nås.

Även om kostnadsutvecklingen inom sjukförsäkringen verkar mattas av något framöver var avskaffandet av den bortre tidsgränsen ett misstag som fortsatt riskerar att hålla sjukskrivningarna och kostnaderna i sjukförsäkringen på en högre nivå än nödvändigt.

Kristdemokraterna anser därför att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen bör återinföras.

Herr talman! Många arbetsgivare, framför allt mindre företag, har svårt att leva upp till de skyldigheter och förväntningar som de har enligt nuvarande regler. Inte sällan saknas tillgång till adekvat professionell rådgivning i rehabiliteringsfrågor, eller också är tillgången ojämn och bristfällig. Denna brist försvårar för förebyggande insatser på arbetsplatserna, tidig upptäckt och en effektiv planering av rehabiliteringsinsatserna.

I vår budget har vi därför avsatt pengar för ett treårigt geografiskt avgränsat pilotprojekt med arbetsplatsrådgivare. Syftet är att kunna utvärdera effekten av att arbetsgivare erbjuds en personlig arbetsplatsrådgivare som ett stöd i såväl arbetsgivarens rehabiliteringsverksamhet generellt som i enskilda rehabiliteringsfall. Genom detta stöd skulle arbetsgivarnas kunskap om arbetsmiljölagens krav på arbetsanpassning och rehabilitering förhoppningsvis öka, liksom deras kunskaper om hur rehabilitering går till i praktiken.

Vi tror också att den arbetslivsinriktade rehabiliteringen då skulle kunna integreras med det förebyggande arbetsmiljöarbetet på arbetsplatsen.

Resultatet av ett sådant pilotprojekt ska förstås följas upp och utvärderas. Men om slutsatserna i en sådan utvärdering är positiva bör initiativen på sikt utvidgas till hela landet.

Herr talman! Jag ska avslutningsvis säga någonting om sjukvården och den tidigare kömiljarden, som var en prestationsrelaterad ersättning till de landsting som kortade vårdköerna ännu mer än vårdgarantin krävde och som bidrog till ökat fokus på tillgänglighet ute i landstingen. Regeringen har avvecklat den, men Kristdemokraterna vill att den återinförs. Vi ser helt enkelt att den är central för att korta köerna, som i dag i många fall utvecklas i motsatt riktning. Det är viktigt för att minska lidandet för den enskilda, för att förhindra att tillståndet förvärras och för att undvika långa sjukskrivningstider. Det är med andra ord en anständighetsfråga och en viktig samhällsekonomisk fråga.

Herr talman! Vi har skrivit en motion gällande utgiftsområde 10 som vi från Kristdemokraterna naturligtvis står bakom. Vi står också bakom vårt särskilda yttrande i betänkandet. Därutöver yrkar jag bifall till reservation 14 från allianspartierna.

Anf. 33 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Du ska inte bli sjuk av ditt arbete, men om du blir det ska det finnas en bra och human sjukförsäkring som ger ekonomisk trygghet och hjälp tillbaka till hälsa och arbete. Därför har regeringen sjösat en mycket bred palett av åtgärder för friskare arbetsplatser och bättre samverkan mellan alla inblandade aktörer.

Sverige ska ha en hållbar arbetsmarknad och en trygg, effektiv och rättssäker sjukförsäkring. Det vinner vi alla på. Regeringen har gjort flera insatser för att få till stånd en tryggare försäkring som leder åter till hälsa och arbete. Den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen är avskaffad. Det kanske inte var en stor reform som kommer att hamna i historieböckerna, men för många i vårt land blev det ett tydligt brott mot synen att fattigdom och sjukdom hänger ihop.

Sedan 2010 har sjukfrånvaron ökat med 80 procent, och faktum är att ungefär 100 000 personer utförsäkrades mellan 2010 och 2014. Samtidigt steg sjuktalen med 55 procent, och prövningarna vid dag 90 och dag 180 i rehabiliteringskedjan sjönk med 50 procent. I dag är 189 000 människor sjukskrivna i Sverige. 135 000 är långtidssjukskrivna. Det är människor som riskerar att försvinna från arbetsmarknaden för gott. Det är lärare, undersköterskor och socialsekreterare, och det är oftast kvinnor – kvinnor som behövs för att bygga välfärden stark.

Denna utveckling är dålig för alla. Den är dålig för företagen, den är dålig för samhällsekonomin och den är självklart dålig inte minst för den enskilda individ som drabbas och blir sjuk. Detta är inte acceptabelt i Sverige. Därför presenterade vi för över ett år sedan ett brett åtgärdsprogram med 25 åtgärder som riktar sig till alla inblandade aktörer i sjukskrivningsprocessen – Försäkringskassan, hälso- och sjukvården, arbetsgivare och individ. Vi är också glada att parterna på arbetsmarknaden – samtliga arbetsgivarorganisationer och fack – har klivit fram och slutit överenskommelser för friskare arbetsplatser.

I budgeten för 2017 aviserar vi också att vi kommer att följa upp med ytterligare åtgärder som riktar sig till hälso- och sjukvården. Glädjande nog ser vi sedan ungefär tolv månader tillbaka att kostnadsutvecklingen dämpas. Ökningstakten har halverats under det senaste året.

En tidig kontakt, för att i tid komma fram till rätt stöd för att förhindra eller förkorta en sjukskrivning, är oerhört viktig. Självfallet är det bäst för alla inblandade om det går att förhindra ett sjukfall redan innan det har börjat, men om man blir sjuk är det arbetsgivaren som har störst möjlighet att hjälpa till för att man ska kunna komma tillbaka igen. 80 procent av de sjukskrivna i dag har en arbetsgivare.

Att stimulera det förebyggande arbetsmiljöarbetet och den tidiga rehabiliteringen och få arbetsgivare att inse att de har allt att vinna på att arbeta hälsofrämjande är oerhört viktigt för att Sverige långsiktigt ska kunna nå en låg och stabil sjukfrånvaro över tid. Därför är det som sagt oerhört glädjande att såväl den privata sektorn som den statliga och kommunala sektorn tillsammans med regeringen har kommit överens om ett gemensamt arbete för friskare arbetsplatser. Det är ett styrkebesked som visar att den svenska modellen faktiskt fungerar när det gäller, och det är ett mycket viktigt steg mot en mer hållbar och modern arbetsmarknad.

Jag har lyft fram aktörer som är viktiga för att vi ska nå en låg och stabil sjukfrånvaro över tid. En nödvändig del i detta är hälso- och sjukvården, och en särskilt viktig del är den satsning som där görs på de så kallade rehabiliteringskoordinatorerna. Det är en yrkesgrupp som är till för att underlätta kontakten mellan vård och arbetsplats, och den ska också avlasta läkaren. Funktionen ska ge tydligt stöd till människor och skapa en god samverkan runt omkring dem. Det är en funktion som finns i den överenskommelse regeringen har med SKL och som vi ser behöver permanentas. Det arbetet inleder vi nu från regeringens sida.

På samma sätt behöver vi se hur sjukförsäkringen och hälso- och sjukvården bättre kan hänga ihop. Därför kommer vi också att i ett pilotprojekt pröva en finansiell samverkan mellan försäkringen och hälso- och sjukvården.

Jag går över till ett område jag gärna sätter lite extra fokus på. Vi genomför nu ett antal förbättringar för personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Vi höjer garantinivån i sjukersättningen, och vi justerar bostadstillägget. Det innebär ungefär 2 000 kronor mer i plånboken per år. Personer med sjuk- och aktivitetsersättning är den grupp i samhället som har bland de absolut lägsta inkomsterna och de sämsta förutsättningarna för att själva förbättra sin situation. Därför känns det extra bra att kunna satsa på just den gruppen.

Samtidigt som vi ska erbjuda trygghet ska vi erbjuda alternativ – en väg att komma vidare. Därför gör regeringen i budgeten viktiga satsningar som möjliggör för fler att få stöd in på arbetsmarknaden och en egen försörjning. Det handlar om en möjlighet för den som till exempel har aktivitetsersättning att pröva att studera, men det handlar också om möjligheten att få en större trygghet för att pröva arbete när sjukersättningen är vilande.

Vi måste också se det faktum i vitögat att det finns unga som har så grava funktionsnedsättningar att de inte någonsin kommer att kunna komma in på arbetsmarknaden igen. De ska också kunna känna trygghet, även om de är 19 år, och därför föreslår regeringen en sådan förändring.

Du ska inte bli sjuk av ditt arbete. Blir du det ska försäkringen vara trygg, förutsägbar och stödja dig i att komma åter i hälsa och arbete. Det är målet. Tillsammans med Försäkringskassan, hälso- och sjukvården och arbetsgivare strävar vi mot detta – friskare arbetsplatser, helt enkelt.
(Applåder)

Anf. 34 TINA GHASEMI (M) replik:

Herr talman! Jag vill inleda med att tacka statsrådet för att hon deltar i debatten i dag och dessutom var med i debatterna under gårdagen.

Jag lyssnade på statsrådets anförande, och jag blev lite beklämd. Jag blev också lite oroad. Jag tyckte mig nämligen höra att det är en påtagligt nöjd socialförsäkringsminister som står här i kammaren i dag.

Jag tänkte ta upp en av de kanske allvarligaste och största utmaningarna vi har inom sjukförsäkringen, och det är den psykiska ohälsan. Bakgrunden är att antalet startade sjukfall på grund av psykiska diagnoser ökat med över 70 procent under de senaste åren. Alla vi som jobbar med dessa frågor vet att situationen är komplicerad för dem med psykiska diagnoser. Vi vet ungefär hur lång tid det tar för ett brutet ben att läka, och vi vet ungefär hur arbetsförmågan påverkas av det brutna benet. Det ser dock väldigt annorlunda ut när det kommer till en psykisk sjukdom.

Det är därför vi från Moderaternas sida har föreslagit ett nytt spår i rehabiliteringskedjan för psykiska diagnoser. Vi tror också att en person som drabbas av psykisk ohälsa kanske inte alls ska sjukskrivas i hemmet under en längre period om arbetsplatsen i sig är en del i den bakomliggande orsaken till sjukdomen. Det är inte rimligt att vänta i 90 dagar innan en prövning görs om det finns andra arbetsuppgifter hos arbetsgivaren som personen kan utföra. Det är inte heller rimligt att vänta ett halvår innan man ställer frågan om personen över huvud taget ska arbeta kvar på sin nuvarande arbetsplats.

Därför föreslår vi det särskilda spåret i rehabiliteringskedjan – för att vi ska få bukt med just den psykiska ohälsan. Min fråga till statsrådet är: Hur ser regeringen på Moderaternas förslag?

Anf. 35 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)
replik:

Herr talman! Tack för det inspelet, Tina Ghasemi! Jag kan försäkra dig om att du inte kommer att ha en nöjd socialförsäkringsminister förrän vi har friskare arbetsplatser så att färre behöver bli sjukskrivna. Det gäller inte minst precis den grupp som du tar upp, nämligen de många kvinnor i dag, inte minst kvinnor som arbetar inom välfärden, som drabbas av psykisk ohälsa – stress, ångest och depression. I många fall beror det på att det på arbetsplatserna ställs höga krav och på att man inte får livssituationen, med privatliv och arbete, att gå ihop.

Det här har varit en av de viktigaste prioriteringarna i hela regeringens åtgärdsprogram. Vi har skjutit till 100 miljoner per år till arbetsmiljöområdet, framför allt med fokus på just kvinnors arbetsmiljö och psykiska ohälsa. Vi har kommit med en ny föreskrift om social och organisatorisk arbetsmiljö. Den håller nu på att implementeras på arbetsplatserna runt om i Sverige. Fokus i den ligger just på att få kontroll över de växande psykosociala arbetsmiljöproblemen på våra arbetsplatser. Jag är stolt över den.

Vi har också parternas avsiktsförklaringar som regeringen har tecknat med fack och arbetsgivare. Där ligger fokus just på friskare arbetsplatser.

Jag är förhoppningsfull när det gäller att det här tillsammans med ett fortsatt aktivt arbete kommer att leda i rätt riktning.

Den ingång som Moderaterna har i sin nya rehabiliteringskedja för psykisk ohälsa är spännande. Jag håller med om problemformuleringen i grunden; man kan definitivt inte vänta 90 dagar in i ett sjukfall innan det finns en plan för anpassning och rehabilitering, återgång till arbete eller andra möjligheter. När det gäller detta återkommer regeringen också efter årsskiftet.

Anf. 36 TINA GHASEMI (M) replik:

Herr talman! Det gläder mig att socialförsäkringsministern lyssnar på Moderaternas förslag, att hon har för avsikt att återkomma efter årsskiftet och titta närmare på våra idéer för hur man kan få bukt med den psykiska ohälsan.

Samtidigt blir jag beklämd. Vi hörde att ministern var stolt och glad och även förhoppningsfull. De orden gör mig lite bekymrad i den här kontexten.

För ett år sedan beräknade Försäkringskassan att till 2020 skulle kostnaderna för sjukpenning och rehabilitering överstiga svindlande 50 miljarder kronor. Den siffran har dock reviderats ned i den senaste prognosen, till 44 miljarder. Men är det den utvecklingen som socialförsäkringsministern beskriver som oerhört glädjande? Facit för socialministrarna är vid makten skulle alltså bli en ökning av kostnaderna med närmare 40 procent.

Jag nämnde den nya rehabiliteringskedjan lite kort. Moderaterna har förslag på en rad olika insatser utöver den. Vi ser gärna specialiserade handläggare på Försäkringskassan och ett särskilt omställningsspår hos Arbetsförmedlingen, just för att man lättare ska kunna återgå till arbetet.

Vi lyfter också fram vikten av arbetsmiljön och föreslår riktad tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön i grupper med hög risk för sjukfrånvaro. Precis som socialförsäkringsministern sa kan vi se det särskilt i vissa yrkesgrupper inom offentligt finansierad verksamhet.

Jag skulle vilja höra lite av ministrarnas tankar om de förslagen också.

Anf. 37 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)
replik:

Herr talman! Jag tackar för det inspelet. Jag måste nog återigen vara tydlig med att jag fortfarande inte är nöjd. Jag tror inte heller att jag uttryckte att jag är stolt och glad. Däremot tycker jag att det är glädjande att vi, efter att ha sett en uppgång av sjuktalen med 80 procent år efter år sedan 2010, nu ser en dämpad kostnadsutveckling och faktiskt ett halverat inflöde i sjukförsäkringen. Det visar att en del av de åtgärder som regeringen nu vidtar är rätt.

Jag känner mig framför allt förhoppningsfull inför det arbete som vi nu har påbörjat tillsammans med arbetsmarknadens parter. Det gäller förbättring av arbetsmiljön, inte minst på de arbetsplatser som i hög utsträckning genererar den stress, ångest, depression och psykiska ohälsa som vi ser hos särskilt yngre kvinnor i dag. Det arbetet är ett bra steg i rätt riktning. Men det är inte tillräckligt. Vi kommer att behöva göra mer. Och vi kommer inte att kunna vara nöjda förrän vi ser att människor inte behöver bli sjuka av sina arbeten. Det är viktigt att säga det.

Jag vill återigen understryka att det är bra att vi är flera partier i Sveriges riksdag som ser problematiken med den ökande psykiska ohälsan och som jobbar aktivt – kanske både tillsammans och på vår egen kammare – med att sätta oss in i frågorna och att komma med konkreta politiska förslag för hur vi kan möta det.

Regeringen har nu förhoppningar på parternas arbete. Vi har som sagt en stark förhoppning när det gäller implementeringen av den nya föreskriften för organisatorisk och social arbetsmiljö. Vi hoppas få se fortsatta resultat av det och kommer naturligtvis att följa upp det.

Vi är dock alltid öppna för att lyssna på goda förslag.
(Applåder)

Anf. 38 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Inte ett ord, inte ett enda ord om Valter Mutts, Carl Schlyters och min motion om att utreda vilka konsekvenser ett system med basinkomst skulle få i Sverige hittar jag i betänkandet vi nu debatterar och i vilket motionen så att säga behandlas. Motionen avslås, utan någon som helst motivering. Det är synd – och allvarligt. Det vi ber om är inte en

revolution, utan en utredning, ett samtal, en debatt, så att vi kan testa idéer och låta argument brytas mot varandra. Då kan vi komma vidare, tillsammans, i arbetet med att lösa några av de grundläggande problem vårt samhälle står inför och som debatteras här i dag.

Arbetslinjen har nått vägs ände. Den riskerar att urarta och bli till ett disciplineringsinstrument när det inte finns tillräckligt många jobb att söka och när kraven blir allt hårdare. Våra socialförsäkringssystem är utformade för industrisamhället där människor, eller tidigare var det män, fick fast jobb, guldklocka och sedan pension. Så är det för allt färre. Allt fler får osäkra jobb och påhugg. Daglönarsystemet är tillbaka; människor får vänta på sms om de ska jobba eller inte i dag. Folk faller ur systemen, och allt fler av oss blir sönderstressade, utförsäkrade eller anses inte anställbara – denna vidriga etikett som definierar människovärdet i konkurrensfanatismens tid.

Lägg därtill den allt snabbare automatiseringen och digitaliseringen som gör att behovet av mänskligt arbete minskar. Det är utmärkt, förutsatt att vi delar den frigjorda tiden och pengarna rättvist. Det kan vi naturligtvis göra, om den politiska viljan finns.

Vad är då basinkomst? Och varför är det viktigt att diskutera det? Det handlar enkelt uttryckt om att alla människor ska ha rätt till grundläggande ekonomisk trygghet. Den vanligaste definitionen är att man får en regelbundet utbetalad inkomst, utan krav på motprestation, som det ska gå att leva på. Alla, oavsett om de är så kallat anställbara eller lönsamma, ska omfattas.

I kommande inlägg kommer ni att få veta mer om existerande system och försök som gjorts eller planeras runt om i världen. Låt mig bara kort säga att det finns många olika varianter av basinkomst, alltifrån mindre bidrag – vårt eget barnbidrag till exempel – till summor som det går att leva på, villkorat eller villkorslöst.

Resultaten har varit goda, till exempel i FN-finansierade försök i Indien där fattiga människor fått en liten summa i handen varje månad. Har de blivit lata, lagt sig på soffan, supit upp pengarna? Nej, det har de inte. De har förvaltat förtroendet väl och använt pengarna konstruktivt och ansvarsfullt. När folk slipper den frätande överlevnadsoron frigörs nämligen deras kreativitet och handlingskraft. Inte minst har kvinnorna fått dramatiskt ökat oberoende och makt över sina liv och har erövat sin mänskliga värdighet.

Mat, medicin, utbildning och investeringar i företagande blir möjligt för den som har åtminstone lite pengar. De allra flesta kan ta vara på sig själva och är ansvarsfulla. Det gäller Indien, och det gäller även i Sverige.

Basinkomst handlar om människosyn, om makt och om frihet. Det är kanske därför som frågan är så känslig. Litar vi på varandra? Unnar vi varandra ekonomisk trygghet i sådana situationer som vi alla kan hamna i, som att bli sjuka eller arbetslösa?

Med villkorslös ekonomisk trygghet skulle fler få reell möjlighet att tacka nej till jobb som det inte går att försörja sig på och som är skadliga för hälsa och miljö. Det gäller inte bara dem som har haft turen att ha fått ärva stora summor pengar eller vunnit på lotteri. Vi skulle äntligen kunna få en välbehövlig press uppåt på arbetsmarknaden för bättre villkor och löner som går att leva på. Det gäller inte minst kvinnodominerade yrken som vård och omsorg, som måste utföras för att samhället ska fungera.

Vissa jobb skulle inte bli utförda om folk inte måste ta dem för att försörja sig, och det vore bra. Det är en offentlig lögn att alla jobb är utvecklande och viktiga. Vissa jobb är rent av samhällsfarliga. Det vore bättre för alla om folk inte måste gräva ned gifttunnor åt BT Kemi, hugga ned urskog eller tillverka vapen för att försörja sig.

Vill vi på allvar flytta makt till enskilda människor på bekostnad av dem som inte tvekar att utnyttja människor? Vill vi sluta att utsätta människor som har råkat bli arbetslösa eller sjuka för förnedrande behovsprövningar och diverse arbetsmarknadsåtgärder som allt oftare tyvärr verkar handla om disciplinering snarare än hjälp? Vill vi skapa jobb för sakens skull oavsett innehåll och oavsett om folk blir sjuka av dem, oavsett om de behövs eller ej?

Hur många jobb tål jorden? Hur delar vi rättvist på jobb, pengar och konsumtion när vi vet att mänsklighetens totala konsumtion skulle kräva fler jordklot än vårt enda, medan skamligt många människor är fattiga?

Och slutligen: Vill vi på allvar utrota fattigdomen? Martin Luther King hade rätt när han i sin sista bok kort och gott konstaterade att det är effektivare att avskaffa fattigdomen än att försöka att åtgärda dess följdproblem. Hans lösning var en garanterad inkomst för alla, hög nog att leva på och kopplad till medianinkomsten för att undvika att det blir en fattigdomsfälla.

Eftersom vi diskuterar sjukförsäkring här i dag, låt mig nämna ett exempel från Sverige på vad pengar i handen kan betyda för människors hälsa och välbefinnande.

Psykologen Alain Topor genomförde ett försök där ett hundratal långtidsarbetslösa personer med allvarliga psykiska problem fick 500 kronor extra i månaden under nio månader. Det visade sig att många av dessa personers problem verkade bero mer på att de var fattiga än på att de var sjuka. En del led av ensamhet, för de hade helt enkelt inte råd att umgås med andra. De extra pengarna var alltså en effektiv medicin för många av deltagarna. Varför går vi inte vidare med detta i stor skala?

Det var några frågor som vi borde diskutera i den här församlingen. Då hade vår motion varit *en* bra utgångspunkt.

Herr talman! Jag tycker att tankelåsningen vid att arbetslinjen och inget annat löser alla problem kan ses som ett uttryck för det fenomen som organisationsprofessor Mats Alvesson kallar för funktionell dumhet. Det kännetecknas av frånvaron av kritisk reflektion och är ett tillstånd präglad av enighet och konsensus som får medarbetarna i en organisation att undvika att ifrågasätta beslut, strukturer och visioner. Alvesson menar att detta paradoxalt nog ibland kan bidra till att höja produktiviteten i ett företag eller i en organisation, samtidigt som det också kan bli dess fall.

Men riksdagen är inte ett företag. Är det någonstans som funktionell dumhet inte hör hemma så är det här. Vi folkvalda ska hela tiden ifrågasätta beslut, strukturer och visioner. Det är nödvändigt när omvärlden ändras. Det är vår plikt och vårt uppdrag. Vi är inte förvaltare och administratörer. Vi ska staka ut riktningen framåt. Men hur ska vi kunna göra det om vi inte ens försöker att tänka nytt och föra samtal om hur politiken och systemet kan anpassas efter hur verkligheten ser ut nu för tiden? Om vi inte vågar eller orkar menar jag att vi sviker det förtroende som vi har fått av dem som vi representerar, av dem som har valt oss.

Andra vågar och vill. I Finland har parlamentet beslutat att dra igång med villkorslös basinkomst till ett antal arbetslösa. I Nederländerna görs ett annat försök som riktar in sig på personer med motsvarande försörjningsstöd. I Skottland, i Kanada, i Kalifornien planeras försök. Runt om i världen pågår debatt och försök. Även i Sverige, utanför riksdagen, ökar intresset. Men här inne är tystnaden öronbedövande. Varför?

Uppriktigt sagt tycker jag att frånvaron av seriös debatt om hur vi kan åstadkomma ekonomisk trygghet för alla är skrämmande och ansvarslös. Man hör om enorma och växande problem med sociala orättvisor. Det sker en snabb teknikutveckling som vi måste förhålla oss till. Det handlar också om andra förändringar som i grunden ändrar arbetsmarknaden och maktförhållandena i samhället.

Herr talman! Vi här inne kan bättre än så. Lita på att i alla fall jag återkommer till frågan. Jag hoppas på konstruktiva och goda samtal om den framöver.

(Applåder)

Anf. 39 CARL SCHLYTER (MP):

Herr talman! Jag läste Riksbankens rapport nr 1 från förra året. För första gången diskuterade man där att teknikutvecklingen skapar färre jobb än vad den rationaliserar bort. Tidigare har det varit en bra balans däremellan.

Det kommer att bli allt svårare att med politiska metoder skapa fler jobb. Man kommer inte att kunna skapa tillräckligt många betalda traditionella anställningar. Folk måste i högre grad själva lista ut vad de vill göra med sina liv och hur man ska bidra till samhällets utveckling.

Det kan vara ett traditionellt arbete, men det kan också vara en egenanställning. Man kan även leva på basinkomst och göra samhällsviktiga insatser i kulturlivet, i det sociala livet, inom sport eller andra intressen. Därigenom kan man leva på sin basinkomst och bidra till samhället. Eller också kan man ha olika inkomster som kombineras till en rimlig inkomstnivå.

Hur ska vi kunna upprätthålla en enorm byråkrati för att säkerställa att folk söker jobb efter jobb som man har minimala eller inga chanser att få? Vad gör det med människor? Hur mår man av att ständigt gå med mössan i hand och få nej, nej? Till slut känner man sig värdelös. Till slut tappar man orken och kraften. Man blir utbränd och får sociala och psykologiska problem.

Det är effektivare och mänskligare att låta människor få en icke villkorad basinkomst. Då släpper vi loss människors eget ansvar och egna drömmar, drömmar som ger en chans att skapa en verklighet där man kan växa. Och hur vet jag det? För att det redan har hänt, utanför Sverige.

I Otjivero-Omitara i Namibia slapp människor plötsligt tigga när de fick basinkomst. Plötsligt kunde man gå hem till grannen utan skamkänsla. Man kunde umgås på lika villkor. Man kunde integreras i samhället. Samhällsgemenskapen ökade. Kriminaliteten minskade med 42 procent. Det skedde stora reduktioner av antalet barn som inte fullgjorde skolgången. De koncentrerade sig bättre. Antalet egenanställningsföretag ökade med 301 procent. Det ni, moderater!

Dessutom ökade samarbetet. Man bestämde sig för att gemensamt köpa saker som var viktiga för samhället.

Man gjorde det i Indien. Indierna kom plötsligt på att de äntligen hade råd att renovera tempel och att skapa kreditgarantiunioner som gjorde att man kunde investera sig ur sin egen fattigdom i samarbete med sina medmänniskor. Några köpte en tv gemensamt för att ha råd att ta del av informationsflödet.

Plötsligt började man samarbeta över kastgränserna för att sköta djurhållning och finansiellt samarbete. Det hade aldrig hänt förut. Näringsintaget blev också bättre och även där högre närvaro i skolan.

När man gjorde en helt slumpmässig linje i Libanon som bara var höjdbaserad ökade man hjälpen till varandra från 26 till 31 procent jämfört med kontrollgruppen. De som fick basinkomst hjälpte i högre grad dem som inte fick det.

Även icke-monetära resurser stärktes. Tiden och det emotionella kapitalet för varandra ökade. Den andel av befolkningen som hade blivit förlämpad av majoritetsbefolkningen sjönk med 40 procent. Folk blev trevligare mot varandra.

Det finns forskning som visar att man stärker den oerhört viktiga delen i livet som de yngre tonåren utgör. När föräldrarna fick mer tid, emotionell kraft och ork att ta hand om sina barn stärktes hela samhället.

Libanon, Indien och Namibia – tycker ni att det är långt borta? Vi ser samma effekter i Alaska. Där har man sedan 1982 haft en oljefond. Man tvingar oljebolagen att betala för att de tömmer jordens resurser. Dessa pengar delas ut till medborgarna. Det brukar handla om 12 000–20 000 om året per medborgare. Vad har hänt där? Jo, Alaska är den delstat som har minst sociala problem. Folk mår bäst där, och de har störst framgång i vardagslivet.

I USA har man nu satsat 10 miljoner dollar på att studera basinkomst-effekterna för en större del av landet. Richard Nixon av alla människor gjorde faktiskt ett försök. Det intressanta då var att det inte fanns ett enda dokumenterat fall där någon frivilligt drog sig tillbaka från arbetsmarknaden. Man valde i stället sex sju veckors ledighet mellan två jobb när man försökte hitta ett jobb som bättre passade ens kvalifikationer. Detta är bra för individen och för samhället.

Vad händer nu? Piratpartiet i Island är för detta. Vi får se om de lyckas göra någonting. Finland inför ett försök liksom Holland. I Kanada beslutade ett delstatsparlament enhälligt att satsa på detta. I Uganda inleds försök 2017.

FN-stadgan säger att vi har en skyldighet att garantera en skälig och rimlig levnadsnivå efter landets förmåga.

Så varför är det så tyst om detta? Varför undersöker eller utreder vi inte det här?

Kära moderater! En ökning med 301 procent av antalet egenanställda företagare är väl er politik?

Björklund! Drömmer inte också du om ökad skolnärvaro, ökad koncentration och bättre resultat i skolan?

Centern! Vilken frihetsreform! Folk får en bättre matchning mellan kunskap och jobb.

CUF och MUF! Milton Friedman, er idol, förespråkade också en variant av detta. Det ni!

Kristdemokraterna! Antalet frivilliga liksom den sociala samverkan ökar. Detta är väl en fantastisk styrka för er politik?

Vänsterpartiet! World Economic Forum gjorde en utredning om vilken åtgärd som bäst skulle öka jämställdheten. Basinkomst var det som fick mest stöd.

Socialdemokrater! Grunden för att något annat än de med pengar styr i samhället är ju kunskap. Kraft, tid och ork för social gemenskap och att kunna organisera och försvara sina intressen är socialdemokratisk politik.

Sverigedemokraterna! Jag kan inte så mycket om er politik. Men en minskning av antalet brott med 42 procent är väl ändå bra?

Jag är positiv. Allt jag begär är att få stimulera er nyfikenhet. Varför inte utreda frågan? Om det visar sig att detta går helt emot det ni står för kan ni med goda argument yrka på avslag.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

§ 5 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU2

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (prop.

2016/17:1 delvis)

föredrogs.

Anf. 40 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag ska under några minuter tala om något som inte är särskilt sexigt inom politiken, nämligen finansmarknadstillsyn, förvaltningspolitik, arbetsgivarpolitik och lite annat smått och gott. Jag tycker att det finns anledning att ibland nämna dessa områden.

Utgiftsområde 2 handlar om samhällsekonomi och finansförvaltning. Finansmarknadsområdet är något som i allra högsta grad har varit i ropet under de senaste åren och den senaste tiden. Det började med att det knackade rejält i banksektorn, inte minst i ett antal Medelhavsländer. Man fick gå in med ganska betydande belopp, med de konsekvenser detta har fått för Grekland och delvis Italien och Spanien.

Detta gjorde att vi skapade ett gemensamt regelverk som bland annat innebar en stabilare situation på den europeiska bankmarknaden. Eventuellt behöver vi redan om bara några veckor ta till de medel som finns i det så kallade krishanteringsdirektivet. Vi får se hur det går för de italienska bankerna.

Jag vill peka på att det finns många viktiga områden, där inte minst tillsynen är ett. Finansinspektionens tillsyn ökar för varje år.

Herr talman! Under detta område finns Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och finansmarknadsforskning, som ju är något som vi från tid till annan diskuterar mycket. Denna forskning behöver också ha stöd fram-

Prot. 2016/17:47

15 december

*Ekonomisk trygghet
vid sjukdom och
funktionsnedsättning*

*Samhällsekonomi och
finansförvaltning*

över. Den ryms inte under det som vi i vanliga fall diskuterar när vi behandlar forskning och utveckling. Finansmarknadsforskningen har alltså ett anslag här.

Låt mig även säga något om Riksgäldskontoret! Detta är den myndighet som har fått ansvaret att vara vår resolutionsmyndighet. När bankerna får problem är det dit de ska vända sig. Inom detta område kommer regeringen nästa år att vidta några åtgärder, varav några kontroversiella medan andra är mindre kontroversiella.

Det mesta kommer att gå till så att herr talmannen under voteringen meddelar att det bara finns ett yrkande och att det är utskottets förslag. Sedan kommer detta att klubbas igenom. Så här kommer det att gå till vid ett antal tillfällen. Men ett par kontroversiella åtgärder kommer som sagt.

Det så kallade Mifid I och Mifir, som bland annat innehåller ett förbud att ta ut provision vid rådgivning av värdepapper, är kontroversiellt då sparbankerna kanske kommer att förlora på det.

En annan sak jag vill nämna är att man ska se över sparbankernas möjligheter att ta in kapital för att öka den egna finansiella styrkan. Och slutligen: En parlamentarisk utredning om det penningpolitiska ramverket och riksbankslagen kommer att tillsättas.

Detta område är alltså viktigt.

Det andra området jag till ta upp handlar om statlig finanspolitik, vilket inte är jättesexigt men viktigt. När Landsbygdskommittén diskuterar utflyttning av myndigheter är det inom detta område sådant hamnar. Tro inte att det ligger inom regionalpolitik! Det ligger alltså under den ganska tråkiga förvaltningspolitiken. Där finns Statskontoret som utreder och tar fram effektivare myndigheter. Även Ekonomistyrningsverket, som ansvarar för redovisning, ligger här liksom Statens servicecenter, som samordnar vissa tjänster såsom lönehantering för olika myndigheter.

Nästa område är offentlig upphandling. Man har nu inrättat en offentlig upphandlingsmyndighet för att underlätta för statliga myndigheter och kommuner och landsting att göra så bra upphandlingar som möjligt och även bistå dem med råd. Konkurrensverket hade denna uppgift tidigare och fick då en dubbel roll. Dels skulle det ge råd om hur man gör så bra upphandlingar som möjligt, dels skulle det kunna kritisera genomförda upphandlingar. Det är bra med en ny myndighet.

Jag vill även nämna statistiken och SCB, som är en viktig myndighet för att få fram underlag för oss så att vi kan fatta rimliga politiska beslut.

Vi har en prognos- och uppföljningsverksamhet som ibland dyker upp i debatten. Det är Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet som står för den. De är viktiga för att vi ska få en bra statlig förvaltning.

Dessutom har vi statens roll som arbetsgivare. Någon kanske undrar varför riksdagen ska lägga sig i detta. Är det inte parterna som sköter det här? Jo, så är det, men i detta fall representerar vi staten och måste se till att vara en god arbetsgivare precis som företagen måste se till att genom sina arbetsgivarorganisationer vara goda arbetsgivare.

Sedan har vi fastighetsförvaltningen. Den är viktig för att den hanterar statens fastigheter, allt från slott och kojor till vanliga kontorsfastigheter.

Slutligen, herr talman, vill jag också nämna den goda redovisningsseiden för företag och företagare. För den finns en liten myndighet som heter Bokföringsnämnden. Lita på mig – ibland behöver man den, och då är den viktig.

Sedan har vi också Riksrevisionen, men där handlar det bara om pengarna. Regelverket för detta har ju diskuterats vida omkring detta år.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag, herr talman.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

Prot. 2016/17:47
15 december

*Samhällsekonomi och
finansförvaltning*

§ 6 Statsskuldräntor m.m.

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU4
Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. (prop. 2016/17:1 delvis)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 7 Avgiften till Europeiska unionen

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU5
Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen (prop. 2016/17:1 delvis)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 8 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU1
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (prop. 2016/17:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 41 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Jag ska verkligen göra mitt bästa för att hålla mig till den överenskommelse som finns om att på sex minuter tala om allt som ligger inom utgiftsområde 9: all hälso- och sjukvård, all social omsorg, all äldre-
vård, all den viktiga vården för de barn i vårt land som är mest utsatta och all politik som handlar om personer med funktionshinder.

Det är ett stort område. Som ni förstår innebär det att jag bara kommer att kunna göra några korta nedslag i alla de satsningar som Kristdemokraterna har i sin budget.

Kristdemokraterna hade ett stort ansvar för detta område under den förra regeringen. Då kunde vi, efter åtta år med alliansstyre, se hur vården och omsorgen förbättrades på område efter område. Vi kunde se hur tillgängligheten till vård ökade, hur patienterna blev mer nöjda och hur vårdens resultat förbättrades.

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

För bara någon vecka sedan fick vi en rapport som visade att den trenden nu tyvärr har brutits. Vi ser i dag hur patienter upplever sig mindre nöjda – inte bara jämfört med tidigare utan framför allt om vi jämför med andra länder. Ingen annanstans i Europa är patienter i dag mer missnöjda med det egna landets vård än i vårt land.

Vi kan se hur köerna återigen växer. Detta är inget som sker per automatik, utan det sker på grund av att vi i dag har en regering som inte prioriterar det som är vårdens och samhällets stora utmaningar.

En av regeringens allra första insatser – och nästan den enda – när det gäller hälso- och sjukvård var att man redan i sin första regeringsförklaring sa att man hade för avsikt att ta bort kömiljarden. Den införde vi för att vi såg att vi hade ett stort problem med alla de patienter som väntade på vård men inte fick den vård de behövde. Det hjälper inte att vården är bra när man kommer till den om man inte får den vård man behöver.

De senaste rapporterna om de öppna jämförelserna visar att mer än var fjärde patient som av sin läkare fått veta att man har rätt till behandling och behöver en vårdinsats fortfarande inte har fått den insatsen efter tre månader. Det är mer än en fördubbling på bara ett par år, och det beror på den politik som den nuvarande regeringen för.

Därför vill vi återinföra kömiljarden och göra precis det vi gjorde under den tid den fanns: för varje år öka trycket på sjukvårdshuvudmännen att i tid leverera vård till de patienter som behöver det. Det gäller det första viktiga besöket, där man får veta vad som är fel, men också hela vägen genom vårdkedjan, vid varje tillfälle då man behöver en ny insats. Att förbättra och utveckla är något helt annat än att avveckla.

Ni som har hört sjukvårdsministern säga att detta var något vi var överens om att avskaffa kan gå tillbaka och läsa protokoll, beslut, motioner och budgetar från allianspartierna. Där kan ni se att vi varje gång har sagt att vi vill fortsätta att öka och utveckla kömiljarden för att fler patienter ska få vård i tid.

Men det finns andra områden som också är otroligt viktiga för att vi i framtiden ska kunna möta sjukvårdens utmaningar. Vi har inte i dag en organisation som gör att vi kan leverera den bästa vården till alla patienter i hela landet. Därför har vi kristdemokrater sagt att vi behöver göra århundradets sjukvårdsreform.

Det är helt oacceptabelt att dina chanser att överleva med en viss diagnos avgörs av var i landet du bor. Vi har i dag en utformning som innebär att landstingen som sjukvårdshuvudmän har olika förutsättningar att ge tillräckligt bra vård. Genom att ha ett större statligt ansvar för sjukhusvården, den högspecialiserade vården, skulle vi kunna ge mer likvärdig vård och få mer vård för pengarna för alla patienter i hela landet.

Vi kristdemokrater har i vår budget också omfattande insatser inte minst för barn och äldre. Det är grupper i vårt samhälle som många gånger har stora behov.

För att bara göra några nedslag i våra insatser avsätter vi 100 miljoner för ett måltidslyft inom äldreomsorgen. Det är inte okej att det i dag finns äldre som svälter, i sitt eget hem eller i sitt vård- eller omsorgsboende.

Vi satsar också på det sociala innehållet i äldreomsorgen. Vi satsar på vårdserviceteam för att personal med lång sjukvårdsutbildning ska kunna koncentrera sig på det de är utbildade för, och för att vi ska kunna få in fler personalgrupper som kan se till att tillvaron för de äldre blir bättre i vården.

Men vi vill också satsa på mer forskning och utveckling för att vi i framtiden ska kunna ha en bättre äldreomsorg. Vi vill därför inrätta tre regionala demenscentrum, där man kan satsa på att lära sig mer och utveckla kunskapen om åldrandets sjukdomar.

När det gäller barn satsar vi på en elevhälsogaranti. Vi vet nämligen att elevhälsan många gånger är första linjens sjukvård för våra barn och ungdomar. För att de varje dag i skolan ska ha möjlighet att komma i kontakt med elevhälsovården behöver ordentliga insatser göras.

Vi satsar också på att förkorta väntetiderna till BUP, förbättra överföringen från barn- och ungdomspsykiatri till vuxenpsykiatri och kartlägga orsakerna till den psykiska ohälsan hos unga, som tyvärr fortsätter att öka.

Vi satsar också på att familjer och föräldrar ska få ett bättre stöd tidigt i barnens liv och under hela barndomen.

Herr talman! Kristdemokraterna har ett helt annat budgetalternativ, med mycket större insatser på detta område än vad regeringen har. Hade vår budget som helhet gällt hade vi såklart yrkat på den. Nu har inte ramar för vår budget vunnit bifall, och därför har vi ingen reservation i detta ärende. Men vi står självklart bakom vår budget, som hade givit bättre förutsättningar för vårt lands invånare.

(Applåder)

Anf. 42 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Emma! Du bor ju här i länet. Ni skriver i ert yttrande att ett ledarskap behövs för bättre och säkrare förlossningar. Det är ju också ni som har haft ansvaret. Det är alltid intressant att se vad som händer i praktiken när Alliansen, eller kanske före detta Alliansen, regerar i riksdagen.

I Stockholms läns landsting lades ju BB Sophia ned, vilket förorsakade en förlossningskris i Stockholm som vi fortfarande lever med. Det var ett marknadsexperiment, som mycket annat har varit. Jag tar upp detta för att Stockholm har varit det stora skyltfönstret för högern när det gäller hälso- och sjukvård.

Ni vill ju ha kömiljarden igen. Då är min första fråga hur kömiljarden skulle kunna fixa till förlossningen i Stockholms län. Man ska komma ihåg att både Läkarförbundet och Socialstyrelsen var emot kömiljarden eftersom man såg undanträngningseffekter, speciellt för de multisjuka.

Min andra fråga handlar om äldreomsorgen. Ni satt vid makten i åtta år. Mellan 2006 och 2014, under er regering, försvann 9 619 platser i särskilda boenden. Nu har ni lagt in en äldreboendegaranti i ert förslag samtidigt som ni säger nej till investeringsstödet på 150 miljoner.

Jag skulle väldigt gärna vilja veta hur ni resonerar i detta.

Anf. 43 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! När det gäller förlossningsvården ser vi utmaningar i det här länet, ett län som hela tiden växer. Dessa utmaningar har funnits ända sedan det socialdemokratiskt styrda landstinget på den tiden lade ned en av förlossningsklinikerna som då var mycket välfungerande – den som fanns i Nacka. Sedan dess har vi haft en utmaning när det gäller kapaciteten, men den har konsekvent byggts upp och utökats.

Den stora utmaningen inom dagens förlossningsvård runt om i landet ser man framför allt effekter av i de socialdemokratiskt ledda och vänsterledda landstingen. Jag besökte tidigare i höstas Kalmar län, där man meddelade att det just då på Västerviks sjukhus fanns en enda ordinarie barnmorska kvar. Alla andra tjänster fick besättas av inhyrd personal som inte kunde rutinerna. Man kunde inte heller bemanna under den tid det behövdes bemanning. Detta är en rejäl patientsäkerhetsrisk, och det innebär även en risk för att man så småningom kommer att behöva stänga förlossningskliniker.

Den utmaning vi har när det gäller de högspecialiserade yrkena inom vården där vi behöver kompetens är framför allt en fråga om personalpolitik. Sjukvårdshuvudmännen klarar i dag inte av att leverera en arbetsmiljö som gör att personalen vill stanna.

Under vår tid i regeringen byggde vi ut utbildningsplatserna i hög utsträckning, och det arbetet behöver fortsätta. Men framför allt måste vi se till att man kan trivas på jobbet. Vi ser att sjukskrivningarna är enormt mycket högre hos de offentliga arbetsgivarna än hos de privata. Ändå leder Vänsterpartiet jakten på alla andra aktörer inom hälso- och sjukvård – de som vi kan se i alla typer av undersökningar är bättre arbetsgivare och som arbetstagarna vill jobba hos.

Anf. 44 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Vi bedriver ingen jakt. Vi bedriver jakt på vinsterna. När vi tittar på avkastningen på operativt kapital inom välfärdsområdet ser vi att hälso- och sjukvården ligger på 51 procent jämfört med tjänstesektorn, som ligger på 10 procent. Det finns alltså en del att göra.

Jag återkommer till den kömiljard som ni vill föra in och frågar igen: På vilket sätt tror Emma Henriksson att en kömiljard skulle avhjälpa att 600 platser står tomma i Stockholms län just nu? De är liksom nedlagda på grund av den kris som finns här i länet, och det är kris även i andra län

På vilket sätt tror Emma Henriksson att kömiljarden kan fixa till det här? Det handlar ju som hon säger om personal. Den här situationen har inte uppkommit på två år, bara så där, utan det handlar om hur man gräver ur välfärden under en längre period. Så ser jag på den här frågan. Just kömiljarden har varit ansatt av både Socialstyrelsen och Läkarförbundet för att man ser att den har undanträngningseffekter.

När det gäller äldreomsorgen, återigen, lade ni alltså ned 9 619 platser. Nu vill ni ha en äldreboendegaranti. Det borde ni ha tänkt på under era åtta år, kan jag tycka. Samtidigt säger ni nej till regeringens investeringsstöd på 150 miljoner. Det går inte ihop för min del. Hur går det ihop för er?

Anf. 45 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Dels satsar vi i vår budget avsevärt mer än regeringen gör i den budget som Vänsterpartiet stöder just på utbyggnad av boendeplatser inom äldreomsorgen, och det gjorde vi också under den tid vi satt i regeringen, dels hade vi en omfattande politik för bostadssektorn över huvud taget.

En hel del av det vi initierade gör att vi i dag ser ett ökat bostadsbyggande. Det är alltså ganska långa processer för bostadsbyggande, oavsett om det handlar om vanliga bostäder, ungdomsbostäder eller boende för

äldre personer. Vi ser en ökad bostadstakt tack vare den bostadspolitik som Kristdemokraterna var med och ledde i den förra regeringen.

Tillbaka till kömiljarden. Vänsterpartister, socialdemokrater och miljöpartister som pratar om kömiljarden påstår någonting som man inte har belägg för. Man säger att det fanns undanträngningseffekter.

Om vi går tillbaka till de undersökningar som finns så pekar de på att det fanns *risk* för undanträngningseffekter. Det var någonting vi var medvetna om. Det var någonting vi tillsatte utredningar om, för vi ville veta om denna risk är verklig. Det fanns en upplevelse av att det skulle kunna vara så, och det var någonting vi tog på största allvar. Det var därför vi också gång på gång skruvade på kömiljarden för att undvika den risk för undanträngningseffekter som fanns.

Vi är väl medvetna om den kritik som fanns; det var därför vi också ville utveckla kömiljarden för att öka tillgängligheten och framför allt med fokus i de senare stegen, alltså gällande dem med kroniska sjukdomar och allvarliga åkommor.

Det vi nu ser är att köerna växer både för kroniker, för dem som väntar på behandling och för dem som vill komma till doktorn på ett första besök. Vi ser nu resultatet ute bland medborgarna. Man litar i dag inte längre på att vården finns där när man behöver den, och framför allt är man missnöjd med tillgängligheten.

Anf. 46 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Emma Henriksson avslutade sitt anförande med att beklaga att de budgetramar som Kristdemokraterna hade föreslagit inte gick igenom. Kanske, herr talman, skulle hon i stället vara glad för det, för om vi tittar lite närmare på det som Kristdemokraterna föreslår i sin budget för utgiftsområde 9, som vi debatterar här i dag, ser vi att finansieringen inte räcker till.

Man föreslår visserligen mer än regeringen, 4,5 miljarder, men man drar samtidigt ned med 10 miljarder i utgiftsområde 25, som alltså är bidrag till kommuner och landsting. Så var det med den satsningen. Det blev liksom inte mer kvar. Vi bör kanske få en redovisning här i kammaren av hur man har tänkt sig att det här ska gå ihop i slutändan.

Anf. 47 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Mer än gärna, för om man tittar på regeringens budget i detalj ser man framför allt vilka konsekvenser regeringens skattepolitik får för den stora arbetsgivarorganisation som är hälso- och sjukvården och den kommunala omsorgen.

När man höjer skatterna för arbetsgivare höjer man nämligen framför allt skatterna för det offentliga, någonting som ganska snabbt äter upp ganska mycket av det som regeringen utlovar som satsningar – pengar som för övrigt förefaller användas ganska många gånger om.

Det stämmer att regeringen ger mer i en påse till kommuner och landsting, men man visar inte hur mycket kommuner och landsting måste betala i form av de skattehöjningar som regeringen har föreslagit.

Att Kristdemokraterna föreslår fler insatser på hälso- och sjukvårdsområdet är för att vi ser att det är där vi har stora utmaningar. Det är där mer behöver göras för att vi ska kunna lita på vården och få den bästa

Prot. 2016/17:47
15 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

tänkbara vård, oavsett var i landet vi bor. Som jag nämnde i mitt anförande gör vi insatser på äldreområdet och även när det gäller ungdomar.

Men det finns också specifika områden där vi ser att regeringen slösar bort pengar. Jag kan bara nämna flytten av E-hälsomyndigheten där regeringen förvisso har en extra satsning på 30 miljoner kronor i budgeten, vilket kan låta fint. Det man gör är dock att flytta en myndighet från Stockholm till Kalmar, och 95 procent av personalen följer inte med. Detta är en myndighet vars verksamhet är viktig för att vi i framtiden ska kunna dra nytta av all den kunskap som finns i vården så att patienterna får det som de redan i dag förväntar sig: att den läkare man möter kan titta i journalen oavsett om man har varit hos den läkaren eller någon annan läkare tidigare.

Genom flytten av E-hälsomyndigheten har regeringen gjort att det har blivit dyrare och sämre för patienterna.

Anf. 48 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror att vi socialdemokrater och Kristdemokraterna är tämligen överens om att hälso- och sjukvården och omsorgen också, för den delen, står inför stora utmaningar. Det krävs stora reformer, och det krävs många insatser. Men vi är inte överens om hur det ska gå till.

Emma Henriksson nämnde att regeringen överlämnar en påse pengar. Ja, så kan man faktiskt uttrycka det. Regeringen har lyssnat på vad landsting och kommuner säger: Man vill inte ha en statlig detaljstyrning och kanske inte heller en detaljstyrning från Kristdemokraterna, som er budget är en uppvisning i.

Herr talman! Göran Stiernstedt har i sin utredning visat att detaljstyrning är ett av de kanske största hindren för att vi ska kunna uppnå en mer effektiv hälso- och sjukvård och en bättre organisering.

Vi kan till exempel titta på förslaget om att återinföra en kömiljard. Det ställde till ganska mycket inom sjukvården. Vi fick en budgetstyrning ända in i mötet mellan vårdgivare och patient som inte alls var särskilt bra. Vi behöver kunna lita till professionen och till att sjukvårdspersonalen kan klara det här själva. Därför har regeringen i stället infört en professionsmiljard, som ska leda till att det skapas förutsättningar för sjukvårdspersonalen att använda sin professionalitet och sin egen kompetens för att utveckla arbetsformer och organisering i sjukvården.

Anf. 49 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! I regeringens budget finns en del annat förutom det generella, där vi ser att de 10 miljarderna i vissa kommuner används till att bygga sporthallar även om man från regeringens sida talar om att detta ska gå till den mest väsentliga delen av verksamheten. Det finns dessutom en hel mängd av just den detaljreglering som Anna-Lena Sörenson nu kritiserade.

Låt oss ta exemplet med glasögon för barn. Jättemånga landsting hade detta tidigare – faktiskt allihop i någon form. Men nu går man in och reglerar hur det ska göras, vilket till exempel i Stockholms läns landsting innebär att inga barn kommer att få billigare eller lättare tillgång till glasögon. Men kostnaden för skattebetalarna har ökat avsevärt eftersom regeringen tvingar på landstingen ett visst administrativt system för hur det hela ska lösas. Snacka om att styra in i detaljer och dessutom till en högre kostnad för skattebetalarna! Vi är inte emot att barn ska kunna få glasögon.

Men just sådana beslut ska ligga på sjukvårdshuvudmännen så länge de har detta ansvar.

Vi kristdemokrater säger också att det finns områden där landstingen i dag har ansvaret men inte förmår att ta det i tillräckligt stor utsträckning till gagn för alla patienter i hela landet. Därför behöver vi en större statlig styrning. Det är också någonting som flera utredningar har kommit fram till, och de visar på att det skulle kunna finnas vinster med detta.

Kristdemokraterna har många insatser, varav kömiljarden är en, som visar att om man betalar för att någon gör det de ska och lyckas med det kan man också korta köerna. Ni tar bort kömiljarden, och nu ser vi effekten: Köerna har växt, och inte bara lite. De har växt enormt mycket.

Anf. 50 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! Nu debatteras socialpolitikens frågor, som omfattar 68 miljarder för 2017. Tack, Emma Henriksson, för en bra inledning!

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder att leva och växa upp i, men vi behöver göra mer för att denna utveckling ska fortsätta och hålla samma höga takt. Sverige utmanas av ett nytt och växande utanförskap som snart omfattar 1 miljon människor. Vi ser växande vårdköer, och när genomsnittstiden för en socialsekreterare är nere på fyra timmar i veckan för individsamtal har vi kris i socialtjänsten.

Många människor lever i en bra värld och har ett bra liv i Sverige med jobb, familj och fritidssysslor. Men många människor lever i en helt annan del av verkligheten – på en baksida och i ett skuggsamhälle. Då duger det inte att skydds nätet, trots att det är omfattande, låter människor falla mellan stolarna. Det duger inte att äldre slutar att äta av ensamhet. Det duger inte att patienter väntar på lungcancerbehandling tre gånger så lång tid i Dalarna som på andra ställen i Sverige. Det duger inte att bli lämnad ensam och att leva med ett multifunktionshandikapp. Det duger inte. Sverige kan bättre. Vårt samhälle ska inte ge upp om någon.

Herr talman! Sveriges regering framstår nu som både svag och vilsen. Efter två hela år – vi talar nu om halva mandatperioden – har de inte använt makten för att göra de där nödvändiga reformerna, presentera de konkreta förslagen och återkomma till riksdagen med de behov som finns när det gäller utmaningarna för reformer för vård, för äldre och på socialtjänstens område. Varje dag gör välfärdens medarbetare fantastiska insatser i att hantera vardagen. Men samhällsutmaningarna växer, och regeringen måste då visa ledarskap.

Moderaterna och allianspartierna värnar en välfärd och dess viktiga kvalitet, tillgänglighet och kontinuitet. Svensk hälso- och sjukvård håller hög internationell standard. Men vi moderater och allianspartier behöver inte stå i tv och hitta på. Regeringen och sjukvårdsministern, däremot, kände sig trängda och pressade och talade därmed osanning. Regeringen borde i stället presentera konkreta förslag få att få bukt med de växande vårdköerna. När man tar bort en effektiv kökortningsreform – varför presenterar man då inte ett bättre alternativ som svar?

Förutom växande vårdköer är det klart att utmaningarna landar i den andra stora delen, nämligen välfärdens medarbetare. Inom tio år talar vi om en brist på över 200 000 medarbetare inom svensk välfärd. Det kräver reformer. Det krävs absolut reformer på kort sikt för att lösa det som är akut här och nu för att leva upp till de grundläggande behoven av de

skyddsnät som vi har. Men det krävs framför allt en långsiktig och hållbar strategi för hur man ska behålla, men också självklart fortsätta att rekrytera nya, medarbetare som vill jobba med människor i utsatthet och sjukdom eller i behov av omsorg.

Den tredje stora utmaning Sverige står inför är de allt fler multisjuka äldre, som i dag hellre skickas på resor mellan sjukvårdshuvudmän eller andra huvudmän än att man ger dem den vård och omsorg som krävs. Det handlar också om kroniker, som drabbas av väntetider och brist på kontinuitet och därmed blir sjukare i sjukvårdssystemet än friskare.

Utmaningarna kräver sina lösningar, sina konkreta förslag och ett tydligt ledarskap och handlingsplaner. Då gäller det att börja agera och presentera dem totalt sett.

Våra ambitioner tillsammans med de övriga partierna i Alliansen är tydliga: att stärka kvaliteten och att hela tiden ha mötet med patienter, brukare och äldre i fokus för att göra mötet ännu mer värdefullt. Det är där kvaliteten uppstår – mellan vårdens, välfärdens, medarbetare och de enskilda. Det är det mötet som ska stärkas. Andra, byråkratiska och administrativa, åtgärder ska självfallet stå tillbaka.

Jag står självklart bakom alla de moderata förslag som har presenterats under budgetdebatterna och den finansiering som ligger på plats, men jag vill nämna några i min inledning.

Vi vill ha konkreta åtgärder och nationella handlingsplaner för att korta väntetider i vården, öka tillgängligheten, jobba med de sammanhållna vårdkedjorna och skapa ett helhetsansvar för patienten. Vi har presenterat en nationell långsiktig personalförsörjningsstrategi med olika delar både för att behålla och för att nyrekrytera.

Det handlar om att minska den psykiska ohälsan, inte minst bland barn och unga. Vi gör satsningar för att ytterligare stärka tillsyn och uppföljning. Vi ser behovet av ett måltidslyft för äldre, och vi ser vikten av att äldre inte drabbas av ensamhet och utsatthet. Vi presenterar därmed också konkreta förslag för detta.

De här konkreta åtgärderna står nu mot en tom propositionslista från Socialdepartementet. Efter två år förväntar vi oss mer – aktivitet, handlingsplaner och konkreta åtgärder. Jag hoppas, herr talman, att vi kan få en god och fruktsam debatt under stunden som kommer.

(Applåder)

Anf. 51 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Ni lägger ju lite mindre pengar i budgeten på det här området, Cecilia. Det är i och för sig bara 435 miljoner. Dock vill jag nämna det.

Ni har en fin portal – vårt samhälle ska inte ge upp någon – och det låter nästan som att en vänsterpartist skulle ha skrivit det. Jag vill påminna om vad som hände under era år vid makten. År 2006 hade Sverige den lägsta andelen fattiga i Norden och efter två mandatperioder hade vi den högsta andelen fattiga. Jag vill bara säga det. Det handlade väl om den politik som ni förde.

Det står i er budget att ni vill ha en prestationsbunden vårdgaranti. Då undrar jag: Hur tror du att det skulle fungera i Stockholms län? Jag tar Stockholm som exempel, för det har ju varit ert stora skyltfönster och lite av en experimentverkstad.

Jag tycker att det här är intressant. Hur skulle den prestationsbundna vårdgarantin påverka? Skulle den på något sätt hjälpa till när det gäller de 606 platser som nu står tomma? Skulle man få en bättre personalpolitik i Stockholms läns landsting som är det största landstinget i Sverige och omfattar väldigt många människor som just nu lever i ett slags vårdkris?

Ni har tagit bort och sagt nej till ganska konstiga saker. Ni har exempelvis tagit bort pengar för att arbeta med antibiotikaresistens på Folkhälsomyndigheten. Det är en liten summa, men man kan ändå fundera på den. Ni har också tagit bort 40 miljoner som har gått till att arbeta med nyanlända med psykisk ohälsa. Det skulle säkert du och jag också ha om vi hade tvingats fly från exempelvis Aleppo.

Det här är några små frågor till dig, Cecilia Widegren, som jag hoppas få svar på.

Anf. 52 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag ska göra mitt bästa för att leva upp till detta. Jag tar gärna matchen med Vänsterpartiet om resurser till välfärden. Det stämmer att det skiljer ungefär 0,7 procentenheter mellan ert alternativ på det här utgiftsområdet och vårt alternativ. Den stora skillnaden finns på utgiftsområde 25, som också är en del av statsbudgeten, där vi väljer att skicka 20 ytterligare miljarder jämfört med Karin Rågsjös parti till kommuner och landsting.

Kom alltså gärna tillbaka till matchen om resurser till välfärden! Moderaterna har valt att prioritera det ännu mer än Vänsterpartiet. Jag tycker att vi har hanterat just den frågan på ett förtjänstfullt sätt genom att titta på hela statsbudgeten.

Den andra frågan, kopplad till tillgänglighet, är rätt intressant. Visst är det tydligt att vi både har brist på platser och personal, och vi har ett antal utmaningar. Då krävs det åtgärder från Socialdepartementet så att man också går fram nationellt. Ansvaret kan inte bara ligga hos huvudmännen där ute någonstans. Hälsa- och sjukvårdslagen är lika mycket Vänsterpartiets ansvar som stödjare av den här regeringen.

Var är åtgärderna? Var är de konkreta förslagen? Just nu bör man bo i Halland eller i Jönköping för att få bäst tillgänglighet vad gäller exempelvis operation inom tre månader. Man ska absolut inte bo i Västernorrland, Västerbotten eller Jämtland, för de landsting som har det allra tuffast får inget som helst stöd eller några resurser från regeringen.

Det är oerhört viktigt att inte bara prata utan också komma med de konkreta åtgärderna, Karin Rågsjö. När Vänsterpartiet nu tar häng på regeringen krävs det också att Vänsterpartiet är med och driver fram de här reformerna och de konkreta åtgärderna.

Var är reformerna och de konkreta åtgärderna, Karin Rågsjö?

Anf. 53 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Jag kommer att återkomma till våra mycket bra framförhandlade reformer. Den bästa tycker jag är de 10 miljarderna som vi riktar till just kommuner och landsting och som vi kommer att få följa upp, för det är förstås oerhört viktigt att se var pengarna landar.

Papper är en sak, ord är en sak och sedan kan man titta på verkligheten. Jag menar att er prestationsbundna vårdgaranti inte skulle göra någonting

i ett landsting som Stockholms läns landsting där det är kris på alla områden just för att man har jobbat mycket med vårdvalen. Er melodi är ju: Ut med allt! Ekonomin går ganska knackigt i ett landsting som är superrikt. Här har ni styrt, och det här är verkligheten som skapas av er politik.

Du drar upp Västernorrland och Jämtland och så vidare. Där är det problem, och det är också glesbygdsproblem. Det handlar om personalresurser. Hur ska man exempelvis få läkare att stanna? Hur ska man få sjuksköterskor att trivas? Man måste självklart ha en rimlig arbetsmiljö. Man måste också se till att ha sjysta löner, sjysta arbetstider och att personer jobbar kortare på sina scheman inom hela hälso- och sjukvården. Det är så mycket mer man kan göra.

Ni hade också möjlighet att ta fram de här reformerna just för arbetsmiljön inom hälso- och sjukvården. Det som händer nu är inte en följd av de senaste två åren, utan det är en utveckling som vi har kunnat se över tid.

Ni tog 140 miljarder från välfärden till skattesänkningar, och gör man det händer det saker i socialtjänsten, sjukvården, assistansen – you name it. Jobbar man dessutom på att öka vinsterna för näringslivet, för vårdkaptalet, försvinner pengar rakt ut från välfärden och rakt ned i fickan.

Anf. 54 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Moderaternas verklighet är större än Stockholm. Den innefattar faktiskt hela Sverige, och förutsättningarna ser oerhört olika ut.

Karin Rågsjö valde att inte lyssna på min inledning som handlade om hur vi ska stärka den nationella kompetensförsörjningsstrategin och inte bara låta det vara en uppgift för sjukvårdshuvudmännen. Staten bör gå in och ta ett större ansvar. Men eftersom Karin Rågsjö redan hade förberett frågan till mig hörde hon inte den delen av inledningen och heller inte när jag berättade om satsningarna som Moderaterna gör i sitt budgetalternativ. Det kan jag beklaga, Karin Rågsjö.

Det är oerhört tydligt att tillgänglighet är ett bekymmer för den här regeringen och för Vänsterpartiet. Vi kan ha ett av världens bästa hälso- och sjukvårdssystem, men det bygger på att människor får vård inom rimlig tid. Där har Vänsterpartiet ett ansvar så länge man sitter som ankare på den här regeringen när man budgetförhandlar. Det finns inga konkreta åtgärder som kan reparera den prestationsbundna insats som kömiljarden ändå var. Det visade sig att en strategi med tydlighet, mål och uppfyllnad halverade köerna under ett antal år i Sverige. Det kan ingen ta ifrån oss. Varenda analytiker som har tittat på detta kan intyga det.

Ni tog aktivt bort detta – Vänsterpartiet har ett stort ansvar i det – och ingenting annat har presenterats sedan dess. Man kan inte bara stå och se detta hända. Verkligheten stannar inte vid tullarna i Stockholm; Sverige är större än Stockholm. Vänsterpartiet har ett större ansvar än att bara sitta i regeringens knä och låta regeringen göra ingenting. Det är kanske dags att Vänsterpartiet tar budgetförhandlingarna på lite större allvar.

(Applåder)

Anf. 55 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Vi ska här i dag debattera utgiftsområde 9 Hälsövård, sjukvård och social omsorg. Dessvärre är det inte bara mörkt ute nu när det är vinter, utan det är även mörkt när det gäller den svenska välfärden

som alltmer börjar krackelera i fogarna. Jag talar inte minst om sjukvården och de oacceptabelt långa vårdköerna.

I oktober hade var fjärde patient i operationskön väntat längre än vårdgarantins 90 dagar. Det är alltså mer än 123 000 personer som inte får den vård de har rätt till. Det är en dubbelt så hög siffra som för fyra år sedan. Vi har nu de längsta vårdköerna i Europa tillsammans med några få andra länder. Situationen gör mig oerhört orolig. Det är skamligt och ett svek mot Sveriges befolkning.

Jag ska ge ett exempel. Medianväntetiden för män som har drabbats av aggressiv prostatacancer är från diagnos till behandling nästan ett halvår. Det innebär att hälften av patienterna får vänta ännu längre.

Man ska inte använda ordet katastrof i onödan, men med dagens situation är det befogat. Först och främst är det en katastrof för de enskilda patienterna och deras familjer, men det är också en katastrof för tilltron till den svenska sjukvården och till samhället i stort. Ingenting tyder på att vårdköerna kommer att minska under överskådlig tid, dels på grund av den stora befolkningsökningen vi har haft de senaste åren, dels för att regeringen verkar totalt handlingsförlamad i den här oerhört viktiga frågan.

Herr talman! Nyligen presenterade Socialstyrelsen en rapport som heter *Hälso- och sjukvård och tandvård till asylsökande och andra flyktingar*. Det är tyvärr ingen uppmuntrande läsning.

I rapporten framgår det att hälso- och sjukvården är mycket hårt ansträngd på såväl kort som lång sikt. En del av konsekvenserna som tas upp i rapporten är att bristen på vårdplatser innebär en sämre arbetsmiljö som gör personalen ännu mer stressad än den var innan.

Dessutom står där att de förebyggande hälsofrämjande insatserna får stå tillbaka. Det gäller exempelvis cellprovtagning på kvinnor. I Blekinge var det över 1 000 personer som inte blev kallade på grund av att mödravården var så hårt belastad.

Barn- och vuxenpsykiatri, som redan tidigare har varit hårt ansträngd, ställs inför nya och större utmaningar. Också infektionsvården är hårt ansträngd, enligt rapporten. Tuberkulos, hiv och hepatit förekommer oftare bland asylsökande än bland den inhemska befolkningen.

Likadant är det med tandvården, som ställs inför nya och stora utmaningar. Flera landsting uppger i rapporten att tandstatusen hos berörda grupper liknar situationen i Sverige för 40 år sedan. Det innebär att vårdkonsumtionen kommer att öka alltmer framöver.

Sammanfattningsvis kan man säga att den stora invandring som vi har sett under de senaste åren inte kommer att lindra belastningen på svensk sjukvård som vi är i och står inför, utan tvärtom kommer köerna att öka och tillgängligheten försämrats.

Herr talman! Det är flera delar i vården som brister i dag. Därför kommer det också att behövas flera olika förändringar och förstärkningar så att man kan återställa förtroendet för svensk sjukvård, som ligger i botten sett till europeiskt snitt.

Jag ska ta några exempel. Vi har under många år velat satsa på fler vårdplatser. Sverige har mycket få vårdplatser jämfört med många andra länder. Antalet är faktiskt lägst bland jämförbara OECD-länder, och det är naturligtvis inte rimligt. Men vårdplatser måste också bemannas av utbildad personal. Här har vi en utmaning att hantera.

Låt oss då vara ödmjuka och säga att vi bara kan lösa det tillsammans med vårdens viktigaste resurs, personalen. Endast genom att satsa på den kan vi komma till rätta med problemen. Man ska också komma ihåg att sjukvårdsjobbet i dag inte längre är något kall, som det kanske var förr i tiden.

Det ställer nya krav på arbetsgivaren att kunna erbjuda bättre arbetsvillkor. Det kan vara rätten till heltid eller deltid. Men det handlar också om att ta bort de delade turer som är förödande för personalen.

Möjlighet till vidareutbildning för personalen är också viktigt så att den får möjlighet att utvecklas i sin yrkesroll och därmed höja sin lön. Vi vill också ha möjlighet för personalen inom sjukvården att slippa en karensdag vid särskilda händelser, som till exempel vid utbrott av vinterkräxjuka på en avdelning. Man gör det redan på vissa sjukhus runt om i landet.

Vi vill också eventuellt göra undersköterskejobbet till ett legitimationsyrke. Det är det redan i dag i en majoritet av Europas länder.

Detta en del av våra förslag för att göra vårddyrket attraktivare. Endast så kan vi få människor att söka sig till och vilja utbilda sig inom vårddyrkena. Men det handlar också om locka tillbaka personal som har lämnat vårddyrket.

Man ska komma ihåg att det finns ca 10 000 utbildade sjuksköterskor i landet som arbetar i annan näring. Därtill finns ytterligare 5 300 som arbetar med utbildning och administration. Slutsatsen är att det finns en reserv av utbildade sjuksköterskor som sjukvården kan locka tillbaka genom att erbjuda bättre villkor. Den resursen måste vi ta vara på.

Herr talman! Vi vill också satsa på den psykiatriska vården, som är ett eftersatt område där köerna är alltför långa. Vi kan aldrig acceptera att människor får lida i onödan på grund av att de inte får hjälp i tid.

Man ska komma ihåg att när man mår psykiskt dåligt kan det många gånger vara ett oerhört stort steg att ta att be om hjälp. Det är därför oacceptabelt att människor som har kommit så långt att de vågar be om hjälp får vänta så länge som i dag.

Jag ser att min talartid håller på att gå ut. Ett annat område som vi vill satsa på är den palliativa vården. Vi menar att hälso- och sjukvården måste fungera. Människor måste kunna lita på att de får hjälp när de blir sjuka. Annars underminerar vi förtroendet inte bara för sjukvården utan även för hela det politiska systemet och viljan att betala skatt och bidra till välfärden.

Det handlar för oss också om att det ska vara en jämlik och rättvis vård oavsett var man bor i landet. Sveriges befolkning har rätt kräva en tillgänglig och patientsäker vård. Så är det tyvärr inte riktigt i dag. Därför satsar vi 13 miljarder mer än regeringen under budgetperioden inom detta viktiga område.

Anf. 56 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Du företräder ett parti som lever väldigt mycket på myter på olika sätt, Per Ramhorn. Det som du säger låter väldigt fiffigt på sina sätt. Det är 2 miljarder mer än vad regeringen föreslår.

Tittar man lite mer nogsamt i er budget ser man att ni har en minuspost på bidrag till kommunerna på 26 miljarder för 2017, och det ökar till 47 miljarder kronor till 2020. Man skulle kunna säga: Hej, vad det går dåligt, om ni skulle sitta vid makten! Det är det ena.

Ni har varit en av hejklackarna när det gäller statlig assistans. Det kanske är felskrivet. Men tittar man i er budget ser man en minuspost hos er när det gäller statlig assistans.

Jag undrar: Hur har ni då kunnat vara sådana fantastiska påhejare för att man inte ska röra den statliga assistansen? Det handlar om 111 miljoner, om jag inte såg fel. Det står på s. 23 i utskottets betänkande.

Jag vill först höra med dig om kommunpengarna.

Anf. 57 PER RAMHORN (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Karin Rågsjö!

Jag börjar med LSS och påståendena att vi vill dra ned. Det är felaktigt. Det är en grupp som vi vill värna om.

Dessa siffror har vi naturligtvis fått från riksdagens utredningstjänst. Det är baserat på den invandringspolitik som vi har föreslagit. Den innebär i korthet att om färre människor med behov kommer hit, kommer det också att bli en mindre belastning på välfärden, sjukvården och LSS.

Dessa siffror är offentliga, och alla kan ta del av dem. Om du kommer ihåg bad jag dig för exakt ett år sedan att läsa det pm som fanns. Jag har även pm:et med mig här. Det står i pm:et om utgifterna per anslagsperiod. Det är så fiffigt att man går ned på varje anslag.

När det gäller LSS skulle kostnaden 2017 uppgå till 159 miljoner för nyanlända och anhöriginvandringen. Därför har vi lagt mindre på den utgiften. Det kan vara lite svårt att hänga med, men jag kan ta det efteråt. Vår utgift låg på 111 miljoner, men den verkliga utgiften är alltså 159.

Det är inte helt lätt att förstå en budget, men man måste läsa helheten. Jag har det här, och du kan få det direkt efteråt.

Anf. 58 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är jättelätt, Per Ramhorn, att se vad ni är ute efter. Man kan vara sju år och fixa det. Så här är det, Per: Hela välfärdssystemet, äldreomsorgen och hälso- och sjukvården skulle klappa ihop om vi inte hade en invandring. Du kan läsa massor av rapporter om vad invandringen ger, inte sant?

Ni fluffar runt bland siffrorna och säger på fullt allvar att man kan dra ned med 47 miljarder i kommunerna till 2020, och det kommer att se superbra ut om invandrarna skulle försvinna. Det kanske också finns andra grupper ni vill placera på olika öar, vad vet jag?

Er budget är inte alls transparent. Om du också tittar på vad invandringen ger lovar jag att du får på plussidan om vi har en sjyst integration och inte gör som ni vill göra.

När du talar om assistansen säger jag: Wow! Jaha! Det står tydligt att det är 111 300 000. Det är förstås invandrarna som inte ska ha någon assistans. Det borde jag faktiskt ha kunnat räkna ut. Herregud! Ja, det var ju korkat av mig.

Anf. 59 PER RAMHORN (SD) replik:

Herr talman! Tack, Karin!

Jag vet egentligen inte vad som är så svårt att förstå. Riksdagens utredningstjänst är så fiffig. Den beräknar både inkomster och utgifter. Naturligtvis är också inkomsterna med här, och de dras av från utgifterna.

Siffran som de har kommit fram till är inte våra siffror. Det är att kostnaden skulle vara 159 miljoner. Det är inte vi som har kommit på det.

Vad gäller det andra, att utan invandring stannar Sverige: Ja, jag har jobbat med invandrare i många år. Det är väl klart. Men det har inget att göra med nyinvandringen, som vi vill begränsa. Det har nu även regeringen förstått att vi har behov av.

Kom inte och påstå att vi har några konstiga idéer om invandringen, att vi vill kasta ut och vill både det ena och det andra! Det vet Karin också att så är det inte.

Anf. 60 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! På de sex minuter som står till mitt förfogande när vi diskuterar det kanske absolut viktigaste området i riksdagen är det fem frågor som jag vill lyfta fram.

För det första får man när man sitter här och lyssnar på inläggen lite grann bilden att de 60 miljarder som vi här i riksdagen förfogar över står för hela välfärdens finansiering. Låt mig ta er ur den villfarelsen. Det är en tiondel av de pengar som den svenska välfärden kostar som vi i dag debatterar. Välfärden kostar ungefär 600 miljarder; det är 60 av dem som vi förfogar över.

Med det sagt är den viktigaste frågan och utmaningen vi har i det här hur vi ska klara välfärdens framtida finansiering. Hur ska vi se till att det finns mer pengar för svensk välfärd? Där är det viktiga egentligen inte debatten vi för i dag utan snarare den ekonomisk-politiska debatten, för där går det en skiljelinje i svensk politik. På vänstersidan tror man att mer pengar till välfärden får vi genom att höja skatterna. Vi i Centerpartiet och Alliansen säger att det inte är så, utan mer pengar till välfärden får vi genom att se till att fler människor kommer i arbete.

För det andra är att sitta i socialutskottet under den här perioden ett ganska lättsamt uppdrag. Det kommer nämligen över huvud taget inga förslag från regeringen. Jo, under första hösten fick vi ett förslag, och det var att det fria vårdvalet skulle tas bort. Landstingspolitikerna skulle bestämma; patienterna skulle inte få välja. Det förslaget drogs snabbt tillbaka beroende på att det var så dåligt berett. Och nu har vi faktiskt fått en proposition till, och det är att utöka möjligheterna till fritt sprututbyte.

I socialutskottet ägnar vi oss åt studiebesök, och vi kallar in föreläsare. Vi har en väldigt trevlig tillvaro. Jag ser att sjukvårdsministern använder sin tid till att göra studiebesök runt om i landet. Det är klart att det här vore bra om läget var det att det inte fanns några problem eller utmaningar i den svenska sjukvården eller den svenska äldreomsorgen. Men så är det inte. Alla vi som rör oss ute i verkligheten vet att problemen och utmaningarna är stora. De rapporter vi får in till socialutskottet visar att köerna ökar, att det blir fler och fler patienter som inte har en fast läkarkontakt och att förtroendet för svensk sjukvård sjunker. I det läget ägnar vi i socialutskottet oss åt studiebesök och föreläsningar, vilket beror på en påfallande passivitet från regeringens sida. Man kommer inte med några förslag över huvud taget.

För det tredje har vi under den senaste tioårsperioden fått ett antal välfungerande enheter i den svenska välfärden. Jag talar om Nya Närvården uppe i norra Jämtland, där man äntligen – i norra Jämtland, i glesbygden – har fått en fungerade primärvård som inte baseras på stafettläkare. Jag talar

om Bollnäs sjukhus i Norrlands inland, som under Aleris drift har blivit ett av de absolut bästa småsjukhusen i Sverige. Jag talar om Diaverum på Visby lasarett, där man nu har en av landets bästa dialysenheter.

Det här väljer man från vänstersidan och regeringens sida att gå i kors-tåg mot. Det här ska bort ur verksamheten eftersom vinster hos de här företagen är att likställa med stöld från skattebetalarna, om man får citera civilministern. Det finns alltså mycket stora utmaningar i den svenska välfärden, men man väljer att med precision ge sig på de enheter i välfärden som faktiskt fungerar bra och försöka dra undan mattan för dem.

För det fjärde finns det – även vi på allianssidan drabbades eller led av den sjukdomen – en förkärlek för att använda sig av specialdestinerade bidrag, inte minst i hälso- och sjukvården, eftersom vi tror att våra 50, 100 och 150 miljoner i statsbidrag kommer att lösa de mest gigantiska problem som vi står inför.

Nyligen kom det en rapport från Riksrevisionen som visar att ingenting kan vara mer fel. Riktade statsbidrag förstör möjligheterna att följa prioriteringsordningen. De skapar ryckighet i verksamheten. Personalen tror över huvud taget inte på att det här är rätt möjlighet att lösa problemen.

Det är därför vi i Centerpartiet har valt att dra tillbaka ett antal av de riktade statsbidragen, att faktiskt lita på våra vänner ute i kommuner och landsting och att öka på de generella statsbidragen så att de får förutsättningar att lösa det ansvar som de har.

För det femte och sista tycker jag att det den här debatten borde handla om är en av de riktigt stora utgiftsposterna i socialutskottets budget, nämligen assistansersättningen.

Jag tror att alla som sitter här inne har blivit mycket starkt berörda av vad som händer i dag med de människor som är beroende av assistans för att klara sitt dagliga liv. Hit kommer mejlen, och här träffar vi människorna.

Efter att finansminister Magdalena Andersson gick ut för drygt ett år sedan och sa att assistans är ett område där vi ska se till att dra ned kostnaderna har effekten blivit oerhört tydlig. Inte mindre än sex förslag har kommit från regeringen, där man konsekvent går hårt åt assistansen och de människor som är assistansberättigade. Det handlar inte bara om regleringsbrevet. Det handlar inte bara om direktiven till utredningen att dra ned pengar. Det handlar inte bara om att ta bort förskottsbetalningen. Det handlar också om att man tog bort sänkningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar, vilket slog stenhårt mot de privata assistansföretagen. Det handlar inte minst om korståget mot de privata företagen.

Det här är tragiskt, och jag förstår att statsrådet Regnér väljer att inte vara på plats här i kammaren i dag för att försvara att hon har gjort de här åtgärderna på finansministerns uppdrag utan i stället väljer att tala om en jämställdhetsmyndighet som tydligen ska förläggas till Göteborg. Jag förstår det, för hon har mycket svårt att förklara för de assistansberättigade varför hon har ställt till det här på så kort tid.

(Applåder)

Anf. 61 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Anders W Jonsson visade på skiljelinjen som går mellan oss i fråga om vår syn på den ekonomiska politiken och hur vi ska finansiera välfärden.

Jag får väl påminna om att under åtta år med ett borgerligt styre där Centerpartiet ingick sänkte man skatterna med motsvarande 140 miljarder och lämnade efter sig motsvarande 5 procent färre välfärdsarbetare i den sektorn. Dessutom slutade det med högre arbetslöshet 2014 än det var 2006. Det måste vi ändå ta med oss in i den här debatten.

Anders W Jonsson pekar på att man vill ha mer generella statsbidrag. Det ställer vi oss bakom – vi tycker att det är en bra idé med mer av generella statsbidrag. Där är ju Centern djupt oenig med sina borgerliga kamratpartier.

Jag måste ändå ställa en fråga. Centerpartiet försämrar ju möjligheterna för landsting, regioner och kommuner att ta det här ansvaret och arbeta med sjukvården och övrig omsorg. Ni drar undan möjligheterna för dem. Det ser ut som om ni lägger på mer pengar, men ni drar undan desto mer eftersom ni inte kompenserar för de riktade statsbidrag som finns i regeringens budget.

Ett exempel är professionsmiljarden, som ni drar undan utan att lägga tillbaka pengar. Det slutar på minus.

Anf. 62 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Anna-Lena Sörenson för att hon tar upp två viktiga frågor i den här diskussionen.

Den första är hur vi ska klara välfärdens framtida finansiering. Där har hon helt och hållet rätt – vi sänkte skatterna på jobb och företagande med 140 miljarder. Men om man tittar på de totala resurserna för kommun- och landstingssektorn, det vill säga de som har ansvaret för det här, ser man att de 2006 hade 656 miljarder till sitt förfogande. År 2014 hade de 880 miljarder. Ni hörde rätt: 656 miljarder 2006 och 880 miljarder 2014. Om man står här och kallar det för en nedskärning av välfärdssektorn i Sverige behöver man lite extra räkneövningar, tror jag.

Det här visar också på skillnaden mellan oss. Vi ser till att människor kommer i arbete. Därmed får vi in mer skattepengar. På vänstersidan väljer man i stället att höja skatterna på jobb och företagande. Det kommer att leda till mindre pengar för vård, skola och omsorg. Vi har visat att vårt resonemang stämmer, och vi kommer tyvärr att få se konsekvensen av de kraftiga skattehöjningar som har gjorts.

Vad gäller riktade statsbidrag välkomnar jag att Socialdemokraterna delar vår syn. Men jag förstår också att man för att köpa Vänsterpartiets stöd är tvungen att dutta med de här små specialdestinerade bidragen. Det handlar om 100 miljoner här och 150 miljoner där. Det vore ju bättre om ni vore konsekventa, vilket vi har varit. Vi ser till att det i de riktade statsbidragen finns 12 miljarder mer per år. Det är ju det våra vänner i kommuner och landsting efterfrågar. De vill ha ekonomiska möjligheter att sköta sitt ansvar. De vill inte ha pekpinna från Helgeandsholmen.

Anf. 63 ANNA-LENA SÖRENSEN (S) replik:

Herr talman! Regeringen har också hört precis detta och har slagit in på en linje med mer av generella statsbidrag. Men faktum kvarstår, herr talman: I Centerpartiets budget blir det en minuspost för kommuner och landsting. De får mindre. Man tar 1 krona från sjukvården och ger tillbaka 5 öre. Ungefär så blir det.

Jag skulle vilja passa på att lyfta fram det här med LSS och personlig assistans, som Anders tog upp. Det är ett bekymmer som vi delar allihop. Vi ser att människor faller mellan stolarna. Vi får ta del av tragiska händelser som inträffar. Det uppstår jobbiga situationer för många människor.

I dag har det kommit en rapport från ISF i detta ämne. Jag vet inte om Anders W Jonsson har hunnit titta på den. Jag har själv bara hunnit läsa sammanfattningen. ISF pekar på att det finns en väldigt stor otydlighet när det gäller ansvaret för de olika huvudmännen. Det här behöver man naturligtvis ta tag i. Slutklämmen från ISF är att detta måste lösas med lagändringar, och det ligger redan i direktiven till den långa utredningen. Men någonting måste även göras före 2018. Det tror jag att vi kan vara överens om.

Nu var inte jag med i behandlingen av de här frågorna under förra mandatperioden, men det var Anders W Jonsson. Vad jag förstår såg man behovet av lagändringar redan då. Man försökte på ett konstruktivt sätt tillsammans övertyga den dåvarande regeringen med KD:s ministrar om att detta måste åtgärdas. Men ingenting gjordes. Skulle vi inte återigen kunna kroka arm – i stället för att politisera detta och skapa konflikter – och försöka lösa de här svåra problemen för väldigt många människor? Det finns underlag för det, tror jag.

Anf. 64 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tycker att det här är ett intressant replikskifte som tydligt visar skillnaden mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna. Vi vill skapa mer pengar i den svenska välfärden genom att se till att fler människor kommer i arbete och att småföretagen kan växa. Fyra av fem nya jobb kommer i småföretagen. Därför säger vi nej till de kraftiga skattehöjningar som ni gör på jobb och företagande. Vi vet att det på sikt kommer att innebära mindre pengar för vård, skola och omsorg. Ni har en helt annan uppfattning: Om vi bara höjer skatterna tillräckligt mycket får vi kortsiktigt in några miljarder extra som vi sedan kan dutta ut i form av specialdestinerade bidrag till kommuner och landsting, menar ni. Där finns det en oerhört tydlig skillnad.

Sedan tycker jag att det är bra att Anna-Lena Sörenson tar upp frågan om assistans. Här kan vi se någonting helt nytt i svensk politik. Det var finansminister Magdalena Andersson som för drygt ett år sedan pekade ut assistansersättningen – där ska vi spara pengar, menade hon. Sedan har man vidtagit sex olika åtgärder som samtliga slår med precision mot de människor som behöver assistans. Det handlar om borttagandet av rabatten på arbetsgivaravgiften för ungdomar. Det handlar om att man bedriver ett korståg mot de privata välfärdsföretagen, och det innebär att man straffar dem som har valt privata assistansföretag. Om det är så att det privata assistansföretaget begår en stöld mot skattebetalarna måste det ju vara så att den stackars assistansberättigade som har valt ett privat assistansföretag är medhjälpare vid stölden. Andra saker är regleringsbrevet, att man inte räknar upp kostnaden samt direktiven till utredningen.

Jag beklagar det här, herr talman. Jag känner inte igen Socialdemokraterna, som ”pinpointar” och ger sig på en av de absolut mest utsatta grupper som vi har i det svenska samhället. Jag är oerhört besviken.

Anf. 65 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Det är lite bombastiskt att tala om korståg när det gäller de privata företagen inom vårdsektorn, Anders. Men vi har ganska många med oss på tåget. 70–80 procent av befolkningen tycker inte att man ska berika sig på våra skattepengar.

Jag har varit runt i Sverige jättemycket, inte bara i Stockholm, som det kan låta, utan i hela Sverige. Jag har besökt väldigt många privata företag. En del är bra, en del är mindre bra, precis som inom offentlig sektor.

Tittar man på avkastningen på operativt kapital inom välfärdsområdet förstår man: Wow, det här är en lönsam bransch! Inom hälso- och sjukvården lyckas man få ut 51 procent. Sociala insatser är ännu mer lönsamma. Där är det 72 procent. Det kan man jämföra med tjänstesektorn, där det är 10 procent. Det är inte företagen vi är emot, utan vinsterna.

Ju mindre pengar som satsas i välfärdssektorn, desto bättre, känns det som när man pratar med dig. Ni har i er budget lagt 5 miljarder mindre på det här välfärdsområdet. Ni tycker att vi duttar med pengar, men vi tycker att de 10 miljarder per år som ska gå till kommuner och landsting är ganska bra. Vi är nöjda med den förhandlingen.

Sedan måste jag fråga dig om förlossningsvården. Här har vi en ganska viktig satsning, tycker vi. Ni har tagit bort medel för det. Skadorna vid förlossningar är i dag väldigt utbredda. Vi ligger inte så bra till, även om vi har en väldigt bra profession. Det här är en jämställdhetsfråga och en patientsäkerhetsfråga. Vi avsätter 400 miljoner kronor per år under mandatperioden. Ni tycker inte att det är en bra idé. Hur vill du bromsa förlossningsskadorna? Det är min första fråga till dig.

Anf. 66 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Ja, jag använder begreppet ”korståg” när det handlar om Vänsterpartiets, Socialdemokraternas och Miljöpartiets arbete för att bekämpa de privata företagen inom välfärdssektorn.

Det som är helt avgörande för oss i Centerpartiet är att det ska vara hög kvalitet, nöjda patienter och nöjd personal som gärna jobbar kvar. Om det dessutom är så att det här företaget kan ha positiva resultat har vi ingenting emot det.

Vänsterpartiet har en fundamentalt annan syn. Det viktiga är inte att det är hög kvalitet, att patienterna är nöjda och att personalen är nöjd och gärna jobbar kvar. Vänsterpartiet går helt in på driftsformen. Den är det avgörande. Är det ett privat företag som dessutom har ett positivt resultat ska det bort till varje pris. Om det däremot är en offentlig aktör som kanske har missnöjda patienter, missnöjd personal och dessutom dålig kvalitet och minusresultat, då har Vänsterpartiet över huvud taget inga dubier.

Jag brukar citera en gammal kinesisk kommunist som sa: Det spelar ingen roll om katten är svart eller vit – huvudsaken är att den fångar råttor. Det är precis samma inställning vi i Centerpartiet har vad gäller välfärd-företagen.

Sedan är det intressant att Karin Rågsjö lyfter fram frågan om förlossningar. Jag tycker att det är väldigt bra att vi i dag har sådan koll på förlossningsverksamheten i Sverige att vi i detalj kan följa hur förlossningsskador utvecklas. Jag är den förste att säga: Här måste man göra någonting. Här måste man uppmontra professionen att gå fram och titta på vilka det är som lyckas bra och vilka det är som lyckas mindre bra. Där handlar det

om öppna jämförelser och kvalitetsregister. Det handlar inte om att pytsa iväg ett fåtal miljoner från Sveriges riksdag. Det är inte det som kommer att lösa problemen med förlossningsskador, utan det är just att man lyfter fram de positiva exemplen och ser till att andra kan ta efter.

Anf. 67 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Anders! Jag har precis läst några rapporter om förlossningsvården och de här medlen. Det är uppenbart att de har fallit väldigt väl ut, eftersom detta är en fråga som betyder väldigt mycket i landstingen. Förlossningsvården har inte mäktat med det här. Hälften av alla som föder vaginalt har skador på ett eller annat sätt. Det är alldeles för många. Det är en väldigt hög siffra, tycker jag. Då måste man arbeta mot det.

Blanda inte ihop mig med kinesiska kommunister, är du snäll! Då är du inne på helt fel väg.

De privata företagen ska självklart ha bra kvalitet. Vi har aldrig sagt att vi är emot kvalitet, nöjd personal, you name it. Men vi är emot vinsterna.

Det är uppenbart att med en avkastning på operativt kapital på 51 procent inom hälso- och sjukvården och 10 procent inom tjänstesektorn finns det guld att tjäna. Det är detta vi är emot. Det förvånar mig att ni står fast vid detta. Dessa företag blomstrar och får plocka ut vilka vinster som helst. Du kommer ju inte från Stockholm, Anders, men jag skulle ändå råda dig att göra en liten turné i Stockholms läns landsting och tittar på hur det ser ut och också läser in vad som funkar och inte.

Du pratar om vår lobbyverksamhet och andras. Herregud, titta på vårdföretagen! Titta på Almega och de miljoner som finns där!

Nu kommer jag tillbaka till förlossningsvården. Det förvånar mig att du fortfarande är emot de medel som avsätts. Jag tror att de andra partierna i Alliansen – vi diskuterade detta förra året, även om jag nästan förträngt det – är med på det tåget, men ni är emot. Ni skär ned 5 miljarder på hela området. Det tycker jag är väldigt signifikant för er: Ju mindre pengar, desto bättre, verkar det som.

Anf. 68 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Låt mig börja med vår syn på privata företag inom välfärdssektorn. Vi är beredda att ställa stentuffa kvalitetskrav, både på de privata företagen och på de offentliga aktörerna. Vi är beredda att lyssna på vad patienter säger. Vi är beredda att stötta de enheter som faktiskt kan attrahera personal. För oss är det inte ointressant. Men huruvida man på sista raden har svarta eller röda siffror och om man är en offentlig eller privat aktör är inte det intressanta. Det är kvalitet, nöjda patienter och brukare och nöjd personal som vi utgår från. Ni utgår i stället från driftsform och huruvida det går back eller inte.

Sedan är det en intressant diskussion hur vi ska styra den svenska sjukvården. Svensk sjukvård kostar i runda slängar 300 miljarder. Det är alltså oerhört stora resurser som finns där. En tiondel av det utgör statsbidragen härifrån. Där är merparten läkemedelskostnader, som vi står för. Då tror Vänsterpartiet att om vi bara tar fram ett statsbidrag på 50, 100 eller 150 miljoner och pekar ut en viss diagnos eller en viss åtgärd så kan vi styra svensk sjukvård.

Riksrevisionens rapport visar tydligt att detta åsidosätter landstingens möjlighet att arbeta enligt den prioriteringsordning som finns i hälso- och

Prot. 2016/17:47
15 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

sjukvården, och effekten är dessutom begränsad. Det viktiga sättet att minska förlossningsskador och över huvud taget höja kvaliteten i den svenska sjukvården är i stället att vi från statens sida ser till att det finns kvalitetsregister på så många områden som möjligt, att de är offentliga och att patienter och personal på ett enkelt sätt kan gå in och se hurdana resultat man har på de olika förlossningsklinikerna. Det är sådant som driver fram utvecklingen. Är det något som är typiskt för både barnmorskor och läkare i förlossningsvården är det att de är tävlingsinriktade, och om de ser att någon annan är bättre gör de vad de kan för att själva bättra sig.

Anf. 69 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Detta utgiftsområde är väldigt brett. Det handlar i princip om det som ligger människor närmast från det att de föds tills de går i graven. Detta illustreras av att området på regeringsnivå leds av två ministrar. Jag beklagar att Åsa Regnér inte har möjlighet att vara här, för det innebär att frågor om äldreomsorg och assistans liksom funktionshindersfrågor, som vi var inne på nyss, måste tas under allmänna frågestunden i eftermiddag, då hon är närvarande.

Detta är ett brett fält, och det är väldigt beroende av vad man gör i andra sektorer av samhället, som diskuteras under andra utgiftsområden. Det handlar om skola och högre utbildning för att skapa möjlighet för unga människor att få riktigt bra jobb. Det handlar om jobben, och vad Liberalerna står för där finns i andra delar av budgetdiskussionen.

Ni var nyss inne på detta med skatten. Jag har levat länge och var med och arbetade på den tiden när vi hade ett väldigt hårt skattetryck. Det innebär att det inte lönade sig att arbeta, jämfört med att själv reparera hus och hem och göra andra saker. Nu har vi en bättre situation i samhället, och det har också påverkat arbetslösheten. Det är många fler som är i jobb i dag, och det är grundläggande för välfärden.

Nu diskuterar vi den del som staten har ansvar för. Det är viktigt att vi har en ordentlig rågång mellan de aktörer som är ansvariga för området. Staten har sitt ansvar med lagstiftning, tillsyn och att tillsätta utredningar – se på Göran Stiernstedts utredning om effektiv vård, som nämndes nyss, och de förslag som där kom fram. Enligt vad Riksrevisionen har sagt har punktsatsningarna fått effekt – till och med en motsatt effekt jämfört med det som man ville åstadkomma.

Göran Stiernstedt, som inte är här och kan säga det själv, brukar kalla dessa bidrag för förgiftade pengar. Sådana ska vi akta oss för. Det vi i stället ska göra, och som Göran Stiernstedt har gett bra förslag till, är att använda de resurser vi har på ett mycket effektivare sätt.

I Stockholms läns landsting och Norrtälje kommun ser vi positiva resultat där man utifrån Göran Stiernstedts idé arbetar med en hälso- och sjukvård och en äldreomsorg som krokas arm. Då sparar vi mycket mer pengar än storleken på de bidrag som vi diskuterar här.

Sedan måste vi vara tydliga med landstingens ansvar. I den här budgeten har staten genom regeringens budgetförslag börjat ta över ansvar för landstingsuppgifter. Ta detta med mammografi. Jag, som har varit med om de studier som visade vilken nytta mammografin gör, brinner naturligtvis för dessa undersökningar, men det är landstingens ansvar att genomföra dem, och det är också landstingen, utöver de enskilda kvinnorna, som har

nytta av att cancern upptäcks tidigt. Det finns andra satsningar här, till exempel gratis p-piller. I Norrbotten har man visat vilken positiv effekt det har. Det har positiv effekt för de kvinnor som använder p-piller, men det har också positiv effekt för landstinget, för aborttalen kan sänkas.

Staten ska inte gå in och ta över sådant som landstingen borde klara själva. Här har vi också barnmorskorna och förlossningsvården. Genom kvalitetsregistren har vi möjlighet att följa kvaliteten. Det borde ringa klockor hos ansvariga om man ser förlossningsskador.

Kommunerna har ansvar för skola och äldreomsorg. De fick ta över ansvaret för sjukvården i boendena, och det ansvaret måste de då ta. Vi har siffror på vilka som gör det bra och vilka som gör det dåligt. Det finns också förslag i Göran Stiernstedts utredning om hur man kan bli bättre. Det finns också mycket av kunskap ute i äldreomsorgen i landet om hur man kan få hög kvalitet inom ramen för befintliga resurser. De punktvisa satsningarna är alltså något av förgiftade pengar, som Göran Stiernstedt säger.

Det finns många detaljer i Liberalernas budgetalternativ, men det får ni läsa om själva i vårt särskilda yttrande.

(Applåder)

Anf. 70 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Barbro! Jag tycker också att den modell Norrtälje har, Tiohundra, funkar jättebra. Det är väl det enda som funkar i det här landstinget.

En annan fråga som du har lyft gäller mammografin. Vi har förhandlat fram avgiftsfri mammografi. Det har vi gjort eftersom det handlar om en jämlik hälsa.

Vi har diskuterat den frågan tidigare. Man kan titta på mer välbärgade områden, exempelvis Sävedalen utanför Göteborg. Där går 84 procent till mammografin. I Bergsjön är det 54 procent som går. Då förstår man. Så här ser det ut i både Stockholm och Malmö. Vi tycker att en avgiftsfri mammografi skulle fungera väldigt bra tillsammans med att man vidtar andra åtgärder.

WHO har ganska nyligen publicerat en studie som visar att organiserade populationsbaserade screeningprogram kan minska dödligheten i bröstcancer med ca 20 procent. Det är 150 000 kvinnor per år som inte kommer till mammografin – så många är det som har låg inkomst och dålig hälsa. De riskerar att få just bröstcancer. Vi tycker att det här är en välfärdsreform och en jämlikhetsreform. Det tycker inte ni. Därför skulle jag vilja veta: Hur ska vi få de 150 000 kvinnorna att gå till mammografin? Det är min första fråga.

Anf. 71 BARBRO WESTERHOLM (L) replik:

Herr talman! Det ska naturligtvis ske genom en effektiv information till kvinnorna om den nytta detta gör. Jag tror att många avstår eftersom de inte vet vad de skulle kunna få. Det gäller framför allt i invandrartäta områden.

Men jag menar att detta är ett landstingsansvar. Det är inget som hindrar ett landsting att göra kostnadsfria undersökningar. Jag skulle gärna se att man utvidgade detta till 75-åringar och äldre. Det är någonting som vi har drivit, inte minst i Statens medicinsk-etiska råd. Åldersgränsen är ju

satt utifrån de åldersgränser som forskarna valde. Socialstyrelsen, där jag var chef, var på den tiden faktiskt med om att göra den begränsningen. Men vi förutsåg inte att det sedan skulle leda till att man bara skulle rekommendera mammografi till den åldersgrupp som hade varit med i studierna. Bröstcancer slutar inte att uppträda vid 75 års ålder. Den fortsätter med oförminskad styrka.

Men detta är ett landstingsansvar. Det är upp till landstingen att avgöra vilken avgift det ska vara eller om det ska vara gratis. Det är i landstingens eget intresse att hitta tumörerna så tidigt som möjligt. Utöver att den enskilda kvinnan gör en mänsklig vinst sänker man kostnaderna.

Anf. 72 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Jag tycker inte, Barbro, att man ser att jämlikheten när det gäller hälsa direkt ökar. Då tycker jag att det är ett statligt ansvar att peka ut de områden där man på något sätt måste höja sig i landstingen. Det är inte rimligt att kvinnor med kort utbildning och som ofta kommer från andra länder har en mycket sämre hälsostatus än vad utbildade kvinnor har. Det är inte värdigt.

Sedan tänker jag fråga dig om en annan sak. Det handlar om att föräldrar numera kan hämta ut avgiftsfri medicin till sina barn. Fattigdomen har tyvärr ökat i Sverige. År 2008 var det 12 procent av invånarna som hade en inkomst som låg under gränsen för EU:s definition av fattigdom. År 2014 var det 15 procent. Det är alltså en ökning. Det handlar om föräldrar som arbetar dubbla skift eller som kanske är arbetslösa och som har svårt att få makaronerna att räcka till.

Hela den före detta Alliansen säger nej till den här reformen. Tycker inte du att det är värt att lägga pengar på detta? Man lägger ju pengar på bidrag till ROT och RUT och allt vad det nu heter. Detta är ändå en insats som är riktad mot föräldrar som har en relativt taskig ekonomi. Deras barn kanske inte får den medicin som de behöver. Det handlar om att vi har fått fler fattiga i Sverige under ett antal år, konstigt nog också under den period när ni satt vid makten.

Anf. 73 BARBRO WESTERHOLM (L) replik:

Herr talman! Jo, men här smetar man ju ut förmånen på alla. Det är väldigt många som faktiskt skulle kunna betala 200 spänn i månaden för läkemedel. Det täcker då alla barn i familjen. Jag menar att man i så fall ska rikta pengarna till dem som bäst behöver dem.

Det är likadant med det tandvårdsbidrag som nu ges till 65–74-åringar. Det är ytterligare 150 spänn till alla 65–74-åringar. Det är den grupp pensionärer i samhället som har de bästa pensionerna. Jag skulle ta de 100 miljonerna och rikta dem till de pensionärer som bara har garantipension, en mycket låg pension, så att de skulle kunna få råd med implantat.

Det är ett likartat tänk. Man ger ut alla de här pengarna, och de flesta av dem som får dem skulle kunna betala själva. Man riktar inte in sig på dem som faktiskt behöver pengarna. Jag tror att vi behöver göra ordentliga analyser av hur vi på ett effektivare sätt än i dag ska stötta dem som ligger under fattigdomsgränsen.

Anf. 74 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Målet med samhällsbygget för oss socialdemokrater är ett land i arbete och i sammanhållning. Ett land som präglas av jämlikhet och hållbarhet är också ett land som har förutsättningar för god tillväxt. Det är ett land som kan möta medborgarnas krav och behov och som ger möjligheter för alla att leva ett liv i frihet och trygghet.

Det bygger ett samhälle där varje medborgare är delaktig, kan fullgöra sina skyldigheter och har möjlighet att förverkliga sina drömmar. Den svenska modellen med tydliga regelverk på arbetsmarknaden, en stram och hållbar finanspolitik och en generell och god välfärd skapar grunden för ett sådant samhälle.

Vi socialdemokrater fick efter valet ta över ett samhälle som präglats av åtta års skattesänkningar och nedskärningar i välfärden. Antalet anställda i välfärden minskade i förhållande till befolkningen. Därför, herr talman, är det mycket glädjande men också nödvändigt att regeringen nu gör den största satsningen på mycket länge genom att anslå 10 permanenta miljarder till välfärden årligen.

Regeringen har också lyssnat till kommuner, landsting och regioner och anslår pengarna utan öronmärkning för att de ska kunna användas till att möta behov utifrån de förutsättningar som råder lokalt och regionalt. Tillskottet kommer att göra stor skillnad. Det kommer att göra det möjligt för kommuner och landsting att utveckla välfärden, och det skapar förutsättningar för fler kollegor och fler händer i sjukvården, omsorgen och skolan.

Herr talman! Den del av statsbudgeten som vi debatterar i dag, utgiftsområde 9, innehåller ytterligare satsningar från regeringen, såsom fri tandvård för ungdomar och fria preventivmedel för personer upp till 21 år.

Det är också på sin plats att påminna om att regeringens långsiktiga satsningar på sjukvård och social omsorg fortsätter. Överenskommelser med Sveriges kommuner och landsting om att utveckla standardiserade vårdförlopp inom cancervården har visat sig mycket framgångsrika. Satsningen fortsätter även 2017.

Den utbredda psykiska ohälsan bland barn och ungdomar är alarmrande. Regeringen fortsätter sitt arbete för att möta behoven där.

Jag tror att vi är överens om att tillgängligheten till hälso- och sjukvård är själva grundbulten i att känna trygghet och förtroende för sjukvården. Men vi måste snarare åtgärda grundproblemen än bara lindra symtomen. Regeringens fortsatta satsning på utveckling av arbetsformer i vården genom professionsmiljarden är ett viktigt sätt att ge vårdpersonalen möjlighet att organisera sitt arbete för att kunna leva upp till kravet på kvalitet och tillgänglighet.

Satsningar för att uppnå en mer jämställd sjukvård fortsätter också genom riktade primärvårdssatsningar och insatser i förlossningsvården.

Herr talman! Mot detta står en splittrad borgerlighet, där man har helt olika synsätt när det gäller välfärdens utmaningar och hur man ska möta dem. Vid en hastig titt på anslagstabellen i vårt betänkande blir det tydligt att spännvidden mellan allianspartierna är mycket stor, från Centerns neddragningar på nästan 5 miljarder till Kristdemokraternas ökning inom utgiftsområdet på drygt 4,5 miljarder.

Prot. 2016/17:47

15 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

Denna splittring handlar inte enbart om hur mycket pengar man anslår. Den handlar också om synen på styrning av sjukvården, vilka prioriteringar man vill göra och om människosyn och värderingar.

Herr talman! Moderaterna anslår i sitt budgetförslag till utgiftsområde 9 nästan 436 miljoner mindre än regeringen, och detta samtidigt som man säger sig vilja möta de utmaningar som vården, omsorgen, psykiatrin och socialtjänsten står inför.

Det är väldigt svårt att få grepp om Moderaternas välfärdspolitik och hur deras budgetförslag slår mot kommun- och landstingssektorn. Vid ett försök till närmare granskning finner man dock ett förslag för 2017 som påverkar kommunsektorn med neddragningar på ca 4,5 miljarder.

Inom socialutskottets utgiftsområde görs vissa öronmärkningar, ibland ända ned på detaljnivå, men större delen är mer eller mindre dolda omprioriteringar. Så vad är det som Moderaterna vill skära ned på? Är det insatser för kvinnors hälsa? Vill man skära ned på förlossningsvård? Är det omsorgen om våra äldre som man vill skära ned på? Återigen får stora skattesänkningar gå före ett ansvarsfullt åtagande för omsorgen och välfärden.

Herr talman! Centerpartiets förslag är en uppvisning i nedskärningar och saknar helt ambitioner och visioner för välfärden. För varje krona som Centerpartiet tar från sjukvården ger de 5 öre tillbaka i allmänna statsbidrag.

KD:s satsningar inom utgiftsområdet överstiger regeringens med 4,5 miljarder, men då ska man veta att KD också föreslår neddragningar inom de allmänna statsbidragen på över 10 miljarder. Så var det med de satsningarna.

Liberalerna gör nedskärningar inom vården och omsorgen på dryga halvmiljarden. De symbolsatsningar som görs inom vården finansieras genom att man tar resurser från sjukvården och omsorgen om de årsrika.

Herr talman! Det står klart att regeringen föreslår en satsning på välfärden som är större än på många år. Nu skapar vi goda förutsättningar att skapa trygghet för människor som har varit med om – och för dem som ska vara med om – att bygga ett hållbart Sverige i arbete och delaktighet. (Applåder)

Anf. 75 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Det är tydligt att Socialdemokraterna är tomma på förslag och tomma på åtgärder – huvuddelen av anförandet nyss handlade ju om attack mot oppositionspartierna. Vi är dock glada att vi får så stort intresse.

Jag ska försöka att reda ut detta med välfärdsbiljarderna. Moderaterna lägger alltså mer än regeringen på välfärden, totalt sett. Jag skulle vilja att Anna-Lena Sörenson och Socialdemokraternas riksdagskansli går hem och räknar ihop helheten för samtliga utgiftsområden. Om detta inte skulle underlätta har jag till och med en färdig bild av hur det här ser ut – Moderaternas budgetalternativ innebär 20 miljarder mer till kommuner och landsting – till välfärden – de kommande åren.

Jag har två tydliga frågor till Anna-Lena Sörenson. Vi står inför stora utmaningar vad gäller socialtjänsten och äldreomsorgen. Ändå väljer det ansvariga statsrådet att inte prioritera debatten om budgeten för det kommande året. Därmed blir Anna-Lena Sörenson skyldig att svara för regeringen.

Min första fråga är kopplad till socialtjänstens kris. Sedan valet har över 90 kommuner i Sverige, från norr till söder, själva lex Sarah-anmält sig, eftersom de inte känner att de har förmåga att leva upp till de rådande kraven. När kommer de konkreta åtgärderna från regeringen för att stödja, hjälpa och underlätta för kommunerna i deras arbete, så att man som socialsekreterare får ägna mer än i snitt fyra timmar i veckan åt individsamtal och individtid?

För en månad sedan hade vi här i kammaren en debatt om assistans. Då sa statsrådet Åsa Regnér att det finns ett problem med att 10 procent av de 30 miljarderna används till reklam och sponsring. Det är alltså 3 miljarder per år som regeringen anser går till reklam och sponsring.

Det finns dock inte några fakta, något underlag eller någon utredning som pekar på detta. Min fråga till Anna-Lena Sörenson är därför om hon delar statsrådets bild av att det är 10 procent som i dag går till sponsring och annonsering.

Anf. 76 ANNA-LENA SÖRENSEN (S) replik:

Herr talman! Tidigare under debatten hänvisade Cecilia Widegren till utgiftsområde 25 för att visa att Moderaterna anslår ett antal miljarder mer än vad regeringen gör.

Det här är svärgenomtränglig materia, men vid närmare anblick finns det andra områden där man gör stora nedskärningar. Sammantaget blir det i stället ett minus på nästan 4,5 miljarder kronor. Detta handlar om utgiftsområdena 10, 14, 16, 17 och 18 – områden som inte har redovisats här.

Som sagt är detta svärgenomtränglig materia, men som vi har läst det här ligger man bra mycket lägre än vad regeringen gör. Dessutom har regeringen ett anslag på ytterligare 40 miljoner varje år, som Moderaterna heller inte kan jämföra sig med.

När det gäller socialtjänstens kris pågick denna kris redan när den moderatledda regeringen lämnade regeringsmakten. Självklart måste det här åtgärdas på många sätt, men jag kan inte riktigt förstå på vilket sätt socialtjänsten är betjänt av den budget som Moderaterna presenterar här i dag, inom utgiftsområde 9, som innebär ett minus på 436 miljoner.

Det ska ske en översyn av socialtjänstlagen, där det förmodligen kommer att läggas fram många bra förslag på hur detta ska åtgärdas. Dessutom har det under tidigare år utgått stimulansmedel för att man ska kunna arbeta med det här.

Jag får återkomma till assistansen i nästa replik.

Anf. 77 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag hoppas att det inte är symtomatiskt att regeringen återkommer till assistansen. Jag tror att detta är den mest brådskande frågan just nu – så är absolut fallet för de individer som drabbas och faller mellan stolarna.

Min fråga är kopplad till det underlag som statsrådet använder sig av i debatten, som jag tror är undermåligt. Jag tycker att det är viktigt att vi utgår från samma verklighetsbild om vi ska kunna komma fram till konkreta åtgärder.

Delar Anna-Lena Sörenson bilden av att det handlar om 10 procent, det vill säga 3 miljarder, som används för reklam och sponsring inom personlig assistans? Eller är denna siffra tagen ur luften av regeringen och därmed en uppgift som inte bygger på analys och rena fakta?

Min första fråga besvarade Anna-Lena Sörenson tydligt med att det finns utredningar som tittar på dessa frågor, men några konkreta åtgärder har vi inte fått presenterade här. Det vore önskvärt om Socialdemokraterna gick tillbaka till Socialdepartementet och tittade lite mer på vad man konkret vill göra för att få till stånd en bättre utveckling.

Det är ju så, Anna-Lena Sörenson, att kommunerna fortsätter att lex Sarah-anmäla sig själva, eftersom man inte mäktar med och orkar med. Då behövs det självklart ett nationellt stöd för att möjliggöra detta. Vi har presenterat ett sådant i vårt budgetförslag, och vi kommer att återkomma med ytterligare konkreta åtgärder. Det krävs en nationell handlingsplan för Sveriges socialsekreterare och socialtjänster för att få bukt med detta.

Vad gäller välfärdsmiljarderna tror jag att Socialdemokraternas riksdagskansli bör använda en annan miniräknare för att få ihop helheten i fråga om statsbudgeten. Det är nämligen så att vi, totalt sett, har presenterat fler satsningar än regeringen på välfärden. Detta avser inte respektive utgiftsområde – där läser Anna-Lena Sörenson helt rätt – men totalt rör det sig om satsningar om 20 miljarder mer de kommande åren.

Anf. 78 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! När det gäller underlaget till vad socialministern har sagt om den personliga assistansen finns det en räkna rapporter, och jag förstår inte varför vi plötsligt ska ifrågasätta de experter som vi har till vårt förfogande för att ta fram ett underlag.

Vad gäller dessa 10 procent är det snarare, vad jag har hört från Försäkringskassan, en siffra som inte speciellt täcker sponsring och reklam utan som handlar om felaktiga utbetalningar. Där ingår också fusk och ren brottslighet. Enligt generaldirektören är det här en siffra som är applicerbar på de flesta områden.

När det gäller expertunderlaget förstår jag inte varför man just i det här fallet ska ifrågasätta detta.

Herr talman! Jag måste fråga om Cecilia Widegren har tagit del av den rapport från Inspektionen för socialförsäkringen som har kommit oss till handa i dag. Den är nämligen intressant att ta del av.

Den landar i något som vi har vetat länge. Vi i riksdagen och i utskotten har känt till att domarna som har kommit – 2009, 2012 och 2015, tror jag – kan ge väldigt besvärliga konsekvenser för många människor. Det har tidigare funnits initiativ till att försöka ta tag i detta. Den förra regeringen valde att inte göra det.

Anders W Jonsson valde att inte svara på det här tidigare, men under förra mandatperioden hade vi mer eller mindre en överenskommelse mellan partierna att försöka göra det här tillsammans och påverka ministrarna.

Jag tror att det skulle vara önskvärt, bra och smakligt om vi kunde komma tillbaka till den positionen igen i stället för att hela tiden försöka skapa konflikt på detta väldigt svåra område.

Anf. 79 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Den socialdemokrati som jag känner har alltid lagt sig vinn om att stå på de svagas sida, åtminstone i talen. Det gör att jag inte känner igen dagens socialdemokrati.

För lite drygt ett år sedan gick finansministern ut och sa att det område som man kunde spara pengar på i statens budget var just assistansersättningen. Sedan dess har det kommit ett antal konkreta regeringsbeslut direkt riktade mot de människor som behöver samhällets stöd allra mest, det vill säga de som har rätt till personlig assistans.

Det började med att man tog bort rabatten på arbetsgivaravgiften för unga. Man kompenserade kommunerna men däremot inte de privata assistansföretagen. Därmed straffar man dem som har valt ett privat assistansföretag. Man bedriver klappjakt på de privata assistansföretagen. Statsrådet Shekarabi sa att det är stöld från skattebetalarna om ett privat assistansföretag visar svarta siffror. Ja, men vad gör det för de assistansberättigade som har valt ett av de privata assistansföretagen därför att de tycker att det är bra kvalitet och bra personal och är väldigt nöjda med det? Är de också med och bidrar till stölden från skattebetalarna?

Man ger i regleringsbrevet order till Försäkringskassan att vara restriktiv i tillämpningen. I ett läge där lönekostnaderna enligt avtal, enligt den svenska modellen, har ökat med mer än 2 procent väljer man att räkna upp avgiften med drygt 1 procent. Slutligen lägger man ett direktiv till en statlig utredning att minska kostnaderna för assistansersättningen.

Min fråga till Anna-Lena Sörenson är: Tycker du, precis som din finansminister, att det område där vi i Sverige bör spara pengar handlar just om de människor som behöver samhällets stöd allra mest, nämligen de assistansberättigade?

Anf. 80 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Anders W Jonsson säger att han inte känner igen dagens socialdemokrater. Men tror Anders W Jonsson verkligen att Socialdemokraterna medvetet vill försämra för de människor som har det allra svårast i vårt land, att vi medvetet skulle vilja dra undan från dem som har berättigade krav på och rätt till den personliga assistansen för att leva ett liv i delaktighet och frihet? Menar verkligen Anders W Jonsson att vi för en sådan politik med något slags dold agenda?

Jag måste då returnera frågan. Ser inte Centerpartiet och Anders W Jonsson en utmaning i att den här reformen faktiskt är utsatt? Den har ju diskuterats under många herrans år, till och med under den regering som Anders W Jonssons parti var med i men som ingenting gjorde åt frågan. Tycker Anders W Jonsson att det är rimligt med en utveckling där timantalet och kostnaderna ökar, samtidigt som de personer som får del av assistansstödet inte ökar särskilt mycket? Många människor är missnöjda med de insatser de får, bedömningarna är olika över hela landet och det är en ojämställdhet mellan kvinnor och män. Huvudmannskapet tycks inte fungera utan incitament, så man skjuter de här problemen fram och tillbaka.

Vad är Anders W Jonssons och Centerpartiets lösning? Jag har inte hört något förslag kring detta. Ska man inte göra någonting åt det här? Är det ansvarstagande?

Anf. 81 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det handlar om en dold agenda från regeringens – Miljöpartiet och Socialdemokraterna – sida. Det är en i allra högsta grad öppen agenda.

Landets finansminister står och pekar ut att det är just i detta konto i budgeten, assistansersättning, som man ska genomföra besparingar. Det är ingen dold agenda. Det är i allra högsta grad en öppen agenda. Vet man då inte att de människor som är beroende av assistans är några av dem som behöver samhällets stöd allra mest?

Vi vet att det finns väldigt många privata företag inom assistansbranschen, beroende på att de assistansberättigade faktiskt har valt en privat utförare och inte en kommunal utförare. Då har vi en civilminister som säger att om de företagen går med plusresultat, det vill säga gör vinst, är det en stöld från skattebetalarna. Om det bara hade varit ett enda beslut som regeringen hade fattat som var direkt riktat sig mot människors rätt att få assistans hade jag kunnat säga: Okej, det här var nog ett misstag i arbetet, de förstod inte bättre. Men det är ju inte bara en sak man har fattat beslut om. Det är inte på mindre än sex olika punkter som regeringen konsekvent fattar beslut, ibland med Vänsterpartiets stöd och ibland inte, som är direkt riktade mot de människor som behöver assistans och framför allt de som har valt ett privat assistansföretag.

Jag är den förste att säga att det här är ett problematiskt område. Men vad regeringen borde ha gjort är att förutsättningslöst sätta sig ned och titta på vad kostnadsökningen beror på och om det för samhället totalt sett kan vara en besparing att ha detta välfungerande system. Om man hade gjort det hade vi kunnat fatta beslut i bred överenskommelse över blockgränsen. I stället väljer man att med precision i sex olika regeringsbeslut gå direkt på de människor som behöver samhällets stöd allra mest. Därför förstår jag att statsrådet Åsa Regnér väljer att prata om annat i stället för att delta i den här debatten.

Anf. 82 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Anders W Jonsson väljer att glida på vad som är fakta i det här fallet. Jag tror att han mycket väl vet att regeringen inte har fattat ett enda beslut som innebär neddragningar i personlig assistans.

Han talar om restriktioner i regleringsbrevet. Det finns inga sådana, och det vet Anders W Jonsson. Han vet precis vad som sas i regleringsbrevet, och det handlade absolut inte om det.

Han väljer att flytta fokus till andra områden i stället för att svara på mina frågor. Hur ska vi ta oss an denna utmaning som vi alla ser och som vi såg under den förra regeringen? Man gav uppdrag om utredningar som man sedan bara lade åt sidan och inte gjorde någonting åt.

I ett replikskifte tidigare under debatten försökte jag sträcka ut handen och sa: Ska vi ändå inte göra det här tillsammans? Vi ser ju problemet, och man såg det även under förra mandatperioden. Vi kunde se att de domar som kom kunde få konsekvenser, att människor faller mellan stolarna, och det är precis det som den här rapporten också visar i dag. Och det är på grund av att huvudmännen har ett otydligt ansvar och inte förmår att samla ihop sig och ge de här människorna det stöd och den hjälp som de behöver.

Sedan behöver vi långsiktigt titta på lagen och förmodligen göra förändringar i den, så att de människor som behöver och har rätt att få den

personliga assistansen också ska få den. Varför kan vi inte göra det i stället för att skapa konflikter kring detta? Ja, det är väl förmodligen för att helt enkelt vinna billiga politiska poäng på bekostnad av människor som har det väldigt svårt i samhället.

Anf. 83 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag kommer också att koncentrera mig på lagen om stöd och service för personer med stora behov och deras möjligheter att leva ett liv som andra. Det är nämligen en av detta utgiftsområdes absolut viktigaste delar och ett område där regeringen har skapat enorm skada hittills under den här mandatperioden.

Jag är ändå beredd att lyssna på socialdemokrater och hoppas att Anna-Lena Sörenson i dag kan kommentera ett uttalande från en annan kollega i utskottet, Mikael Dahlgvist, i en debatt hos Ifa den 24 november.

Vi kristdemokrater som har haft ansvar för det här området vet att det är ett område där den enskilda budgetposten har ökat under ett antal år. Det var en oro som vi hade. Framför allt är det ett område där vi kände att vi noga måste följa vad kostnadsökningen berodde på. Därför finns det ett antal rapporter, som ministern som ansvarig ibland brukar hänvisa till, och de ger en del svar, till exempel att hälften av ökningen tydligt kan förklaras av befolkningsökning, att de som har assistansbehov har blivit äldre och att omfattningen av behoven har ökat. Sedan finns det en del frågetecken kvar.

Men regeringen har valt att tillsätta en utredning som entydigt säger att all utveckling inom hela LSS ska finansieras med besparingar inom assistansersättningen. Man säger också att med hänsyn till kraftiga kostnadsökningar inom assistansersättningen behöver även ytterligare besparingar göras.

Mikael Dahlgvist öppnade på seminariet för ett par veckor sedan för att regeringspartierna är beredda att ge andra direktiv till utredningen om detta är problemet. Vi och de som är beroende av det här säger att det är problemet.

Anf. 84 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Åter hör vi en ledamot glida på fakta och säga att regeringen har gjort enorm skada. Det är inte sant. Jag ser att den rapport som kom i dag ligger på Emma Henrikssons plats, och där står det att Försäkringskassan har gjort det som domarna i Högsta förvaltningsdomstolen ålägger dem att göra. Det är ett domslut som ligger till grund för det som Försäkringskassan gör i dag, inte ett beslut från regeringen. Detta vet Emma Henriksson.

Låt oss utgå från rapporten och titta på vad man ser. Jo, man ser att det är en otydlighet i ansvaret mellan huvudmännen. Det finns starka incitament för sjukvården att skjuta över ansvaret till den personliga assistansen, och det finns givetvis incitament för Försäkringskassan att skjuta över ansvaret till kommunerna. Då är det stor risk att människor blir av med sin assistans. Det står svart på vitt i rapporten. Det finns också stor risk att man faller mellan stolarna och inte får något stöd eller någon hjälp alls.

Jag tror att det krävs akuta insatser för att stoppa detta.

Prot. 2016/17:47
15 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

Man kommer också fram till att vi måste dra tillbaka, titta på lagen igen och göra rätt. Men det behövs inga förändringar i direktiven till Désirée Pethrus utredning. Det finns redan där. Det hon ska utreda och komma fram till är just hur reformen fungerar. Fungerar den som det var tänkt? Hur ska vi komma till rätta med ojämlikheter, skillnader i bedömningar, det dubbla huvudmannaskapet och så vidare? Detta finns redan med, så vi behöver inte nya direktiv.

Vad andra människor har sagt får du ta med dem. Jag representerar mitt synsätt.

Anf. 85 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag ser precis som alla andra som under året har följt konsekvenserna av ändrade beslut att domar också har påverkat. Det är uppenbart. Det märkliga är att Försäkringskassan först i år har börjat tillämpa bland annat en dom som kom för flera år sedan. Det är svårt att inte se ett samband med det tydliga regleringsbrev som myndigheten fick om att bryta utvecklingen av antalet timmar – något som den senaste månadens siffror visar att man också verkar ha åstadkommit.

Men min fråga gällde inte detta.

Det finns många saker i utredningsdirektivet som är viktiga, till exempel det dubbla huvudmannaskapet och övervältringen mellan skattebetalarnas del i kommuner, landsting och stat.

Det finns dock en sak i utredningsdirektivet som är grymt problematisk. Det är att regeringen redan på förhand bestämmer sig för att göra det som finansministern sa och göra besparingar utan att veta om det innebär ökade kostnader någon annanstans och utan att veta om det kommer att innebära att människor fortfarande får det som de har rätt till enligt lagstiftningen.

Utredningens direktiv säger att utvecklingen på de andra insatserna inom LSS ska finansieras med besparingar inom assistansersättningen, så det måste utredningen leverera. Man säger dessutom att med hänsyn till kraftiga kostnadsökningar inom assistansersättningen behöver även ytterligare besparingar göras.

Redan innan vi har svart på vitt vad kostnadsökningen består av vill regeringen göra besparingar och skära ned. Det kommer att innebära att människor inte får det de har rätt till.

Kan regeringen tänka sig att ändra på detta?

Anf. 86 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Återigen misstänkliggör Emma Henriksson experterna och de rapporter vi har till vårt förfogande. Jag funderar på varför hon gör det.

Rapporterna visar att det finns ett överutnyttjande av denna reform. Kanske är det inte 10 procent; man kan säkert titta på vad siffrorna innehåller. Men det finns ett överutnyttjande, och dessa pengar kan man behöva använda till annat.

Finns det något område där vi inte kräver kostnads kontroll och vill veta vart pengarna går? Går de till det avsedda? Eller rinner de ut någon annanstans? Så gör vi inom alla andra områden. Vi gör det inom denna typ av rättighetslagstiftning. Vi gör det inom till exempel sjukförsäkringen och migrationspolitiken.

Men här ska vi inte ha kostnadskontroll fast det är väldigt mycket pengar. Vi ser ju också en ökning som vi inte riktigt kan förklara.

I debatten har det här med balansräkning kommit upp. Det ligger i reformens natur att människor ska kunna arbeta och vara delaktiga i samhället och bidra. Det är bra om vi kan få en hälsoekonomi eller samhällsekonomi i de reformer vi gör, men man ska akta sig noga för att göra det till ett kriterium för att få personlig assistans att man måste bidra till samhället och vara hälsoekonomisk. Det finns redan i reformen.

Anf. 87 BARBRO WESTERHOLM (L) replik:

Herr talman! I Sverige har vi väldigt bra socialförsäkringssystem, som diskuteras både i Sfu och i detta utskott. Vi vill att de ska vara rättvisa, och det ska inte finnas något ekonomiskt svinn i dessa system. Det gör att vi detaljreglerar och detaljreglerar, vilket gör att Försäkringskassans personal drunknar i detaljfrågor som man ska ställa dels till dem i sjukförsäringen, dels till dem i LSS. En del av dessa frågor blir nästan kränkande.

Vi har en liknande situation när det gäller biståndsbedömningarna inom äldreomsorgen. Personalen går på knäna, och vård- och omsorgstagararna känner sig kränkta av att sitta emellan.

I vår motion har vi lyft fram den förenklade handläggningen inom hemtjänsten som har funnits i Anna-Lena Sörensons valkrets. Men det låter vänta på sig. Det är efterlängtat eftersom det underlättar för socialtjänsten, som kan koncentrera sin tid på svårare ärenden. De åsrika personerna vet väldigt väl vad de behöver. Kan jag få höra lite mer om Linköpingsmodellen och varför det tar stopp?

Anf. 88 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Ja, det kan man verkligen undra, för denna fråga drevs ju från flera håll redan under den förra regeringen utan att det hände särskilt mycket. Det verkar segt.

Det är till och med så att det har kommit ett domstolsutslag som förbjuder Linköping att använda sig av förenklad biståndsbedömning, vilket man har gjort under många år.

Förenklad biståndsbedömning innebär att man kan få hemtjänst några timmar utan att det görs en biståndsbedömning. Det har inte blivit något överutnyttjande, och människor är mycket nöjda. Det frigör dessutom resurser för socialsekreterarna att ägna sig åt andra saker, till exempel uppsökande verksamhet.

I Linköping har man också använt det i missbruksvården. Inom hemtjänsten har det varit bra, men inom missbruksvården har det kanske varit ännu bättre. Man har kunnat få en insats utan att det har gjorts en utredning eller en biståndsbedömning. Man har kunnat få samtal, vägledning och stöd utan att gå till socialförvaltningen och be om missbruksvård. Därmed har man själv kunnat börja ta stegen mot att sluta med sitt missbruk. Men det får man inte längre göra enligt lagen.

Det finns andra insatser som man också skulle vilja göra inom kommunerna, utan en utredning. Man kanske ser att ett barn far illa i skolan, och då kan man gå in med tidiga och preventiva insatser.

Jag kan glädja Barbro Westerholm med att detta, såvitt jag förstår, kommer att ligga i direktiven om den nya översynen av socialtjänstlagen.

Anf. 89 BARBRO WESTERHOLM (L) replik:

Herr talman! Jag hoppas att det kommer lagförslag till riksdagen om dessa förenklingar, för jag tror att det är en viktig åtgärd både för enskilda och för den kommunala, landstingskommunala och statliga ekonomin.

Jag hade en annan fråga, som jag skulle ha ställt till Åsa Regnér, om äldreboendena. Det är brist på vård- och omsorgsboenden, vilket innebär att närstående och anhöriga får ansvaret för att ge hälso- och sjukvård och omsorg dygnet runt. Avlastningen via hemtjänst och hemsjukvård är väldigt svag. Boendena har minskat, både under alliansregeringen och under den nuvarande regeringen.

Alliansregeringen försökte få fart på byggandet genom investeringsstöd, som var större än det som regeringen ger, och genom andra insatser. Lite fart blev det, men jag hade önskat mer.

Jag vill ställa en fråga: Vad är regeringens nästa steg utöver att anslå ett litet investeringsstöd för att få fart på byggandet?

Anf. 90 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Vi delar Liberalernas syn att detta är ett bekymmer och att det inte går tillräckligt snabbt.

Jag ska bara snabbt försöka titta i mina anteckningar hur Liberalerna har ställt sig till vårt investeringsstöd. Barbros allianskamrater har nämligen avfärdat det, så man är djupt oenig där. Det är naturligtvis tråkigt, för det är ett stöd till kommunerna för att bygga.

När det gäller äldreomsorgen, boendeformer och äldrepolitiken över huvud taget pågår en utredning. Det finns en samordnare som kommer att presentera en politik i vår, om jag inte är alldeles fel ute, och som har ett uppdrag att titta på om man kan inrätta andra former av äldreomsorg.

I dag har vi egentligen bara två steg, dels hemtjänsten, dels vårdboende eller särskilt boende. Det kan finnas andra former som man kan tänka sig att införa. Det tror jag är en väg att gå, men vi får vänta och se vad utredaren kommer med för förslag.

Anf. 91 PER RAMHORN (SD) replik:

Herr talman! Vi har talat mycket om LSS, som är en viktig fråga. Jag ska tala om ett annat viktigt område inom socialutskottet.

Som vi vet släppte Vårdanalys för ett tag sedan en rapport där man jämfört svensk sjukvård med tre andra länder med liknande välfärdsnivå. I rapporten framkom bland annat att förtroendet för svensk sjukvård är rekordlångt: Bara 31 procent anser att sjukvården fungerar bra. För tre år sedan var det 43 procent. Det är alltså en sjunkande trend. Sverige ligger dessutom näst sist i mätningarna i förhållande till jämförbara länder.

När det gäller operationsköerna är det enligt SKL:s landstingsstatistik det värsta läget sedan mätningen infördes. I oktober hade en fjärdedel eller drygt 123 000 patienter väntat längre än tre månader på sin operation. Det är dubbelt så många som för fyra år sedan. Det är ett oerhört allvarligt läge vi befinner oss i, och det tror jag att Anna-Lena Sörenson instämmer i.

Min fråga är: Hur kunde det gå så illa, vad har regeringen för besked till alla som står i de oändliga köerna, och vilka lösningar har ni?

Prot. 2016/17:47
15 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

Anf. 92 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! En god tillgänglighet till hälso- och sjukvård är, precis som jag sa i mitt anförande, A och O för att människor ska kunna känna förtroende för den sjukvård vi har. Den är i grunden god.

Nu valde Per Ramhorn att lyfta fram just undersökningen och jämförelsen med andra länder. När vi tittar på medicinska resultat och annat står sig Sverige väldigt väl – det måste man slå fast. Men tillgängligheten är som sagt viktig.

Vi såg redan i slutet av alliansregeringens tid att köerna åter började växa. Vi har sett vårdgarantier tidigare; för 15–20 år sedan fanns också en vårdgaranti som fungerade till en viss nivå. Sedan verkade den ha spelat ut sin roll, och så började köerna växa igen.

Regeringens analys av det hela är, som jag var inne på i mitt anförande, att man måste åtgärda själva grundorsaken och inte bara titta på symtomen. Grundorsaken, som vi ser det, är en ineffektiv sjukvård där sjukvårdspersonalen inte får syssla med det som de är utbildade för.

Det är alldeles för mycket administration, man arbetar med saker man är överkvalificerad för och kanske saknas yrkeskategorier som borde komma in i vården och göra den mer effektiv. Göran Stiernstedt har en hel rad med förslag om hur man kan göra vården mer effektiv – jag tror att potentialen för att effektivisera den var 12 procent. Då kan man också komma till rätta med tillgängligheten, för den är viktig. Det håller jag med om, och där tror jag att vi är överens.

Anf. 93 PER RAMHORN (SD) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Anna-Lena Sörenson!

Det stämmer att de medicinska resultaten är bra, men vad hjälper det när vi inte får tillgång utan får vänta i köerna?

I mitt anförande tog jag upp att det finns över 10 000 utbildade sjuksköterskor som har utbildning men som jobbar inom annan verksamhet. Skulle inte ett sätt kunna vara att locka tillbaka dem? En bra början vore bättre villkor.

Man säger att operationsköerna är olika långa i olika landsting och för olika sjukdomar. Man kan dock se att vissa landsting har kortare operationsköer och kapacitet att ta emot fler. Naturligtvis måste sådant utredas, men skulle man inte kunna ta fram en form av system där man utnyttjar detta på ett bättre sätt och hänvisar dit?

Man kan redan söka vård i andra landsting, men ofta måste patienten själv ta reda på det, trots att läkare och vårdpersonal ska informera. Det sker uppenbarligen inte i många fall. Vill regeringen titta på om befintliga resurser kan utnyttjas bättre än i dag?

Anf. 94 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Att förbättra villkoren för personalen tycker jag ligger i regeringens budgetförslag, och det finns med bland förslagen i Göran Stiernstedts utredning. Det är väsentligt att göra detta.

En effektiv sjukvård där man utnyttjar kapaciteten bättre och där personalen får arbeta med det som de är utbildade för och som de har valt att arbeta med tror jag i sig är en grund för att behålla och rekrytera personal.

Sedan handlar det naturligtvis om löner och jämställdhet. Detta är ett kvinnodominerat område, och vi behöver arbeta mer med jämställdhet. Det brukar inte Sverigedemokraterna vara särskilt intresserade av, men många gånger är det grunden för att höja statusen och öka möjligheterna att rekrytera till hälso- och sjukvården.

När det gäller att utnyttja kapaciteten hos andra landsting finns det redan i dag möjlighet att göra detta, precis som Per Ramhorn sa. Det borde ligga i landstingens eget intresse att utnyttja kapaciteten på bästa sätt.

Anf. 95 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman, åhörare och kollegor! Den rödgröna feministiska regeringen utvecklar politiken på alla områden.

Men med den talartidsbegränsning som är satt för denna debatt är det inte så lätt att beskriva såväl den feministiska profilen som statens samlade styrning av bidrag till verksamheter som utförs av totalt ca 530 000 offentligt anställda. Jag syftar då på de 260 000 som arbetar inom hälso- och sjukvården, de 240 000 som arbetar med vård och omsorg i kommunerna och de ca 30 000 som arbetar med individ- och familjeomsorg i kommunal regi, som alla gör fantastiska insatser.

Vi ska inte glömma att det till detta kommer ytterligare ungefär 150 000 personer som är anställda i den privata sektorn, men som arbetar med att utföra offentligt finansierad vård, omsorg och tjänster i den sociala sektorn.

Totalt omfattar alltså utgiftsområdet statens styrning av verksamheter i hela landet som ger sysselsättning för ungefär 700 000 personer. Med en feministisk profil på ett så stort politikområde, som direkt berör så många människor, borde vi på lite sikt kunna se tydliga värdeförändringar i samhället. Det tror jag.

Sverige anses vid jämförelser med andra länder ha en mycket bra hälso- och sjukvård. Vi lägger drygt 11 procent av bnp på vården, och vi har fler läkare per 1 000 invånare än många andra jämförbara länder.

Den statliga kostnaden för hälso- och sjukvårdens del beräknas i budgetförslaget för 2017 öka med 1,5 miljarder, i förhållande till den prognos som vi har för i år. Som redan har sagts av någon av de föregående talarna handlar det i första hand om ökade läkemedelskostnader på detta område.

Herr talman! Utgiftsområde 9 i statens budget handlar inte enbart om hälso- och sjukvård utan även om folkhälsopolitik, funktionshinderspolitik, politik för sociala tjänster, barnrättspolitik, äldrefrågor och forskningspolitik för alla dessa områden.

Eftersom kommunerna lägger över 180 miljarder och landstingen över 230 miljarder på detta område är det klart, som någon påpekade, att statens styrning inte bara handlar om dessa 68,5 miljarder som tillförs under nästa år. Styrningen sker också genom lagar och förordningar. Men en del av de pengar som staten tillför är knutna till specifika uppdrag som staten ger.

I detta sammanhang tycker jag att det finns en tydlig skillnad mellan regeringen och oppositionen, som i sina budgetar väljer att styra dessa statliga anslag mycket hårdare än den rödgröna regeringen gör. Vi har, som

jag tolkar budgeten, en betydligt större tilltro till att kommuner och landsting vet bäst hur de skapar största möjliga nytta med de resurser som staten tillför. Ett exempel på det är den generella satsningen på välfärden som regeringen gör, där vi ökar statsbidragen till kommuner och landsting med 10 miljarder framöver.

Men visst är det så att vi också detaljstyr. Det måste regeringen göra när man genomför reformer. Jag är lite förvånad över den debatt som har varit här tidigare. Det verkar som om en del oppositionspartier inte riktigt ser sitt eget agerande under många år tillbaka. Ett exempel i denna budget är att vi förstärker tandvården. Dels fördubblar vi det allmänna tandvårdsbidraget från 150 till 300 kronor för alla mellan 65 och 74 år, dels växlar vi upp den avgiftsfria tandvården för unga, så att den från 2019 ska gälla för unga vuxna upp till 24 års ålder.

Jag kan konstatera att Moderaterna avvisar båda dessa förslag. Det är beklagligt att Moderaterna backar tillbaka till något slags gammal högerpolitik, där de inte verkar förstå att det, oavsett vilken familj man är född i, är bra med likvärdiga förutsättningar för ett framgångsrikt yrkesliv. Tandstatusen påverkar nämligen självförtroendet för individen, och det är någonting som man har med sig hela livet och när det gäller möjligheterna på arbetsmarknaden.

Frågan om en höjd åldersgräns för fri tandvård är något som vi i Miljöpartiet har drivit under många, bland annat genom motioner i riksdagen. Därför tycker jag personligen att det känns mycket bra att vi nu genomför denna reform.

Den rödgröna regeringen fortsätter också med satsningar på cancervården med 500 miljoner, 200 miljoner till förlossningsvården och 400 miljoner till insatser för kvinnors hälsa. Vi avsätter också 27 miljoner för reformen om kostnadsfria preventivmedel för unga under 21 år.

Detta gör vi inte bara för att vi tycker att det är viktigt med den feministiska profilen på budgeten, utan vi gör det i första hand för att detta är eftersatta områden. Så är det ofta när det gäller områden som i första hand berör kvinnors hälsa eller kvinnor över huvud taget. Vi har långt kvar på jämställdhetsområdet där.

Herr talman! Under 2016 har regeringen ökat stödet till äldreomsorgen med 2 miljarder för mer personal. Många äldre har därmed fått en bättre omsorg med högre kvalitet och ökad trygghet.

Under 2017 skjuter vi till mer pengar till välfärden – totalt 10 miljarder. En del av dessa pengar kommer att komma de äldre på äldreboenden och äldre med hemtjänst till godo; det är vi övertygade om.

En prioriterad fråga för regeringen är barn som lever i socialt utsatta situationer. Socialtjänstens arbete för att hjälpa barn som lever i miljöer med missbruk och våld eller som på annat sätt far illa anser vi är ett av de mest angelägna områdena. Regeringen har från 2016, alltså från i år, skjuttit till 250 miljoner till kommunernas arbete med detta. Men även här skapar de extra 10 miljarderna för hela välfärden, som vi nu skjuter till, bättre möjligheter för kommunerna att fortsätta förbättra skyddet för de mest utsatta barnen och hjälpa dem.

Möjligheten att också anställa fler socialsekreterare innebär inte bara att det blir lättare att hinna med att hjälpa barn som har det svårt och befinner sig i utsatta situationer. Det gynnar också arbetsmiljön. På detta sätt tror vi att fler socialsekreterare och chefer som vi ser lämna yrket kommer

att kunna välja att stanna kvar och hjälpa till att utveckla socialtjänsten. Det tror vi är en av de viktiga faktorerna. Det ger också ett mycket robustare samhälle som är mindre sårbart.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 96 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Vi har haft mycket diskussion i denna debatt om assistansfrågan. Det hänger samman med att vi alla möter dessa barn, ungdomar och föräldrar som har fått ett betydligt tuffare liv efter att dessa beslut började få effekt på verksamheten.

Senast var jag med Ulla Andersson från Vänsterpartiet i Gävle och mötte ett antal föräldrar som i detalj beskrev vilka konsekvenser som regeringens beslut har fått.

Miljöpartiet sitter i en koalitionsregering. Det innebär att Miljöpartiet måste godkänna vartenda beslut som regeringen fattar.

Jag vill ställa en fråga till Jan Lindholm om hur diskussionen egentligen gick i Miljöpartiets riksdagsgrupp, när ni tyckte att det var helt okej att i ett regleringsbrev ge Försäkringskassan order om att ha en tuffare tillämpning. Hur gick diskussionen i Miljöpartiets riksdagsgrupp när ni gav klartecken till att ge ett utredningsdirektiv där det specificerades att satsningar inom LSS ska finansieras genom neddragningar på assistansen? Och inte minst: Hur gick diskussionen i Miljöpartiets riksdagsgrupp när ni var väl medvetna om att löneavtalet gav en löneökning på drygt 2 procent till de personliga assistenterna, medan ersättningen från staten räknades upp med bara 1 procent? Ni måste då ha sett framför er vilken effekt detta skulle få på de människor som faktiskt är helt beroende av assistansen.

Min fråga är alltså: Hur resonerade ni i Miljöpartiet när ni tyckte att dessa åtgärder var helt okej att ställa sig bakom?

Anf. 97 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag blir lite förvånad över din fråga, Anders W Jonsson. Det låter som att du inte har någon erfarenhet av politiskt arbete över huvud taget. Med tanke på just hur du formulerar frågan kan jag tyvärr inte svara på den. Jag tror inte att du skulle kunna svara på en fråga som ställdes på samma sätt. De interna diskussioner som sker i riksdagsgrupperna är inte offentliga. Som du ställer frågan kan jag naturligtvis inte svara på den.

Jag tycker, precis som tidigare har sagts här, att du har ett sätt att debattera som innebär att du överdriver oerhört mycket. De saker som du påstår att regeringen har gjort har regeringen inte gjort. Därför är det mycket konstigt att ställa frågan över huvud taget. Det finns ingen ambition från denna regering – det har ansvarig minister sagt många gånger – att på något sätt minska möjligheterna för den som enligt denna lagstiftning har rätt till stöd, underhåll, assistanstimmar och så vidare. Det finns ingen sådan ambition över huvud taget; det har påpekats oerhört många gånger.

Det här är i stället ett problem som ni såg under de åtta år ni hade på er, Anders W Jonsson, men som ni inte lyckades hantera. Det är ett problem i alla rättighetslagstiftningar, också i denna, att det finns ett missbruk. Det finns möjlighet till det. Personligen tycker jag att det handlar väldigt mycket om de myndigheter som är ansvariga. Regelverken vi har skapat är inte alltid så enkla att hantera, och därför blir det möjligt för den som är

smart att utnyttja detta system – precis som att det finns de som utnyttjar andra av samhällets olika system.

Detta måste vi arbeta med. Ni gjorde ingenting åt det under era åtta år. Vi har börjat göra någonting åt detta, och jag tycker att ni borde vara glada över det.

Anf. 98 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Det Jan Lindholm nu säger är ganska fascinerande. Han säger att det finns ett missbruk av assistansen och att de som är smarta utnyttjar systemen. Han säger att det är myndigheternas fel om något har hänt; det har definitivt inte med de sex regeringsbesluten, som Miljöpartiet har skrivit under vartenda ett av, att göra.

Lyssnar man på Jan Lindholm får man intrycket av att detta över huvud taget inte har hänt. Men alla vi som är ute och möter dessa familjer, barn och ungdomar, läser tidningarna och tar del av rapporterna ser att det blev en otroligt tydlig effekt i Sverige efter Magdalena Anderssons uttalande att regeringen ska spara på detta område. Man beviljar inte längre personlig assistans. Det sker kanske inte varje dag, men flera gånger i veckan rapporteras det om detta i medierna.

Jan Lindholm förklarar att Miljöpartiets resonemang för att ställa sig bakom regeringsbesluten var att det finns ett missbruk av assistansen och att det är de som är smarta som har lärt sig att utnyttja systemet. Får detta några som helst negativa konsekvenser är det inte Miljöpartiets och regeringens ansvar, utan det är myndigheternas ansvar. Då ska jag upplysa Jan Lindholm om att myndigheterna gör exakt vad regeringen har beslutat att de ska göra.

Om regeringen i sitt regleringsbrev till Försäkringskassan säger att den ska börja vara mer restriktiv i tillämpningen när den beslutar om assistans har Försäkringskassan inget annat alternativ än att faktiskt göra exakt det Miljöpartiet och Socialdemokraterna i regeringen har beslutat och skrivit i regleringsbrevet att den ska göra. Jag förstår nu att ambitionen från Miljöpartiets sida alltså var att stoppa missbruket och de smarta som utnyttjar systemet.

Anf. 99 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Anders W Jonsson har som vanligt helt fel. Han kanske inte känner till att vi har självständiga domstolar. Regeringen och Miljöpartiet skriver inte under några domstolsbeslut, utan domstolarna agerar självständigt – och det är de som har påverkat Försäkringskassans tillämpning.

Jag tycker också att Anders W Jonsson glider mycket i sina formuleringar. Jag sa inte det du påstod att jag gjorde, Anders W Jonsson, utan jag talade om att detta förekommer i många av de offentliga system vi har. Ta skattesystemet! Det finns många människor som får sina deklARATIONER omprövade och sedan får betala avgifter och skatter de inte hade betalat. Det förekommer inom alla områden där statens pengar hanteras.

Jag tror att det är så här: Hade vi inte börjat agera när det gäller det ni inte kunde hantera under era åtta år hade vi fått kritik från andra hållet. Då hade ni börjat säga att vi är ansvarslösa med skattemedel. Försäkringskassan har ju pekat ut att de bedömer att någonstans mellan 3 och 10 procent

av pengarna de betalar ut inte går till assistanstimmar utan till någonting annat. Det tog inte ni ansvar för, men vi försöker göra det.

Anf. 100 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Miljöpartiet och Jan Lindholm framstår som ganska nöjda. Efter två år vid makten och en vänsterbudget verkar det som att Miljöpartiet nu har fått igenom allt det man önskar, och utmaningarna har minskat.

Jag tänkte ta upp en del av det budgetförslag Jan Lindholm och Miljöpartiet står bakom som kanske inte har fått den uppmärksamhet den förtjänar. Det gäller en av de största förändringarna i den här delen av statsbudgeten, nämligen en halvering.

För ett par veckor sedan var det internationella aidsdagen. Kampen mot hiv/aids pågår ständigt. Samma dag rapporterade FN att hiv riskerar att öka med uppemot 60 procent hos barn och unga de kommande åren. I Sverige är situationen inte lika dramatisk, men vi talar om minst 7 000–8 000 människor som är smittade av hiv. Det finns dock ett stort mörkertal – bortåt 1 000 eller fler.

Nu har regeringen och Miljöpartiet utan någon som helst dialog – utan att berätta för någon av de berörda frivilligorganisationerna, för ansvarig statlig myndighet, för kommuner och landsting eller för andra – halverat det stöd som alla dessa organisationer och företrädare har räknat med för de kommande åren. Det innebär att Miljöpartiet tycker att kampen mot hiv/aids kan halveras. Den är inte lika angelägen som tidigare.

Jag är därför, precis som alla dessa organisationer och företrädare, angelägen om att få veta för det första vilken analys Miljöpartiet lägger bakom halveringen stödet till kampen mot hiv/aids. För det andra vill jag veta om det inte längre är lika angeläget för Miljöpartiet att bekämpa hiv/aids i Sverige.

Anf. 101 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag är en sådan politiker som inte ger mig in i diskussioner jag inte behärskar, så jag kan bara säga: Jag har inte hanterat denna fråga, och jag känner inte till den. Jag kan därför inte ge något svar om detta.

Anf. 102 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag tror att vi allihop beklagar detta djupt. Mejlkorgen innehåller ju den här typen av försändelser till alla oss som sitter i riksdagen. Brevlådan för den vanliga posten innehåller också den här typen av försändelser.

När regeringens budgetproposition dök ned den 20 september chockades ansvariga på Folkhälsomyndigheten. Frivilligorganisationerna stod helt utan kunskap om detta. Det är en halvering av stödet till en kamp som alltjämt pågår. Riskerna är absolut mindre i Sverige än i andra länder, men detta är en oerhört utsatt grupp som behöver stöd och hjälp lokalt, regionalt och nationellt. Det görs fantastiska frivilliginsatser varje dag för detta, och nu halverar Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet stödet. Man gör allt det man absolut inte ska göra om man vill bekämpa och komma åt någonting.

Det förvånar mig att Miljöpartiet inte går igenom hela det budgetunderlag man fattar beslut om i sin helhet. Jag tror dessutom att det är Jan Lindholm som har ansvaret i den miljöpartistiska riksdagsgruppen att informera sina kollegor om hur det ser ut. Detta är mycket beklagligt. Men låt oss stanna vid frågan om angelägenhetsgraden. Är det inte längre lika angeläget för Miljöpartiet att bekämpa hiv/aids? Är det därför man halverar anslaget till de berörda?

Anf. 103 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Som jag sa har jag inte hanterat denna fråga. Jag vet inte vem som har gjort det. Personligen tycker jag att det är viktigt att vi fortsätter att bekämpa hiv/aids, men jag kan inte svara mer än så. Jag kan bara säga att man har missat min adress om man har skickat något via mejl, för jag har inte fått information från någon organisation – RFSL, RFSU eller annan – om den här frågan över huvud taget. Det har varit helt tomt i min korg om dessa frågor. Tyvärr! Jag har ingen information eller kunskap om detta.

Anf. 104 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Jag tänker börja med att svara på den fråga Jan Lindholm inte svarade på.

Ja, det har blivit en halvering av bidragen, men det kommer *inte* – det står tydligt – att drabba organisationerna. De statliga medlen till kampen mot hiv/aids har funnits sedan 2006, och vi i Vänsterpartiet tycker kanske att det hade varit bättre med en nedtrappning. Varje år upptäcker man att ungefär 400–500 personer i Sverige har hiv. Som ni vet har virushalterna sänkts genom forskning, och man är inte längre smittsam om man går på medicin.

Vi hoppas att det är organisationerna som ska göra det utåtriktade arbetet när det gäller hiv/aids – arbetet utanför tullarna, så att säga – som får behålla sina pengar. Sedan 2006 borde landstingen borde ha axat upp det ansvaret för länge sedan och börjat jobba själva.

Vi tycker att en nedtrappning hade varit bättre. Där var svaret.

Herr talman! Det måste finnas en relevans i politik. Politik ska svara mot behoven, inte näringslivets utan medborgarnas. Politik ska handla om hur vi bygger jämlikhet inom hälso- och sjukvård, hur vi skapar allas rätt till hälsa. Det ska handla om hur vi bygger en socialtjänst för den som behöver den mest och en assistans utifrån behov. Politik ska inte handla om hur vårdföretag kan öka vinsterna.

Vänstern förhandlade in 10 miljarder per år till välfärden, till kommuner och landsting, under hela mandatperioden. Det är pengar som verkligen behövs.

I alliansstyrda Stockholms läns landsting fattas i dag 606 vårdplatser på grund av personalbrist. Det är 18 procent av alla vårdplatser i hela länet och är jämförbart med om ett helt sjukhus hade lagts ned.

Högern har alltid haft Stockholms läns landsting som sitt skyltfönster mot Sverige. Titta vad fint det kan bli i hela Sverige! Gör som Stockholm! Nu har ni nog dragit igen persiennerna för den butiken. Det här har verkligen drabbat de absolut sjukaste. Det är en sorts vårdkris.

En annan vård måste vara möjlig, men då krävs politik som prioriterar välfärd framför skattesänkningar. De 10 miljarderna per år behövs. Om

Vänstern fick bestämma skulle vi ta tillbaka de 140 miljarder som Alliansen valde att ta bort från välfärden genom gigantiska skattesänkningar. Sjuksköterskor, undersköterskor, läkare, socialarbetare och assistenter kämpar för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor och relevanta löner. Då behövs inga fler skattesänkningar.

Vänstern vill lyfta fram jämlik hälsa. Bröstcancer är den vanligaste cancersjukdomen bland kvinnor i västvärlden, och den ökar dessutom. Kvinnor med kort utbildning, svag ekonomi eller av utländsk härkomst utgör majoriteten av de 150 000 som inte går och kollar sina bröst. Cancerfonden och Bröstcancerföreningarnas Riksorganisation tycker att det är bra med avgiftsfri mammografi.

WHO konstaterar i en nyligen publicerad studie att screeningprogram kan minska dödligheten i bröstcancer med ca 20 procent. Hur kan ni, hela Alliansen vad jag förstår, vara emot det? Vad säger ni? Det är svårt att utläsa av Moderaternas förslag, men jag förmodar att ni är emot.

Vi har i alla fall förhandlat in 207 miljoner per år under mandatperioden för avgiftsfri mammografi.

Den svenska mödra- och förlossningsvården håller hög medicinsk kvalitet, enligt internationella jämförelser. Men nästan varannan kvinna som föder vaginalt får någon form av förlossningsskada. Det är enormt många. Att minska skadorna är en jämställdhetsfråga och en patientsäkerhetsfråga. Nu avsätter vi 400 miljoner kronor per år för att lyfta förlossningsvården.

Genom Vänsterpartiets försorg satsas det på jämlik och jämställd hälsa. Kvinnor ska respekteras och bli synliggjorda. Centern verkar inte tycka att det är en angelägen fråga. Ni har inte lagt pengar till det. Det har vi diskuterat. Centern är dessutom inte i salen längre.

Vi behöver en psykiatri som möter sina patienter med respekt och hopp om att det går att leva med psykisk ohälsa. 45 procent av alla pågående sjukskrivningar som ersätts av Försäkringskassan handlar om psykisk ohälsa. Det är en enorm siffra. 1,1 miljard lyfts in i budgeten till hela området. Dessutom går 40 miljoner till att motverka psykisk ohälsa i gruppen asylsökande och nyanlända. Vänsterpartiet har också förhandlat in 250 miljoner per år under mandatperioden för att möta psykisk ohälsa hos unga.

När det gäller äldreomsorgen är personalen grundbulten. Med 2 miljarder årligen under mandatperioden, införhandlade av Vänstern, stärker vi bemanningen inom äldreomsorgen. Det är personalen som bygger äldreomsorgen. Mer personal gynnar de äldre och personalteamen. Högre bemanning är en förutsättning för att personalen ska få tid med de äldre, exempelvis fixa mat till dem. Det handlar om att ge bra vård.

När det gäller jämlik hälsa har Vänstern också förhandlat in 130 miljoner i riktade insatser, för att nå de kvinnor som har sämre hälsa än genomsnittet. Kvinnor med kort utbildning har den sämsta hälsoutvecklingen. Där måste vi göra något. Klass och hälsa går hand i hand. Här är det kalla handen från hela före detta Alliansen. Fundera på det ni!

Socialtjänsten har fått alldeles för lite resurser för att utvecklas och stärkas under det senaste decenniet – långt före flyktvägen. Nu läggs det 711 miljoner på utveckling inom området. Och de 10 miljarderna per år till hela välfärdssektorn gynnar förstås också socialtjänsten.

Vi har besökt Statens institutionsstyrelse tillsammans. Vi vill öka deras budget med 40 miljoner. Det behövs. Vi borde ha gjort någonting för de

barnen och ungdomarna för länge sedan. Det här är sista anhalten för dem. Då ska de få allt.

När det gäller assistansen ska regeringen självklart jaga vinster i välfärden, men jakten ska aldrig någonsin bedrivas på funktionshindrade. De är helt beroende av personlig assistans, inte bara för att leva utan för leva ett liv. Det är en vansinnig skillnad däremellan.

Vänsterpartiet fick med sig två borgerliga partier, Liberalerna och Kristdemokraterna, på förslaget om att stoppa Försäkringskassans kostnadsjakt inom personlig assistans. Regeringen och Moderaterna röstade emot förslaget. Centern var inte ens i salen när vi röstade, även om det kan låta som om de var det. Men så var det inte.

För övrigt förutsätter vi att de som har behov av assistans ska få det, inte för att de ska överleva utan för att de ska just leva. Här bär regeringen ett stort ansvar. Titta i budgeten, på vilka som lägger extra pengar till assistans! Det är faktiskt bara Liberalerna. Det står i alla fall så i budgeten.

Det behövs ett förstärkt arbete mot det exempellösa våldet riktat mot kvinnor i hemmet. 251 kvinnor har mördats av sina partner sedan 2000. Hur de kvinnorna levde var känt av socialtjänsten, kriminalvården etcetera. Det kan göras så mycket mer. Nu läggs det in en nationell strategi i budgetförslaget. Det är bra.

Välfärd bygger vi på jämlikhet tillsammans. Resurserna ska gå till just välfärd – inte till bolagen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)
(forts. § 10)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.57 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 9 Frågestund

Frågestund

Anf. 105 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av utbildningsminister Gustav Fridolin, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson, statsrådet Åsa Regnér och statsrådet Ann Linde.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Utbildningsminister Gustav Fridolin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Anf. 106 MAJ KARLSSON (V):

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet har varit mycket kritiska till regleringsbrevet till Försäkringskassan där regeringen uttryckligen gav myndigheten i uppdrag att bidra till att bryta utvecklingen av antalet timmar. Detta har lett till enorma konsekvenser och stor oro hos dem som har drabbats.

I DN den 29 november skrev Åsa Regnér att regeringen nu ska tydliggöra målet i regleringsbrevet för nästa år. I artikeln går dock inte att utläsa vad det löftet egentligen innebär. Det är därför inte så konstigt att vi inte känner oss helt trygga med enbart ett löfte om att skrivningen ska förtydligas utan någon signal om hur så ska ske.

Jag vill därför be statsrådet konkretisera på vilket sätt som man tänker förtydliga målet och garantera att lagstiftningen upprätthålls i regleringsbrevet för 2017.

Anf. 107 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! I det nu gällande regleringsbrev som Maj Karlsson refererade till står det också andra saker. Det står till exempel att rätt person ska få rätt insats, att man ska arbeta för att bedömningarna ska göras på samma sätt över hela landet. Det står också att det ska vara kvalitet och rättssäkerhet i handläggningen.

Den mening som du tog upp handlar om det faktum att vi vet att timmar i assistansersättningen ibland av vissa oseriösa utförare har använts till annat än till assistanstimmar. Det har vi velat komma åt.

I det nya regleringsbrevet kommer vi att förtydliga att det inte handlar om besparingar i största allmänhet i assistansen eller att det skulle handla om att vi vill ändra lagen. Det har vi inte gjort, och det kommer vi inte att göra. Men det handlar om att ha bättre kontroll på användningen av medlen så att rätt person får rätt insats.

Anf. 108 MAJ KARLSSON (V):

Herr talman! Jag vill ändå veta: Kommer den här skrivningen att stå kvar eller kommer den att ändras? Det som vi vill ha garanti för är att det är människors behov som ska vara styrande och ingenting annat. Anledningarna har vi ju hört om, men det som vi vill ha försäkring om är att de konsekvenser som det här har lett till inte ska fortsätta även under 2017.

Anf. 109 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag är inte säker på att alla har hört om anledningarna till att vi har skrivit så. Vi kommer att göra ett förtydligande av regleringsbrevet. Det handlar om en kontroll av att timmarna används till det som det var tänkt.

Regleringsbrevet kommer ganska snart, och då ser man hur vi har uttryckt det. Vi kommer att ändra formuleringen, men jag backar inte på att jag vill att skattebetalarnas pengar ska användas till de personer som har rätt till insatserna. Det rör sig om 30 miljarder per år, och det är viktigt för oss alla, tror jag, att pengarna används rätt.

Anf. 110 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Jag har en fråga till Gustav Fridolin.

Förra veckan kom PISA-undersökningen. Det är roligt att resultatet nu vänder uppåt och att vi går åt rätt håll. Men vi kan inte vara nöjda med tanke på hur ojämlikheten ökar både mellan skolor och mellan elever.

I PISA mäts likvärdighet med sju indikatorer. I två av dessa står vi stilla och i fem har vi försämrats. Det är allvarligt att indikatorerna om familjebakgrund och skolans socioekonomiska sammansättning har försämrats.

PISA-mätningen ger en bild av att den svenska skolan slits isär och att det blir allt större skillnad mellan elever. Det är en utveckling som oroar.

Lärare, rektorer och övrig personal i skolan vill ju bidra till att alla barn lyckas, och det har eleverna rätt till.

Hur tänker regeringen bidra till att bygga upp en skola för alla igen, så att skolans viktiga personal klarar sitt uppdrag?

Anf. 111 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Gunilla Svantorp beskriver PISA precis som den visar. Det svenska skolsystemet har dragits isär. Även enligt de siffrorna är det var femte 15-åring som har svårt att läsa en enkel text. Om vi inte bryter ojämlikheten kommer vi aldrig att komma upp i det resultat och de kunskaper som eleverna förtjänar. Vi måste göra tre saker.

Man måste satsa på de skolor som har haft det tuffast. Under den förra regeringen gick mycket lite av pengarna till de skolor som behövde dem mest. Vi satsar i stället på just de skolorna och sluter avtal med dem om skolutveckling.

Man måste satsa på de elever som har det tuffast. Elevhälsa, bemanna- de skolbibliotek, bra fritidshem och mer tid med lärarna är viktigt för alla, men det är allra viktigast för dem som behöver skolan allra mest.

Man måste säkerställa att det inte är vissa skolor som alla vill gå på och andra skolor som några blir kvar i. Barn med olika bakgrund ska mötas på samma skola.

Anf. 112 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Tack, utbildningsministern, för svaret!

Det system som vi har i dag innebär ju att skolorna ska konkurrera om elever. Ska vi lyckas att vända utvecklingen när det handlar om likvärdighet, om allas rätt till utbildning och om att minska skillnaderna mellan elever och mellan skolor, då tror jag att vi måste ge oss på de krafter som skapar segregation. Vi måste ge oss på systemen.

Tror utbildningsministern att den marknadsstyrda skola som vi har i dag kan bli likvärdig?

Anf. 113 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! I dag lyckas de flesta OECD-länder bättre med att bryta uppväxtvillkorens påverkan i skolresultaten än vad Sverige gör. Då måste vi fråga oss vad som går fel på systemnivå.

Vi måste bryta segregationen i städer och kommuner allmänt, men vi måste också säkerställa att skolsystemet inte spår på segregationen.

Därför tillkallar vi en skolkommision med företrädare för professionen och de främsta forskarna som ska lägga fram sitt förslag i april, som jag förutsätter att alla politiker är beredda att lyssna på.

Migrationsverkets hantering av asylärenden

Anf. 114 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Svenska Dagbladet har rapporterat om asylaktivism bland Migrationsverkets medarbetare. Vittnesmål pekar på att de flesta handläggare och beslutsfattare var emot regeringens åtstramningar av migrationspolitiken som trädde i kraft den 20 juli.

Statistiken talar tvärt emot Migrationsverkets ledning sitt tydliga språk. Från maj till juni steg antalet avgjorda ärenden med drygt 20 procent. Samtidigt steg andelen bifall från 50 till 62 procent. I juli månad ökade antalet avgjorda ärenden ytterligare, och andelen bifall ökade till hela 71 procent. Detta skedde dessutom under semestertider.

Dagen innan de nya reglerna infördes mer än fördubblades antalet avgjorda ärenden samtidigt som andelen bifall nådde hela 87 procent.

Min fråga till migrationsministern är om det är rimligt att Migrationsverkets medarbetare sysslar med asylaktivism.

Anf. 115 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Markus Wiechels statistik är missvisande.

För det första brukar det alltid vara toppar i juli månad år efter år. Men juli månad i år kommer inte att vara den månad när man avgör de allra flesta ärenden. Såvitt vi hittills har sett var det i november månad när man fattade över 15 000 beslut. Det hänger naturligtvis ihop med att Migrationsverkets verksamhet successivt har byggts ut med fler medarbetare.

Den typen av slutsatser som Markus Wiechel drar tycker jag inte har stöd i statistiken.

Det vi nu ser är att antalet beslut ökar. Beviljandegraden slår väldigt olika beroende på vilka grupper som man vid olika tillfällen hanterar.

Syrierna, till exempel, får ju sina asylansökningar beviljade till nästan 100 procent medan andra grupper har en betydligt lägre beviljandegrad.

Anf. 116 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Efter att de nya reglerna trädde i kraft sjönk antalet avgjorda ärenden till en mer förväntad nivå på 54 procent. Vittnesmål har också påpekat att handläggare uttryckligen pumpat ut nya permanenta uppehållstillstånd innan reglerna skulle träda i kraft.

Migrationsministern verkar acceptera detta. Jag vill ändå fråga honom om han avser att vidta åtgärder för att ompröva beslutet och se över vad som egentligen har hänt.

Anf. 117 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Nej, jag avser inte att göra det. Det har som sagt varit så här under årens lopp. I juli ökar det för att sedan falla tillbaka i augusti. Ska man titta på vilken månad då det avgörs allra flest ärenden blir det *inte* juli utan oktober och november. Sådana slutsatser som Markus Wiechel drar anser jag mig inte kunna dra. Det finns inget stöd för detta.

Utredningen av mord i Malmö

Anf. 118 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Jag riktar min fråga till justitieminister Morgan Johansson.

Malmöbon och den nyutbildade tandläkaren Rami Amin blev 24 år. Han sköts till döds på en av Malmös gator för en vecka sedan. Det blev det tolfte mordet i Malmö i år. Redan dagen efter stod det klart att detta inte skulle utredas. För att utreda ett mord krävs 25–30 poliser, och efter Rami Amins död kunde polisen i Malmö bara avsätta tre poliser. Några dagar senare kunde endast en polis utreda det här.

Mina centerpartistiska kollegor nere i Malmö är djupt oroad. Det här sänder en signal om att i Malmö kan man begå mord på öppen gata utan att det utreds. På samma sätt blir det när chefsåklagaren säger att man kanske inte kommer att utreda fallet utan måste kanske lägga ned det.

Min fråga till justitieministern är: Hur kan ett mord på öppen gata i Malmö få ske utan att det blir någon utredning och det i stället kanske läggs ned?

Anf. 119 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tycker inte att man ska gå händelserna i förväg. De är mitt inne i förundersökningen. Men jag delar naturligtvis Anders W Jonssons oro över den totala bilden. Vi har sett ett stort antal mord på kort tid. Då måste Polismyndigheten såklart vara beredd att avsätta de resurser som behövs för att klara av det här. Rikspolischefen var nere i Malmö häromdagen och sa då att de kommer att göra ytterligare förstärkningar där.

Det är dock för tidigt att dra sådana slutsatser som Anders W Jonsson gör, men jag delar naturligtvis oron för situationen.

Vi behöver göra betydligt mer och vidta större åtgärder riktade mot den organiserade kriminaliteten. Det är den som har bitit sig fast. Regeringen kommer inom kort att återkomma med ytterligare åtgärder mot detta.

Anf. 120 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Det är inte konstigt att en sådan bild uppstår när ansvarig åklagare någon dag efter händelsen säger att vi får se om det över huvud taget blir någon utredning eller om ärendet skrivs av.

Detta är en mycket allvarlig signal som sänds ut till Malmös befolkning. Här är det fritt fram att mörda en ung tandläkare på öppen gata. Man blir ju dessutom oroad när stora delar av Malmös polisresurser går åt till id-kontrollerna vid Öresundsbron. Är detta viktigare än att utreda mordet på en ung man?

Prot. 2016/17:47
15 december

Frågestund

Anf. 121 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är inte så att stora delar av Malmöpolisens resurser går åt till att göra id-kontroller. När vi införde kontrollerna i början av året var det poliser som gjorde dem. Man tog också vartenda tåg.

Senare under året har man ändrat resursutnyttjandet så att dels kontrolleras inte alla avgångar, dels är det inte i så stor utsträckning poliser som gör kontrollerna. Vi har gått in med civilanställda som ska sköta dessa uppgifter. Under bara detta år har vi anställt ett stort antal civilanställda inom polisen.

Tandvård för garantipensionärer

Anf. 122 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Min fråga riktar jag till äldreminister Åsa Regnér. Jag skulle ha ställt den under den ajournerade socialutskottsdebatten, men Åsa Regnér har valt att inte delta i den.

Min fråga handlar om att man i regeringens budget ger avgiftsfri tandvård till ungdomar upp till 24 år och 150 kronor extra för pensionärer som är mellan 65 och 74 år. Hade det inte varit bättre att ge denna miljard till garantipensionärer, som har så låga inkomster att de inte har råd att få sina tandvårdsbehov tillgodosedda?

Anf. 123 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag har andra åtaganden i dag och beklagar att jag inte kan vara med i dag. Jag var dock här och debatterade i budgetdebatten i går. Detta område delar jag med Gabriel Wikström som deltar i debatten, och det går naturligtvis att ställa frågan till honom.

Jag är väl medveten om att framför allt kvinnliga pensionärer har en ekonomiskt utsatt situation. Vi ser över denna fråga, och jag har vidtagit flera åtgärder för att stärka dem. Inom Pensionsgruppen pågår ett arbete om pensioner och jämställdhet inom pensionssystemet.

Anf. 124 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Det är svårt att påverka pensionerna, men man kan påverka utgiftssidan för denna åsrika generation.

Vi får nu ett ökande antal åsrika personer som inte kan tugga ordentligt, vilket ger ett försämrat näringsstillstånd. Även livskvaliteten försämras eftersom man inte vågar le. För denna generation är detta en allvarlig fråga.

Anf. 125 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag delar oron och håller med om att mun- och tandhälsa är viktigt. Vi satsar mycket på äldreomsorg, vilket är mitt ansvar i regeringen. Jag är väl medveten om frågan och att framför allt många kvinnliga pensionärer har det svårt ekonomiskt. Frågan kan diskuteras vidare, även ur tandvårdssynvinkel, i den efterföljande debatten.

Anf. 126 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till utbildningsminister Gustav Fridolin. PISA tänkte jag inte fråga om i dag, även om det finns mycket att säga. Det är dock positivt att ett trendbrott äntligen verkar ha skett.

Det finns en del annat att oroa sig för, inte minst söktrycket för yrkesprogrammen. Det har inte bara gått ned sedan 2011, utan detta är en trend i Sverige och internationellt sett sedan 15–20 år tillbaka.

En del av yrkesprogrammen är naturbruksgymnasierna. I en rapport till regeringen från Skolverket kan vi se vissa oroande tecken. Bland annat föreslås att inriktningar på jakt, vilt, naturturism, fiske och vattenvård ska försvinna. Gustav Fridolin är ju inte bara utbildningsminister utan också miljöpartist och borde värna om dessa program.

Anf. 127 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan, Michael Svensson! Det är helt riktigt att PISA kan visa på ett trendbrott. Men vi ska komma ihåg att vi är uppe på de nivåer som vi hade 2009. När vi fick resultatet den gången var vi långt ifrån nöjda. Vi måste fortsätta att jobba och bryta den ojämlikhet som även togs upp i föregående fråga.

En del i detta är att ha en stark gymnasieskola och att säkerställa att elever som lämnar grundskolan kommer in i gymnasieskolan och kan förbereda sig för den arbetsmarknad som finns. Både som regeringsledamot och miljöpartist delar jag helt beskrivningen att det finns en växande arbetsmarknad inom turism, ekoturism, viltvård, jord och skog, och den växer även på landsbygden.

Gymnasiet ska kunna förbereda elever för detta. Men exakt vilka inriktningar som ska finnas på gymnasiet har Skolverket tittat på. I den mån regeringen är ansvarig för beslutet bereds det av min kollega gymnasieminister Anna Ekström.

Anf. 128 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Vi vet att de flesta som har gått dessa inriktningar får jobb efter avslutad utbildning. Det behövs en kritisk massa för att ha en gymnasieskola. I exempelvis mitt län har ett av de två naturbruksgymnasierna lagt ned.

Vissa utbildningar är beroende av att det finns flera programinriktningar. Jag vill fråga Gustav Fridolin om han vill stoppa den föreslagna nedläggningen. Hur ska man hantera konsekvenserna om detta ändå sker?

Anf. 129 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det är väldigt bra att Michael Svensson lyfter upp frågan och engagerar sig i hur vi ska säkerställa en bra arbetsmarknad och bra utbildning för dem som ska jobba i dessa växande näringar.

Sedan vet Michael Svensson att detta är ett av de tillfällen då man inte får ett rakt svar på frågestunden av den minister som har det allmänpolitiska ansvaret. Ska regeringen agera är det ett ansvar som ligger på gymnasieminister Anna Ekström.

Detta har utretts av Skolverket. Vi vet att den utredningen har väckt oro, och vi tittar därför på detta.

Användningen av statliga medel för personlig assistans

Anf. 130 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Det råder stor oro bland alla de personer som är beroende av personlig assistans för att få en dräglig vardag. Ett antal uttalanden från regeringen spär på den oron. De kommer dels från finansministern, som tidigt förra hösten gick ut och sa att detta är ett område där regeringen ser att man kan göra besparingar, dels från det ansvariga statsrådet, som målar upp en bild av ett omfattande fusk – utan att det finns stöd för detta.

Så skedde till exempel under den särskilda debatt som Kristdemokraterna begärde och som hölls här i kammaren tidigare i höst. Då sa det ansvariga statsrådet: ”Jag vidhåller att det är ett problem att kanske 10 procent av 30 miljarder används till reklam och sponsring.” 3 miljarder skulle alltså specifikt gå till reklam och sponsring.

Min fråga till statsrådet är: Står du för dessa siffror? Är de korrekta? Vilket underlag har du i så fall?

Anf. 131 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Emma Henriksson! Frågan om personlig assistans har diskuterats mycket under hösten. Som Emma Henriksson vet tycker regeringen att detta är en väldigt angelägen reform, och för att långsiktigt säkerställa den behöver vi säkra skattebetalarnas medel, just nu 30 miljarder per år. Dessa medel har hittills ökat med 1 miljard per år och förutses fortsätta öka i och med att antalet timmar ökar.

Försäkringskassan har själv sett över frågan om felanvändning av medel. Det talas i flera olika statliga rapporter om detta, och Försäkringskassan uppskattar siffran till omkring 10 procent.

Anf. 132 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Den siffran avser felanvändningen totalt, men nu sa statsrådet att det var 10 procent som gick till reklam och sponsring. Det är något helt annat, och det var de uppgifterna jag efterfrågade.

Siffrorna har sin grund i en rapport från Ekonomistyrningsverket, som med expertmetoden visade att det kan finnas ett fel på mellan 1,8 och 27,6 procent – ett väldigt stort osäkerhetsintervall. Så frågan är: Är det detta intervall statsrådet bygger sina fakta på?

Anf. 133 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag sa ”kanske” i det inlägg som Emma Henriksson refererar till, eftersom det finns ett spann här. Jag hittar inte på de här uppgifterna och har inte hittat på någon av rapporterna. Det finns väldigt många – hela listor med rapporter som säger att det förekommer felanvändning av dessa medel. Försäkringskassan, som är handläggande myndighet, uppger 10 procent.

Anf. 134 MATHIAS TEGNÉR (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Ann Linde med koppling till handelspolitik i allmänhet och mer specifikt handelsavtalet med Kanada.

På det nya året påbörjas runt om i Europa ratificeringsprocessen för att hela avtalet ska träda i kraft. Det sker i ett Europa där handelsfrågorna är kontroversiella.

Vi socialdemokrater har förstått att handel leder till jobb och välstånd men att handelspolitiken också måste kompletteras med en rejäl arbetslöshetsförsäkring och arbetsmarknadspolitik. Jag tror att det är en av nycklarna för att avtalet ska ratificeras och få legitimitet.

Min fråga till statsrådet är: Hur menar du att det ser ut runt om i Europa när det gäller denna insikt, som jag tror är så viktig?

Anf. 135 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Tack så mycket för frågan! Jag tror att ledamoten har alldeles rätt: Detta är en av de saker som inte har tagits på allvar. Därför har vi i vissa länder sett så stora demonstrationer mot handelsavtal som CETA, som kan vara väldigt viktiga för att få tillväxt och jobb.

Strukturomvandlingar som beror på både teknisk utveckling och frihandelsavtal gör naturligtvis att vissa råkar illa ut därför att deras jobb inte klarar konkurrensen. Då måste man ha ett välfärdssystem för att ta hand om det, och i många länder har man inte det.

Jag tror att de ökade klyftorna, som kan avhjälpas med bland annat välfärdspolitik, är en av förklaringarna till det stora motståndet mot frihandel i vissa länder. Det behöver politikerna adressera, och det tycker jag att vår regering gör.

Anf. 136 MATHIAS TEGNÉR (S):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, statsrådet! Jag är ju ledamot från Tyresö i Stockholm, och jag ska inte hävda att detta är en Stockholmsfråga; handeln är viktig för hela landet. Men i denna region finns det väldigt många exportföretag, och det är klart att många människor ändå talar om vikten av detta avtal här i regionen.

Min fråga är egentligen vad statsrådet och regeringen kan göra för att påskynda och driva på processen.

Anf. 137 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Jag tror att det är väldigt viktigt att vi nu får en process där Europaparlamentet ger sitt klartecken till att vi kan sätta igång avtalet provisoriskt. Så har skett med flera andra avtal och kan också ske med CETA-avtalet mellan EU och Kanada, om Europaparlamentet ger sitt godkännande. Jag har goda förhoppningar om att så kommer att ske – det har parlamentets avgående talman sagt – men nu gäller det naturligtvis att fortsätta argumentera om varför det är viktigt.

Anf. 138 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Åsa Regnér gällande stödboende, den nya placeringsformen för barn och unga.

Nu när alla kommuner runt om i Sverige ska börja med stödboenden verkar lagstiftningen tolkas olika. Flera kommuner gör tolkningen att man inte får dela rum, det vill säga att alla ska ha enkelrum i stället för dagens delade boende. Andra kommuner gör tolkningen att man kan dela rum.

Hur tycker statsrådet att Kommunsverige ska lösa ekvationen med att hitta plats till alla ungdomar, när Socialstyrelsens riktlinjer säger eget boende samtidigt som det finns en akut bostadsbrist och ersättningen från staten drastiskt minskar?

Anf. 139 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag är naturligtvis glad att vi har infört formen stödboende, och vi hjälptes åt här i riksdagen för att försöka få igenom den reformen snabbare.

Alla barn som omfattas av kommunens omsorg när det gäller placering genom den sociala barn- och ungdomsvården har rätt till en individuell bedömning av var det är lämpligt att de bor utifrån individuella förutsättningar.

En del ensamkommande och andra barn klarar av att bo i stödboende; andra behöver bo i HVB-hem eller familjehem. Socialstyrelsen har kommit med riktlinjer om detta, och jag ska inte ge mig in och tolka dem. Jag vet att kommunerna i mycket större utsträckning än tidigare har haft möjlighet att utreda varje barn och hans eller hennes behov.

Jag följer detta och har mycket kontakt med kommunerna. Jag förstår att man i många kommuner har stora utmaningar med detta, men jag har också uppfattat att stödboende är till hjälp på många håll.

Anf. 140 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Tack, Åsa Regnér! Socialstyrelsens riktlinje säger eget boende, och i många kommuner finns HVB-hem där man i dag bor i dubbelrum. I min hemkommun Haninge finns till exempel ett HVB-hem med 15 platser, som nu ska göras om till stödboende med 8 platser. Det blir några över, och vi har en akut bostadsbrist.

Hur avser statsrådet och regeringen att stödja Kommunsverige i dessa frågor?

Anf. 141 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Formen stödboende var efterfrågad av kommunerna. Den behövs för placering av många barn. Att vi har bostadsbrist i Sverige känner jag till, och läget ser väldigt olika ut i olika kommuner.

Regeringen har tagit flera initiativ för byggande. Jag är medveten om att man har problem med placeringar i många kommuner, och jag har en dialog med många kommuner. Det ser olika ut. På många ställen hjälper det att man kan ha stödboende, och på andra har man större problem.

Anf. 142 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Den europeiska unionen har nu för första gången testats på riktigt, och resultatet är nedslående. Dublinförordningen har inte kunnat upprätthållas. EU:s yttre gränser har inte kunnat skyddas ordentligt. Medlemsländerna har inte kunnat enas. Schengensamarbetet har visat sig inte fungera.

Resultatet blev den största flyktingströmmen till EU i modern tid. Samtidigt överförs alltmer makt från medlemsländerna till EU.

Som en följd av detta valde Storbritannien att folkomrösta om att lämna unionen för att återföra makten och beslutsrätten tillbaka till det brittiska folket. Det är nu tydligt att EU-projektet håller på att krackelera och att folkets förtroende för EU:s utveckling mot ökad överstatlighet är svagt.

Efter brexit talas det nu i allt fler länder om en egen folkomröstning, men i Sverige har inte folket fått ta ställning till denna utveckling i en folkomröstning.

Min fråga går till statsrådet Ann Linde: Varför anser inte statsrådet att det svenska folket ska få folkomrösta om ett utträde ur EU?

Anf. 143 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Tack, ledamoten! Sverige tog ställning till om vi skulle gå med i EU eller inte i en folkomröstning 1994. Därefter har stödet för att vara kvar i EU legat ganska konstant och är nu faktiskt uppe på ganska höga rekordnivåer. Det finns ingen som helst anledning att gå in i en situation där man har en ny folkomröstning i denna fråga.

Däremot tror jag att det är väldigt viktigt att vi satsar på information, kunskaper och mer inflytande för människor när det gäller beslut i EU. Därför har jag tagit initiativ till så kallade EU-handslag för att tillsammans med i första hand arbetsmarknadens parter men också andra ha åtgärder för att öka informationen, kunskapen och delaktigheten i EU. Det tycker jag är ett mycket bättre sätt än att hota med folkomröstning.

Anf. 144 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Det som svenska folket sa ja till för över 20 år sedan är någonting helt annat än det vi ser i dag. I dag har EU utvecklats till en överstatlig politisk union. Det var inte alls det som svenska folket röstade ja till med väldigt knapp marginal för över 20 år sedan.

Jag tycker att det är fullt rimligt att dra konkreta slutsatser efter brexit och den debatt och diskussion som har varit i EU. Hur överför vi mer makt tillbaka till medlemsländerna? Hur får vi folket mer delaktigt i beslutsprocessen?

Anf. 145 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Jag tycker att den senare delen av ledamotens fråga är väldigt väsentlig, nämligen hur vi för en framtidsdebatt om EU som många fler medborgare känner att man kan vara en del av.

Vi kommer till exempel från regeringens sida att börja med så kallade EU-sakråd där vi kommer att bjuda in parter som är intresserade av olika frågor för att de ska kunna få ett mycket tidigare inflytande över och dialog

om processen. Det tycker jag är ett viktigt sätt för att få mer förståelse för vad som händer.

ISF:s rapport om tolkningen av LSS

Anf. 146 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Åsa Regnér.

Niklas, Mikael, Arne, Elias, Patric, Karin, Micke, Selma och Stefan – det här är några av de väldigt många fler personer som jag har träffat och som vi har läst om i dagspressen. Det är personer som är i behov av tidskrävande stöd och insatser och som har nekats eller förlorat den statliga assistansersättningen.

I dag kom den rapport som statsrådet har begärt från Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, där man granskat den tolkning av regler och praxis från domstolar och annat som Försäkringskassan tillämpar.

ISF rekommenderar regeringen att överväga om lagstiftningen retroaktivt står i överensstämmelse med LSS. Min fråga till statsrådet är: Vad händer nu?

Anf. 147 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Det är ju regeringen som har beställt den här rapporten, eftersom vi ville veta om det är så att domarna och effekterna av dem har fört bort en praxis från det som var intentionen i lagstiftningen.

Lagstiftningen är väldigt komplicerad, och den här rapporten är inte heller glasklar. Nu analyserar vi den, för jag vill ha svar på de här frågorna.

Vi har en möjlighet att ganska snart återkomma med svar i regleringsbrevet. Vissa av de saker som jag redan har sett att man pekar på är det faktum att det finns dubbla eller till och med tredubbla huvudmän, att man inte har enhetliga bedömningar över Sverige – det har vi redan gett i uppdrag till Försäkringskassan att titta på – och att människor förefaller hamna mellan stolarna. Det är sådant som vi kan ta tag i omedelbart.

I den mån det handlar om lagstiftning ligger det antingen i den utredning som vi har tillsatt på området eller så får vi göra något tilläggsdirektiv i förhållande till rapporten. Det kan jag inte svara på ännu.

Anf. 148 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag ser fram emot detta arbete.

I debattartiklar efterlyser statsrådet dialog. Bland annat som ett svar på det bildade jag i går ett nätverk bestående av alla partier här i riksdagen just för att kunska och kunna ha en dialog.

Jag konstaterar dock att statsrådet inte vill möta brukarorganisationer, komma till socialutskottets hearing och så vidare. Hur tänker sig statsrådet dialogen?

Anf. 149 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Såvitt jag vet har jag kommit alla gånger som riksdagen har kallat, och jag kommer gärna till ert nätverk om detta är vad frågan innebär.

Jag träffar funktionshindersrörelsen löpande, senast i fredags. Jag har träffat enskilda organisationer som har velat det. Jag har även erbjudit möten till vissa som inte har accepterat det.

Jag vill gärna ha dialog – så är det!

Prot. 2016/17:47
15 december

Frågestund

Anslaget till polisen

Anf. 150 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Herr talman! Jag har en fråga till chefen för Justitiedepartementet och den som är budgetansvarig för utgiftsområde 4.

Nu i tisdags uttalade rikspolischefen Dan Eliasson att man kommer att göra slut på 1 miljard kronor mer nästa år. Årets anslag kommer inte att lämna några pengar över, vad vi förstår. Ramhöjningen nästa år är blygsam – 83 miljoner kronor. Det finns en liten extra slatt i tilläggsbudgeten, och kvar är 400 miljoner kronor från tidigare alliansbudgetar.

Eftersom risken verkar betydande att polisen kommer att köra på kredit innan nästa år är slut är min fråga: Kommer regeringen medvetet att låta polisen köra på kredit?

Anf. 151 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Nu tillhör just den delen som gäller polisen inrikesministerns budgetområde, men jag kan väl säga att när det gäller att köra polisen på kredit borde Krister Hammarbergh vara väl förtrogen med det, eftersom hans egen regering tenderade att göra det nästan varje år när vi satt i opposition, om jag minns saken rätt.

Det här är frågor som man helt enkelt får lösa under årets gång om det skulle visa sig att det finns brister när det gäller budgetdelen. Hittills har det trots allt varit så att vi har haft ett överskott som polisen har kunnat föra över från ett år till ett annat.

Skulle det uppkomma en situation då vi behöver tillskjuta mer pengar till polisen får vi naturligtvis ta det under nästa år. Men att köra polisen på kredit på det sätt som den borgerliga regeringen tenderade att göra tänker vi inte ägna oss åt.

Anf. 152 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Herr talman! Att hoppa på den föregående regeringen som de facto lämnade över pengar är ett dåligt svar på frågan.

Hur man än räknar är risken nu betydande att polisen faktiskt inte kommer att ha tillräckliga resurser ens med det tidigare anslagssparandet. Är det då så att man kommer att vidta åtgärder vill jag komplettera med en fråga till chefen för departementet: Har ni i så fall gett underhandslöften till polisen om tillägg under vårbudgeten?

Anf. 153 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Den frågan är naturligtvis alldeles för tidigt väckt. Jag kan i och för sig konstatera att vi under det här året anslog mer pengar till polisen i tilläggsbudgetarna, framför allt under våren, så att vi klarade av deras resursbehov.

Det kommer vi naturligtvis att göra i år också. Men hittills den här mandatperioden har det snarare varit ett överskott än ett underskott som har präglat polisen.

Situationen för nyanlända elever

Anf. 154 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Som de flesta ledamöter, åhörare och ministrar känner till har Sverige gått från att föra en politik där statsministern deltar i Refugees Welcome till att föra en politik där vi skickar ungdomar till döden.

De senaste veckorna har det uppmärksammats hur ungdomar skickas till bland annat Afghanistan, där de går mot en otrygg och osäker framtid. Detta påverkar inte enbart familjerna, deras situation på arbetsmarknaden i Sverige och deras framtid, utan det påverkar även nuet för dem som går i skolan. Vi får varje dag höra från skolpersonal vilken tuff situation det är att undervisa elever som inte kan känna framtidshopp eftersom de inte vet om de ska vara kvar här en dag till, två veckor till eller flera månader till.

Jag undrar: Hur ställer sig Gustav Fridolin till detta? Vad anser utbildningsministern om den här frågan? Hur menar utbildningsministern att det ska funka att föra denna politik samtidigt som eleverna ska kunna lära sig och koncentrera sig på skolan?

Anf. 155 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag har också mött många av de lärare som nu gör ett fantastiskt jobb. De gjorde det i den akuta situationen, där vi fick väldigt många fler barn till svensk skola på kort tid, och de gör det nu för att säkerställa att de som har kommit till Sverige får en möjlighet till en start i skolan och den utbildning de behöver för att kunna bygga sina liv.

Just av det skälet har vi varit överens i riksdagen om att den lagstiftning som riksdagen har fattat beslut om ska kompletteras med regler som gör att de elever som börjar gymnasiet kan få tryggheten i att kunna få en gymnasieutbildning. Dessa regler är nu ute på remiss, skickade av justitie- och migrationsministern. Vi inväntar remissvaren, men vi kan konstatera att lärarfacken i stora drag har välkomnat att vi verkligen tar tag i detta. Det är något som behövs ute på skolorna.

Anf. 156 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Jag undrar hur utbildningsministern tänker sig att det ska bli för de elever som vet att när deras skoltid är över kommer de att skickas till länder som de ibland inte ens har varit i. Hur ska man då motivera en elev att vilja lära sig någonting inom skolan? Jag var själv i denna situation när jag kom hit som flyktingbarn och vi inte visste något om vår framtid på grund av den dåvarande regeringen, som också ville föra en inhuman flyktingpolitik.

Jag undrar: Anser verkligen Gustav Fridolin, som en miljöpartist som har stått upp för de här frågorna tidigare, på allvar att detta är hållbart? Är det något som man kan kalla för en bättre linje?

Anf. 157 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Om det hade varit så att regeringen ville att de regler som nu har antagits skulle vara permanenta hade vi såklart lagt fram förslag om en permanent lagstiftning. Vi ser att det finns målkonflikter i de regler som nu gäller.

Det finns en anledning till att Sverige sedan 80-talet huvudsakligen har tillämpat permanenta uppehållstillstånd. I den situation som rådde valde vi dock att gå fram med regler för att kunna hantera det akuta läget. Det försvårar för många, inte minst för unga, på det sätt Daniel Riazat beskriver. Sedan ska man inte säga att det är så enkelt att människor ska åka så fort gymnasieutbildningen är färdig. Det finns ventiler för att kunna få möjlighet att få ett permanent uppehållstillstånd.

Rätten till personlig assistans

Anf. 158 LAILA NARAGHI (S):

Herr talman! Mina frågor går till statsrådet Åsa Regnér och handlar om LSS-assistansen och rättigheter.

Regeringen har meddelat att regleringsbrevet till Försäkringskassan ska skrivas om eftersom det förra har misstolkats. Det får inte råda några tvivel om att den som har behov av stöd ska få det. Det handlar om människors rättigheter. Hur kommer den nya formuleringen att försäkra detta?

Min andra fråga handlar om att regeringen inte har föreslagit några lagändringar som ändrar rätten till LSS eller assistansersättning. Däremot har det kommit domar från Högsta förvaltningsdomstolen som påverkar hur lagen tillämpas av Försäkringskassan. Varken riksdag eller regering kan styra över domstolars utslag. Däremot är det vårt ansvar att utforma de lagar som besluten grundar sig på. När domutslag gör att lagen inte tolkas som det var avsett från början måste lagen ändras.

När och hur kommer regeringen att agera för att dessa lagar bättre ska leva upp till våra mål om jämlikhet, delaktighet och självständighet?

Anf. 159 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Laila! Detta är viktiga frågor. Vi kommer förstås att presentera det nya regleringsbrevet före årets slut.

Jag kan inte avslöja exakt formulering i regleringsbrevet, men det är vår ambition och vår absoluta vilja att formulera det på ett sätt så att man förstår att det vi är ute efter är felanvändning av medlen inom assistansersättningen. Det grundar vi på en rad rapporter som säger att en felanvändning förekommer. Det är inte bara en rapport, utan det är många som har kommit under de senaste åren från tunga instanser som visar på detta. Jag tycker att det är mitt ansvar att ta tag i det.

Vi vill också säkerställa i det kommande regleringsbrevet, liksom i det nuvarande, att rätt person får rätt insats. Vi har ju inte ändrat lagen, som du också påpekar. I dag tog jag emot en rapport som jag nu ska analysera och som handlar just om de här domarna.

Anf. 160 LAILA NARAGHI (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Det är av största vikt att det i regleringsbrevet framgår tydligt att alla ska få det stöd de har rätt till. Det är viktigt för de enskilda, för anhöriga och för närstående. Men det är också viktigt för oss som samhälle. Tack vare LSS och assistansen kan fler delta i samhällslivet och bidra med sina kunskaper och styrkor. Vi blir då också ett mer människovärdigt samhälle.

Det är viktigt att lagen ändras, för det är inte rimligt att vi behåller formuleringar som inte får den effekt som avses med lagen. De domslut som har kommit visar tydligt att lagen behöver förbättras.

Anf. 161 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag håller helt med. Därför står det redan nu att rätt person ska få rätt insats. Väldigt tydligt, rakt upp och ned, står det så.

Vi måste analysera effekterna av domsluten. Det är den slutsats vi själva har dragit, och därefter har vi beställt den rapport som kom i dag. Den förra regeringen gjorde inte det trots att flera diskuterade domar kom 2009, 2012 och även under alliansregeringens tid.

Nu kommer vi att analysera den rapport som kom i dag. Vi kan göra vissa saker redan i regleringsbrevet, men om det handlar om lagstiftning måste vi utreda det mer.

Ansvar för säkerheten i kommunerna

Anf. 162 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag har en fråga till justitieministern. Jag har fått brev i dag för kännedom från Socialdemokraternas kommunstyrelseordförande i Kramfors. Brevet är skickat till regeringen. Han beskriver i brevet att medborgarna i Kramfors känner stor otrygghet, att kommunen under flera år har haft avtal med bevakningsföretag för att klara den lokala situationen och att man nu har byavakter som mer eller mindre börjar utvecklas till medborgargården. De begär nu också bidrag för att få skyddsbilar och annat för att kunna agera.

Han ställer frågan till regeringen hur man ser på att kommuner tvingas lägga resurser på att säkra den lokala tryggheten. Det är också min fråga: Hur ser regeringen på detta? Bör Kramfors kommun och andra kommuner bifalla denna typ av ansökningar om bidrag till bilar och annat för bevakning runt om i kommunerna?

Anf. 163 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Detta är naturligtvis ett uttryck för en bristsituation som vi har när det gäller polisen på många håll. Vi har det när det gäller storstadsområdena, och vi har det också till en del när det gäller landsbygden.

För att lösa detta finns det inte så många genvägar, utan man måste helt enkelt se till att det blir fler poliser. Vi kommer att behöva öka antalet poliser de kommande åren. Det är också därför vi har ökat intagningen till Polishögskolan under detta år.

Det andra jag tror vi måste ha är fler civilanställda i polisorganisationen. Vi har redan anställt mellan 500 och 600 civilanställda i år. Det innebär att man lösgör polisresurser som i dag är uppbundna på annat håll till rent polisarbete.

Det tredje är inte att förglömma: Vi måste reformera polisutbildningen och göra den bättre så att vi kan få ut mer av den rådande polisorganisationen än vi får i dag. Allt detta jobbar regeringen med, och det tycker jag att man kan hälsa kommunalrådet i Kramfors.

Anf. 164 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Nu talar vi om Kramfors. Polisutbildningen i Umeå har ganska ordentligt med tomma platser. Det är svårt att få poliser till regionen.

Det bekymmer man har är att byalagen inte längre har någon kontaktperson hos polisen, om man inte har fått det i närtid. Det är de som bevakar hus, hem och företag. Kommunstyrelsens ordförande är väldigt bekymrad och vänder sig nu till regeringen.

Är tryggheten också på landsbygden en statlig uppgift, eller är det kommunen som måste gå in och se till att saker fungerar?

Anf. 165 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror att man måste ta ett gemensamt ansvar för tryggheten i lokalsamhället. Det handlar inte bara om polisen, utan det handlar också om vad kommunen kan göra, vad civilsamhället kan göra och vad näringslivet kan göra till exempel när det gäller att förebygga brott. Om vi ska komma åt organiserad kriminalitet och om vi ska få ett tryggare samhälle måste alla hjälpa till.

Staten kan göra sin del genom ökade resurser, genom fler poliser, genom fler civilanställda och genom en bättre utbildning. Men alla måste hjälpa till. Jag kan gärna ta en dialog med både kommunalrådet i Kramfors och många andra kommunalråd om detta.

Kvinnors företagande

Anf. 166 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Statsrådet Åsa Regnér är ju inte bara ansvarig för LSS utan även för jämställdhetsfrågorna, och det är på det området som jag har en fråga.

För Centerpartiet är det viktigt att kvinnors ekonomiska möjligheter och frihet att faktisk kunna bestämma över sitt eget liv hela tiden stärks så att vi ska ha lika förutsättningar. Under alliansåren gjorde vi stora satsningar på kvinnors företagande, för vi såg att vi var sämst i hela EU.

Det som är bekymmersamt är att nuvarande regering med kirurgisk precision lyckas plocka bort alla de insatser som är främjande och ska stödja och öka kvinnors företagande, och man skapar en stor oro och otrygghet i de branscher där kvinnor är i majoritet. Det handlar om att man vill sänka RUT-avdraget men kanske ännu mer att man väljer att utreda offentligt finansierad välfärd – men bara i de branscher där kvinnors företagande dominerar.

Jag skulle gärna vilja höra hur resonemangen i regeringen går kring de här frågorna.

Anf. 167 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack för frågan, Annika Qarllsson!

Att kvinnor liksom män förvärvsarbetar och gör det under värdiga villkor, gärna genom företagande eller på annat sätt, är bra. Nästan hälften av kvinnorna i Sverige jobbar i privat sektor. Vi talar ibland om detta som om en enorm majoritet skulle jobba i offentlig sektor, men så är det inte. Jag och regeringen tycker att det är bra att kvinnor liksom män startar företag, och det vill vi också främja på olika sätt.

Privatisering av den offentliga sektorn och vård- och omsorgstjänster har vi ingenting emot. Det finns väldigt mycket bra verksamhet bland annat på de områden som jag har ansvar för, till exempel äldreomsorgen och LSS. Den senare har vi pratat mycket om här i dag, och den är privatiserad i hög grad.

Det vi har någonting emot är att man tar ut oerhört stora vinster eller att medel används till fel saker. Det har vi någonting emot när det gäller privata anordnare, och det har vi också när det gäller offentliga anordnare. Det påverkar dock inte kvinnors möjligheter att starta företag.

Anf. 168 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Fast i den utredningen behöver man läsa ordentligt mellan raderna, för det som den innebär är att företagande inom omsorg där man investerar i människor och inte i saker omöjliggörs.

Jag vill gå tillbaka till den första delen i svaret. Jag kan bli upprörd och faktiskt rätt arg över att det finns en sådan blindhet i en feministisk regering att man inte inser och inte förstår betydelsen av främjande insatser och åtgärder när det gäller kvinnors företagande.

Anf. 169 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag kan inte adressera den här blindheten därför att jag inte har den. Jag tycker att det är viktigt att kvinnor liksom män startar företag. Den här regeringen är för det. Det kan vara i alla sektorer på arbetsmarknaden. Det kan vara inom vård och omsorg. Det kan vara inom RUT-systemet. Det kan också vara inom handel, restaurang eller andra konkurrensutsatta delar av arbetsmarknaden. Vi har ingenting emot det. Tvärtom är det viktigt att kvinnor liksom män har egen inkomst och förvärvsarbetar. Just nu gör kvinnor och män det mer än någonsin, och det är jag mycket glad över.

Fängslandet av turkiska parlamentsledamöter

Anf. 170 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Det är oroligt i Europa just nu. Det har vi sett inte minst genom de folkomröstningar som har hållits i Italien och Storbritannien. Jag är glad över de ansträngningar som statsrådet Linde redan har redovisat som handlar om initiativ på hemmaplan för att stärka opinionen och arbetet för EU.

Med min fråga nu skulle jag i stället vilja vända blicken mot omvärlden utanför EU och vad som händer i Turkiet. Där har vi sett en oroande utveckling över tid. Inte minst har ett antal parlamentariker fängslats, däribland HDP:s Selahattin Demirtaş.

Jag ingick i en delegation som åkte ned med det europeiska socialdemokratiska partiet för några veckor sedan. Vi manifesterade utanför fängelset.

Min fråga går till statsrådet Ann Linde. Vad kan EU göra för att öka pressen på Turkiet för att de ska frige de här parlamentarikerna som är medlemmar i Socialdemokraternas systerparti?

Anf. 171 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Ledamot Büser! Tack så mycket för den viktiga frågan!

Arresteringen av de två partiledarna och andra representanter för HDP är extremt oroande. Jag har själv haft möjlighet att vid ett flertal tillfällen träffa Selahattin Demirtaş och höra hur svårt de har haft det att föra sin kamp som nu tyvärr har gått så långt att han har fängslats.

Vi har gjort flera uttalanden i den här frågan, vi ställer oss bakom EU:s uttalande i frågan och vi har kallat upp den turkiska ambassadören till Utrikesdepartementet för att uttrycka vår stora oro för vad som händer.

Tillslagen mot HDP-företrädarna riskerar att underblåsa de redan existerande motsättningar som finns i landet. Vi har på lika sätt försökt få den turkiska regeringen att återgå till att ha normala samtal och släppa både fängslade parlamentariker och journalister och andra.

Anf. 172 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Tack, statsrådet Linde, för det svaret!

Ja, vi ser hur yttrandefriheten och andra rättigheter inskränks i Turkiet. Finns det några ljuspunkter efter den kraftiga kritik som har framförts från EU, det vill säga märker man att regeringen i Turkiet lyssnar?

Anf. 173 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Jag var på allmänna rådet i EU i tisdags. Vi hade en mycket lång diskussion om Turkiet i samband med utvidgningsdiskussionerna. Tyvärr lyckades vi inte komma till ett enhetligt beslut. Det var 27 länder som hade samma åsikt, och den var att det trots allt finns vissa möjligheter att fortsätta påverka, och därför ska man inte till exempel frysa medlemskapsförhandlingarna. Dessutom har flera HDP:are uttryckt att man vill att vi ska fortsätta.

Regeringens inställning till den privata assistansnäringen

Anf. 174 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Marknaden för den personliga assistansen har förändrats sedan millennieskiftet. De privata aktörerna har ökat från ungefär 20 procent till 65 procent. De assistansberättigade väljer i större utsträckning vem de själva vill ska utföra assistansen. De gör ett aktivt val.

Man kan tolka detta som att de privata anordnarna utför ett bättre jobb än de kommunala. Många är små, lokala företag som ger sitt kunnande och sin kompetens till de brukare som de arbetar för.

Regeringens direktiv om åtstramningar inom assistansen är delvis baserade på antaganden om fusk inom den privata assistansnäringen. Ca 16 000 personer lever i dag med personlig assistans, och ungefär 2 000 får sin assistans omprövad varje år.

Mina frågor till statsrådet Regnér blir då följande: Är det de stora företagen som regeringen vill komma åt genom att ge Försäkringskassan direktiv att dra ned antalet assistanstimmar? Och är det regeringens bedömning att privata företag erbjuder sämre kvalitet och att ekonomiska drivkrafter kan leda till ett ekonomiskt överutnyttjande?

Anf. 175 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack för frågan, ledamoten!

Regeringen har inte problem med att den personliga assistansen har både offentliga och privata anordnare. Det är inte det som är problemet. Man kan dock konstatera att privatiseringen är ganska långtgående inom den här reformen. Det är i dag ca 1 000 bolag som så att säga konkurrerar om de här 16 000 personerna. Det säger åtminstone mig någonting om förväntan på lönsamhet i den här sektorn.

Det som oroar mig, vilket jag också har redogjort för här i dag, är det faktum att vi vet att vissa av de här privata anordnarna använder medel till annat än det var tänkt för. En viss konstruktion i systemet bjuder också in till det.

Vi är angelägna om att det är seriösa aktörer som finns inom den här reformen, och det är det vårt arbete syftar till.

Anf. 176 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Det stämmer som statsrådet säger att assistanskostnaderna har ökat under de senaste åren. Men i stället för att oroa en redan skör grupp människor och deras anhöriga med de här neddragningarna av den personliga assistansen undrar jag om man inte borde undersöka varför kostnaderna har ökat och om det, om det skulle visa sig finnas fusk inom assistansersättningen, skulle vara Ekobrottsmyndigheten och polisen som får utreda de fallen.

Anf. 177 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Det finns underlag som redan visar att det finns oegentligheter och också felanvändning av medlen inom ramen för den här lagstiftningen. Det stämmer också att det är just den felanvändning som vissa bolag ägnar sig åt som vi vill komma åt.

Vi har lagt den här frågan i en utredning som den kristdemokratiska riksdagsledamoten Désirée Pethrus leder. Där finns det ett, som jag själv tycker, välskrivet och ganska tydligt avsnitt om bolagsfrågan.

Där finns ett som jag själv tycker välskrivet och ganska tydligt avsnitt om bolagsfrågan. Vi ska ytterligare fördjupa oss i det, vilket jag skrivit om i en artikel. Vi återkommer om hur vi jobbar vidare med bolagsfrågan.

Anf. 178 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Åsa Regnér.

Vi har nyss kunnat läsa om svårt sjuka barn som inte kan ha sina föräldrar boende hos sig på eller i anslutning till Nya Karolinska Solna. Socialdemokraterna i landstinget drev frågan om barnanpassning av NKS och föreslog också att det skulle göras en barnkonsekvensanalys av hur sjukvården för barnen skulle fungera i lokalerna. Om Alliansen hade gjort det i god tid hade förhoppningsvis dessa sjuka barn fått ha sina föräldrar i närheten, till exempel i anslutning till sjukhuset.

Det har kommit en utredning, *Barnkonventionen blir svensk lag*. Där står det att det ofta saknas analyser av vilka konsekvenser ett beslut får för barn. Min fråga är: Kan barnkonventionen i svensk lag ge tydligare stöd för att barnkonsekvensanalyser verkligen görs vid den typen av stora investeringar?

Anf. 179 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack för frågan!

Det faktum att regeringen vill att barnkonventionen ska bli svensk lag är just för att vi vill stärka barns möjligheter att komma till tals i beslut som rör dem och att barns bästa ännu mer ska vägas in när man fattar beslut som speciellt rör dem.

Vi har förstås tittat på erfarenheter från Norge, där man har gjort barnkonventionen till lag. Där ser man att i rättsliga beslut och i beslut som myndighetspersoner fattar i ärenden som rör barn har man mer än tidigare vägt in barns rättigheter och möjligheter.

Ambitionen är helt enkelt att man ska ytterligare se till barn och lyssna på deras röster när man fattar viktiga beslut om dem.

Anf. 180 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Ett stort tack för svaret, ministern!

Det man vill komma åt i den här typen av situationer är att man ska planera och även genomföra åtgärder i god tid för att inte hamna i situationer som i det här fallet med att det saknas lokaler för att föräldrar ska kunna vistas i nära anslutning till sina sjuka barn.

Finns det något annat sätt att säkerställa att barnperspektivet finns med i den här typen av stora projekt och investeringar?

Anf. 181 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag hoppas naturligtvis att detta arbete ska bidra till det. Det tycker jag är viktigt. Vi vet också från Norge att man ytterligare har transformerat, det vill säga att man också i annan lagstiftning i ännu högre grad har tagit hänsyn till barns rättigheter. Kunskapen om barns rättigheter har också ökat i samhället.

Allt detta sammantaget hoppas jag också ska leda till att vi i större utsträckning räknar med barns perspektiv och barns rättigheter från början i den här sortens projekt och i andra sammanhang.

Anf. 182 ANDRE VICE TALMANNEN:
Därmed är dagens frågestund avslutad. Jag vill tacka statsråden och deltagande ledamöter.

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

§ 10 (forts. från § 8) **Hälsovård, sjukvård och social omsorg** (forts. SoU1)

Anf. 183 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag måste börja med att korrigera det felaktiga påståendet från Karin Rågsjö om att Kristdemokraterna inte har mer medel avsatta till assistansen i vår budget. Det har vi. Det finns under utgiftsområde 25 och debatterades också i kammaren i går, då vår företrädare i den debatten lyfte fram det på ett tydligt sätt. Kristdemokraterna har alltså mer pengar till assistansen än vad Vänsterpartiet har.

Vänsterpartiet har haft hela året på sig. Efter nio månader kom man på att regleringsbrevet till Försäkringskassan var lite bristfälligt. Först då valde man att försöka agera. Vi har agerat i den här frågan under hela året och ända sedan finansministern förra hösten började tala om att regeringen ska göra nedskärningar på detta. Vänsterpartiet står bakom den budget som innebär nedskärningar i assistansen.

Herr talman! Min fråga till Karin Rågsjö handlar om det andra inflytande som Vänsterpartiet har över regeringens budget och därmed över svensk hälso- och sjukvård. Det handlar om den dogmatiska jakten på andra utförare inom vård och omsorg. Man vill till varje pris stoppa alla dem som på något sätt är beredda att vara med och satsa, lägga sin egen tid, sitt eget engagemang och många gånger också sina egna ekonomiska resurser.

Många av de utförarna är kvinnor. De vill vara med och utveckla svensk hälso- och sjukvård. I dag finns det mer än 200 000 anställda i den privata delen av verksamheten som utför viktiga välfärdstjänster. För dem är många gånger arbetssituationen mycket bättre. Det finns exempel från Västernorrland där man på en vårdcentral slipper gå runt med vikarier på grund av detta. Varför är Vänsterpartiet så dogmatiskt emot andra utförare?

Anf. 184 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Vi är inte emot själva utförarna. Vi är emot det enorma vinstuttaget. Tittar du i styrelserna för Capio, Aleris, etcetera, de stora – och vi kan exempelvis tala om Academedia på skolans område – är det inte riktigt kvinnorna som räddar den verksamheten.

Vi är inte emot fria företagare på området. Men vi är emot att avkastning på operativt kapital inom välfärdsområdet är enormt. Tittar du på hälso- och sjukvården är den 51 procent. Jag har inte något emot små företag som drivs av kvinnor, så länge som man inte tar ut ett vinstuttag från våra skatter. Det handlar om vinstuttag från våra skatter som berikar andra och inte välfärden. Det är vad vi talar om.

Det är inte så att Vänsterpartiet står nere i källaren själva och trycker kopior mot detta. Vi har ganska många med oss. Vi har ungefär 70–80 procent av befolkningen med oss i den här frågan. Nu har Reepalu gjort sitt

med utredningen, och den går nu ut på remiss. Vi ska titta på den, och alla andra ska titta på den.

Om man lever i ett land där man vill ha en jämlik hälso- och sjukvård, en sjyst socialtjänst, och så vidare, måste de skattemedel vi har i landet just gå till välfärden. Det är extremt centralt i den här frågan. Då kan exempelvis inte avkastningen i de sociala insatserna vara 72 procent samtidigt som vi har socialsekreterare som går på knä. Någoting är skevt.

Anf. 185 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Om det var så att Vänsterpartiet var emot all typ av vinst i all typ av verksamhet som bekostas av skattebetalarna hade man för årtionden sedan gett sig på alla de manliga branscherna. Det handlar om alla dem som bygger våra skolor, sjukhus, vägar, järnvägar och tunnlar. Det är alla de som använder skattebetalarnas pengar och bygger det som är viktiga delar i vår välfärd. Grunden för vår välfärd byggs många gånger av privata företag. Men de är just när det kommer till de kvinnodominerade branscherna som vänsterpartier, trots att de påstår sig värna om kvinnor, ger sig på dem.

Förra veckan var det en välfärdsföretagare här i riksdagen. Karin Rågsjö brukar ofta använda exempel från Stockholm. Hon var från Stockholm och drev ett äldreboende. Hon ville utveckla sin verksamhet för att hon hade så många som ville komma till verksamheten. Hon får nej från den som ska bygga. Hon måste själv betala ett och ett halvt års hyra i förväg. De kan inte få lån beroende på att Vänsterpartiet är med och stoppar utvecklingen av denna bransch.

Vem gör vinsten i stället? Vem är det hon betalar hyran för ett och ett halvt år i förskott till? Jo, det är till den manligt drivna byggherrens företag som minskar sin risk och ökar sin vinst på grund av att ni ger er på de kvinnliga företagen.

Det kom för bara några dagar sedan en rapport från Försäkringskassan som visar på hur mycket mer sjukskrivna kvinnor ofta är hos de arbetsgivare som är offentliga fastän de har samma typ av arbetsplatser. Det är arbeten inom äldreomsorgen, hemtjänst och personlig assistans. Ser ni inte att det finns många verksamheter som gör bra insatser för patienterna men som också är bättre arbetsgivare?

Anf. 186 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Det är inte ofta som KD går i bräschen för feminismen, men nu när det gäller bolagen och egenföretagen gör man det.

Självklart måste man se på varje enhet. Det här handlar om vinster, vilka vinster vi som samhällsmedborgare ska tolerera. Vi har ingenting emot valfrihet. Vi har ingenting emot privata företagare som öppnar hälso- och vårdcentral, hemtjänst, you name it. Det är inga problem så länge man inte lyckas komma upp i ett enormt kapital.

Man kan tjäna 51 procent mer på sitt privata fögderi i hälso- och sjukvården än i tjänstesektorn. Då har man kommit ganska långt. Det här är ju en lönsam sektor. Det är därför fler går in. Det är ju inte så att Wallenberg går in i Academedia för att gynna bildningen. Han går inte in därför, utan han går in för att det finns cash att tjäna. Så är det med de här stora bolagen. Där handlar det om ekonomi, om marknad.

Prot. 2016/17:47

15 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

Vi har ingenting emot de små företagen. De kommer säkert att göra en liten vinst, men de ska ta mig sjutton inte plocka ut miljoner från skattepengarna och lägga dem i sin egen ficka. Och jag säger återigen att det är 70–80 procent av befolkningen som vi har bakom oss.

Vi lever i en välfärdsstat – än så länge. Ta en titt runt om i Stockholm! Kolla vad pengarna går till här, där ni har hur många privata vårdavtal som helst. Titta vad det blev av det – ekonomiskt kaos och vårdkaos!

Anf. 187 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Ledamöter och åhörare! Som debattens sista talare vill jag börja med att tacka för en bra debatt och en bra diskussion. Det förtjänar hälso- och sjukvården. Den är, skulle jag vilja påstå, själva kärnan i den svenska välfärdsmodellen.

När svenskar reser utomlands och träffar människor från andra länder kan jag tänka mig att om det är något de allra flesta vill framhålla som något unikt för Sverige, något som gör dem stolta över sitt land, är det den svenska hälso- och sjukvården. Att den omfattar alla. Att man utan att någon frågar hur mycket ens föräldrar tjänar, hur mycket man själv tjänar eller vilken typ av sjukförsäkring man har faktiskt får vård efter behov.

Vi kan också konstatera att svensk hälso- och sjukvård står sig väldigt väl i en lång rad internationella jämförelser med sina fantastiska medicinska resultat och sin vård som är till för alla medborgare.

Detta måste vara grunden när vi vänder blicken framåt och diskuterar framtidens hälso- och sjukvård och de utmaningar som vi inte bara kommer att möta då utan som också finns här och nu.

Precis som många i debatten redan har lyft fram har vi ett antal stora utmaningar att ta tag i inom svensk hälso- och sjukvård.

Jag skulle vilja påstå att den största av dem alla är att modernisera svensk hälso- och sjukvård från ett ganska traditionellt system som i hög grad har varit anpassat efter så kallade sällanbesökare. Det är i stort sett fullt friska individer som någon gång under livet råkar ut för en olycka, en infektionssjukdom eller liknande och då behöver hälso- och sjukvårdens stöd och hjälp men sedan kanske inte behöver komma tillbaka på 10, 20 eller 30 år.

Det systemet var fullt godtagbart under 1900-talet. Men i dag går 80–85 procent av varje krona vi lägger på hälso- och sjukvård till människor som har minst en kronisk sjukdom, som behöver ha en många gånger livslång relation till vården och som kanske behöver träffa läkare inte bara flera gånger per år utan flera gånger i månaden eller i veckan.

Då räcker våra system inte längre till. Då behöver de reformeras, för i dag har vi alldeles för många patienter som faller mellan stolarna. Det finns alldeles för många berättelser om framför allt äldre människor med olika sjukdomar som tvingas besöka vården 10, 20, 30, 40 gånger under ett år utan att riktigt få den hjälp och vård som de behöver.

Vi kan inte ha en ordning där vi hänvisar äldre patienter till akutmottagningarna, där de får vänta timme ut och timme in. Vi måste ha en ordning där man direkt får träffa en läkare eller en sjuksköterska och få den hjälp man behöver.

Därför har nu regeringen som sin främsta uppgift att förbereda en stor sjukvårdsreform. Vi gör det utifrån den utredning vi fick i början av året och som har bemötts med näst intill hallelujastämning i stora delar av hälso- och sjukvården i Sverige. Jag talar naturligtvis om Göran Stiernstedts utredning om effektiv vård.

Det kommer att kräva att staten gör ett antal lagändringar. Vi hoppas kunna komma med propositioner i den frågan under nästa år. Men det handlar framför allt om att landsting och kommuner måste göra sin del av insatsen, och där måste staten ta ett tydligare ansvar för att koordinera, hjälpa till att peka ut riktning och erbjuda en del resurser.

Det som vi har presenterat i budgeten tar fasta på de akuta problemen för hälso- och sjukvården här och nu. Vi kan konstatera att ett av de viktigaste är tillgänglighetsproblematiken, det vill säga att köerna växer.

Det finns många som ger sig in i debatten och har en universallösning för hur man ska korta köerna. De säger att om man bara gör den här åtgärden, då kommer vi att lösa köproblematiken.

Jag vill här och nu slå fast att det inte finns några universallösningar. Det finns inget alexanderhugg som kommer att lösa köproblematiken, och vi kommer definitivt inte att fixa den om vi bara behandlar symtomen. Vi måste gå ned på grundproblemen, och då handlar det om kompetensförsörjningen.

För varför har vi stängda vårdplatser? Varför har vi köer inom primärvården? Varför kan även svårt sjuka människor få vänta på att få den vård de behöver? Jo, i de flesta fall är det på grund av att vi saknar personal – det må vara sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor, läkare eller andra kategorier.

Det är också för att avhjälpa den bristen som regeringen sedan ett år tillbaka satsar en så kallad professionsmiljard. Det är pengar som ska gå till att förbättra kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården och leda till konkreta förändringar. Ett av de bästa exemplen är studielön för sjuksköterskor som väljer att utbilda sig till specialistsjuksköterska.

Vi gör också en generell satsning på hela välfärden med de 10 välfärds- miljarderna.

Vi gör insatser för att förbättra tillsynen inom hälso- och sjukvården, där vi tillför 70 miljoner kronor i ett långsiktigt tillskott till Inspektionen för vård och omsorg.

Det här är några exempel på vad vi gör för att förbättra kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården men också se till att strukturerna, de som ska ta ansvar i kommuner och landsting, följer de regelverk som är uppställda och hela tiden har patienternas bästa för ögonen.

Jag vill avsluta med att ge ett konkret exempel på hur jag tror att vi måste arbeta på fler områden inom hälso- och sjukvården. Det är vad vi just nu gör på cancerområdet.

Cancersatsningen som regeringen nu är kraftigt engagerad i och har för avsikt att fortsätta utveckla under den här mandatperioden, den påbörjades redan under de borgerliga åren. Jag tycker att det var bra att man gjorde det, och jag tycker att det är bra att vi kan fortsätta. Men det visar också att när vi går ned på strukturfrågorna och talar om de utmaningar där vi kan vara överens om hur problemen ser ut men också hitta gemensamma lösningar, då hittar vi vägar framåt som leder till att man på cancerområdet får en bättre vård för patienterna, en mer sammanhållen vård där enskilda

inte hamnar mellan stolarna men också en vård där vi nu ser och har sett under de senaste åren att köerna börjar minska kraftigt.

Jag hoppas att när vi når slutet av den här mandatperioden innebär de pengar och det engagemang som regeringen har lagt ned på cancerområdet att vi inte bara har kortat köerna och förbättrat cancervården för de enskilda patienterna utan också skapat modeller som vi kan använda oss av på andra områden inom hälso- och sjukvården.

Låt oss ha en frejdig debatt om hälso- och sjukvården, även fortsättningsvis och även utanför den här kammaren, men låt den handla om de stora framtidsfrågorna. Låt den handla om hur vi kan förbättra vårdens strukturer och modernisera en hälso- och sjukvård som i grunden är god på många sätt men som är i kraftigt behov av nya insatser.

(Applåder)

Anf. 188 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar ansvarigt statsråd för att ni är här vid budgetdebatten. Det andra statsrådet med ansvar för frågorna har varit här, men valde att så fort som möjligt lämna riksdagen. Det beklagar vi.

Vårdköerna ökar kraftigt. Jag förstår att statsrådet ägnar många funderingar åt detta varje dag och kommer att göra det framöver. Därför är det viktigt att statsrådet reflekterar något över de första kliv han gjorde när han klev in på departementet för två år sedan. I två år har statsrådet suttit vid makten och kunnat agera, vidta åtgärder och lägga fram förslag. Men propositionslistan är så här långt tom.

Det var med kirurgisk precision som statsrådet klev in och plockade bort den då framgångsrika kömiljarden. Allianspartierna ville fortsätta att utveckla de här viktiga instrumenten, som gav effekt och halverade vårdköerna. I oktober 2016 hade vi den värsta situationen beträffande vårdköerna och tillgängligheten sedan 2011. Det duger inte. Det duger då heller inte att bara tala, utan det gäller att agera. Det är det ledarskapet vi från Sveriges riksdag söker.

Min första fråga till statsrådet är: Varför tog regeringen medvetet bort den så framgångsrika kömiljarden? Det kan ju inte bero på politisk prestige. Det måste ju vara någonting som låg bakom den analysen – att man hade några bättre instrument att kasta in för att förbättra tillgängligheten.

Min andra fråga är: Vilka är dessa bättre instrument och redskap? Vi har ännu inte fått se dem, eftersom vårdköerna tyvärr fortsätter att öka.

Fråga ett gäller alltså medvetenheten, och fråga två handlar om vilka redskap det är som ska korta köerna, förbättra tillgängligheten och se till att patienter får vård inom rimlig tid.

Anf. 189 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Det var just den här typen av universallösningar och alexanderhugg som jag nyss varnade för. Jag tror nämligen inte att någon återinförd kömiljard skulle lösa den situation vi befinner oss i. Den tar inte fasta på att det är problem med kompetensförsörjningen som är roten till att köerna nu ökar.

Kömiljarden hade sina förtjänster. Vi såg hur köerna minskade under dess första år. Men vi såg också hur köerna började öka under kömiljardens sista år, det vill säga alliansregeringens sista år vid makten. Det var

väl därför som inte bara den här regeringen ensam utan också allianspartierna gjorde analysen att kömiljarden i dess dåvarande form inte var mycket att hålla i handen och inte skulle lösa de problem med tillgängligheten som man såg började växa.

Från regeringens sida bestämde vi oss för att ta fasta just på kompetensförsörjningsproblematiken. Det är kanske den fråga som jag har ägnat mest tid åt som ansvarigt statsråd. Det ska för det första ske via de pengar som vi fördelar till landstingen för förbättrad kompetensförsörjning. Som jag redogjorde för nyss ska de kunna gå till studielön för sjuksköterskor som utbildar sig till specialistsjuksköterskor, förbättrad digitalisering och naturligtvis förbättrade arbetssätt inom vården. För det andra ska vi i väldigt nära samarbete med parterna och tillsammans med ansvariga myndigheter rigga system för att förbättra kompetensförsörjningen. Ett tydligt exempel är de flaskhalsar som finns i samverkan mellan högskolor och huvudmän. På grund av bristande kommunikation har man till exempel inte VFU-platser eller andra platser som gör att studenter kan genomföra den praktik eller verksamhetsförlagda utbildning som de har rätt till.

Anf. 190 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag blir tyvärr väldigt orolig. Jag ställde två konkreta frågor kopplade till tillgängligheten. Även jag talade i mitt anförande om den viktiga kompetensförsörjningen. Men det var inte den jag ställde frågor till statsrådet om.

Det är tydligt att regeringen med precision har gått in och tagit bort någonting som fungerat framgångsrikt. Allianspartierna var väldigt tydliga. Jag citerar ur allianspartiernas tidigare gemensamma budget: "Kömiljarden behålls och utvecklas." Vi ville alltså använda de goda egenskaper som möjliggjorde att köerna halverades, att tillgängligheten ökade och att kontinuiteten förbättrades och se till att förbättra detta ytterligare.

Min fråga kvarstår. Vad är det för universalredskap som ska förbättra tillgängligheten men som statsrådet fortfarande inte har presenterat för svenska folket, för riksdagen eller för någon annan? Jag pratar fortfarande om tillgängligheten. När kommer de reformerna? Man valde att ta bort någonting som fungerade – inte det optimala, men någonting som fungerade. När ska man förbättra detta?

I Socialdemokraternas Sverige är det nu bostadsorten som avgör om man får vård inom rimlig tid. Enligt väntetidsbasen är det just nu i Hallands län och Jönköpings län som det fungerar. Där har man ett väldigt bra arbete kopplat till de garantitider som vi tillsammans har ställt upp för det här arbetet. Men är det rimligt att det är bostadsorten som styr detta i Socialdemokraternas Sverige?

Jag har två frågor, och jag vill ha två svar. Min första fråga är: Vilken är analysen bakom att ta bort någonting som faktiskt fungerar och som kan utvecklas, justeras och bli bättre?

Min andra fråga är: Om man nu ska göra någonting, när kommer förslagen? Eller är det fortfarande så att vi ska fråga oss *om* det kommer några förslag? Får vi några förslag till Sveriges riksdag?

Anf. 191 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag vill inte behöva upprepa min tidigare replik, där jag talade om analysen bakom att vi tog bort kömiljarden. Som sagt ville även

Alliansen ha bort kömiljarden, även om man i sin tur ville utveckla den till någonting annat. Analysen var att den hade spelat ut sin roll och inte längre hade de effekter som man såg i början. Vi trodde helt enkelt att vi kunde använda pengarna på ett bättre sätt, och vi ansåg att ett bättre sätt var just att gå till botten med problemet, det vill säga kompetensförsörjningen.

Cecilia Widegren efterlyser återigen ett universalredskap. Jag kan bara återigen varna för en övertro på att man med ett alexanderhugg eller en universallösning ska lösa tillgänglighetsproblematiken i vården. Det finns inget sådant. Det vi står inför är en situation där vi har allt fler äldre patienter som kräver alltmer vård och omsorg, samtidigt som många erfarna specialistsjuksköterskor, läkare, sjuksköterskor och personer ur andra personalkategorier håller på att gå i pension. Det är grundproblemet bakom våra problem med kompetensförsörjningen och våra problem med tillgängligheten. Det är kompetensförsörjningen vi måste lösa inom hälso- och sjukvården. Här saknar jag svar från allianspartierna.

Cecilia Widegren har presenterat en kompetensförsörjningsstrategi, säger hon. Men det är 100 miljoner på ett papper, och strategin saknar totalt innehåll. Jag har för min del under mina två år som minister ägnat mig åt att i nära samverkan med de parter på arbetsmarknaden som har ett stort inflytande och tillsammans med ansvariga myndigheter se vad vi i grunden kan göra för att förbättra kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården. Men jag förstår att det inte slår väl an hos Cecilia Widegren, eftersom hon fortfarande söker efter en universallösning.

Anf. 192 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Det är en ganska rosenskimrande bild som sjukvårdsministern målar upp av den svenska sjukvården. Vi som befinner oss ute i verkligheten vet att det inte är så positivt. Vi ser också i de rapporter vi får att köerna ökar, att fler och fler svenskar saknar en fast läkarkontakt och att förtroendet för sjukvården går ned.

Då måste sjukvårdsministern ändå vara ganska glad över allt det han fick ärva från alliansregeringen. Cancerstrategin lyftes fram här. Det var alliansregeringen som drev fram den, mot oppositionens vilja. Den utredning som han nu tänker göra något stort av, Göran Stiernstedts utredning, var också någonting som alliansregeringen tillsatte och som sedan har levererat.

Köerna har varit ett stort problem. Jag blir lite orolig när jag hör statsrådet säga att de beror på att det råder brist på personal. Socialstyrelsen gjorde ju en väldigt gedigen utredning som visade att köerna inte främst berodde på resursbrist eller personalbrist, utan på att man använde ineffektiva metoder i sjukvården och framför allt på att ledningen inte hade fokus på att försöka göra något åt tillgängligheten.

Sedan sjukvårdsministern själv började tänka och beställa utredningar har det inte gått riktigt lika bra. Låt oss titta på vad sjukvårdsministern har sjösatt!

Det första handlade om att avskaffa vårdvalet i Sverige. Landstingen skulle bestämma, inte patienterna. På vilket sätt löser det problemen i sjukvården?

Det andra var förslaget om att det skulle bli förbjudet att sälja universitetssjukhus, som man har lagt ned utredningsresurser på. Detta förslag har blivit totalsågat av de flesta remissinstanser. På vilket sätt skulle det lösa problemen?

Slutligen har vi det förslag som nu ligger, som innebär att man vill dra undan mattan för 40 procent av svensk primärvård, som drivs av privata utförare, där man inte är beroende av stafettläkare, där patienterna är nöjda, där personalen är nöjd och där man har hög kvalitet. På vilket sätt gynnar det svensk sjukvård att man stänger detta, enligt det förslag som Ilmar Reepalu har lagt fram?

Anf. 193 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag blir besviken på Anders W Jonsson och på Centerpartiet. Jag känner Anders W Jonsson som en person som det går att resonera med och som brukar ha kloka åsikter om sjukvården och i vilken riktning vi borde modernisera den. Men att han så till den milda grad trivialiserar en av svensk hälso- och sjukvårds absolut största utmaningar, nämligen kompetensförsörjningen, blir jag besviken på.

Vi får gå efter annan rapport. Eftersom Anders W Jonsson befinner sig i den så kallade verkligheten kan det väl inte undgå honom heller. Du har väl fått berättat för dig av gamla kollegor, sjuksköterskor eller läkare runt om i landet hur just personalbrist ligger bakom stängda vårdplatser eller att primärvården nu upplever köer. Jag menar att det också är där som vi måste sätta fokus.

Det handlar inte om att på nytt skapa en kömiljard eller något slags system där landstingen tävlar mot varandra om de knappa resurser som finns i syfte att få ned köerna. Vad vi såg i det systemet var dels att det var de landsting som redan hade ett bra tänk från början som lyckades kapa åt sig den största andelen av resurserna, dels att de landsting som hade behövt hjälp med mer pengar eller mer stöd från nationell nivå inte fick det, för tävlingen gjorde att de mer eller mindre slogs ut. Det är inte rimligt.

Det rimliga är att vi ger resurser till landstingen och att vi också ger ett nationellt stöd, så att de kan ta sitt uppdrag och sitt ansvar på ett större allvar, och att vi framför allt hjälps åt för att komma åt kompetensförsörjningsproblematiken. Här behöver staten göra mer. Det är jag helt överens med Anders om.

Anf. 194 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Däri ligger min oro för att regeringen inte kommer att lyckas med köproblematiken. Det finns ju en ganska omfattande utredning där man har tittat på vad som är orsaken till att vi har stora problem med tillgängligheten i svensk sjukvård, till skillnad från andra länder. När Socialstyrelsen gick igenom detta så man inte att personalbrist inte spelar någon roll. Man så inte att ekonomiska resurser inte var problemet. Man så att det också fanns med men att det viktigaste var att se till att den politiska ledningen i landstinget och tjänstemannaledningen fokuserade på problemet och att man var beredd att använda effektiva metoder i sjukvården för att se till att kapa köerna. Socialstyrelsen var tydlig med att det är där fokus måste ligga.

Vi gjorde också stora utbyggnader. Vi ökade läkarutbildningen från 900 till 1 400 per år. Vi gjorde också utbyggnader av sjuksköterskeutbildningen. Men det är inte där svaret ligger när det gäller varför vi har problem i den svenska sjukvården.

Det finns bara ett enda land, Luxemburg, som har större läkartäthet än Sverige. Om problemet var att vi hade för få läkare och sjuksköterskor i Sverige skulle vi inte befinna oss i den här situationen. Vi är ju det land som har den högsta läkartätheten och den högsta sjukskötersketätheten. Jag säger inte att vi ska förringa det problemet, men jag blir orolig när ministern säger att vi kommer att lösa sjukvårdens problem om vi bara ser till att utbilda fler.

När vi såg problemet tillsatte vi Göran Stiernstedts utredning. Vi har betydande problem med ineffektivitet i den svenska sjukvården. Tack och lov att detta underlag togs fram av alliansregeringen, som tillsatte en utredning! Det är detta som gör att ministern förhoppningsvis nu äntligen kan komma med en proposition på detta område.

Men det som oroar mig är att när ministern själv ska sätta försöka fingret på vad som är problemet pekar han på att det är privata företag i primärvården som är bekymret eller att vissa landsting är framgångsrika med vårdvalet. Där saknas det analys.

Anf. 195 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag hoppas att alla har noterat att jag inte har talat om vårdval eller privata vårdföretag här i dag, utan det är Anders W Jonsson som pratar om det. Vad jag har pratat om är hur vi löser tillgänglighetsproblemen inom svensk hälso- och sjukvård. Jag har pratat om kompetensförsörjningen som en avgörande faktor bakom detta, särskilt i ett kort perspektiv. Jag har också lyft fram de effektivitetsbrister som finns inom sjukvården, där vi behöver göra en stor insats för att reformera svensk hälso- och sjukvård, inte minst för att patienterna med de största behoven, det vill säga multisjuka äldre och kroniskt sjuka, ska kunna få den vård de har rätt till och förtjänar.

Man kan alltid ha en diskussion om vem som ska ha äran av att ha tillsatt en utredning. Jag skulle kunna kontra med att Göran Stiernstedt gjorde den största delen av jobbet under vår regeringstid. Kan vi inte bara nöja oss med att det nu har kommit fram ett bra underlag? Nu har vi för första gången på många decennier underlag för att göra en stor hälso- och sjukvårdsreform i det här landet. Jag ser fram emot att samtala med allianspartierna om detta. Jag ser fram emot att hitta gemensamma lösningar. Den resa vi ska ge oss ut på när det gäller att reformera och förbättra svensk hälso- och sjukvård kommer inte att ta ett eller två år utan ett stort antal år, för det är enorma förändringar som behöver göras.

Om vi samtidigt ska komma till rätta med de akuta problemen i svensk hälso- och sjukvård får vi dock inte bara gå på symtombehandling, utan då måste vi gå till roten. Då måste frågan handla om kompetensförsörjning inom svensk hälso- och sjukvård. Ledarskapet och styrningen är inte oviktigt, men förbättrar vi inte kompetensförsörjningen kommer vi inte att lösa problematiken.

Anders W Jonsson har helt rätt i att vi har väldigt många läkare här i landet. Men du nämnde inte att vi samtidigt är ett av de länder i OECD-området som har lägst andel allmänläkare. Det är en viktig orsak till problemet.

Prot. 2016/17:47
15 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

Anf. 196 BARBRO WESTERHOLM (L) replik:

Herr talman! Om jag inte tar alldeles fel är området e-hälsa en hjärtefråga för statsrådet. Människor i vårdens vardag har väntat länge på att journalsystem ska kunna prata med varandra och att man ska kunna skriva ut recept på ett effektivt sätt, men detta är ett område som är mycket bredare än så. Det handlar om automatisk övervakning och om hjälpmedel av olika slag. Det är väldigt viktigt att man har utveckling och kvalitetssäkring av dessa system och också utbildar den personal som ska använda det hela. Här spelar E-hälsomyndigheten en väldigt viktig roll. Nu ska den flytta.

Vad har hänt med andra myndigheter som har flyttat? Det sker ett kompetenstapp som är väldigt väsentligt. Myndigheterna tappar så att säga minnet under flytten. För läkemedelskontrollen, som flyttade bara från Stockholm till Uppsala, alltså inte så långt och från en universitetsort till en annan, tog det tio år innan man var uppe i standard igen.

Nu ska E-hälsomyndigheten flytta till Kalmar. Hur förebygger man att den myndigheten, som tappar nästan all personal, också tappar minnet under flytten?

Anf. 197 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Tack, Barbro Westerholm, för att du lyfter e-hälsofrågorna i den här debatten. Det är frågor som är oerhört viktiga för moderniseringen av svensk hälso- och sjukvård. De är också viktiga mot bakgrund av det nyligen avslutade replikskiftet om hur vi förbättrar kompetensförsörjningen.

Vi vet att när vi jämför oss med andra länder kan vi se att svensk hälso- och sjukvårdspersonal ägnar orimligt mycket tid åt dokumentation och administration av olika slag när de i stället borde ägna tiden åt att träffa patienter. Detta skapar inte bara frustration utan också patientsäkerhetsproblem och kan i förlängningen leda till ett minskat förtroende för hälso- och sjukvården från patienternas sida. Därför är detta en fråga som är väldigt angelägen för regeringen.

Vi valde att flytta E-hälsomyndigheten, för vi hade en översyn av ett antal myndigheter där vi såg att det är viktigt att statens verksamhet finns över hela landet. Det är viktigt inte minst utifrån de mål som jag tror att vi är ganska överens om i den här kammaren – att hela landet ska leva och att det inte bara är basala arbetsuppgifter eller verksamheter utan också kvalificerade sådana som ska kunna finnas över hela landet.

Vi bedömde att E-hälsomyndigheten var en lämplig myndighet att flytta till Kalmar. Där finns det redan ett litet kluster kring e-hälsofrågorna. Och vi tror att man, inte minst med tanke på Linnéuniversitets utbildningar, ska kunna klara kompetensförsörjningen.

Det betyder inte att det är oproblematiskt. Därför har regeringen både anslagit medel till myndigheten för att man ska kunna klara omflyttningen och gett ett ordentligt stöd i form av organisatorisk kompetens till myndigheten för att man ska fixa detta.

Det finns exempel på myndighetsflyttar som inte har varit lika lyckade. Men hela utgångspunkten är att vi har lärt oss någonting av de exemplen och nu kan göra detta bättre.

Anf. 198 BARBRO WESTERHOLM (L) replik:

Herr talman! Jag hittar ingen myndighetsflytt som har blivit lyckad. Det är en annan sak med etablering av nya myndigheter. Jag tycker till exempel att det är utmärkt att jämställdhetsmyndigheten kommer till Göteborg.

Läkemedelsverket flyttade till Uppsala. Där fanns farmaceutiska fakulteten, och det fanns utbildning i klinisk farmakologi. Men det hjälpte inte. Myndigheten tappade minnet på vägen. Då är min fråga: Hur kan den kompetens som i dag finns lämnas över på ett bra sätt till dem som ska ta över, så att det inte blir ett glapp? Det är en ganska liten del som finns i Kalmar i dag, och det handlar om ett väldigt brett fält.

Sedan kan jag inte låta bli att ta upp frågan om hiv och halveringen av anslaget. Vi hörde i en tidigare replikrunda att det inte ska drabba organisationerna. Men det har ett signalvärde att man går ut och säger: Nu halverar vi anslaget. Då låter det som att man har blåst faran över. De som behandlas med bromsmediciner är inte smittförande längre. Men det är fortfarande en obotlig sjukdom. Den är dödlig om man inte får bromsmediciner. Den smittar sexuellt, och det kommer att finnas nysmittade. Sexuellt överförbar smitta går inte att hejda.

Då blir det viktigt att man i generation efter generation signalerar att detta är någonting man tar på allvar. Jag vill fråga: Hur understryker man att det fortfarande är allvar, trots att anslaget halveras?

Anf. 199 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag blir lite förvånad, för Barbro Westerholm använde en stor del av sitt huvudinlägg i debatten till att prata om vikten av att den som har ansvar för en fråga får det ansvaret och tar det ansvaret fullt ut.

I Sverige är smittskyddsarbetet ett ansvar för landstingen. Just på hivområdet har man haft en särlösning, där staten har gått in med riktade pengar till organisationerna och till landsting och kommuner. Det har sin grund i synen på hiv och aids. Man har pekat ut detta som någonting specifikt och speciellt, skilt från en del andra smittsamma sjukdomar. Detta har förmodligen varit nödvändigt under resans gång, för det var en speciell situation. Men det har samtidigt bidragit till att skapa ett stigma och till att man har behandlat detta i särskild ordning.

Med den här anslagsöverflyttningen vill vi säga: Hiv är en smittsam sjukdom som andra, och huvudansvaret ska ligga på landstingen i det här fallet. Samtidigt ökar vi de generella statsbidragen till landstingen med åtskilliga miljarder, vilket gör att det finns pengar för att landstingen även fortsättningsvis ska kunna prioritera detta arbete. Mig veterligen kommer till exempel Västra Götaland att göra just detta.

När det gäller den här typen av transitioner vet vi att ideella organisationer ibland hamnar i kläm. Därför valde vi att säga: Just pengarna till organisationerna ska vara öronmärkta för att de inte ska få indragna medel och därmed svårt att ställa om verksamheten och modernisera den.

Vi har valt att göra på det här sättet med hänvisning till principerna för förvaltningen och principerna för smittskyddet.

Prot. 2016/17:47
15 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

Anf. 200 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag ska säga något apropå den senaste debatten om hiv-anslaget. Det hade varit en sak om man hade meddelat ansvariga myndigheter i god tid, om man hade meddelat landstingen, som är ansvariga, att det kommer att bli en skillnad innan de hade lagt fast sina budgetar. Många landsting hade redan beslutat om budgeten för nästa år när de fick veta att stödet skulle halveras.

Men min fråga till statsrådet handlar egentligen om någonting helt annat. Den handlar om de ökade köerna.

Under de senaste åren har det blivit en drastisk ökning av vårdköerna, och vi ser att köerna fortsätter att öka. Jag håller helt och hållet med statsrådet om att det inte går att tro att det är en ensam åtgärd som påverkar köerna, utan det är många saker. Personalen är såklart en viktig del, men vi ser hur trivseln bland personalen minskar för att regeringen väljer att fokusera på fel saker.

Man kan titta på den senaste offentliga siffran för hur köerna ser ut. Det är 424 300 personer som står och väntar i kö. Många av dem har väntat i mer än tre månader. Skulle alla dessa människor ställa sig i en kö som börjar utanför riksdagens kammare skulle kön sträcka sig hela vägen till Mjölby. Så många människor är det i dag som väntar i vårdkö.

Min fråga till statsrådet är: Har beslutet att ta bort kömiljarden påverkat i någon som helst positiv riktning?

Det blev en liten procentenhets ökning av vårdköerna i slutet när vi valde att gång efter gång bredda uppdraget med kömiljarden. Men det är ingenting mot den drastiska fördubbling av köerna som har skett sedan dess.

Anf. 201 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag kan inte låta bli att bemöta Emma Henrikssons inlägg om hiv-anslaget. Varför fick inte landstingen veta det här innan? När jag står i riksdagens kammare måste jag säga: Det är naturligtvis av respekt för riksdagen. Det kan väl inte vara den rätta ordningen att landstingen ska få veta vad som kommer i budgeten innan den har presenterats i Sveriges riksdag? Det verkar mycket märkligt.

När det gäller köproblematiken vill jag försäkra både Emma Henriksson och kammaren att jag är lika orolig som Emma Henriksson. Köproblematiken riskerar att undergräva förtroendet för hälso- och sjukvården. Och den innebär naturligtvis en olägenhet och kanske ett lidande för enskilda patienter. Därför måste vi mer än vad vi har gjort hittills från olika parter prioritera att öka tillgängligheten inom svensk hälso- och sjukvård.

Jag vill än en gång understryka att det handlar om att förbättra kompetensförsörjningen. Det handlar om att åtgärda roten till de problem som vi ser. Alla inser väl att tillgängligheten försämras om det inte finns läkare eller sjuksköterskor på plats. Det är klart att vårdplatser får stänga om man inte kan garantera patientsäkerheten för att det till exempel saknas specialsjuksköterskor.

Därför har regeringens satsningar varit inriktade på detta. Det var också därför som vi tog bort kömiljarden. Vi såg att de pengarna skulle kunna

användas bättre och att de skulle göra mer nytta om de användes till insatser för att förbättra kompetensförsörjningen. Ett av de områden där de kanske har gjort allra mest nytta handlar om att ge bra ekonomiska villkor för de sjuksköterskor som väljer att utbilda sig till specialistsjuksköterskor. Det är ett område där det har rått brist i Sverige under väldigt lång tid.

Anf. 202 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag brukar i många sammanhang när jag är ute och samttalar om vårdfrågorna lyfta fram att regeringen faktiskt gör en del saker som är bra när det gäller vården. Regeringen har nämligen valt att på flera områden fullfölja insatser. Statsrådet stod i talarstolen och slog sig för bröstet när det till exempel gäller cancerområdet. Det är insatser som den tidigare alliansregeringen initierade. Arbetet har åtminstone i stora delar fullföljts. Och Sverige levererar bra vårdresultat på många områden.

Men det finns områden där regeringen har valt att göra ordentliga insatser genom att man har tagit nya beslut. Det finns områden där man har valt att gå in och förändra, eller där man har skapat en stark oro hos just den vårdpersonal som är avgörande för att svensk hälso- och sjukvård ska fungera. Ja, det är där vi ser effekterna.

Kömiljarden var ett verktyg som vi märkte fungerade. Regeringen tog ensidigt ett beslut om att ta bort kömiljarden. Detta var en miljard som användes till att stimulera till kortare köer och som gav effekt – den gav kortare köer.

På grund av regeringens beslut har vi nu människor som skulle kunna ställa sig i en kö hela vägen till Mjölby. Regeringen hänvisar i stället till att man har gjort andra insatser, men resultatet av dessa insatser är att köerna växer.

Finns det då inte någon insikt hos statsrådet eller regeringen om att de åtgärder som man har vidtagit har gett fel resultat? Det är dags att göra om och göra rätt.

Anf. 203 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag inser naturligtvis att det ingår i oppositionens uppgifter att kritisera regeringen. Men det oroar mig att man nu så ensidigt har skjutit in sig på att borttagandet av kömiljarden är hela förklaringen till att köerna växer, samtidigt som man säger att införandet av en ny kömiljard är hela lösningen på köproblematiken, särskilt med tanke på att man inom den så kallade Alliansen inte verkar vara överens om kömiljardens förträfflighet.

Emma Henriksson använde en del av sin repliktid till att raljera över Karin Rågsjö och över att Karin Rågsjö och Vänsterpartiet hävdar att det förekommer undanträngningseffekter. Hon läste också högt ur ett antal rapporter.

Den repliken hade lika gärna kunnat vara riktad till Cecilia Widegren, en ledande företrädare för Moderaterna, som för inte alls länge sedan slog fast i en artikel i DN Debatt att kömiljarden hade undanträngningseffekter. Det verkar alltså råda fullständig oenighet inom den så kallade Alliansen om förträffligheten i detta.

I era budgetförslag finns lite olika skrivningar om huruvida man ska införa en kömiljard eller inte. En del har pengar till en kömiljard, fullt ut.

En del har pengar till tre fjärdedelars kömiljard. Andra har inga pengar alls till någon kömiljard.

Frågan är: Hur kan man satsa allt på ett kort som det verkar råda så stor förvirring om i det borgerliga lägret?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

Prot. 2016/17:47
15 december

*Hälsovård, sjukvård
och social omsorg*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 december

MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Punkt 1 (Anslag inom utgiftsområde 25)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

152 för utskottet

42 för res.

128 avstod

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 1 M, 25 MP, 19 V, 1 L

För res.: 42 SD

Avstod: 77 M, 21 C, 14 L, 16 KD

Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 C, 2 V, 4 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU13 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om europeiska långsiktiga investeringsfonder

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU14 Effektiv bekämpning av marknadsmissbruk

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Garantipension och bostadstillägg till pensionärer)

1. utskottet

2. res. 1 (C)

Votering:

303 för utskottet

21 för res. 1

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 78 M, 42 SD, 25 MP, 19 V, 17 L, 16 KD

För res. 1: 21 C

Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 C, 2 V, 2 L, 1 -

Punkt 3 (Fördelning av pension mellan makar)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

248 för utskottet

42 för res. 2

34 avstod

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 78 M, 25 MP, 3 C, 19 V, 17 L

För res. 2: 42 SD

Avstod: 18 C, 16 KD

Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 C, 2 V, 2 L, 1 -

Punkt 4 (Pensionssystemet)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

3. res. 7 (KD)

Förberedande votering:

19 för res. 6

16 för res. 7

289 avstod

25 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Huvudvotering:

267 för utskottet

19 för res. 6

38 avstod

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 106 S, 78 M, 42 SD, 25 MP, 16 L
För res. 6: 19 V
Avstod: 21 C, 1 L, 16 KD
Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 C, 2 V, 2 L, 1 -

Prot. 2016/17:47
15 december

SfU3 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Punkt 2 (Allmänt om familjepolitik och föräldraförsäkring)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
3. res. 3 (V)
Förberedande votering:
42 för res. 1
19 för res. 3
263 avstod
25 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.
Huvudvotering:
226 för utskottet
42 för res. 1
56 avstod
25 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 106 S, 78 M, 25 MP, 17 L
För res. 1: 42 SD
Avstod: 21 C, 19 V, 16 KD
Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 C, 2 V, 2 L, 1 -

Punkt 4 (Föräldraförsäkring)

1. utskottet
2. res. 8 (C)
3. res. 9 (KD)
Förberedande votering:
21 för res. 8
16 för res. 9
287 avstod
25 frånvarande
Kammaren biträdde res. 8.
Huvudvotering:
167 för utskottet
21 för res. 8
136 avstod
25 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 106 S, 25 MP, 19 V, 17 L
För res. 8: 21 C
Avstod: 78 M, 42 SD, 16 KD
Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 C, 2 V, 2 L, 1 -

Punkt 5 (Underhållsstöd och bostadsbidrag)

1. utskottet
2. res. 10 (M)

Votering:

167 för utskottet
78 för res. 10
79 avstod
25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 25 MP, 19 V, 17 L

För res. 10: 78 M

Avstod: 42 SD, 21 C, 16 KD

Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 C, 2 V, 2 L, 1 -

Punkt 6 (Övriga förmåner)

1. utskottet
2. res. 14 (SD)

Votering:

266 för utskottet
42 för res. 14
16 avstod
25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 78 M, 25 MP, 21 C, 19 V, 17 L

För res. 14: 42 SD

Avstod: 16 KD

Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 C, 2 V, 2 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU1 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Punkt 2 (Allmänt om socialförsäkringen)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

43 för res. 1
19 för res. 2
262 avstod
25 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

247 för utskottet

42 för res. 1

35 avstod

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 78 M, 25 MP, 21 C, 17 L

För res. 1: 42 SD

Avstod: 19 V, 16 KD

Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 C, 2 V, 2 L, 1 -

Punkt 5 (Trygghetssystemen för företagare)

1. utskottet

2. res. 6 (C)

Votering:

287 för utskottet

21 för res. 6

16 avstod

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 78 M, 42 SD, 25 MP, 19 V, 17 L

För res. 6: 21 C

Avstod: 16 KD

Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 C, 2 V, 2 L, 1 -

Punkt 6 (Trygghetssystemen för studerande)

1. utskottet

2. res. 8 (C)

Votering:

266 för utskottet

21 för res. 8

35 avstod

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 78 M, 42 SD, 24 MP, 16 L

För res. 8: 21 C

Avstod: 19 V, 16 KD

Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 MP, 1 C, 2 V, 3 L, 1 -

Elisabet Knutsson (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 8 (Bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen)

1. utskottet
2. res. 14 (M, C, L, KD)

Votering:

192 för utskottet

132 för res. 14

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 42 SD, 25 MP, 19 V

För res. 14: 78 M, 21 C, 17 L, 16 KD

Frånvarande: 7 S, 6 M, 6 SD, 1 C, 2 V, 2 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

§ 13 Arbetsmarknad och arbetsliv och Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU2

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (prop. 2016/17:1 delvis)
och

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU4

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen
(prop. 2016/17:1 delvis)

föredrogs.

Anf. 204 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Detta är årets sista debatt här i kammaren, om jag har sett rätt. Då är det riktigt och rätt att vi diskuterar och debatterar jobben.

solen skiner på stora delar av olika branscher och på många människor som har ett jobb att gå till. Dessvärre finns också en hel del mörka moln på arbetsmarknaden, och det tänker jag lyfta fram, diskutera och samtala lite med er om.

Det går bra för många på arbetsmarknaden, men för andra går det inte alls bra. Många kämpar för att komma tillbaka efter en lång sjukskrivning, medan andra kämpar för att komma tillbaka efter lång arbetslöshet eller för att få sitt allra första jobb. De som gör det är många nu, herr talman.

De som står utanför blir allt fler, trots att det är högkonjunktur. Det är en ganska ovanlig situation, och den är väldigt oroväckande. Utanförskapet närmar sig 1 miljon. De personer som på olika sätt kämpar för att komma in och komma tillbaka är inte mycket hjälpta av den bild som regeringen försöker ge av svensk arbetsmarknad – att allt är frid och fröjd. De är såklart heller inte hjälpta av att regeringen inte på allvar presenterar reformer för att de ska ha en chans att komma i jobb igen.

I vår budgetmotion i betänkandet har vi moderater lyft fram flera reformer som behövs på svensk arbetsmarknad. Jag vill nämna fyra, som jag rekommenderar regeringen att ta till sig och genomföra.

För det första behöver LAS reformeras. I vår budgetmotion lyfter vi upp delar som är centrala för att få det första jobbet. Det handlar om första-jobbet-anställning, som är en helt ny anställningsform i lagen om anställningsskydd och som alla företag ska kunna använda. När man får lära sig jobbet på jobbet har man en del utbildning, och man utför ett arbete.

Vi har sett att yrkesintroduktionsanställningarna har blivit alldeles för få och att de blir väldigt begränsade av de avtal som finns. Fler företag och arbetsgivare måste kunna använda denna möjlighet. Det är ett viktigt steg som vi behöver på svensk arbetsmarknad. I vår motion har vi även föreslagit förlängd provanställning.

För det andra: Reformera Arbetsförmedlingen! Vi har hört att regeringen tänker göra detta, men vi har inte sett så mycket av det. Vi måste helt enkelt sluta dalta med en myndighet som inte levererar resultat. Det är i stora delar en ineffektiv myndighet, som arbetsmarknadsministern helt verkar ha tappat greppet om.

Vi har stora problem med upphandlingar. Vi ser att arbetsförmedlare diskriminerar. Det är mycket dåliga resultat. Det var därför den förra regeringen och jag som arbetsmarknadsminister tillsatte den största översynen av Arbetsförmedlingen sedan 90-talet – vi såg stora problem.

Vi ville ta fram nya reformer och föreslå förändringar. Det handlade bland annat om hur Arbetsförmedlingen ska arbeta med privata aktörer. Det finns andra som är väldigt duktiga på matchning, men Arbetsförmedlingen är dessvärre inte alltid det. Denna utredning kastade regeringen i papperskorgen. Det tycker jag är sorgligt, för det försenar viktiga reformer.

För det tredje föreslår vi i vår budgetmotion en reform som handlar om arbetsmarknadsutbildningar. Det finns ett slags konstig förkärlek hos politiker för dessa utbildningar. I sin budget lägger regeringen ungefär 1,8 miljarder per år på arbetsmarknadsutbildningar, trots att vi vet att de har väldigt liten effekt. I vissa fall är det faktiskt värre att gå en arbetsmarknadsutbildning än att inte göra det. Det är precis samma sak med de förberedande utbildningarna och insatserna.

Det är helt förkastligt att vi använder skattebetalarnas pengar på detta sätt och på något som inte fungerar.

Vi föreslår kortare yrkesutbildningar, där man låter arbetsgivarna vara med från början under uttagningen av dem som ska gå utbildningarna och under programutformningen av utbildningarna. Vi behöver yrkesutbildningar, det är inte tu tal om det. Men vi kan inte kasta bort pengarna på det som inte leder till resultat.

För det fjärde föreslår vi en reform som gäller lönestöden. Vi föreslår fler, men för att vinna tid nämner jag bara fyra. Jag har hört den här regeringens arbetsmarknadsminister nämna att man någon gång framöver tänka förenkla lönestöden. Det kan inte vara så svårt. Vi har tagit fram ett bra förslag, där åtta olika lönestöd blir ett. Det är effektivt och enklare att använda för arbetsgivarna och betydligt enklare för en arbetssökande att förstå vad det handlar om. Det blir alltså enklare för alla, för arbetsförmedlare, arbetsgivare och arbetssökande.

Vi moderater har presenterat detta förslag. Det är färdigt. Jag förstår inte varför regeringen ska behöva så lång tid för att presentera detta. Arbetsförmedlingen har dessutom presenterat ett förslag för regeringen, så att regeringen inte ens behöver göra jobbet själv. Ändå dröjer det.

Herr talman! Min talartid är nästan slut. Jag hade tänkt säga några fler saker. Men jag ska hålla tiden i dag, och jag hoppas att alla andra efter mig också tänker göra det. Jag får ta upp andra saker senare i eventuella repliker.

Sverige behöver reformer. Det är anmärkningsvärt att en regering med socialdemokrater och miljöpartister, som under åtta år i opposition hade ett mycket högt tonläge om allt som behövde göras, inte levererar reformer.

(Applåder)

Anf. 205 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Om man läser den moderata motionen på detta område handlar den mycket om att hjälpa olika grupper av människor på olika sätt. De som är arbetslösa ska hjälpas genom att få lägre ersättning vid arbetslöshet. De som behöver det mest, som man uttrycker det, ska också hjälpas genom att få lägre löner. Sedan finns det andra områden som hänger ihop med detta, där sjukskrivna personer ska hjälpas genom att få lägre ersättning.

Om vi fokuserar på arbetslöshet ändrades arbetslöshetsförsäkringen under den moderatledda regeringens tid på ett sådant sätt att Sverige gick från att höra till de länder som var bland de bättre i OECD på att ge ersättning till arbetslösa till att sjunka långt ned under genomsnittet när det handlar om hur stor del av den tidigare inkomsten som var så att säga försäkrad.

Den moderata politiken verkar vara oförändrad. Oavsett om det handlar om att arbetslösheten ökade under den borgerliga tiden eller om det handlar om att den nu minskar under denna period ska de arbetslösa få lägre ersättning.

Då har jag en fundering. Är det en riktig beskrivning att Moderaterna är stolta över den politik som de förde och som gjorde att Sverige sjönk i fråga om sin ställning när det gäller arbetslöshetsförsäkringen och att de vill fortsätta sänka denna ersättning ytterligare om de får möjlighet att göra det? Det är min ena fråga.

Min andra fråga rör provanställningar och att provanställningsperioden ska förlängas. Jag undrar om Elisabeth Svantesson har funderat över följande: Om en arbetsgivare efter ett halvår fortfarande inte har förstått om en arbetstagare är lämplig för sitt arbete, säger det möjligen någonting om den arbetsgivarens lämplighet som arbetsgivare?

Anf. 206 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Låt mig säga några ord om de åtta alliansåren, som Ali Esbati och jag har debatterat många gånger förr. Det gjorde vi även när jag satt i regeringen.

Om det är någonting som jag är mycket glad och stolt över är det att vi under mycket tuffa år klarade finanskrisen bra och lyckades öka sysselsättningen. Vad säger då all expertis – regeringens egen expertmyndighet och forskare? Jo, de säger att den politik som fördes innebar att man faktiskt gjorde det mer lönsamt att jobba. Vi sänkte skatten. Ali Esbati brukar inte tycka så mycket om att undersköterskor får behålla mer i sin plånbok. Men allt detta, tillsammans med att vi skärpte A-kassan, har lett till en ökad sysselsättning. Sysselsättningen ökade med 350 000, trots en mycket svår finanskris och svåra ekonomiska år. Det beror till mycket stor del på den ekonomiska politik som vi förde. Det kommer jag aldrig att skämmas över. Det kommer jag tvärtom att tycka var mycket bra.

Det är ingen hemlighet att vi fortfarande tycker att det ska vara ännu mer lönsamt att jobba. Hur hjälper man då människor till jobb? Jo, det gör man genom en politik som stimulerar företagande, så att företag vill växa och anställa. Det är så man kan hjälpa människor till jobb. Dessutom behövs en arbetsmarknadspolitik som underlättar och sänker trösklar genom till exempel bra lönestöd. Det tror jag är en otroligt viktig insats.

Jag vill ställa en fråga till Ali Esbati, som tillhör ett parti som stöder den här regeringen. Är Ali Esbati nöjd med den A-kassenivå som gäller nu och med de skatter som gäller just nu? Är du nöjd med den politik som förs just nu och som du stöder?

Anf. 207 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Jag är vänsterpartist, så jag är aldrig nöjd. Det finns massor med saker som vi vill förändra och förbättra. Det är lite av drivkraften för min del i politiken. Men det är klart att jag är gladare när det går åt rätt håll än när det går åt fel håll. Det finns så att säga alltid olika grader i detta.

Det är intressant att Elisabeth Svantesson nämnde undersköterskor. Det är ju just undersköterskor och andra grupper som jobbar inom välfärden som har fått dras med en hel del av de problem som skapades genom de stora skattesänkningar som genomfördes av den regering som Elisabeth Svantesson satt i. Man kan följa siffrorna tydligt och se att antalet välfärdsarbetare i förhållande till befolkningens storlek minskade. Det är någonting som vi behöver fixa. Bland annat därför föreslår regeringen och Vänsterpartiet tillsammans i denna budget 10 välfärds miljarder, som Elisabeth Svantessons parti avvisar.

Frågan om sysselsättningen är intressant. Det är klart att antalet i sysselsättning ökade, men sysselsättningsgraden stod ganska still. Men frågan är vad förändringarna i A-kassan hade med detta att göra. Elisabeth Svantesson säger att all expertis visar, och så vidare.

Jag är, liksom Elisabeth Svantesson, ekonom. Jag vet hur dessa modeller fungerar. Har man modeller som säger att om man sänker skatten blir det fler jobb, då kommer det att ge utslag i form av skattesänkningar. Men om vi tittar på siffror och fakta från verkligheten – Sverige jämfört över tid och Sverige jämfört med andra länder – visar det sig att verkligheten är mycket komplicerad på ett helt annat sätt än vad Elisabeth Svantesson ger sken av.

Det som vi definitivt ser är alltså att om man för en politik som innebär att man anställer färre människor, till exempel inom vår gemensamma välfärdssektor där behoven är stora, är det inte bra för sysselsättningen.

När man talar om lönsamhet och jobb skulle man kunna tycka att man ska se på samma sätt på lönsamhet för vanliga människor som jobbar som för de allra rikaste, nämligen att det som gör det mest lönsamt att jobba är att ha hög lön.

Anf. 208 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Ali Esbati är glad över att det går åt rätt håll. Jag är glad över att det går åt rätt håll på flera områden i Sverige, till exempel att vi har fått bättre resultat i skolan och att vi har högkonjunktur. Det är jättebra.

Problemet är att det går åt väldigt fel för många människor. Det går åt väldigt fel håll när det är fler långtidsinskrivna på Arbetsförmedlingen i dag i högkonjunktur än det var i lågkonjunktur. Det går åt väldigt fel håll, tycker jag, när man nu avvecklar fas 3 – det kan man absolut göra – men inte ger människor några insatser. Många – flera tusen – är hemma och har inte någon aktivitet. De får inte den där extratjänsten som de blev utlovade under valrörelsen. Det går åt väldigt fel håll för många människor som aldrig tar sig in på arbetsmarknaden.

Vi har också en regering och ett stödparti som inte vill bredda den där dörren och som gör att människor aldrig tar sig in. Ni vill inte göra det enklare. Ni vill inte underlätta för människor att ta sig in.

Att höja skatten är Vänsterpartiets svar på alla frågor.

När det gäller att vinna tävlingen om vem som vill ha högst A-kasseersättning kommer Ali Esbati att vinna den. Det är ingenting jag skäms för. Vi har höjt A-kasseersättningen i vår budget efter att vi lämnade regeringen 2014. Men den ligger fortfarande lägre än regeringens, därför att vi tycker att det ska vara lönsamt att jobba. Man ska ha ett omställningsstöd den första tiden som arbetslös. Men det ska vara skillnad mellan att jobba och att inte göra det. Det är någonting som vi står fast vid. Det är inga konstigheter med det. Det har Ali Esbati och jag talat om många gånger.

Anf. 209 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Jag ska ställa två enkla och konkreta frågor till Elisabeth Svantesson. Vilka mål har Moderaterna för arbetsmarknadspolitiken? Och vilket arbetslöshetsmål har Moderaterna?

Anf. 210 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag vill börja med den sista frågan. Jag tror inte att man ska sätta upp ett mål för arbetslösheten. Jag tror inte att det är det klokaste att göra, för jag tror att man ska fokusera på full sysselsättning. Då måste man ha en politik som faktiskt stimulerar just det. Man måste alltså fortsätta göra det mer lönsamt att jobba, det vill säga till exempel inte höja skatterna för mycket för vanligt folk som arbetar – och helst inte höja dem alls, utan sänka dem. Det är en väldigt bra poäng.

Den första frågan har jag redan glömt. Jag är ledsen för det. Jag vet inte om det beror på att jag har fått för lite socker i kroppen. Kan Patrik Björck upprepa den första frågan? Jag skrev inte upp den.

Anf. 211 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Frågorna var som sagt enkla. Jag vet inte om jag behöver upprepa den första frågan eftersom det anmärkningsvärda är att Elisabeth Svantesson inte kunde svara på någon av frågorna, varken den hon kom ihåg eller den hon inte kom ihåg.

Jag kan berätta för Elisabeth Svantesson att Moderaterna *har* ett mål för arbetslösheten, herr talman. Det är ju lätt anmärkningsvärt att partiets arbetsmarknadspolitiska talesperson inte känner till det.

Som jag känner politiken, herr talman, går man in i en valrörelse och möter väljarna. Man ställer ut förpliktelser till väljarna genom att säga: Om vi får genomföra vår politik är det detta vi ska göra. När Elisabeth Svantesson mötte väljarna i den valrörelse som resulterade i dagens riksdag var målet för Moderaterna att 5 miljoner skulle arbeta 2020. Det är väl rimligen det man har lovat väljarna som gäller; annars får Elisabeth Svantesson och Moderaterna gå ut och dementera det.

När detta mål angavs – det var två år sedan – kunde man konstatera att det enligt Konjunkturinstitutets prognoser skulle motsvara en arbetslöshet på ungefär 6,4 procent. Det råkar vara den arbetslöshetssiffra som Elisabeth Svantesson och Moderaterna tog över när de vann valet 2006 – och som de då kallade ”massarbetslöshet”. Jag förstår att Elisabeth Svantesson som Moderaternas arbetsmarknadspolitiska talesperson inte vill kännas vid det målet, herr talman.

Anf. 212 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Ännu mer anmärkningsvärt är det väl att en person som har suttit i arbetsmarknadsutskottet i tio år inte vet skillnaden mellan sysselsättning och arbetslöshet. Det är skillnad mellan att ha ett sysselsättningsmål och att ha ett arbetslöshetsmål. Jag bara säger det.

Låt mig påminna om några av Socialdemokraternas vallöften 2014! Nu är det nämligen så att det är Patrik Björcks parti som har regeringsmakten. I valrörelsen 2014 mötte Patrik Björck väljarna och sa att man skulle ordna 52 000 traineetjänster och extrajobb. Låt mig då påminna om att det just nu väl är 254 traineejobb och någonstans runt 1 500 extratjänster – kanske 1 600 om man räknar snällt. Det är ungefär en 3-procentig måluppfyllelse när det gäller vad man lovade väljarna 2014.

Nummer ett, alltså: Vi hade inget arbetslöshetsmål, utan vi hade ett sysselsättningsmål. Nummer två: Det är nog bra att påminna sig själv, när man nu har regeringsmakten, om att inte låta som man gjorde under oppositionstiden. Ta ansvar för de vallöften du och dina kamrater ställde ut, Patrik Björck, och se till att ni lever upp till dem!

Ni lovade även många andra saker, som vi inte hinner med i detta replikskifte. Till exempel skulle ni reformera Arbetsförmedlingen. Nu går ju allting ännu mer utför med Arbetsförmedlingen än det gjorde tidigare, skulle jag säga. Fundera på de vallöften ni ställde ut, Patrik Björck! Nu är det nämligen ni som regerar. Det är ni som styr riket. Möt då väljarna lite längre fram – kanske genom att försöka nå upp till de mål ni ställde ut.

Prot. 2016/17:47
15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

Anf. 213 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Vi debatterar i dag både AU2 *Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv* och AU4 *Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen*, som i huvudsak behandlar motioner från den allmänna motionstiden.

Till mitt förfogande har jag, som alla andra, endast sex minuters talar-tid för mitt anförande. Från talmannen och gruppledarna har också avise-rats önskemål om återhållsamhet i replikskiften för att klara debattiderna. Med utgångspunkt i detta är det rätt anmärkningsvärt att S har tre ledamö-ter anmälda till debatten. När vi debatterade AU1 i går var det sex anfö-randen från socialdemokrater.

Det är naturligtvis allas rätt att delta i debatten; det är inte det. Det är en självklar demokratisk rättighet att som ledamot av denna riksdag delta i debatten. Missförstå mig alltså inte på den punkten! Det är självklart. Men det finns naturligtvis en anledning till att Socialdemokraterna gör så. Partiet ser nämligen ett behov av att internt visa att man gör någonting – att man utför ett arbete. Ärligt talat har det nämligen inte varit så mycket med det under det senaste året, eller hur?

Tvärtom sitter man på Arbetsmarknadsdepartementet och rullar tum-marna. Ingenting händer. Inga politiska reformer genomförs, det kommer inga förslag och det finns inga ärenden för oss i arbetsmarknadsutskottet att behandla. Två av de viktigaste politikområdena för att klara framtidens utmaningar, arbetsmarknad och nyanländas etablering, sköts med armbå-gen.

Det har tidvis under hösten varit så illa att vi i utskottet under nästan en hel månads tid inte höll ett enda utskottsmöte. Vi hade helt enkelt inga ärenden att behandla – under nästan en månads tid! Andra gånger har man lite pliktskyldigt bjudit in någon generaldirektör eller minister att hålla fö-redrag, mest för att kunna sätta upp ett utskottsmöte på dagordningen.

Vi ledamöter från övriga partier har därför fått hitta andra viktiga upp-drag och arbetsuppgifter för att motivera vårt arvode. Själv har jag bland annat för riksdagens räkning varit iväg på tre valobservationer under denna lilla semester från arbetsmarknadsutskottet. Jag har varit två gånger i Mol-davien och en gång i Makedonien. Sammanlagt har det rört sig om 13 ar-betsdagar.

Herr talman! I betänkande AU2 har vi ett särskilt yttrande eftersom regeringen olyckligtvis har fått igenom sina budgetramar. De klarade riks-dagsbehandlingen, naturligtvis till förtret för företag, företagare och med-borgare som nu återigen får börja betala världens högsta skatter för en allt sämre välfärd, en polismyndighet i upplösningstillstånd och ett obefintligt försvar – för att inte tala om en integrationspolitik i fritt fall och en arbets-marknadspolitik som inte har några som helst förutsättningar att klara framtidens utmaningar.

Lyckligtvis lever den katastrofala rödgröna regeringen på lånad tid, men Alliansens oförmåga att ta ansvar för landet ger nog tyvärr regeringen ytterligare två år att göra livet surt för Sveriges befolkning.

När det gäller AU4 yrkar jag bifall till reservationerna 4, 10 och 15.

Herr talman! Vi sverigedemokrater satsar för nästkommande år ca 2 ½ miljard mer än regeringen inom arbetsmarknadspolitiken. Vi omfördelar resurser från en sedan länge förlegad och misslyckad integrationspolitik

till en offensiv arbetsmarknadspolitik som har förutsättningar att ge jobb, egen försörjning och därmed en rejäl fot in i det svenska samhället.

Vi har i dag i Sverige ca 600 000 vuxna utan gymnasieutbildning. Många av dem är födda utanför Sverige. Vi har också många unga som av olika anledningar går ut gymnasiet utan en gymnasieexamen. Vi sverigedemokrater har i vår budget för utgiftsområdet föreslagit en lärlingsanställning som vi tror kan vara lösningen på många av dagens problem för utrikes födda vuxna, för ungdomar och även för svenskfödda utan gymnasieutbildning.

Vi har analyserat vad som har slagit fel med tidigare regeringars satsningar och hur man framgångsrikt har utvecklat lärlingssystem i bland annat Tyskland och Österrike. Vi har också lyssnat till företagens önskemål. I vårt förslag ges ett rejält stöd till de arbetsgivare som vill ta emot en eller flera lärlingar. Det är ett både administrativt och ekonomiskt stöd – bland annat slopad arbetsgivaravgift.

Vi förstår också att en arbetsgivare inte vill ta risken att anställa en oerfaren ungdom eller en utrikes född med svårvaliderad bakgrund. Arbetsrättsligt bör därför en lärlingsanställning betraktas som en provanställning, med en maximal längd på tre år. Vidare vill vi heller inte utesluta en kraftig majoritet av landets seriösa småföretagare bara för att de är kollektivavtalslösa.

Vårt förslag riktar sig mot över 600 000 vuxna individer utan gymnasieexamen och över 300 000 gymnasieelever.

Man studerar då kärnämnen i skolan några dagar i veckan. Övriga dagar lär man sig ett yrke ute på en arbetsplats och får lön.

Vi föreslår att det för denna anställningsform lagstiftas om en minimilön utanför kollektivavtalen. Ett alternativ är om arbetsmarknadens parter kan komma överens om en rimlig ersättningsnivå. Då är det naturligtvis att föredra när det gäller just den här arbetsmarknadsutbildningen. Vi föreslår också att en sådan lön fredas i förhållande till övriga bidrag eller försörjningsstöd, för att undvika negativa marginaleffekter.

Herr talman! Regeringen Löfven deklarerade tidigt under mandatperioden ett slags övergripande mål för sin politik: att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020.

Jag kan upplysa om att just Tyskland och Österrike har lägst arbetslöshet över tid. Där har 52 respektive 53 procent av ungdomarna deltagit i lärlingsutbildningar. Det ska jämföras med Sveriges blygsamma 7 procent. Det är något för samtliga här i kammaren att fundera över.

Nyckeln till framgång ligger nog i just lärlingsutbildningar. Men då måste man göra utbildningsformen mer attraktiv, både för företagen och för den arbetslösa ungdomen.

Herr talman! Avslutningsvis gläder det mig att LO-ledningen nu har ställt sig bakom Sverigedemokraternas mångåriga krav på en återreglering av arbetskraftsinvandringen. Det handlar om en behovsprövad arbetskraftsinvandring där eventuell arbetskraftsinvandring styrs om till branscher med arbetskraftsbrist. Det välkomnar vi.

Vad är det man brukar säga? Även en blind höna kan finna ett korn. LO har just hittat sitt korn.

I detta anförande instämde Crister Spets (SD).

Prot. 2016/17:47
15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

Prot. 2016/17:47
15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

Anf. 214 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Det är alltid sällsamt att lyssna på Sven-Olof Sällström. Han använde alltså 1 minut och 17 sekunder av sin debattid på 6 minuter till att förklara debattreglerna för oss. Det är något som talmannen redan har gjort, och de finns skriftligen framför oss på bänkarna. Sedan talar Sven-Olof Sällström själv i 7 minuter och 12 sekunder. Det är ett lite sällsamt förhållningssätt.

Herr talman! Min fråga är dock av en annan art. Kommer Sven-Olof Sällström att berätta för sina väljare att han lurar dem? Kommer han att berätta att det som han berättar på gator i torg i valrörelsen och eventuellt när han träffar väljarna på sina så kallade resor ute i landet inte stämmer?

Han agerar inte på det sättet som han säger att han ska. Sven-Olof Sällström och hans partikamrater röstar inte på sin egen politik. De röstar på Moderaternas politik. För att ta ett litet exempel innebär det sänkt a-kassa för arbetslösa.

Herr talman! Tänker Sven-Olof Sällström berätta för sina väljare att han lurar dem?

Anf. 215 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Det är mycket enkelt, Patrik Björck.

Du står och lurar dina egna och andras väljare precis nu genom att använda den här retoriken.

Du vet mycket väl hur det fungerar. Här inne i kammaren röstar vi i första hand på vårt eget budgetförslag. Det är det vi vill ha igenom. Vi uppmanar också alla andra att rösta på det. Det är så propositionsordningen ser ut.

När vårt förslag, som var vårt förstahandsalternativ, hade fallit och inte gällde längre stod vi och valde mellan att antingen lägga ned våra röster eller att välja ett annat helhetsalternativ, i vilket a-kassan var en liten del när det gäller ramarna. Vad gjorde vi då? Då valde vi att ställa oss bakom Moderaternas alternativ, eftersom deras helhetsalternativ var bättre än regeringens.

A-kassan fanns dock med i vårt förslag. Och det var vårt förstahandsalternativ. Det vet Patrik Björck mycket väl.

Anf. 216 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Konsekvenserna av Sverigedemokraternas något märkliga agerande, att inte rösta på sin egen politik utan på en annan politik, blev att de arbetslösa fick vänta alldeles för länge innan de fick sin höjning av a-kassan. I praktiken innebär det alltså att arbetslösa i Sverige fick en svår ekonomisk situation. Det är problematiskt i sig.

Men om man hade sagt det till väljarna innan man kom hit hade det ändå kunnat accepteras i någon mening. Jag har inga problem med att Moderaterna vill sänka arbetslöshetsersättningen om de berättar det för väljarna innan valet. Det är fair play.

Sverigedemokraternas lurande och falskspel är dock demokratiskt tvivelaktigt. Jag ville bara uppmärksamma det. Och jag kommer att fortsätta uppmärksamma det.

Anf. 217 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Genom att vi vid det tillfället, efter att vårt eget budgetförslag hade fallit, valde att rösta på Moderaternas förslag hände följande:

- Medborgarna i landet slapp betungande skattehöjningar.
- Företagen i landet slapp betungande skattehöjningar, som regeringen genomför nu, lite senare, i stället.
- Vi kunde behålla en del av jobben i landet.
- Vi kunde behålla en del av framtidstron.

Men nu, med de skattepålagor som regeringen har ålagt svenska folket, känner man tyngden. Det kan jag lova dig, Patrik Björck. Och det är ingen rolig tyngd att bära.

När det gäller att inte stå upp för sina vallöften är det väl två veckor sedan Socialdemokraterna röstade emot vårt förslag om huvudentreprenörsansvar när det gäller till exempel entreprenörer för byggfirmor. Man röstade emot sin egen politik på området. Socialdemokraterna har själva sagt att huvudentreprenörsansvar ska införas när en byggherre i led efter led tar in underentreprenörer som inte erbjuder sjysta villkor. Men i kammaren röstade man nej till det.

Kasta inte sten i glashus, Patrik Björck! Du vet mycket väl hur propositionsordningen fungerar i riksdagen. Spela inte teater här i kammaren! Det hedrar dig inte.

Anf. 218 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Vi debatterar nu *Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv*. Det är ett oerhört viktigt område för många människor.

Svensk arbetsmarknad står just nu inför en ganska unik utmaning. Vi har ett fantastiskt starkt konjunkturläge, som vi bara ska glädjas åt. Men samtidigt ökar utanförskapet. Tudelningen på arbetsmarknaden förstärks, och matchningen försämras. Om inget kraftfullt görs riskerar Sverige att få uppåt en miljon människor som skulle kunna arbeta men som i stället lever på bidrag eller a-kassa och som med det står allt längre från arbetsmarknaden. För att bryta det krävs ansvarsfulla reformer.

Efterfrågan på arbetskraft måste stärkas genom att fler företag startas och växer. Centerpartiet vill sänka kostnaderna för att anställa, förenkla reglerna för att starta och driva företag samt göra det billigare att investera i växande företag.

Utbudet av arbetskraft måste förstärkas. Det ska alltid löna sig att arbeta. Det är grundläggande att utbildningssystemet fungerar och ger människor de färdigheter de behöver för jobb och utveckling. Det gäller såväl teoretiska som praktiska utbildningar, i såväl skola som vidareutbildning.

Matchningen på arbetsmarknaden måste fungera bättre. Centerpartiet anser att det är nödvändigt att kraftigt minska omfattningen av ineffektiva arbetsmarknadspolitiska program och reformera Arbetsförmedlingen i grunden. Det måste bli enklare att lära på jobbet, genom att kombinera arbete med utbildning och praktik.

Dessa tre saker – efterfrågan från växande företag, utbud av arbetskraft samt en välfungerande matchning mellan jobbsökare och jobbskapare – utgör tillsammans grunden för en välfungerande arbetsmarknad.

Strukturella problem på den svenska arbetsmarknaden gör att grupper som står långt från arbetsmarknaden har stora svårigheter att få jobb. Gruppen utgör en växande andel av de arbetslösa och förväntas 2017 uppgå till mer än 70 procent av de inskrivna hos Arbetsförmedlingen.

Trots att Sverige går in i en högkonjunktur kommer sysselsättningen att vända ned 2018, och jämviktsarbetslösheten kommer att stiga. Behovet av reformer är påtagligt. Oroväckande nog bedömer både Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet att regeringens åtgärder förstärker problemen i stället för att åtgärda dem.

Regeringen försvårar också för företagande och jobbskapande genom att öka kostnaderna för att anställa. Under regeringens två första år har en särskild löneskatt för dem som är över 65 år och jobbar införts, och arbetsgivaravgiften för unga har tredubblats. De höjda kostnaderna för att anställa försvårar både inträdet på, och tidigarelägger utträdet från, arbetsmarknaden. Det är särskilt problematiskt i ljuset av de stora samhällsekonomska behov som finns av att förlänga yrkeslivet.

Utöver att höja direkta anställningskostnader har regeringen också valt att försämra de ekonomiska förutsättningarna för ROT och RUT. Detta görs trots att finansministern beskriver RUT-reformen som en kostnadseffektiv åtgärd för att skapa jobb till de grupper som har en relativt svagare anknytning till arbetsmarknaden. Sammantaget kommer regeringens åtgärder att strama åt inhemsk efterfrågan samtidigt som de försämrar förutsättningarna för de arbetsgivare som anställer och vill anställa de grupper som har svårast att komma in på arbetsmarknaden.

Vad gäller de förslag som utgör grunden i regeringens jobbpolitik, arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utbildningssatsningar finns flera invändningar. Särskilt allvarligt är att dessa åtgärder riskerar att få en begränsad effekt på de grupper som bör prioriteras mest. Det gäller de mest utsatta grupperna som står längst ifrån arbetsmarknaden, och som för närvarande ökar som andel av arbetslösheten.

Herr talman! Arbetsförmedlingen definierar att nyanlända, personer med kort utbildningsbakgrund, äldre personer och funktionsnedsatta har en utsatt ställning på arbetsmarknaden. Centerpartiet har förslag för att bryta tudelningen och öka dessa människors förutsättningar att komma i jobb.

Alla våra insatser är inte låsta till vissa grupper, men ingångsavgifter, ingångsjobb och ingångsföretag och ett utbyggt RUT-avdrag vore bra för många nyanlända. För personer med kort utbildning är lärlingsjobb och ingångsavgifter två väl avvägda insatser. För de äldre har korta arbetsmarknadsutbildningar visat sig effektiva. Vi vill också ta bort särskild löneskatt och förstärka jobbskatteavdraget. För att fler funktionsnedsatta ska få jobb ser vi färre, enklare och vid behov kraftfullare anställningsstöd. För de unga föreslår vi förutom ingångsavgifter ett sommarjobsavdrag.

Därtill kommer förslag om en förbättrad matchning genom införandet av en jobbfixarpeng, större jobbfokus inom diverse transfereringssystem samt ett förbättrat företagsklimat som kan väntas gynna alla dessa grupper.

Mer kan komma att behöva göras. Men de förslag som nu presenterats utgör ett första kraftfullt program ämnat att bryta tudelningen på svensk arbetsmarknad.

Ingångsavdraget innebär att under de två första år som en person gör entré på svensk arbetsmarknad ska ingen arbetsgivaravgift betalas på den del av lönen som understiger 16 000 kronor per månad. Centerpartiet uppmanar också arbetsmarknadens parter att ta ansvar även för dem som står utan arbete i dag och sänka trösklarna för nyanlända genom att skapa ingångsjobb med lägre ingångslön under en period för de nyanlända som inte får arbete, för att efter en tid övergå till vanliga ingångslöner. På så vis får nyanlända som står långt från svensk arbetsmarknad större möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är ett första steg in.

Herr talman! Jag står givetvis bakom Centerpartiets alla reservationer och de särskilda yttranden som finns i betänkandena AU2 och AU4, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 12 i AU4. Fredrik Christensson kommer senare i debatten att för Centerpartiets räkning presentera fler förslag ur vår budget.

Till sist vill jag önska kollegor och medarbetare en fröjdefull jul.
(Applåder)

Anf. 219 ALI ESBATI (V):

Herr talman! I dag diskuterar vi dels budgetpropositionen, dels ett antal förslag om arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen.

Låt mig börja med budgeten som är ett resultat av förhandlingar mellan regeringen och Vänsterpartiet som fortsätter det mödosamma arbetet mellan att lägga om arbetsmarknadspolitiken efter en mångårig, ansvarslös och ideologiskt enögd hantering från högern.

Sverige förtjänar en arbetsmarknadspolitik som utgår från verklighetens utmaningar och komplexitet, inte från fantasiföreställningar om att arbetslöshet är något slags självvald avvägning mellan lön och fritid och att alla problem därmed kan lösas med lägre skatter för den som har ett jobb och genom ekonomisk press på den som har förlorat jobbet. Resan till en effektiv och solidarisk arbetsmarknadspolitik är knappast färdig, men jag är stolt över att ha bidragit till att det går åt rätt håll.

Jag är också glad över att konstatera att budgetpropositionen skriver in sig i en långvarig svensk tradition i modern tid, nämligen att den ekonomiska situationen i allmänhet och läget på arbetsmarknaden i synnerhet blir bättre om man undviker att ha en borgerlig regering.

Arbetslösheten går ned, och sysselsättningen ökar. I en internationell jämförelse är sysselsättningsgraden i Sverige, alltså helt enkelt andelen av befolkningen som jobbar, mycket hög. Det är bra. Det är särskilt glädjande att ungdomsarbetslösheten har gått ned så pass kraftigt och även att etableringsuppdraget har fungerat något bättre.

Detta ska inte tolkas som att allting är frid och fröjd på svensk arbetsmarknad, långt därifrån. Vi ser en tydlig tudelning där läget är väldigt ansträngt särskilt för dem som har låg formell utbildning, typiskt sett personer utan slutförd gymnasieutbildning, och personer som av en del andra skäl under lång tid har haft svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden. Det är också ett allvarligt samhällsproblem att många som har jobb – särskilt unga kvinnor inom LO-områdena – har otrygga anställningar som gör det

svårt att klara sig även på en lön och som går med en ständig oro för framtiden.

Det här är saker som en bra arbetsmarknadspolitik måste ta sig an. Av budgeten framgår det att regeringen ser problemen med en tudelad arbetsmarknad. Det görs också en hel del insatser för att öka möjligheterna till utbildning och till att förstärka de riktade lönesubventioner som kan vara väldigt viktiga för att ge långtidsarbetslösa, ofta också personer med funktionshinder, möjlighet att komma in på reguljär arbetsmarknad. Det är också välkommet att man initierar ett mer konkret samarbete mellan olika instanser för att nyanlända, särskilt unga nyanlända, ska etablera sig i arbetslivet. Det görs genom att Delegationen för unga till arbete – som just har jobbat med att få ihop kommunerna och myndigheterna på ett flexibelt sätt – nu får ett utökat uppdrag. Så kan man ta till vara en del av det som är riktigt bra i svensk förvaltningstradition.

Från Vänsterpartiets sida vill vi samtidigt vara tydliga med att den verkligt effektiva politiken för fler och bättre jobb inte handlar om att skruva i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, utan det handlar om en kraftfull ekonomisk politik, om att investera i det som vi behöver göra mer av – gemensam välfärd, infrastruktur, omläggning till hållbarhet. Också där finns det förstås mer att göra, även om exempelvis de 10 välfärdsmiljarderna i den här budgeten är en ordentlig och mycket välkommen injektion.

Herr talman! Vad är då högeroppositionens förslag på det här området? Hur förhåller man sig till den komplexa verkligheten? Ja, enkelt uttryckt med idéer om lönesänkningar och nedskärningar kryddade med floskler återvunna från sin misslyckade regeringsperiod.

Moderaterna går åter loss på arbetslöshetsförsäkringen, den som de under sin tid i regering omsorgsfullt plockade isär så att Sverige sjönk mot botten i internationella jämförelser. Tydligt tänker man sig att fler får jobb om de arbetslösa får svårare att klara vardagen. Kontrasten är stor mot det rödgröna budgetsamarbetet som har gjort att både taket och grundnivån i a-kassan har höjts efter valet. Det har gått hand i hand med en förbättrad situation på arbetsmarknaden.

De borgerliga partierna vill också på olika sätt använda staten som verktyg för att pressa ned lönerna på områden där löneläget redan i dag är lågt. Det är viktigt att uppmärksamma det. När Sverige behöver fler och bättre jobb, och politiska åtgärder för att rusta människor för dagens och framtidens arbetsmarknad i ett avancerat välfärdsländ, då leder högeroppositionens politiska instinkter i stället dem till att efterlysa aktiva insatser för att stampa fram lågproduktiva arbeten med villkor som bryter ned i stället för att bygga upp. Det är trist, men det är också en sporre till att kämpa fackligt och politiskt mot den här nattståndna politiken.

Jag konstaterar också att högerpartierna på olika kreativa och oansvariga sätt försöker skrapa fram pengar till sina skattesänkningar. På det här området gör man det genom att smyga in en massa nedskärningar på myndighetsanslag utan att bry sig om att reflektera över konsekvenserna. Det säger något både om hur man ser på sin egen roll i opposition och även om deras prioriteringar. Inte minst handlar det om nedskärningar på Arbetsmiljöverket, en institution som kände av stora nedskärningar under den tidigare regeringen.

Det är uppenbart att högerpartierna helt enkelt inte ser det som så angeläget att följa upp arbetsmiljöproblem och utveckla effektiva metoder för att åtgärda dem. Vi är av rakt motsatt uppfattning, och jag är stolt över att vi förstärker Arbetsmiljöverket, inte minst för att det ska vara möjligt med fler inspektioner.

Herr talman! Som jag sa inledningsvis behandlar vi i dag i betänkandet AU4 också en del annat än budgeten. Jag vill ta upp ett av Vänsterpartiets förslag i betänkandet och också yrka bifall till reservation nummer 8, även om jag givetvis står bakom samtliga reservationer.

Det handlar om missbruk och överutnyttjande av subventionerade anställningar, ett problem som har vuxit sig stort inom vissa branscher, exempelvis taxi, busstrafik och delar av handeln.

I dag kan man hitta verksamheter där till och med samtliga anställda uppbär någon form av stöd från Arbetsförmedlingen. Man har alltså satt i system att ta in någon med stöd och när stödet upphör säger man tack och adjö, och sedan tar man in någon annan med stöd. Inte minst fackföreningspressen har på senare tid uppmärksammat exempel där arbetsgivare helt enkelt frågar om och ställer krav på att den som vill arbeta där har med sig ett statligt stöd. Det är inte så det ska fungera.

Det är lätt att se att det då inte heller blir möjligt med meningsfull handledning och uppföljning. Det skulle behövas en maxgräns för hur många eller hur stor andel anställda med subventionerad lön som en och samma arbetsgivare får ta emot. Dessutom har fackliga representanter normalt en god kännedom om den lokala arbetsmarknaden och om enskilda arbetsgivare. Trots att det ska ske samråd med dem händer det alltför ofta att det inte sker i verkligheten, och det händer även att man inte bryr sig om signaler som kommer från facket.

Det är inte bra om man vill säkerställa kontroll och kvalitet i enlighet med den svenska modellen. Därför vill vi dels att det ska förtydligas att samråd *ska* genomföras inför varje arbetsplatsförlagd anvisning, även vid nystartsjobben, dels att den fackliga organisationens yttrande alltid bör övervägas noga. Här behövs verkligen mer ordning och reda.

Herr talman! Vi har fler förslag, och det finns mycket mer att säga om behoven av en skärpt arbetsmarknadspolitik och fortsatta reformer för en bred och välfungerande arbetslöshetsförsäkring. Men eftersom jag har överskridit min talartid och det snart är jul slutar jag mitt anförande här.

Anf. 220 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Innan jag gick in i kammaren läste jag mitt horoskop. Det stod: "Nu ska de idéer du kläcker kunna vara lösningen för många." Det här är verkligen inget hokusfokus, måste jag säga. För övrigt står det också: "Jag tror att dina vänner tycker att du är en härlig kompis."

Liberalerna har en rad förslag på arbetsmarknadsområdet, och jag vill ta upp några av dem eftersom det finns en del konfliktlinjer mellan allianspartierna å ena sidan och regeringen och Vänsterpartiet å andra sidan.

Till att börja med vill jag ta upp Sveriges tudelade arbetsmarknad – åtminstone blir den mer och mer tudelad. Gruppen arbetslösa blir också mer tudelad. Den del som står långt från arbetsmarknaden växer. Samtidigt har vi en grupp arbetslösa som ganska snabbt hittar ett nytt jobb. Vi har många nyanlända, vilket är en utmaning. Att inkludera dem på arbetsmarknaden är egentligen en extra stor utmaning för Sverige.

Utbudet på arbetskraft har ökat ganska mycket under de senaste tio åren. Vi i Alliansen gjorde förändringar i sjukförsäkringen, vilket innebar att människor blev aktivt arbetsökande och kom då in i statistiken igen. Finanskrisen slog ut många jobb. Vi har en digitalisering och en teknisk utveckling som gör att en del jobb försvinner. Därtill har vi haft en stor invandring till Sverige. Summan av allt detta innebär att vi har ett väldigt viktigt uppdrag i Sveriges riksdag att formulera en politik som gör att fler människor kan få jobb och att många nya jobb kan skapas.

Liberalerna menar att det är bättre att lyckas få ett jobb även om jobbet till en början har lite lägre lön än att människor inte har något jobb alls och tvingas leva på bidrag. Jag är ganska övertygad om att många människor i Sverige håller med om detta av det enkla skälet att det första jobb man får sällan är det sista. Det blir en entrébiljett till att komma in på arbetsmarknaden och få erfarenhet och kunna lära sig saker, för att få kontakter, ett bättre cv, referenser, visdomsord och allt sådant. Därefter kan man gå vidare till det andra, tredje, fjärde och femte jobbet.

Vi måste se hur vi kan sänka trösklarna så att fler människor får en fair chans att komma in, vara med och hjälpa till. Vi ger inte upp om människor. När det specifikt handlar om gruppen nyanlända kommer inte alla av dem att kunna utbilda sig in på den svenska arbetsmarknaden. Det finns människor som snabbare behöver få ett jobb.

EU-kommissionen, OECD, Internationella valutafonden, Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet, ja, praktiskt taget alla expertorgan pekar på att de höga svenska ingångslönerna är problematiska för sysselsättning och jobb. Det verkar mest vara regeringen som inte riktigt vill se detta.

Det finns också andra konfliktlinjer där vi har lite olika perspektiv. Liberalerna har till exempel varit tydliga med att Arbetsförmedlingen i huvudsak ska fokusera på de människor som står längst från arbetsmarknaden. Unga människor som är borta i några månader och som lever i en full-fart-framåt-tillvaro hittar i dag jobb utan Arbetsförmedlingen. Arbetsgivarna har inte särskilt stort förtroende för Arbetsförmedlingen, och det har heller inte många arbetslösa.

Den tiden är förbi när vi har en enda jättestor och svällande statlig myndighet som ska matcha fram alla jobb. I dag får människor jobb på andra sätt. En rad branscher är helt självrekryterande på arbetskraft. Detta betyder att Arbetsförmedlingen måste fokusera på dem som står längst bort från arbetsmarknaden, inte på dem som står närmast.

Herr talman! Jag läser inte bara horoskop, utan jag läser även regeringens hemsida. Där kom det i dag ett pressmeddelande med en mycket musigt rubrik: "Nu förverkligas löften om moderna beredskapsjobb." Ordet "moderna" har alltså slunkit in där. I texten står det: "I dag har arbetsmarknads- och etableringsministern och civilministern bjudit in flera myndighetschefer till ett samtal om implementeringen av de moderna beredskapsjobben."

Detta är väldigt sossigt och typiskt sossarna. Hela idén är att arbetsmarknaden växer genom att ett socialdemokratiskt statsråd sätter sig ned med någon från en myndighet och fikar. Sedan ska man slussa in arbetslösa människor på en statlig eller offentlig arbetsplats. Här finns ingen tanke på dynamik eller företag som kan växa där människor blir anställda. Man tar en grupp, ger 100 procents subvention, skickar in dem på en of-

fentlig arbetsplats och så löser sosseministern allt tillsammans med myndighetschefen. Detta är typiskt för sossarna och för en tradition med en rigid och statisk syn på arbetsmarknaden.

Herr talman! I detta är det bara femårsplanen som saknas. I Liberalerna har vi inte samma utgångspunkt och ser inte på arbetsmarknaden på samma sätt. Vi menar att det viktiga är att jobb skapas på en marknad. Det betyder att vi måste ha goda villkor för våra företag liksom goda skattevillkor. Vi måste investera i utbildning och forskning. Man kan inte ha ett överdrivet regelnit.

I ett tidigare replikskifte kom frågan om arbetskraftsinvandring upp. Vi har här i Sverige en massa it-programmerare som man jagar med något slags ajabajasocialism. Man vill inte förnya deras arbetstillstånd på grund av någon mindre förseelse av en tidigare arbetsgivare, en förseelse som inträffade för tre år sedan och som numera dessutom har rättats till.

I Sverige behöver vi forma en arbetsmarknadspolitik som är flexibel och där regelkrångel och byråkrati inte tynger näringslivet på ett sätt som går ut över jobb och tillväxt.

Jag vill yrka bifall till reservation 6 i betänkande AU4 och önskar alla mina kollegor en god jul.

(Applåder)

Anf. 221 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag har precis svalt pepparkakan som jag fick av arbetsmarknadsministern, men jag vet inte om jag kommer att vara jättesnäll – fast vi kristdemokrater är nog ganska snälla ändå, tror jag.

Denna debatt är väldigt viktig, och vi behandlar två betänkanden i ett svep. För tids vinnande börjar jag med att säga att jag står bakom våra särskilda yttranden i AU2 och i AU4. Jag vill också yrka bifall till vår alliansgemensamma reservation 12 och till Kristdemokraternas reservation 2, båda i AU4.

Herr talman! Vi ser med stor oro på hur regeringen på olika sätt försvårar för människor i utsatta grupper att komma in och stanna kvar på arbetsmarknaden. Ett försämrat RUT-avdrag och höjd löneskatt för äldre gör inte situationen bättre, utan det ökar kostnaderna för att anställa och anlita dem.

Regeringen har satt igång en hel del hittepåjobb, såsom traineejobb och extratjänster. Härondagen kunde man på SVT Nyheter se ett inslag om Södertäljes arbetsförmedling. Där hade de inte fått ut en enda person i traineejobb, trots att de hade fått resurser till det.

Det går inte att hitta på arbetstillfällen. Det är nämligen bättre att företagen får förutsättningar att kunna anställa. Där finns en hel del som måste göras. Vi har förmodligen Europas högsta ingångslöner. Det är förstås bra att människor har höga löner. Det skapar också tillväxt.

Men många av de nyanlända i Sverige i dag har en väldigt låg utbildningsnivå, många gånger extremt låg. I det sammanhanget ligger våra ingångslöner väldigt högt. Detta är en grupp där många enligt Arbetsförmedlingen inte ens kommer att kunna ta till sig olika typer av utbildningar. Då krävs det, menar jag, extraordinära insatser.

Som jag nämnde här i går har vi i dag något som vi kallar yrkesintroduktionsanställningar: Personen arbetar 100 procent men får 75 procent av lönen och ska lära sig jobbet under 25 procent av arbetstiden. Det är en bra modell som har fått in många i arbetslivet.

Vi kristdemokrater tycker bara att det är lite krångligt. Varför ska allt gå genom Arbetsförmedlingen? Det gäller för olika åldrar, eller du ska vara nyanländ och ha varit i Sverige ett visst antal månader, eller du ska ha varit arbetslös i ett visst antal år eller något annat. Detta är oerhört krångligt för Arbetsförmedlingen som ska förmedla detta att veta i vilken grupp du ingår, och för arbetsgivarna som ska krångla med en massa ansökningsformulär.

Varför inte, menar vi, göra det så enkelt att arbetstagaren och arbetsgivaren själva kommer överens om detta? Vi har inriktat vårt introduktionsanställningsförslag speciellt på den grupp där det enligt Konjunkturinstitutet inte krävs utbildning på gymnasienivå och där lönen ligger under ungefär 22 000 enligt kollektivavtalet. Vi förhåller oss till kollektivavtalet och gör inga ingrepp där. Vi säger: Låt oss använda kollektivavtalsnivå upp till 22 000 och åstadkomma en utbildningssituation.

När man har kommit till Sverige är det ganska mycket man behöver lära sig – på den svenska arbetsmarknaden och i arbetslivet. Man blir dessutom inlasad, vilket inte är fallet i alla olika arbetsmarknadsåtgärder som Arbetsförmedlingen förmedlar. Där är man undantagen från lagen om anställningsskydd. Det tycker vi är dåligt; det ska vara en seriös anställningsprocess.

Så, herr talman, vi förespråkar en introduktionsanställningsmodell för framtiden, som vi hoppas ska vinna gehör.

Det finns en annan grupp som jag också brukar nämna här i riksdagen, och det är de som har ingått i sysselsättningsfasens tredje steg som kallas fas 3. Vi har haft ungefär 40 000 som har varit inne i denna insats – nu är siffran nere i ungefär 14 000. Vart har då dessa personer tagit vägen? Vi vet att många av dem har jättesvårt att få en anställning, men om de får rätt erfarenheter och rätt stöd kanske de kan komma ut på den reguljära arbetsmarknaden.

Men nej, jättemånga i denna grupp sitter hemma i dag. Och vet ni vad de kallas för? Jo, de kallas för ”internplacerade”. Det betyder att man sitter hemma. Detta är ju en skrämmande utveckling! Mina frågor till regeringspartierna är: Vad gör ni för denna grupp? Vart har alla i fas 3 tagit vägen? Tycker ni att de ska sitta hemma, eller vad ska de erbjudas?

Vi föreslår från Kristdemokraternas sida ett höjt lönestöd. Regeringen höjer lönestödet, och det tycker vi är bra. Vi är ett av de få allianspartier som har bejakat det höjda taket för att kunna få lönestöd. Vi vill höja det till 17 260. Utöver regeringens insatser på det området plussar vi alltså på med 100 miljoner kronor. Det tror vi kommer att göra att fler vågar anställa människor i denna grupp, som ibland är svårplacerade på arbetsmarknaden.

De arbetsmarknadspolitiska programmen uppgår i dag till ungefär 11 miljarder. Det är otroligt mycket pengar! Därutöver kostar Arbetsförmedlingen 8 miljarder kronor. Alla dessa insatser ger väldigt lite utdelning, och vi har därför dragit in en stor del av dem. I stället satsar vi under fyra år 1,8 miljarder kronor på yrkesvux. Vi har nämligen sett att det har gett

bättre resultat än de arbetsmarknadspolitiska insatserna som ibland till och med låser in människor och försenar inträdet på arbetsmarknaden.

När det sedan gäller Arbetsförmedlingen, där vi har en reservation, tycker vi att det är en tragisk situation. Det är 12 600 anställda som administrerar ungefär 10,3 jobb vardera till en kostnad av 8 miljarder kronor. Det är mindre än ett jobb i månaden. Detta har dragit ned förtroendet för Arbetsförmedlingen.

Något måste göras, och därför har vi fortsatt att hävda att man bör konkurrensutsätta delar av Arbetsförmedlingens verksamhet. Det finns saker som går att göra. Sedan finns det myndighets specifika frågor som naturligtvis måste ligga kvar hos någon typ av myndighet. Men låt människor få något slags jobb peng! Titta på hur andra system fungerar, och se till att hitta en svensk modell för konkurrensutställning av Arbetsförmedlingen!

Avslutningsvis vill jag bara nämna den särskilda löneskatten för äldre. Under alliansregeringen tog vi bort löneskatten för äldre på 8,5 procent. Den nya regeringen återinförde löneskatten vid årsskiftet 2015/16, så det blir alltså dyrare att anställa äldre.

Denna skatt på äldres flit minskar drivkraften att stanna kvar på arbetsmarknaden. Det tycker vi är dumt. Vi tycker dessutom att det särskilda jobbskatteavdrag som äldre haft ska gälla från 64 år i stället för från 66 år.

Vi vill alltså se fler satsningar på att fler ska stanna kvar i arbetslivet och mer resurser till den svenska välfärden. Det skapar också god hälsa för väldigt många äldre, som kan stanna kvar längre i arbetslivet.

Ursäkta att jag dragit över tiden, herr talman!

(Applåder)

Anf. 222 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Skolresultaten stiger. Arbetslösheten sjunker. Byggandet av nya bostäder når rekordnivåer. Det är halvtid i mandatperioden för den socialdemokratiskt ledda regeringen. Mycket har åstadkommit, och mycket är kvar att göra. Utmaningarna är stora, men utvecklingen har vänt. Efter åtta år med en moderatledd regering ser det återigen ljusst ut för Sverige.

Herr talman! När jag startade datorn i dag fick jag en ny rapport från SCB: Antalet sysselsatta i åldern 15–74 var 4 947 000 i november 2016 – en icke säsongrensad siffra. Det är en ökning med 74 000 jämfört med november 2015, varav 51 000 män. Antalet arbetslösa uppgick till 328 000, vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 6,2 procent. Antalet arbetade timmar var i snitt 164,5 miljoner per vecka. Säsongrensad och utjämnat motsvarar det en arbetslöshet på 6,8 procent. Detta är en bild av Sverige i november 2016.

För att förstå det som händer är det viktigt att förstå skillnaderna mellan den politik vi socialdemokrater företräder och den politik Moderaterna företräder.

Enligt Moderaternas analys av arbetsmarknaden, herr talman, finns arbetslösheten därför att de arbetslösa inte vill arbeta. Man tror att man genom att på olika sätt göra arbetslösheten svår och arbetslöshetskassan dålig ska få folk att välja att arbeta i stället. Gör man den analysen och sätter in åtgärder med anledning av den kommer man aldrig att lyckas. Det är nämligen inte därför vi har arbetslöshet i Sverige.

Prot. 2016/17:47

15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

Vi socialdemokrater har en helt annan analys. Vi vet att människor drabbas av arbetslöshet därför att de av olika skäl inte får jobb. Det kan vara lågkonjunktur så att antalet jobb minskar. Det kan vara så att man slås ut från ett arbete och när man ska söka sig ut på arbetsmarknaden inte har utbildning eller erfarenhet som gör att man kan ta de jobb som erbjuds.

Med den analysen sätter vi socialdemokrater in en helt annan politik. Vi rustar de arbetslösa så att de kan ta de jobb som finns och som kommer. Därför, herr talman, lyckas vi – så enkelt är det.

Det går bra för Sverige, herr talman. Det går också bra för en känd svensk hamburgerkedja. Jag tänkte att jag skulle använda den som ett exempel för att belysa skillnaden när det gäller politisk analys och åtgärder.

Den här svenska hamburgerkedjan går just nu så bra att man ska nyanställda 750 personer, de allra flesta unga. Detta gör man trots att det har blivit lite dyrare att anställa unga. Det är nämligen inte beroende på om det blir mer eller mindre dyrt som en hamburgerkedja anställer någon, utan det beror på om man kan sälja fler hamburgare. När det går bra i Sverige tack vare den socialdemokratiskt ledda politiken är det fler, ofta unga, som köper hamburgare. Då behöver man steka fler hamburgare, och då anställer man fler.

Så ser analysen ut, och det är ju bara att lyckönska den kända svenska hamburgerkedjan till att vi har en socialdemokratiskt ledd regering, herr talman.

Målet för arbetsmarknadspolitikerna är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad och bidra till förbättrad matchning mellan dem som söker arbete och dem som söker arbetskraft. Att arbetsmarknadspolitikerna ska främja mångfald och jämställdhet är självklarheter för oss socialdemokrater. Diskriminering ska motverkas.

Regeringens mål är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Det målet ska nås genom att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ökar. En väl fungerande arbetsmarknad som tar till vara människors kompetens och vilja att arbeta utgör grunden för Sveriges välfärd. Regeringens arbetslöshetsmål är ambitiöst. Utmaningarna är stora, men det är en viktig del av regeringens jobbagenda, och det är en viktig del av vår arbetsmarknadspolitik.

Matchningen på arbetsmarknaden ska förbättras. Bristen på arbetskraft är stor inom flera delar av den svenska arbetsmarknaden, och då är den socialdemokratiska analysen att vi ska rusta arbetslösa och satsa på utbildning och skola. Det är naturligtvis det kravet som finns.

Alltför många ungdomar börjar sitt vuxenliv i arbetslöshet. Även om siffran sjunker nu är det naturligtvis viktigt att den sjunker ännu mer. Den grupp som har det svårt är de ungdomar som inte har en fullföljd gymnasieutbildning, ungdomar med funktionsnedsättning och ungdomar som är utrikes födda och har kommit sent till Sverige.

Därför tar regeringen initiativ för att lösa arbetslösheten just för de här grupperna, och därför har man bland annat infört en så kallad 90-dagarsgaranti. Vi har ett stort antal asylsökande och ett snabbt växande antal i etableringsuppdraget, vilket innebär att vi måste satsa på att ge Arbetsförmedlingen resurser så att man kan se till att de som är nyanlända fort kommer i arbete och att en större andel går ut i arbete eller utbildning efter avslutad etableringsplan.

Det är viktigt att Arbetsförmedlingen får förutsättningar att möta denna utmaning, och det är vad regeringen gör i den här budgeten.

Långtidsarbetslösheten är naturligtvis en fortsatt utmaning. Inflödet till fas 3 är nu stoppat. Som svar på Désirée Pethrus frågor kan jag svara att man i stället ska erbjudas arbetsmarknadspolitik så att man kan komma tillbaka i arbete. Man ska inte parkeras i en åtgärd som inte leder någonstans, vilket var den tidigare regeringens arbetsmarknadspolitik.

Som ni kunde höra i mitt replikskifte med Elisabeth Svantesson är det där med mål och arbetslöshet intressant. Regeringen är tydlig med sitt mål: Vi ska ha Europas lägsta arbetslöshet. Vi diskuterade Moderaternas mål lite grann, att 5 miljoner ska vara sysselsatta 2020.

Den målsättningen kan man naturligtvis reflektera lite över. Jag konstaterade i mitt replikskifte att det motsvarar samma nivå som när Moderaterna tog över 2006, vilket man då kallade massarbetslöshet.

Man kan fortsätta att reflektera över dessa siffror ett tag, och då kan man konstatera att Ylva Johansson, vår arbetsmarknadsminister som sitter här, i princip redan har uppnått Moderaternas mål. Som ni hörde mig berätta här tidigare har SCB i sin mätning i november mätt upp 4 947 000 sysselsatta. Det är snudd på att det mål som Moderaterna ville nå på fyra år är nått på mindre än två år, och i somras, herr talman, var vi faktiskt över målet – i juli mätte SCB 5 059 000 i sin arbetskraftsundersökning.

Ylva Johansson fixade alltså Moderaternas fyraåriga mål på halva tiden. Men vi socialdemokrater vill så mycket mer, och därför yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandena AU2 och AU4.
(Applåder)

Anf. 223 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag har en fundering. Patrik Björck argumenterar för att det är tack vare den nuvarande regeringen som skolresultaten har höjts i svensk skola. Statsrådet Gustav Fridolin själv lovade att rädda den svenska skolan på 100 dagar, och Patrik Björck är väl förmodligen den enda som biträder den uppfattningen.

Hittills har jag inte sett någon från Socialdemokraterna på fullaste allvar mena att det är tack vare regeringens återställare förra året som skolresultaten har höjts för de elever som började skolan 2006 och därmed var den första gruppen som gick igenom Alliansens skola efter de reformer vi gjorde. Det är för mig en något märklig hållning.

Då är det väl i så fall bättre att Patrik Björck är uppriktig och säger att de reformer som alliansregeringen genomförde på skolområdet har bidragit till att skolresultaten har höjts och att det är bra.

Jag tycker att det är fantastiskt roligt att svenska elever presterar bättre i skolan, men de här eleverna började skolan 2006 och är därmed den första grupp elever som har genomgått svenskt skolväsen med de förändringar som alliansregeringen och inte minst mitt eget parti gjorde. Vi gjorde den största satsningen på svensk skola sedan 1800-talet med en ny läroplan, nytt betygssystem, tidigare betyg, nationella prov från årskurs tre och så vidare. Patrik Björck satt här i kammaren år efter år och tryckte på den röda knappen på varenda reform.

Nu är reformerna genomförda, och resultaten blir bättre. Då har Patrik Björck mage att ställa sig i talarstolen och hävda att detta på något sätt är regeringens förtjänst.

Moral är bra, herr talman, men dubbelmoral behöver inte vara dubbelt så bra. Patrik Björck får gärna förklara detta.

Anf. 224 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Det är inte så svårt att förklara. Jag inledde mitt anförande med att beskriva den värld som vi lever i, och i Sverige är det så att skolresultaten stiger, arbetslösheten sjunker och byggandet av nya bostäder når rekordnivåer.

Det är den miljön vi befinner oss i nu, och med utgångspunkt i detta beskriver jag regeringens arbetsmarknadspolitik, eftersom de här tre delarna hänger ihop. Om vi inte satsar på skolan som vi socialdemokrater gör nu kommer vi att få problem på arbetsmarknaden framöver. Om vi inte ser till att det byggs bostäder kommer det att vara ett hinder för en fungerande arbetsmarknad.

Jag sätter en bild av den miljö och situation som Sverige befinner sig i, och den bilden är utgångspunkten för mitt anförande, herr talman. Det är inte konstigare än så. Vi prioriterar de här delarna. Utbildningen är en viktig del i att bekämpa arbetslösheten, och då är det självklart viktigt att vi satsar på skolan.

Jag har därför lite svårt att förstå Fredrik Malms förtvivlan över den positiva situationen. Även om man sitter i oppositionen borde man kunna vara glad över att det går bra för landet, vårt gemensamma land som vi alla här är medborgare i och som vi förhoppningsvis, även om vi har olika politiska ingångar och perspektiv, känner glädje över när det går bra.

Att skolresultaten stiger, arbetslösheten sjunker och byggandet av bostäder når rekordnivåer är bara en korrekt beskrivning av hur det ser ut i Sverige i dag.

Anf. 225 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Skiljelinjen här handlar inte om huruvida man tycker att det är bra eller dåligt att svenska skolelever presterar bättre. Det är klart att vi alla tycker att det är fantastiskt bra! Det är väl alla nöjda med.

Patrik Björck ställer sig i talarstolen och slår sig för bröstet och menar att det är tack vare den nuvarande regeringen, vilket är ett helt absurt påstående med tanke på att de elever som har presterat bättre är de som började i skolan hösten 2006. Då stod mig veterligen inte Patrik Björcks parti vid rodret. Det blir lite magstarkt.

Samma sak gäller bostadsbyggandet. Det är klart att efter markanvisning, överklaganden och annat sätter byggandet igång. Men de besluten kan ju ha fattats för flera år sedan.

Herr talman! Patrik Björck använder sitt anförande till att argumentera för varför Alliansens politik i alla delar var dålig. Men det är ju bevisligen den politiken som har inneburit att svenska skolelever presterar bättre än tidigare.

Patrik Björck får därför gärna förklara vad det är han vill lägga om i skolpolitiken. Vad är det som Patrik Björck anser är dåligt och vill ändra på? Vi kan väl ändå vara överens om att vi ska vara glada över att svenska skolelever nu presterar bättre. Då ska man väl vara stolt över de förändringar som har gjorts och som har lett fram till detta.

Anf. 226 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Återigen: Detta är en beskrivning av den miljö som vi befinner oss i i Sverige i dag. Det är en korrekt beskrivning, och jag har inte riktigt förstått Fredrik Malms irritation över det.

Låt mig förklara bakgrunden lite mer. Om vi ska kunna upprätthålla en arbetsmarknadspolitik måste vi naturligtvis ha en utbildningspolitik som fungerar. Den regering som Fredrik Malm tillhörde underlaget för i den här kammaren satsade många gånger mer på skattesänkningar än på skolan. Nu vänder vi detta och satsar pengar på skolan. Det gör vi därför att vi vet hur viktigt det är för att vi ska lyckas med arbetsmarknadspolitiken.

Det handlar om den grupp unga som jag talade om i mitt anförande. Det är de som står utan gymnasieutbildning, och det är de som blir långtidsarbetslösa unga. Om vi inte går in och gör rejäla satsningar i skolan, som vi socialdemokrater gör, kommer vi inte att få stopp på flödet av ungdomar som går ut utan gymnasiebetyg. Vi måste göra en skolsatsning för att kunna hantera arbetsmarknadspolitiken. Det var logiken i mitt anförande.

Det är likadant med bostadsbyggande och de övriga delar som är positiva här i Sverige. Vi satsar nu ordentligt med pengar på bostadsbyggande, vilket Alliansens partier inte vill göra. Ni är emot våra förslag där vi satsar på bostadsbyggande. Då kommer ni naturligtvis inte heller att klara av den utmaning vi har att bygga de bostäder som krävs. Det handlar dels om att få bostäder åt folk, dels om att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Bostäder är en del av samhällsplaneringen som kanske inte är lika viktig som skolan men som kommer som nummer två efter den för att man ska kunna få en arbetsmarknad som fungera.

Anf. 227 MARCO VENEGAS (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i de båda betänkandena.

Regeringens investeringar i det svenska samhällsbygget för fler jobb, bättre skolresultat, snabbare klimatomställning och stärkt välfärd är en förutsättning för att Sverige i framtiden ska vara ett hållbart samhälle. Ekonomin utvecklas åt ett positivt håll, arbetslösheten sjunker och sysselsättningen ökar starkt. Bostadsbyggandet ökar, och nya företag kommer till.

Samtidigt vill jag påpeka att trots den positiva utvecklingen kvarstår samhällsproblemen, som måste bekämpas. Arbetslösheten bland utrikes födda är fem gånger större än för inrikes födda. Arbetslösheten är fortfarande hög för unga, nyanlända, äldre och människor med funktionsnedsättning. Stöd i olika former och omfattning krävs för att öka deras möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden.

Herr talman! Arbetslösheten är ojämnt fördelad i befolkningen. Vilken bakgrund man kommer ifrån spelar allt större roll för ens framtidsutsikter samtidigt som efterfrågan på arbetskraft är hög och över 100 000 jobb väntar på att bli tillsatta. Matchningen behöver förbättras.

Herr talman! Arbetsförmedlingen ska fungera som en nyckelspelare för att öka matchningen på arbetsmarknaden. Det är en myndighet som har fått mycket kritik under lång tid, och det har funnits både befogad och obefogad sådan. Det gläder mig dock att Arbetsförmedlingen har vidtagit en rad olika åtgärder för att modernisera och förstärka myndigheten och dess verksamhet.

Prot. 2016/17:47
15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

En viktig del av Arbetsförmedlingens pågående utvecklingsarbete är att myndighetens ledning och huvudkontor inte längre i detalj ska styra den lokala verksamhetens arbetssätt och prioriteringar. I stället ska chefer och handläggare på regional och lokal nivå få större utrymme att avgöra vad som behöver göras och hur utifrån de övergripande målen, regelverket och, självklart, de lokala förutsättningarna.

Syftet med den pågående omläggningen av arbetsmarknadspolitiken är att förbättra matchningen. Arbetsmarknadsutbildningen behöver förbättras så att den i större utsträckning leder till ett arbete efter avslutad utbildning och kan motverka bristsituationer när det gäller arbetskraft på arbetsmarknaden.

Herr talman! Regeringen har avsatt medel för att införa ett studiestartsstöd som syftar till att öka rekryteringen till studier bland vissa arbetslösa i åldern 25–56 år för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Myndighetens verksamhet behöver anpassas mer till arbetsgivarnas behov, eftersom det är där arbetena i slutändan finns.

Herr talman! Det finns några röster bland oppositionen som på olika sätt argumenterar för att sänka ingångslönerna för att underlätta nyanländas eller ungas etablering på arbetsmarknaden. Enligt rapporten *Vägen till full sysselsättning och rättvisare löner* verkar det inte finnas några tydliga samband mellan låga löner och en ökad sysselsättningsgrad.

Miljöpartiet tycker att det är viktigt att ett arbete leder till trygghet. Det är viktigt att kunna försörja sig utan att bli bidragsberoende, att ha ett jobb med en lön som går att leva på, att ha makt över sitt eget liv och, framför allt, att alla ska kunna få förverkliga sina drömmar.

(Applåder)

Anf. 228 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi har en utveckling på arbetsmarknaden som på många sätt är mycket god. Men vi har också stora utmaningar på arbetsmarknaden. Det gäller att kunna se båda dessa perspektiv samtidigt så att man sätter in åtgärder på de områden som inte fungerar, medan man gynnar dem som redan fungerar väl.

Sverige har mycket stark tillväxt. Vi sticker ut i omvärlden med vår höga tillväxt. Bnp växer, och det växer till nya jobb. Det beror självklart på en god konjunktur, men det beror också på att det privata näringslivet gör mycket stora investeringar. Man tror alltså på Sverige och på utvecklingen och vill investera i nya jobb, och för den delen också i forskning och utveckling i Sverige. Det beror också på stora offentliga investeringar från såväl staten som kommunerna och landstingen.

Uppenbarligen finns alltså en tilltro till tillväxten i Sverige. Det är uppenbart att många vill anställa. Så många vill anställa att vi i dag har brist i nästan alla yrken som finns registrerade i Arbetsförmedlingens kodsystem. Uppenbart är att många också vill behålla arbetskraft som är äldre. Sysselsättningsgraden för dem som är över 55 är den som ökar allra mest. Många vill anställa utrikes födda, för också bland dem ökar sysselsättningsgraden starkt. Sverige har den högsta sysselsättningsgrad som har uppmätts i Eurostat. En del saker går alltså uppenbarligen alldeles rätt väg.

Vi har dock också stora utmaningar. Alla kommer inte med. Vi har en tudelning på arbetsmarknaden där många människor lämnas efter. Vi har lyckligtvis en situation på svensk arbetsmarknad där i princip alla människor finns med. Vi har rekordhög sysselsättningsgrad, men vi har också en besvärande hög arbetslöshet. När vi ser på dem som lämnas efter ser vi att det rör sig om människor med en bristande utbildning, ofta en funktionsnedsättning och ofta en kort tid i Sverige – eller så har de av andra skäl under lång tid haft svårt att ta sig in och kanske aldrig någonsin har kommit in på den svenska arbetsmarknaden.

Vi har också betydande risker när det gäller tillväxten, och det är brist-situationen. Allt fler arbetsgivare upplever i dag att svårigheten att rekrytera personal med rätt kompetens riskerar att hämma tillväxten både ekonomiskt och när det gäller nya jobb. Det här är naturligtvis sådant vi måste åtgärda.

Det finns ett område där jag tycker att regeringen och jag själv självkritiskt måste konstatera att vi inte har nått tillräckligt långt, och det är utbildning. Regeringen har satsat stort på fler utbildningsplatser, men det är fortfarande ganska få som deltar i utbildning. Inte minst gäller det nyanlända. Det är 5–6 procent som efter etableringsuppdraget går vidare till reguljär utbildning, och jag tycker att det är en mycket låg siffra.

Det brukar ofta sägas att utbildning inte löser allt. Jag håller med om det, men utbildning skulle kunna lösa och underlätta situationen för fler än 5–6 procent av de nyanlända, inte minst när vi ser på den utbildningsbakgrund som många har med sig när de kommer till Sverige. Det är alltså ett område där vi behöver göra mer för att fler ska komma in.

Vi behöver också göra fler saker när det gäller att få mer av arbetsmarknadspolitik i utbildningspolitiken och mer av utbildningspolitik i arbetsmarknadspolitik. Dessa behöver närma sig varandra för att vi ska klara de bristsituationer som finns.

Jag tänkte när jag lyssnade på mina motdebattörer, inte minst när jag lyssnade på min företrädare Elisabeth Svantesson, att det finns anledning att påminna om varför det är jag som är arbetsmarknadsminister och inte Elisabeth Svantesson. Det är för att den gamla regeringen misslyckades med just jobben. Det var precis på den punkten som väljarna gav den gamla regeringen underkänt. Vi hade en situation där ungdomsarbetslösheten var så hög att vi fick EU-stöd trots att regeringen satsade oerhört stora resurser – över 20 miljarder per år – i subventioner för anställning av ungdomar, vilket uppenbarligen inte fungerade.

Nu lyssnade jag här på Elisabeth Svantesson. Jag tycker nästan lite synd om Moderaterna, herr talman. Man bekymrade sig om att man tyckte att Socialdemokraterna hade bristande kompetens i opposition. Men väljarnas bekymmer var kanske att regeringspartierna hade bristande kompetens i regeringsställning. Det var faktiskt det som resulterade i att man inte klarade jobben.

Moderaterna säger sig bekymra sig om personer som står långt från arbetsmarknaden. Samtidigt, i det förslag som nu ligger på bordet, herr talman, drar man ned med 1 miljard på personer med funktionsnedsättning i och med lönebidragen och Samhall. Jag tycker att det rimmar ganska dåligt med att man bekymrar sig om dem som står längst bort från arbetsmarknaden.

Prot. 2016/17:47
15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

Moderaterna bekymrar sig över att arbetsmarknadsutbildningen har dåligt resultat. När Moderaterna tog över Arbetsmarknadsdepartementet fick 70 procent av dem som gick arbetsmarknadsutbildningar jobb efteråt. När Moderaterna lämnade Arbetsmarknadsdepartementet var vi nere på en nivå där arbetsmarknadsutbildningen hade noll eller nästan negativ effekt. Så mycket hade man försämrat arbetsmarknadsutbildningens funktions-sätt.

Nu vänder det uppåt, men det är lite märkligt att man först nu bekymrar sig om arbetsmarknadsutbildningens kvalitet när det var man själv som gjorde den stora förändringen.

Kanske mest anmärkningsvärt, herr talman, är detta att Moderaterna vill sänka a-kassan. Arbetslöshetsförsäkringen ska sänkas med motive-ringen att människor då ska få större incitament att ta arbete, medan de nyanlända som får etableringsersättning ska få dubbel ersättning för att få incitament att ta ett arbete. Hur går detta ihop? Varför funkar sänkt ersätt-ning bra för vissa grupper av arbetslösa, medan dubbel ersättning är det som stimulerar andra grupper av arbetslösa att ta ett jobb? Jag tycker att det hänger dåligt ihop.

Min sex minuter långa talartid har gått åt. Det finns mer att säga, men jag ska respektera talartiden. Jag vill avsluta med att önska mina medde-battörer – de jag inte träffar i morgon på de spännande interpellationsde-batterna som vi ska ha här då – god jul.

Avslutningsvis vill jag också säga, herr talman: Sverige har bytt rikt-ning. Vi har lämnat skattesänkningar som ledde till arbetslöshet. Nu har vi en politik som går mot jobb och rättvisa.

(Applåder)

Anf. 229 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är anmärkningsvärt, eller intressant kanske, att arbetsmarknadsministern använder halva sin talartid till att tala om Moderaternas politik och ställa frågor från talarstolen i stället för att berätta vad man nu tänker göra när man har ansvar för det som faktiskt inte fungerar så väl.

Arbetsmarknadsministern brukar ju säga att arbetsmarknadspolitiken ska bedömas efter resultaten. Det tycker jag är klokt. Om vi då tittar på resultaten och just arbetsmarknadspolitiken – mycket av det som arbets-marknadsministern talade om innan handlade inte om just det – kan vi fråga oss vad som har hänt under de här två åren. Vad är resultaten av det man har lovat?

Som jag nämnde tidigare lovade Socialdemokraterna 52 000 trainee-jobb och extratjänster i valrörelsen. Resultatet är sammanlagt ungefär 3 procent av målet.

Tittar vi på Arbetsförmedlingen ser vi att validering av yrkeskompe-tensen nu saknas från november och uppemot sex månader framöver för de nyanlända. Det är helt enkelt så att man har skjutit på arbetsmarknads-utbildningar för miljardbelopp på grund av ett haveri av upphandlingen av arbetsmarknadsutbildningarna.

Tittar vi på resultatet på Arbetsförmedlingen ser vi att man fortfarande behandlar män och kvinnor olika. Man ger män insatser i en betydligt högre utsträckning än kvinnor. Mitt i en högkonjunktur är resultatet att det

är fler långtidsinskrivna på Arbetsförmedlingen än det var när arbetsmarknadsministern tillträdde.

Jag vill fråga arbetsmarknadsministern: Om det nu är så att man ska bedömas efter resultat när man har ansvar, är arbetsmarknadsministern nöjd med resultaten som jag nu har nämnt?

Anf. 230 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! När det gäller debattformen debatterar vi två politiska alternativ som står mot varandra, och det är väl rimligt att de två alternativen jämförs. Jag tror att de som lyssnar på debatten vill det.

Jag är på inget sätt nöjd med utvecklingen, och jag tror att det framgick av mitt anförande. Vi är på väg i rätt riktning, men det finns mycket stora utmaningar att ta itu med. Det finns också områden som inte har levererat så väl som jag hade önskat, och det gäller framför allt satsningarna på utbildning. Satsningarna finns, men antalet människor som deltar i dem är fortfarande för litet för att vi ska klara de utmaningar vi har.

Däremot skäms jag inte över att vi inte har hur många människor som helst i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är inte huvudsyftet med arbetsmarknadspolitiken. Arbetsmarknadspolitiken är till för att arbetsmarknaden ska fungera så väl som möjligt. Huvudpolitiken för att få fram fler jobb och bekämpa arbetslöshet handlar om att göra så att arbetsgivare kan och vill växa och anställa. Det är det som sker just nu i Sverige.

Men arbetsmarknadspolitiken behövs, och det behövs också riktade insatser framför allt för dem som står längst bort från arbetsmarknaden. Insatser som inte fungerar så väl som de borde får man ändra, för det är alltid verkligheten som är facit.

Anf. 231 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Tack för svaret på de frågorna, arbetsmarknadsministern!

Jag kan bara konstatera att man absolut kan debattera på olika sätt. Jag ägnade den stora delen av mitt anförande åt att berätta vilka reformer som Moderaterna vill se för att svensk arbetsmarknad ska fungera bättre. Jag hörde inte mycket av det från arbetsmarknadsministern.

Jag vill ställa en fråga till om resultat. Jag vet att det var viktigt för Socialdemokraterna av avskaffa sysselsättningsfasen, och jag har respekt för att man tog det beslutet. Det jag bekymrar mig över är att man avvecklar det innan man ger människor nya, vettiga och meningsfulla aktiviteter och insatser. Vi får nu rapporter från Arbetsförmedlingen om att många är, som Désirée Pethrus nämnde innan, i inaktivitet. Man har faktiskt ingen insats alls. Vi får höra från ideella organisationer som har varit med och bidragit på ett förtjänstfullt sätt, till exempel i sociala företag, att många nu är hemma och helt glöms bort.

Jag vill gärna höra arbetsmarknadsministern lägga ut texten lite grann om de extratjänster och den utbildning som utlovades till den här gruppen och som man hade stort hopp om. Var kommer utbildningen in?

Slutligen vill jag när jag bara har 50 sekunder kvar av min talartid önska alla i utskottet, arbetsmarknadsministern, herr talmannen och alla tjänstemän en riktigt god jul. Tack för ett bra debattår! Vi kommer att ses och diskutera resultat i arbetsmarknadspolitiken även under nästa år.

Prot. 2016/17:47

15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

Prot. 2016/17:47
15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

Anf. 232 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Först vill jag säga ytterligare någonting om resultaten. Det viktigaste facit man kan få vad gäller resultaten är Sveriges officiella arbetsmarknadsstatistik. Den levereras månatligen, och den levererades senast i dag. Den visar att alla kurvor går i rätt riktning.

Det här betyder inte att vi står utan utmaningar, vilket jag har sagt flera gånger, men utvecklingen fortsätter att gå mot både ett ökat antal och en ökad andel i sysselsättning, trots att vi har ett mycket starkt tillflöde av nyanlända. Detta är ett bevis på en mycket stark arbetsmarknad.

Nej, Elisabeth Svantesson, jag är inte nöjd om det är så att människor hamnar i passivitet. Det är inte acceptabelt. Jag blev väldigt oroad av den rapport som Arbetsförmedlingen kom med, och jag har tagit upp saken med Arbetsförmedlingens generaldirektör.

Alla åtgärder som över huvud taget finns tillgängliga i arbetsmarknadspolitiken är tillgängliga för människor i denna grupp, som har varit arbetslösa länge och som har funnits i fas 3. Det är helt oacceptabelt att människor lämnas i passivitet.

Anf. 233 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag säger det i dag igen: Det är oerhört välkommet att ministern deltar i budgetdebatten.

I mitt anförande var jag inne på att det går väldigt bra, vilket jag tycker att vi ska glädjas åt och vara oerhört tacksamma för. Men det finns samtidigt ett strukturellt problem, och vi ser att vissa grupper står allt längre ifrån arbetsmarknaden. Vi gläds åt att det går bra, men fokus hamnar ändå på den utmaning som finns i och med att en stor andel står långt ifrån arbetsmarknaden.

Både Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet är också bekymrade och menar att regeringens åtgärder förvärrar problemen i stället för att åtgärda dem. I samband med regeringsombildningen i maj i år fick Mikael Damberg ett speciellt uppdrag att titta på hur man tillsammans med näringslivet skulle kunna skapa fler enkla jobb i näringslivet.

Det har aviserats att reformer skulle sjösättas som skulle skapa möjligheter för alla som saknar en längre utbildning. I ministerns anförande tog hon upp just detta med att ge möjligheter för fler som vill växa att kunna anställa.

Detta är dock något som hänger i luften och inte landar i någon typ av konkreta åtgärder som går att se i budgeten för nästa år. Jag skulle vilja höra hur det går med detta arbete. Även om jag vet att det inte var Ylva Johansson som fick det uppdraget är det ändå tätt kopplat till ministerns ansvarsområde.

Anf. 234 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är inte riktigt korrekt att grupper står allt längre ifrån arbetsmarknaden. När vi tittar grupp för grupp kan vi se att man har en positiv utveckling eller i värsta fall står still. Det är inte så att några grupper rör sig längre bort ifrån arbetsmarknaden.

Annika Qarllsson har dock alldeles rätt i att vi har nya utmaningar. Traditionellt har gruppen kortutbildade, eller lågutbildade, i arbetsmarknadshänseende varit människor utan gymnasiekompetens. Nu har vi ett mycket stort antal människor som har väldigt låg utbildningsnivå, ibland ingen alls. Det handlar företrädesvis om kvinnor, som aldrig har fått chansen att gå i skolan just för att de föddes som flickor.

Detta är förstås en ny utmaning. De vägar som behövs för att dessa grupper ska kunna komma in på arbetsmarknaden har vi inte tidigare haft, utan de vägarna måste vi bygga. Där ger jag Annika Qarllsson rätt – de här vägarna måste vi bygga fler av.

Vi har börjat bygga en del av dem. Extratjänster är en sådan sak – jobb som inte utförs annars, som nu verkar växa till i en allt bättre takt ute i kommuner och landsting.

Det handlar om moderna beredskapsjobb i staten, framför allt därför att också staten måste dra sitt strå till stacken. Jag har haft möte med ett antal generaldirektörer om detta i dag. Det kommer instruktioner i alla regleringsbrev.

Det handlar om att utvidga RUT-avdragen till fler sektorer, vilket också kan bidra till den typ av arbeten som har lägre kvalifikationskrav.

Det handlar också om en dialog med näringslivet och med arbetsmarknadens parter, vilket både jag och Mikael Damberg har när det gäller att hitta fler enkla vägar in i arbete.

En sådan väg kan vara matchningsanställningar, där man använder sig av bemanningsföretag för att rusta, hjälpa och avlasta arbetsgivaren vad gäller risktagandet. Detta är ett förslag som togs fram av den tidigare regeringen och som jag tror har förutsättningar att kunna bli verklighet.

Anf. 235 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Ministern lyfte upp flera bitar här, men ingen av dem känns som att den skulle kunna få det hela att lossna. Extratjänster rosar inte marknaden, om man uttrycker sig så. Vad gäller de moderna beredskapsjobben tror jag inte att kvinnor som inte har fått gå i skolan över huvud taget är målgruppen för den typen av insatser och åtgärder.

Det blir inte rejält någonstans, utan det blir lite smådelar. Jag var med och drev på för att utredningen om matchningsanställningar skulle göras, och jag tror att det finns stora möjligheter där, men inte heller den får riktigt luft under vingarna.

Vad är bekymret? Vad är problemet? Handlar det om att man inte driver på, eller finns det andra motstånd? Finns alla saker på plats för att det ska kunna bli någonting bra av detta, eller behövs det fler insatser och åtgärder?

Jag vet att vi har olika uppfattning när det gäller ingångslönerna, men det är ändå någonstans i det häradet som diskussionerna och funderingarna måste röra sig.

Finns det någonting i de delarna som man skulle kunna föra in i detta som skulle kunna föra saken framåt?

Anf. 236 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror tyvärr inte, Annika Qarllsson, att det finns någon quick fix. Jag tror inte att det finns någon quick fix för människor som står

långt ifrån arbetsmarknaden och som har behov av ganska stora insatser för att ta sig in på arbetsmarknaden. Man måste möta varje individ olika. Det är väldigt olika typer av vägar som behövs för olika individer.

När jag tittar på de borgerliga partiernas förslag tycker jag att det verkar som att ni också inser att det finns flera olika vägar som tillsammans kan lösa problemet, men någon quick fix finns inte.

Jag vill ändå, igen, peka på detta med utbildning. Det är anmärkningsvärt att nästan ingen kortutbildad, som är nyanländ i Sverige, går vidare till reguljär utbildning. Det är nära noll. Detta är anmärkningsvärt lågt. Det borde finnas en möjlighet att kunna utbilda inte minst unga människor, under 30 år, som har en kort utbildning, så att de rustas för att kunna ta jobb på områden där vi har stora brister. Detta kommer inte att vara lösningen för alla, men det är en sak som vi måste kunna förbättra.

Jag tror att ingångslöner är en sak att diskutera, men det är en sak för arbetsmarknadens parter att diskutera. Det är den stora skillnaden.

Jag har varit med i politiken länge. Jag har varit med när riksdag och regering har försökt styra lönebildningen. Årligt talat, herr talman, har det gått fullständigt, käpprätt åt fanders. Detta är med andra ord ingenting som jag rekommenderar, utan låt oss lämna detta åt parterna. Det är möjligt att de gör en del misstag, men de gör definitivt färre misstag än vad vi skulle göra om vi skulle ta över ansvaret.

När det gäller matchningsanställningar hade vi ett förslag som var ute på remiss och mötte ganska omfattande kritik i remissomgången. Den kritiken måste man förstås lyssna till. Kanske måste man göra anpassningar av förslagen innan de blir verklighet. Det är ju därför man har remissomgångar – för att lyssna på kritiken. En sådan process är igång.

Anf. 237 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar statsrådet för att hon är här och deltar i debatten. Det tycker jag är bra.

Det har ju förts en diskussion här. Några av dem som står bakom budgeten tycker att det var nattsvart förr och att det är ljus nu. Då får man påminna sig om att det bara är under ett år som regeringen har regerat med en egen budget. Det var alltså en hel del i det gamla som ändå var väldigt positivt och som stärkte Sveriges ekonomi så att den i dag är en av de starkaste i Europa.

Detta berodde på att vi hade fokus på jobblinjen och på att bryta utanförskapet. I samband med detta tar Vänsterpartiet, framför allt, och Socialdemokraterna oftast upp alla dessa skattesänkningar. Men många av dessa skattesänkingsmiljarder gick till RUT och ROT, inte till att sänka skatterna för höginkomsttagare. Detta gjordes framför allt för att sänka skatterna för låginkomsttagare och för att skapa nya jobb. Många arbetslösa kom in i RUT och ROT.

Jag hoppas att regeringen fortsätter att lyssna på vad vi säger i fråga om att skapa jobb.

Jag saknar en diskussion om företagen. Det är ju de som ska anställa och öka bnp. Det talas om alla tjänster som ska skapas i den offentliga sektorn. Men var är talet om företagen? Vad ska göra att företagen vill anställa alla dem som i dag är arbetslösa?

Anf. 238 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det stora problemet med de stora skattesänkningar som den gamla regeringen genomförde var att vi gick från ett läge med 70 miljarder plus till 60 miljarder minus. Det är inte hållbart att ha stå stora underskott i de offentliga finanserna.

Man måste ha en politik som klarar av oväntade utmaningar, för oväntade utmaningar kommer alltid. Det vet både ni i den gamla regeringen och vi. Man måste vara rustad för det, och därför går det inte att bedriva en politik där plus och minus inte går ihop. Det är alltid trevligt med skattesänkningar, men de ska finansieras för att kunna bära sig.

Désirée Pethrus tar upp den viktiga frågan om företagen. Det är företagen och de offentliga arbetsgivarna som anställer, så deras efterfrågan är helt avgörande. Jag inledde med att säga att vad gäller efterfrågan är det nästan inga problem. Det är en enormt stor efterfrågan. Det är jättemånga som vill anställa, och både offentliga och privata arbetsgivare gör jättestora investeringar. De vill uppenbarligen inte bara anställa nu utan även sedan, och det är därför de gör stora investeringar.

Jag träffar ofta arbetsgivare, och det helt överskuggande problemet för dem är kompetensbristen, alltså svårigheten att hitta personal med rätt kompetens. Det är deras absolut största huvudvärk.

Det är därför regeringen satsar stort på utbildning, och det är därför jag är bekymrad över att inte fler deltar i utbildning. Vi bör satsa ännu mer på att få in personer långt från arbetsmarknaden i yrkesutbildningar som kan leda till arbete. Vi måste reformera arbetsmarknadsutbildningen, och det håller vi på med.

Vi för samtal med arbetsmarknadens parter och tittar branschvis med arbetsgivare och fack på kompetensförsörjningsstrategier. Här efterlyser de verkligen hjälp, och det är uppenbart att vi måste göra mer för att tillgodose deras behov.

Anf. 239 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Problemet när regeringen diskuterar dessa frågor är att man är villig att satsa hur mycket pengar som helst på arbetsmarknadsåtgärder. Det handlar om 11 miljarder. Men man talar väldigt lite om vad man ska göra för att företagen ska vilja anställa.

Då kommer vi till introduktionsanställningar.

En stor del av de nyanlända har låg utbildning. En del kommer att kunna utbildas, men Arbetsförmedlingen säger själv att vissa av dem inte kommer att kunna tillgodogöra sig utbildning. Då måste man fundera på om man kan skapa nya arbeten. Genom RUT- och ROT-avdragen öppnade vi upp en helt ny arbetsmarknad som det var lite lättare att komma in på och där det inte krävdes hög utbildning.

Vi tänker oss att det kan finnas flera arbetsgivare som vill ha det som liknar extratjänster men som vill anställa själva. Arbetsförmedlingen och staten måste inte gå in och styra allt, utan låt oss göra det enklare. Kan vi inte gemensamt hitta former för att arbetsgivare och arbetstagare själva ska hitta varandra i matchningen utan att vi håller på med en massa arbetsmarknadspolitiska åtgärder?

Prot. 2016/17:47
15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

Vi satsar på yrkesvux för att få in fler enkla tjänster, som faktiskt kan vara en bra ingång i yrkeslivet.

Jag tror att vi måste ha en helt annan typ av arbetsförmedling och helt andra anställningsformer än vad vi har i dag.

Vi behöver andra anställningsformer, inte bara arbetsmarknadsåtgärder. Vad säger statsrådet om det?

Anf. 240 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror inte alls att man ska satsa hur mycket som helst på arbetsmarknadspolitik, tvärtom. Jag tror att de andra delarna är viktigare, även om arbetsmarknadspolitiken också behövs.

Jag sa i replikskiftet med Elisabeth Svantesson, och jag har sagt det i jag vet inte hur många interpellationsdebatter, att jag inte ser något egenvärde i att människor är i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Jag tror att de behövs, men man ska aldrig tro att det är lösningen på arbetslösheten eller på efterfrågan på arbetskraft.

Det är precis som Patrik Björck sa så föredömligt tidigare. Ska man kunna anställa fler på hamburgerrestaurangen måste fler människor köpa hamburgare. Det är den enkla logiken. Det måste finnas en efterfrågan i ekonomin.

Nu har vi en efterfrågan i ekonomin. När jag lyssnar på arbetsgivarna är det inte i första hand nya regler de efterfrågar utan större frihet att använda reglerna på andra sätt. Ett exempel är att arbetsgivare kan ta över ansvaret att svenskutbilda nyanlända om man har svårt att få ihop det med sfi-utbildningens schemaläggning. Det är ett mycket intressant förslag, som jag och Anna Ekström tittar på tillsammans. Kan vi hitta ökad flexibilitet snarare än nya regler? Vi har kanske lite för många regler.

Désirée Pethrus efterfrågar ett system där arbetstagare och arbetsgivare kan hitta varandra och skapa vägar in på arbetsmarknaden. Här är vi helt överens, och det bästa är att vi har ett sådant system. Det kallas den svenska modellen och innebär att arbetsgivare och arbetstagare gemensamt löser de allra flesta utmaningarna på arbetsmarknaden utan politikernas inblandning. Ibland ber de oss om hjälp, och då lyssnar vi förstås och ser om vi kan bidra. Men i huvudsak är det en mycket välfungerande modell.

Anf. 241 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Vi genomförde under de år som Alliansen styrde en kraftig reduktion av arbetsgivaravgifterna för unga. Det gav enligt Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering mellan 10 000 och 15 000 jobb.

Detta kritiserade Ylva Johansson å det kraftigaste, och ni tog bort reduktionen. För att kompensera för detta skulle ni i stället erbjuda traineejobb. Det var ett stort nummer och en av de viktigaste valfrågorna. Det stod på era affischer, i era annonser, på era flygblad och i ert valmanifest, och det var det ni sa på gator och torg och i tv-studior med mera.

Ni lovade 32 000 traineejobb. Idén med dessa jobb är att kombinera praktik med utbildning för att bekämpa ungdomsarbetslöshet. Det var ert svar på våra sänkta arbetsgivaravgifter för unga.

Senaste uppgiften om hur många traineejobb det har blivit kom i september. Då var det 125 stycken. Det var då Jan Björklund stod i tv-studion och beräknade att en snigel skulle kunna gå runt jorden och dessutom stanna på en fikapaus i 50 år i Ulan Bator i Mongoliet och ändå komma i mål snabbare. Men enligt en tidning räknade han fel med 100 år. Det skulle alltså ta ännu längre tid för traineejobben att bli av.

Min fråga till statsministern är: Är Ylva Johansson nöjd med detta? Det är 0,39 procents måluppfyllelse på traineejobben. Är det den svenska modellen?

Anf. 242 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Frågan ställdes till statsministern, men jag tar mig friheten att besvara den. Det är sent, Fredrik.

Ungdomsarbetslösheten var katastrofhög under den förra regeringen, trots att det satsades ungefär 20 miljarder per år på den nästan skandalöst ineffektiva sänkningen av arbetsgivaravgiften.

Vårt löfte är att klara ungdomsarbetslösheten. Vårt löfte är ambitiöst. Ingen ung människa ska gå mer än max 90 dagar utan arbete, utbildning eller insats som leder till arbete eller studier. Detta tänker jag uppfylla.

Vi trodde att man skulle behöva många fler arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att klara det eftersom ungdomsarbetslösheten var så hög. Men genom andra insatser som vi gör och genom företagens efterfrågan på arbetskraft har ungdomsarbetslösheten sjunkit fort. Det beror inte huvudsakligen på arbetsmarknadspolitiken utan på den ekonomiska politiken och att det finns en efterfrågan på att anställa utan subventioner och utan att det går via Arbetsförmedlingen. Det är alldeles utmärkt.

Jag ser ingen som helst anledning till att man ska ha så många människor som möjligt i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är för mig inget misslyckande om det krävs färre traineejobb för att klara ungdomsarbetslösheten om folk får jobb ändå.

Vi kommer att klara vårt löfte. Jag kommer att klara av att leverera. Ingen ung människa ska vara arbetslös i mer än 90 dagar innan personen får arbete, utbildning eller insatser som leder till arbete. Vi är fortfarande inte riktigt framme. Det saknas några, men snart är vi där. Vi kommer att klara det. Om vi gör det med färre traineejobb är det inget problem för mig.

(Applåder)

Anf. 243 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Det är lite svårt att se vilket som är mest skandalöst ineffektivt: en reduktion av arbetsgivaravgifterna för unga, som ger mellan 10 000 och 15 000 nya jobb, eller 32 000 utlovade traineejobb som sedan blir 125 stycken. Det Ylva Johansson lovade och anser sig ha fått mandat för var att leverera 32 000 traineejobb.

Statsrådet uttalade sig så här på Socialdemokraternas hemsida för ett år sedan: ”Traineejobben är viktiga för att motverka ungdomsarbetslösheten. Traineejobben kommer även kunna bidra till en ordnad kompetensförsörjning inom sektorer där allt fler går i pension. Reformen har utformats för att vara tillgänglig på hela arbetsmarknaden för yrken där det råder brist som kräver yrkesutbildning på gymnasial nivå.”

Det var för ett år sedan. Då hade det blivit 1 traineejobb. Nu har det blivit 125. Ylva Johansson stod på gator och torg, månad ut och månad in, och lovade 32 000 traineejobb. Frågan är: Är statsrådet nöjd med detta? Förklara gärna dina bästa argument, Ylva Johansson! Det vore intressant att veta vilka de bästa argumenten för traineejobb är.

Anf. 244 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag är inte helt nöjd när det gäller ungdomsarbetslösheten, för det finns fortfarande ungdomar som är arbetslösa. Men jag är väldigt glad att utvecklingen går starkt i rätt riktning.

Det är naturligtvis inte korrekt att vi har lovat 32 000 traineejobb. Det är korrekt att vi har lovat att lösa ungdomsarbetslösheten. Om man kan göra detta utan att använda arbetsmarknadspolitiska åtgärder är det naturligtvis alldeles utmärkt. Om folk får jobb och utbildning i alla fall behöver vi inte använda skattebetalarnas pengar – det ser jag inget problem med.

Det är bara att erkänna att vi inte behövde särskilt många traineejobb för att komma åt ungdomsarbetslösheten, för många ungdomar har fått andra jobb. Men behovet av en ordnad generationsväxling kvarstår på arbetsmarknaden, och detta krav har vi, som jag sa inledningsvis, inte klarat.

Vi har fortfarande stora utmaningar när det gäller bristyrken, vilket är nästan alla yrken. Bristerna är stora framför allt där gymnasial yrkesutbildning krävs. Där är det alldeles uppenbart att vi behöver göra mer. Därför är det lämpligt att styra om traineejobben till andra grupper – de som är arbetslösa nu och som behöver utbildning för att komma in i arbete, till exempel nyanlända.

När det gäller gruppen ungdomar finns det säkert ungdomar som också har nytta av ett traineejobb, men volymerna är uppenbarligen helt andra där. De flesta får jobb på annat sätt.

Anf. 245 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Roliga poänger har inte saknats i denna debatt. Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson hade en sådan om den svenska modellen. Där får man säga att arbetsmarknadsministern är helt sanningsenlig. Hon är en av de personer som finns i detta rum som verkligen kan säga att hon har räddat den svenska modellen, då som ledamot för Kommunisterna. Framdriven av Kommunistisk Ungdom satte hon stopp vid det enda tillfälle då den svenska modellen på allvar var riktigt hotad. Det var när Socialdemokraterna kom med förslaget att lägga sig i och lagstifta om lönebildningen. Absolut – arbetsmarknadsministern har varit med förr och faktiskt gjort det hon säger i detta sammanhang.

I övrigt finns det skäl att instämma i det som Sven-Olof Sällström inledde denna debatt med – att det har varit ett lugnt år i arbetsmarknadsutskottet, väldigt lugnt. Jag har av olika skäl några utskott att jämföra med, och så lite att göra som jag haft i detta utskott har jag inte haft någon annanstans. Det är helt enkelt för att regeringen inte kommer med någon politik.

Därför har debatten kanske fyllts mer av oneliners och talepunkter än av politiska motsättningar och diskussioner om hur Sverige ska stå starkt och arbetsmarknaden utvecklas. Moderaterna och Alliansen har ett antal

sådana förslag, och jag yrkar bifall till reservation 1 och alliansreservation 12.

Jag tänkte ägna lite av min talartid åt just reservation 12. Den handlar om människor som det talas alldeles för lite om i Sverige i dag.

Herr talman! Det drar mot jul. I många svenska hem kan man riktigt ta på förväntningarna. Kanske ligger redan paket under granen, och barnen är förväntansfulla. Men i många hem är det också förtvivlan och kanske en stor väntan på den sista lönen, som gör att man över huvud taget kan köpa några julklappar.

Julen är ett tillfälle då det blir uppenbart och tydligt varför det alltid måste löna sig att arbeta och varför politiken alltid måste sätta arbete främst. Det betyder allra mest för människors välfärd att ha ett eget jobb och en egen försörjning.

Nu väntar för många av oss tider med mycket gemenskap. För andra väntar tider av saknad och ensamhet. En del av detta handlar Alliansens reservation 12 om, nämligen Sveriges äldre och pensionärer, som det numera tyvärr talas väldigt lite om.

Reservationen handlar om hur man ska kunna bli friskare, må bättre och få sin ekonomi att fungera bättre men också om hur vårt samhälle ska kunna fungera bättre och hur vi ska få stabilare offentliga finanser och mer motståndskraft i vårt gemensamma samhälle genom att möjliggöra för äldre att stanna kvar längre i arbetskraften.

Det är olyckligt att den sittande regeringen tar bort de drivkrafter och förstärkta möjligheter som finns för äldre att stanna kvar i jobb. Det betyder mycket, inte bara för de offentliga finanserna utan också för självkänslan, för möjligheten att stärka sin ekonomi, för hälsan och för möjligheten att få några extra bra år i livet. Det är en mycket olycklig prioritering. Jag är därför glad att Alliansen gör sin prioritering för att stärka äldres möjligheter till ökad sysselsättning.

Jag har många saker och har det väl förspänt, som vi riksdagsledamöter har, herr talman, så jag önskar mig ingen julklapp. Men om jag fick önska mig en av statsrådet och regeringen skulle det vara att man återupprättar betydelsen av arbete och arbetslinjen, för det är vägen till hälsa och ett gott samhälle för alla människor.

Därmed yrkar jag återigen bifall till vår reservation 12 och önskar alla närvarande och tittare en god jul.

(Applåder)

Anf. 246 MAGNUS PERSSON (SD):

Herr talman! Jag ska inte förlänga debatten för mycket, men jag vill säga något kort om Sverigedemokraternas satsningar inom området arbetsmiljö. Vi delar regeringens ambitioner där.

På arbetsmiljöområdet fortsätter Sverigedemokraterna att visa en hög ambitionsnivå, och här betonar vi Arbetsmiljöverkets viktiga arbete.

Vi vill göra en särskild satsning på fortbildning av fler skyddsombud och på utbildningsinsatser mot mobbning på våra arbetsplatser, vilket tyvärr är ett scenario som ökar i dag.

För att komma till rätta med arbetsrelaterade besvär samt uppmuntra till friskvård föreslår Sverigedemokraterna ett nytt anslag på 100 miljoner kronor i en särskild satsning på företagets friskvård och företagshälsovård.

Prot. 2016/17:47

15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

Vi lägger ytterligare ett anslag på 75 miljoner, som vi vill satsa på ett nationellt kunskapscentrum för arbetsmiljö för att via forskning kunna hantera olika arbetsmiljöfrågor och deras effekter på samhället. Detta är något som man eftersträvar från fackligt håll men även från flera tunga aktörer inom den svenska industrin.

Herr talman! Sverigedemokraterna vill även fortsättningsvis uppmuntra arbetet med SAM, systematiskt arbetsmiljöarbete, genom ett antal viktiga ställningstaganden. Vi vill med klara och tydliga besked till företagen visa vad som krävs, via Arbetsmiljöverket, samt att man i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting väljer att även implementera den offentliga sektorn i införandet av SAM. Det är många kommuner och landsting som helt struntar i detta.

Vi kommer även att följa arbetet med den gemensamma arbetsmiljöstrategi som EU nu tar fram. Vi anser att en gemensam strategi kan försämra villkoren på den svenska arbetsmarknaden. Både fackliga organisationer inom Sverige och Europafacket ser negativt på delar av förslaget.

I Sverige har vi en bra lagstiftning gällande arbetsmiljön, och för oss är det självklart att det är nationella regler som ska gälla först och främst. Vi anser att Sverige ligger långt fram i dessa frågor.

Jag vill avsluta med att tacka regeringen för att den äntligen tar upp striden gällande lex Laval. Detta var en av de frågor som fick mig att engagera mig politiskt en gång i tiden. Jag var på den tiden aktiv som förtroendeman inom Byggnads. Men av vissa skäl fick jag lämna detta uppdrag när jag blev för aktiv i ett parti som inte var accepterat. Jag hoppas att vi kan komma fram till en gemensam lösning när det gäller lex Laval.

Anf. 247 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Vi blir allt friskare och lever allt längre i Sverige. Det är mycket bra. Vi har dock inte ändrat pensionsåldern på många år, och unga börjar jobba allt senare. Det skapar ett antal utmaningar för samhället när det gäller hur vi ska klara vår gemensamma välfärd framöver.

Samtidigt har vi en situation på svensk arbetsmarknad där allt fler jobb automatiseras, vilket leder till att jobb försvinner medan nya jobb skapas. Det är en viktig utmaning att ta fasta på. Det kräver rejäla reformer för att man ska klara att möta denna utmaning.

Det är viktigt med ett förlängt arbetsliv, och jag yrkar därför bifall till reservation 12 från Alliansen.

Men människor behöver inte bara arbeta längre, utan det krävs också möjligheter för människor att våga byta jobb och arbetsplats mitt i livet. Då behövs det reformer, och vi måste se till att arbetstagare kan möta den arbetsmarknad och de företag som vill anställa. De måste hitta varandra på ett bättre sätt. Det är en förutsättning för att arbetslösheten ska kunna minska och för att människor ska få ett arbete, men också för att företagen ska kunna möta den efterfrågan som finns på deras produkter och tjänster. Bristen på koppling mellan dem som söker ett jobb och dem som behöver anställa är ett av de största problem som vi har i Sverige i dag.

Den allra viktigaste punkten i fråga om just matchningen på arbetsmarknaden, som är ett av Sveriges största tillväxthinder, är Arbetsförmedlingen. Jag tänkte säga lite grann om det. Antalet företag som väljer att anlita Arbetsförmedlingen för att rekrytera minskar stadigt. Hälften av företagen som har försökt rekrytera via Arbetsförmedlingen uppger att det

har fungerat dåligt. Få av de små företagen som är jobbskapande i Sverige använder sig av Arbetsförmedlingen, och allmänhetens förtroende för Arbetsförmedlingen är mycket lågt. Det är i grund och botten politikens fel. Där behövs det rejäla reformer. Därför är det olyckligt att en av regeringens första åtgärder var att inte låta den utredning som utredde Arbetsförmedlingen fortsätta sitt arbete.

Centerpartiet vill skilja på myndighetsuppdraget och matchningsuppdraget och i stället införa en jobbfixarpeng. Det bygger på att den arbetsökande får en peng och kan välja att gå till den förmedling som man tror kan fixa ett jobb på bästa sätt. Det kan vara ett privat företag, en ideell organisation eller en kommunal verksamhet som utför detta uppdrag.

Poängen med en jobbfixarpeng är också att den arbetssökande drivs att fixa jobb. I vår modell vill vi se en jobbfixarpeng som bygger på tre steg. Den första peng kommer vid inskrivning hos Arbetsförmedlingen eller hos den som ska förmedla jobb. Den andra peng kommer när man har fått ett jobb. Och den tredje och största peng kommer när man har kommit i ett varaktigt arbete.

Denna jobbfixarpeng ska baseras utifrån vilka behov man har på arbetsmarknaden. Pengen kommer också att variera beroende på om man står nära eller långt ifrån arbetsmarknaden.

Detta är ett system som har varit mycket framgångsrikt i Australien, och Centerpartiet driver på för att detta ska vara en reform som genomförs i Sverige också. Detta är oerhört viktigt. En av de största tillväxthinder som vi har i Sverige i dag är den dåliga matchningen på arbetsmarknaden, och då behöver vi reformera Arbetsförmedlingen.

Herr talman! För att människor ska våga byta arbete mitt i livet krävs det också fler reformer. Centerpartiet vill att det ska bli en förnyelse av den svenska modellen. Vi har i dag en arbetsmarknad som präglas ganska tydligt av tudelningen mellan stad och land, och mellan människor som har goda förutsättningar på arbetsmarknaden och människor som har mindre goda förutsättningar på arbetsmarknaden. Vi har också en mycket tydlig tudelning på arbetsmarknaden när det gäller de människor som har en fast och trygg anställning och de människor som står utanför. För de människor som står utanför är det oftast tidsbegränsade och otrygga anställningar som står till buds.

Det strikta anställningsskydd som vi i dag har i Sverige är en bidragande orsak till att det är svårigheter för de grupper som står utanför att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Det skapar samtidigt inlåsnings effekter för de människor som faktiskt är på arbetsmarknaden. Det finns undersökningar som visar att var fjärde människa på svensk arbetsmarknad i dag vantrivs.

Vi behöver se till att rörligheten på arbetsmarknaden ökas. Därför har Centerpartiet föreslagit att det ska tillsättas en självständig och opartisk kommission för att utveckla den svenska modellen och se till att vi får en mer rörlig arbetsmarknad och som också möter morgondagens utmaningar. Jag hoppas att det är någonting som även företrädare från regeringspartierna kan se som en god idé.

Syftet med en sådan självständig kommission är att man ska ta hänsyn till företagens behov av flexibilitet och kompetensförsörjning, men också att man ska ta hänsyn till de anställdas behov av och önskemål om trygghet och möjlighet till omställning mitt i livet. På detta sätt kan man möta de

Prot. 2016/17:47
15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

människor som i dag står långt från arbetsmarknaden och se till att de faktiskt får en chans på arbetsmarknaden. Det är oerhört viktigt för att vi ska kunna klara framtidens utmaningar i form av exempelvis automatisering, som gör att antalet jobb ständigt minskar, och för att vi hela tiden behöver utvecklas och hitta nya sätt att utbilda oss genom hela livet.
(Applåder)

Anf. 248 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Regeringen föreslår i denna budget bland annat att Arbetsmiljöverkets förvaltningsanslag ska höjas med 25 miljoner kronor per år från och med 2017. Syftet är att myndigheten ska kunna anställa fler arbetsmiljöinspektörer för att kunna utföra fler inspektioner runt om i landet. Men regeringens politik på arbetsmiljöområdet handlar också om att kunna förebygga ohälsa, olycksfall och osund konkurrens.

För att nå dessa mål har regeringen presenterat en arbetsmiljöstrategi som bygger på dessa delar. Den handlar om att det moderna arbetslivet ska kunna fungera för människor i framtiden, så att de till exempel inte blir utbrända. Den handlar om en nollvision när det gäller dödsolyckor. Det är otroligt viktigt. Men det handlar också om en rejäl förstärkning av arbetsmiljöarbetet på bred front med över 100 miljoner kronor per år under denna mandatperiod och som kommer att ligga fast även i framtiden.

Den svenska modellen, som det har talats en del om här i dag, bygger på att parterna ska arbeta tillsammans. Därför har regeringen inrättat ett dialogforum för arbetsmiljö, där parterna träffas tillsammans med regeringen och löser de framtidsfrågor som finns.

Regeringen tittar också på möjligheten att skapa ett nationellt centrum för arbetsmiljöfrågor. Det är en otroligt viktig fråga. Framför allt sedan Arbetslivsinstitutet lades ned under den borgerliga regeringens tid behöver man åter samordna forskning och arbetsmiljöfrågor på central nivå. Regeringen satsar också ganska mycket pengar på forskning om arbetsmiljöfrågor.

Detta är frågor och satsningar som jag är stolt över. Regeringens arbete innebär många positiva steg i rätt riktning.

Det som jag däremot inte är så nöjd med är att jag inte riktigt vet hur Sverigedemokraterna kommer att rösta här i riksdagen när det handlar om just dessa frågor. Jag vet inte hur de kommer att rösta i morgon, om några veckor eller för den delen nästa år eller året därefter.

Jag har funderat en del på detta, och jag tycker att det är viktigt att vi här i kammaren får klarhet i var Sverigedemokraterna kommer att ställa sig i dessa frågor i arbetsmarknadspolitiken. Jag har därför gjort en liten julkalender så här i jultider – lucköppning i arbetsmarknadspolitik – för att förtydliga det som jag tänkte tala om här.

Bakom lucka ett står det 1988. Vi går tillbaka en bit i tiden. Då var jag sju år och skulle fylla åtta. Man kan kolla vad Sverigedemokraterna tyckte om arbetsmarknadspolitiken på den tiden. Sverigedemokraterna grundades i februari detta år. Då var de mycket positiva till den svenska modellen. De skrev i sitt partiprogram att Sverige har en lång tradition av facklig verksamhet och att fackföreningar fyller en mycket viktig funktion i samhället.

Man kan säga att de är allmänt positiva.

Bakom lucka två döljer sig år 1994. Vi går alltså några år framåt i tiden, och vi kollar återigen vad det står om arbetsmarknadspolitik i parti-programmet. Det står att Sverige har en lång tradition av facklig verksamhet och att fackföreningarna fyller en mycket viktig funktion i samhället. Vi känner igen ordalydelserna från sex år tidigare. Det är alltså en allmänt positiv inställning till den svenska modellen och ett erkännande av fackföreningsrörelsens viktiga roll på arbetsmarknaden.

Vi går till lucka tre och år 1999. Jag skulle själv gå ut gymnasiet, så det hade hänt en del. Åren går, och Sverigedemokraterna skulle fylla elva. Här är det väldigt spännande, för plötsligt vill man avskaffa den svenska modellen helt och hållet. Man vill ersätta den med en ny typ av lösning som kallas riksmedlarmyndighet. Parterna ska alltså inte spela någon roll på arbetsmarknaden längre. Jag citerar från parti-programmet:

”En riksmedlarmyndighet bör inrättas med uppgiften att bedöma det årliga löneutrymmet och på basis av detta justera ett rikslöneindex. Riksmedlarmyndigheten skall ha rätt att delta i alla kollektivlöneförhandlingar och med rikslöneindex som grund verka för sunda löneavtal. Alla enskilda löneavtal skall relateras till rikslöneindex.”

Det är alltså en ny typ av arbetsmarknadsmodell som jag skulle vilja säga inte riktigt är som den svenska modellen. Ska jag vara helt ärlig känns historiens vingslag från 1930-talet ganska tydligt. Om jag inte missminner mig satt väl dessutom riksdagens andre vice talman som ersättare i parti-styrelsen 1999, så det är ändå inte jättelänge sedan detta stod i Sverigedemokraternas parti-program.

Vi går raskt vidare till lucka nummer fyra och år 2007. Då var jag själv lite äldre, helt enkelt. Vad står det där? Ja, då har man ändrat sig; då är det inte längre riksmedlarmyndigheten som gäller, utan Sverigedemokraterna har helt bytt fot igen. Man vill avskaffa MBL, och man vill ha fler undantag i LAS. Man vill förbjuda fackliga stridsåtgärder, och det ska inte bli några mer pengar till arbetsmiljö. Det ska bli billigare att säga upp på grund av personliga skäl, och fackets makt i samhället ska minskas. Det är väldigt antifackligt och mot den svenska modellen.

Sedan byter man fot igen 2010, vilket är lucka nummer fem. Hur har man ändrat sig då? Det har vi talat om tidigare här i riksdagen, och jag tycker att det är viktigt att vi får höra om detta igen. År 2010 är målsättningen plötsligt att tillvarata nationens samlade intressen. Nationen är det viktiga för Sverigedemokraterna. Man har en avsaknad av ideologiska bindningar och bevakande av särintressen på området, vilket gör att partiets politiska inriktning kan komma att skifta beroende på underliggande förutsättningar, politiska förändringar och konjunkturläge. Det är alltså någon typ av teflonpolitik, helt enkelt.

Det är ganska spännande, för det förändras verkligen rejält genom åren.

Vi har då den sjätte luckan – år 2015. Då är det vita-jobb-modellen som gäller. Man lämnar en motion till riksdagen om vita jobb och att man vill införa den så kallade vita-jobb-modellen. Det ska bland annat ställas ett antal krav på anbudsgivande företag; bland annat ska företagen erbjuda sina anställda kollektivavtalsenliga villkor, alltså kollektivavtal. Man har på något sätt kommit tillbaka till den svenska modellen igen.

Sedan har vi 2016, som är den näst sista luckan i kalendern. Jag har för övrigt varsin kopia av kalendern som de två sverigedemokrater som är närvarande i kammaren kan få. För två veckor sedan lades det fram ett förslag i riksdagen om krav vid upphandling, och då skulle vi tala om kollektivavtal. Förslaget innebar att det skulle ställas krav på lön, semester och arbetstid i nivå med kollektivavtalen. Det röstade Sven-Olof Sällström och Magnus Persson, sverigedemokrater som sitter i arbetsmarknadsutskottet, nej till. Man röstade helt enkelt emot att dessa krav ska få ställas. Det finns i röstlängden, som jag faktiskt också har med mig.

Jag tycker att detta är väldigt intressant, och det jag egentligen frågar mig är vad som står bakom den sista luckan – år 2017. Ja, där finns det ett frågetecken. Vad händer 2017?

Jag ska avsluta mitt anförande, men jag ville ta lite extra tid till detta. Jag tycker nämligen att det är viktigt eftersom det egentligen är detta som kommer att avgöra Sveriges framtid om ett år, när vi återigen debatterar arbetsmarknadspolitik här i kammaren och ska fråga oss hur Sverigedemokraterna ställer sig. Jag skulle vilja avsluta mitt anförande med att ställa några frågor till Sverigedemokraterna, för det avgör som sagt på många sätt landets framtid hur partiet kommer att rösta i kammaren.

De första frågorna ställer jag till Magnus Persson. Jag tycker att man kan undra om Magnus Persson skäms över det arbete han utförde som skyddsombud. Var det skamligt? Tycker Magnus Persson att det var bortkastad tid, nu när han har nya, fina kompisar i näringslivet? Är det därför Magnus Persson numera är emot att hans gamla kollegor ska få ett bättre skydd på arbetsplatserna och röstar emot det i riksdagen?

De andra frågorna ställer jag till Sven-Olof Sällström. Jag undrar egentligen vad jag ska tro på. Hur ska jag kunna veta vad Sverigedemokraterna röstar på i riksdagen i morgon eller nästa år? År 2017 närmar sig, och vad kommer Sverigedemokraterna att tycka om arbetsmarknaden då?

Herr talman! Detta är viktiga frågor. Magnus Perssons gamla kollegor och resten av svenska folket förtjänar ett svar.

(Applåder)

Anf. 249 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Det har varit en ganska bra debatt, och det är viktiga frågor som har diskuterats här i dag.

Jag tänkte fokusera lite grann på ungdomsarbetslösheten, vilket är en viktig fråga. Även om vi har nått den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år vill jag ändå påstå att det finns många ungdomar där ute som är arbetslösa, bland annat de unga nyanlända.

Det är viktigt att ungdomar som har stått utanför arbetsmarknaden länge ges möjlighet att komma in på den, och det är särskilt viktigt när efterfrågan på arbetskraft är stor och ungdomarna behövs på arbetsmarknaden. Som vi har diskuterat tidigare handlar det också om att klara av den generationsväxling vi står inför.

Jag tycker inte att en ung människa ska behöva börja sitt vuxna liv i långtidsarbetslöshet. Jag tycker inte att en ung människa ska stå utanför arbetsmarknaden. Därför är det viktigt och bra att detta fortfarande är en högt prioriterad fråga för regeringen. Med det som utgångspunkt infördes den 90-dagarsgaranti för arbetslösa ungdomar som tidigare har diskuterats.

Den innebär att ingen ung människa ska behöva vänta i mer än 90 dagar på att bli erbjuden ett jobb, en utbildning eller annan typ av åtgärd.

Som ett led i detta arbete tillsatte regeringen år 2014 Delegationen för unga till arbete, för ett större genomslag för arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslösheten på lokal nivå. Jag har förmånen att sitta i den politiska referensgruppen tillsammans med två kollegor som är här i dag, Marco Venegas från Miljöpartiet och Fredrik Christensson från Centerpartiet.

Herr talman! Det vi kan konstatera så här långt är att 287 av Sveriges kommuner har ingått överenskommelser med Arbetsförmedlingen om hur man avser att samverka för att minska ungdomsarbetslösheten. Överenskommelserna innehåller bland annat en kartläggning av målgruppen, det vill säga unga i åldern 16–24 år som varken arbetar eller studerar eller som är undersysselsatta. Detta ska revideras årligen av kommunerna och Arbetsförmedlingen gemensamt.

Utöver Arbetsförmedlingen och kommuner kan fler aktörer ingå i överenskommelserna, och det kan också omfatta flera kommuner. Vi tycker att det är viktigt med samverkan mellan kommuner och Arbetsförmedlingen för att vi ska kunna minska ungdomsarbetslösheten. Det krävs nya och mer flexibla samverkansformer för att lösa detta uppdrag, och delegationens roll är att främja denna samverkan. Jag tycker att det är viktigt att ta upp detta eftersom delegationens arbete inte har nämnts hittills i debatten.

Jag vill också lägga till att 30–35 procent av varje årskull inte fullföljer sina gymnasiestudier. Samtidigt vet vi att de som har allra svårast att etablera sig på arbetsmarknaden är de som saknar gymnasieutbildning. Även ungdomar med funktionsnedsättning och ungdomar som är utrikesfödda tillhör dem som har svårast att få jobb. För att arbetslösheten bland unga ska minska måste ungdomar få slutföra sina studier, och fler ungdomar måste få rätt kompetens för att kunna ta de lediga jobben. Därför är det viktigt att det finns en samverkan mellan kommuner och Arbetsförmedlingen. Kommunerna är nämligen nyckelaktörer för att vi ska kunna minska ungdomsarbetslösheten.

Under 2016 hade Dua dialogmöten med kommuner och arbetsförmedlingar runt om i landet. Syftet var bland annat att ge stöd till kommuners och arbetsförmedlingars samverkansarbete och att fördjupa kunskapen om målgruppen nyanlända ungdomar.

Herr talman! För att vi ska få fler ungdomar att bli anställbara och skapa meningsfulla arbeten behöver samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna stärkas.

Avslutningsvis: Sveriges ungdomar förtjänar att få möta en framtid fylld av hopp, arbete och möjligheter, inte av arbetslöshet och stängda dörrar. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Jag vill passa på att tacka alla ledamöter i utskottet och alla andra i kammaren. Jag önskar en god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Prot. 2016/17:47
15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

Prot. 2016/17:47
15 december

*Arbetsmarknad och
arbetsliv och
Arbetsmarknadspolitik
och arbetslöshets-
försäkringen*

Anf. 250 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill säga någonting om situationen på arbetsmarknaden för funktionsnedsatta.

En grupp som har ökat när det gäller anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen är funktionsnedsatta. Det berättade jag om i går. De upplever att deras arbetsmarknad inte tas till vara. De upplever att arbetsgivarna tackar nej till dem eftersom de har en funktionsnedsättning.

I budgeten har regeringen lyft fram de arbetsintegrerande sociala företagen. Regeringen har också uppdragit till Tillväxtverket att samarbeta med Arbetsförmedlingen, inom ramen för EU:s statsstödsregler, för att utarbeta och genomföra program med insatser för att se till att fler sociala företag startar.

Vi vet att de sociala företagen är en stor ingång för många med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning behövs nämligen på arbetsmarknaden och ska kunna vara delaktiga i samhällslivet och arbetslivet utifrån sina förutsättningar.

För mig, regeringen och vårt parti är det viktigt att de här människornas kompetens tas till vara. Därför har det också anslagits rejält med pengar i budgeten.

Jag blir lite förvånad över att oppositionen i den här debatten, som nu har pågått ganska länge, inte säger någonting om varför de drar ned på det här anslaget. Moderaterna drar ned med 1 miljard, Centerpartiet drar ned med 820 miljoner och Liberalerna drar ned med 834 miljoner – på lönebidrag och Samhall.

De här pengarna är viktiga. Människor med en funktionsnedsättning behöver komma ut på arbetsmarknaden om de ska kunna få en anställning. Att de tre partierna inte ens vill nämna den ganska stora besparing de gör på området är märkligt. Man negligerar därmed de funktionsnedsatta, de som är i behov av lönebidragsanställningarna och den insats som Samhall gör. Det förvånar mig.

Jag vill yrka bifall till förslagen i båda betänkandena och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 16 december.)

§ 14 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation

Trafikutskottets utlåtande 2016/17:TU8

subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (KOM(2016) 590) föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut skulle fattas den 16 december.)

§ 15 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Prot. 2016/17:47

15 december

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2016/17:68 Misstänkta rätt till insyn i förundersökningar

Skrivelser

2016/17:60 Policyramverk för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd

2016/17:69 Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under år 2015

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition och skrivelser skulle förlängas till och med *fredagen den 13 januari 2017*.

Motioner

2016/17:3569 av Christer Nylander m.fl. (L) Hjälpinsatser till civilbefolkningen i Aleppo (väckt enligt 9 kap. 15 § riksdagsordningen med anledning av händelse av större vikt)

med anledning av skr. 2016/17:39 Riksrevisionens rapport om säkra och effektiva läkemedel

2016/17:3560 av Karin Rågsjö m.fl. (V)

2016/17:3565 av Per Ramhorn m.fl. (SD)

§ 16 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 14 december

2016/17:198 Den fria rörligheten för varor i EU

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)

till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 14 december

2016/17:496 Ökad privatbostadsuthyrning

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2016/17:497 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)

till kultur- och demokratiminister *Alice Bah Kuhnke* (MP)

2016/17:498 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:499 Mordutredningar
av *Johan Hedin* (C)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:500 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:501 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:502 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:503 God ekologisk status i Östersjön år 2021
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:504 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:505 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:506 10 procents marint skydd år 2020
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:507 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:508 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:509 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:510 Den svenska insatsstyrkan i Mali
av *Lena Asplund* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:511 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:512 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2016/17:513 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:514 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:515 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:516 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:517 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:518 Postnord och kvalitetssäkring av postala försändelser
av *Hans Rothenberg* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:519 Presidentvalet i Gambia
av *Hans Linde* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:520 Reglers efterlevnad inom polisen
av *Krister Hammarbergh* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:521 Margot Wallströms resa till Palestina
av *Sofia Damm* (KD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:522 Bistånd till Burma
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:523 Kontantservicen på landsbygden
av *Sten Bergheden* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 14 december

2016/17:458 Stopp för uthyrningen av Slite hamn
av *Maria Weimer* (L)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:448 Regeringens ambition om ökad statlig närvaro i landet
av *Lena Asplund* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:452 Ökad statlig närvaro i hela landet och skattekontoret i Sollefteå
av *Lena Asplund* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:449 Utformningen av finansskatten
av *Lotta Finstorp* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:450 Hot, hat och desinformation på internet
av *Isabella Hökmark* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

- 2016/17:455 Problem till följd av Postnords organisationsförändring**
av *Johan Löfstrand* (S)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)
- 2016/17:453 Polishögskola till Malmö**
av *Gunilla Nordgren* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
- 2016/17:454 Krisen inom polisen i Region Syd**
av *Gunilla Nordgren* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
- 2016/17:469 Införsel av alkohol**
av *Eva Lindh* (S)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)
- 2016/17:465 Jämställdhet och idrott**
av *Eva Lindh* (S)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)
- 2016/17:464 Ensamkommande flyktingbarn från Afghanistan**
av *Shadiye Heydari* (S)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2016/17:459 Ratificering av tilläggsprotokollet till ESK-konventionen**
av *Hans Linde* (V)
till statsrådet Åsa Regnér (S)
- 2016/17:456 Äldres boende i dag och i framtiden**
av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)
- 2016/17:461 En EU-plattform för djurskydd**
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)
- 2016/17:460 Brott mot timmerförordningen**
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)
- 2016/17:457 Det svenska initiativet om djurtransporter i EU**
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)
- 2016/17:463 Familjeåterförening för syrier**
av *Christina Høj Larsen* (V)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2016/17:462 Familjeåterförening enligt Dublinförordningen**
av *Christina Høj Larsen* (V)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2016/17:467 Barnhem i Afghanistan**
av *Christina Høj Larsen* (V)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2016/17:468 Hinder för nybyggnation utanför tätort**
av *Jakob Forssmed* (KD)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)
- 2016/17:387 Behov av förenklat strandskydd**
av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)
- 2016/17:392 Minskad användning av plastpåsar**
av *Kristina Yngwe* (C)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:419 Återbetalning av fordonsskatt

av *Erik Bengtzboe* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:439 Ersättningsnivån vid naturvårdsinskränkning i fjällnära skog

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:423 Förseningsavgiften på trängselskatten

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:421 Lagföring av utländska chaufförer

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:422 Betalningen av trängselavgifterna

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:436 Psykisk ohälsa bland kvinnor

av *Tina Ghasemi* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:431 Försenade EU-ersättningar

av *Anders Forsberg* (SD)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:440 Lantmäteriets handläggningstider

av *Anders Forsberg* (SD)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:437 Det svensk-afghanska återtagandeavtalet

av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:433 Nya siffror från Migrationsverket

av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:430 Slopad mängdrabatt vid upprepade återfall i brott

av *Lars Hjalmered* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:420 Kampen mot hiv/aids

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:441 Veterancentrum

av *Lena Asplund* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:428 Glappet mellan ersättningsformer

av *Johanna Jönsson* (C)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:442 En fungerande post- och paketmarknad

av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:432 Kvinnorna i välfärden

av *Tina Ghasemi* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:429 Förenklningar i plan- och bygglagen

av *Tina Ghasemi* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:426 Miljöpåverkan av läkemedelsanvändningen

av *Kristina Yngwe* (C)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:435 Utvisningar av arbetskraftsinvandrare

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:427 Moms på e-böcker

av *Jörgen Warborn* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:425 Möjligheten att flytta elever som mobbar

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:451 Kränkningar av rohingyafolkets mänskliga rättigheter

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:444 Rekrytering av familjehem och jourhem

av *Tina Ghasemi* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:447 Stärkt patienträtt i digitaliseringsstrategin

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:446 Tomma platser på polisutbildningen

av *Mikael Cederbratt* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 18.44.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 8 anf. 44 (delvis),

av talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.57,

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.52,

av talmannen därefter till och med § 13 anf. 237 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 4 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2016/17:SfU1	2
Anf. 1 MATHIAS TEGNÉR (S)	2
Anf. 2 SOLVEIG ZANDER (C) replik	4
Anf. 3 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	4
Anf. 4 SOLVEIG ZANDER (C) replik	4
Anf. 5 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	5
Anf. 6 TINA GHASEMI (M)	5
Anf. 7 LINUS BYLUND (SD).....	6
Anf. 8 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	8
Anf. 9 LINUS BYLUND (SD) replik.....	8
Anf. 10 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	8
Anf. 11 LINUS BYLUND (SD) replik.....	9
Anf. 12 RICKARD PERSSON (MP)	9
Anf. 13 TINA GHASEMI (M) replik.....	11
Anf. 14 RICKARD PERSSON (MP) replik.....	11
Anf. 15 TINA GHASEMI (M) replik.....	12
Anf. 16 RICKARD PERSSON (MP) replik.....	12
Anf. 17 SOLVEIG ZANDER (C)	12
Anf. 18 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	14
Anf. 19 SOLVEIG ZANDER (C) replik	14
Anf. 20 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	15
Anf. 21 SOLVEIG ZANDER (C) replik	15
Anf. 22 ROSSANA DINAMARCA (V)	16
Anf. 23 SOLVEIG ZANDER (C) replik	18
Anf. 24 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	18
Anf. 25 SOLVEIG ZANDER (C) replik	19
Anf. 26 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	19
Anf. 27 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L)	19
Anf. 28 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	21
Anf. 29 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik	21
Anf. 30 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	22
Anf. 31 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik	22
Anf. 32 ARON MODIG (KD).....	23
Anf. 33 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	25
Anf. 34 TINA GHASEMI (M) replik.....	26
Anf. 35 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik	27
Anf. 36 TINA GHASEMI (M) replik.....	27
Anf. 37 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik	28
Anf. 38 ANNIKA LILLEMETS (MP)	28

Anf. 39 CARL SCHLYTER (MP).....	31
(Beslut fattades under § 12.)	33
§ 5 Samhällesekonomi och finansförvaltning.....	33
Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU2	33
Anf. 40 BÖRJE VESTLUND (S).....	33
(Beslut fattades under § 12.)	35
§ 6 Statsskuldräntor m.m.	35
Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU4	35
(Beslut fattades under § 12.)	35
§ 7 Avgiften till Europeiska unionen.....	35
Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU5	35
(Beslut fattades under § 12.)	35
§ 8 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	35
Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU1	35
Anf. 41 EMMA HENRIKSSON (KD).....	35
Anf. 42 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	37
Anf. 43 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	37
Anf. 44 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	38
Anf. 45 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	38
Anf. 46 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	39
Anf. 47 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	39
Anf. 48 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	40
Anf. 49 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	40
Anf. 50 CECILIA WIDEGREN (M)	41
Anf. 51 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	42
Anf. 52 CECILIA WIDEGREN (M) replik	43
Anf. 53 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	43
Anf. 54 CECILIA WIDEGREN (M) replik	44
Anf. 55 PER RAMHORN (SD)	44
Anf. 56 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	46
Anf. 57 PER RAMHORN (SD) replik	47
Anf. 58 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	47
Anf. 59 PER RAMHORN (SD) replik	47
Anf. 60 ANDERS W JONSSON (C)	48
Anf. 61 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	49
Anf. 62 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	50
Anf. 63 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	50
Anf. 64 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	51
Anf. 65 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	52
Anf. 66 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	52
Anf. 67 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	53
Anf. 68 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	53
Anf. 69 BARBRO WESTERHOLM (L)	54
Anf. 70 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	55
Anf. 71 BARBRO WESTERHOLM (L) replik	55
Anf. 72 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	56
Anf. 73 BARBRO WESTERHOLM (L) replik	56
Anf. 74 ANNA-LENA SÖRENSON (S)	57
Anf. 75 CECILIA WIDEGREN (M) replik	58
Anf. 76 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	59

Anf. 77 CECILIA WIDEGREN (M) replik	59
Anf. 78 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	60
Anf. 79 ANDERS W JONSSON (C) replik	61
Anf. 80 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	61
Anf. 81 ANDERS W JONSSON (C) replik	62
Anf. 82 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	62
Anf. 83 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	63
Anf. 84 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	63
Anf. 85 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	64
Anf. 86 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	64
Anf. 87 BARBRO WESTERHOLM (L) replik.....	65
Anf. 88 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	65
Anf. 89 BARBRO WESTERHOLM (L) replik.....	66
Anf. 90 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	66
Anf. 91 PER RAMHORN (SD) replik	66
Anf. 92 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	67
Anf. 93 PER RAMHORN (SD) replik	67
Anf. 94 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	67
Anf. 95 JAN LINDHOLM (MP).....	68
Anf. 96 ANDERS W JONSSON (C) replik	70
Anf. 97 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	70
Anf. 98 ANDERS W JONSSON (C) replik	71
Anf. 99 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	71
Anf. 100 CECILIA WIDEGREN (M) replik.....	72
Anf. 101 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	72
Anf. 102 CECILIA WIDEGREN (M) replik.....	72
Anf. 103 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	73
Anf. 104 KARIN RÅGSJÖ (V).....	73
(forts. § 10).....	75
Ajournering.....	75
Återupptaget sammanträde.....	75
§ 9 Frågestund.....	75
Anf. 105 ANDRE VICE TALMANNEN.....	75
<i>Regleringsbrevet för Försäkringskassan för 2017.....</i>	<i>76</i>
Anf. 106 MAJ KARLSSON (V)	76
Anf. 107 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	76
Anf. 108 MAJ KARLSSON (V)	76
Anf. 109 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	76
<i>En skola för alla</i>	<i>77</i>
Anf. 110 GUNILLA SVANTORP (S)	77
Anf. 111 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	77
Anf. 112 GUNILLA SVANTORP (S)	77
Anf. 113 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	77
<i>Migrationsverkets hantering av asylärenden.....</i>	<i>78</i>
Anf. 114 MARKUS WIECHEL (SD)	78
Anf. 115 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	78
Anf. 116 MARKUS WIECHEL (SD)	78

Anf. 117 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	79
<i>Utredningen av mord i Malmö</i>	79
Anf. 118 ANDERS W JONSSON (C)	79
Anf. 119 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	79
Anf. 120 ANDERS W JONSSON (C)	79
Anf. 121 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	80
<i>Tandvård för garantipensionärer</i>	80
Anf. 122 BARBRO WESTERHOLM (L).....	80
Anf. 123 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	80
Anf. 124 BARBRO WESTERHOLM (L).....	80
Anf. 125 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	80
<i>Nedläggningen av program på naturbruksgymnasierna</i>	81
Anf. 126 MICHAEL SVENSSON (M).....	81
Anf. 127 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	81
Anf. 128 MICHAEL SVENSSON (M).....	81
Anf. 129 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	81
<i>Användningen av statliga medel för personlig assistans</i>	82
Anf. 130 EMMA HENRIKSSON (KD).....	82
Anf. 131 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	82
Anf. 132 EMMA HENRIKSSON (KD).....	82
Anf. 133 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	82
<i>Inställningen i Europa till CETA-avtalet</i>	83
Anf. 134 MATHIAS TEGNÉR (S)	83
Anf. 135 Statsrådet ANN LINDE (S)	83
Anf. 136 MATHIAS TEGNÉR (S)	83
Anf. 137 Statsrådet ANN LINDE (S)	83
<i>Stödboende för barn och unga</i>	84
Anf. 138 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	84
Anf. 139 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	84
Anf. 140 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	84
Anf. 141 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	84
<i>En svensk folkomröstning om utträde ur EU</i>	85
Anf. 142 PAVEL GAMOV (SD).....	85
Anf. 143 Statsrådet ANN LINDE (S)	85
Anf. 144 PAVEL GAMOV (SD).....	85
Anf. 145 Statsrådet ANN LINDE (S)	85
<i>ISF:s rapport om tolkningen av LSS</i>	86
Anf. 146 BENGT ELIASSON (L)	86
Anf. 147 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	86
Anf. 148 BENGT ELIASSON (L)	86
Anf. 149 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	86
<i>Anslaget till polisen</i>	87
Anf. 150 KRISTER HAMMARBERGH (M)	87
Anf. 151 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	87

Anf. 152 KRISTER HAMMARBERGH (M)	87
Anf. 153 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	87
<i>Situationen för nyanlända elever</i>	88
Anf. 154 DANIEL RIAZAT (V).....	88
Anf. 155 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	88
Anf. 156 DANIEL RIAZAT (V).....	88
Anf. 157 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	89
<i>Rätten till personlig assistans</i>	89
Anf. 158 LAILA NARAGHI (S).....	89
Anf. 159 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	89
Anf. 160 LAILA NARAGHI (S).....	90
Anf. 161 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	90
<i>Ansvar för säkerheten i kommunerna</i>	90
Anf. 162 BEATRICE ASK (M)	90
Anf. 163 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	90
Anf. 164 BEATRICE ASK (M)	91
Anf. 165 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	91
<i>Kvinnors företagande</i>	91
Anf. 166 ANNIKA QARLSSON (C).....	91
Anf. 167 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	92
Anf. 168 ANNIKA QARLSSON (C).....	92
Anf. 169 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	92
<i>Fängslandet av turkiska parlamentsledamöter</i>	92
Anf. 170 JOHAN BÜSER (S)	92
Anf. 171 Statsrådet ANN LINDE (S).....	93
Anf. 172 JOHAN BÜSER (S)	93
Anf. 173 Statsrådet ANN LINDE (S).....	93
<i>Regeringens inställning till den privata assistansnäringen</i>	93
Anf. 174 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	93
Anf. 175 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	94
Anf. 176 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	94
Anf. 177 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	94
<i>Barnkonsekvensanalyser och barnkonventionen som svensk lag</i>	95
Anf. 178 ANNA VIKSTRÖM (S).....	95
Anf. 179 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	95
Anf. 180 ANNA VIKSTRÖM (S).....	95
Anf. 181 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	95
Anf. 182 ANDRE VICE TALMANNEN.....	96
§ 10 (forts. från § 8) Hälsovård, sjukvård och social omsorg	
(forts. SoU1)	96
Anf. 183 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	96
Anf. 184 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	96
Anf. 185 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	97
Anf. 186 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	97
Anf. 187 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	98

Anf. 188	CECILIA WIDEGREN (M) replik	100
Anf. 189	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	100
Anf. 190	CECILIA WIDEGREN (M) replik	101
Anf. 191	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	101
Anf. 192	ANDERS W JONSSON (C) replik	102
Anf. 193	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	103
Anf. 194	ANDERS W JONSSON (C) replik	103
Anf. 195	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	104
Anf. 196	BARBRO WESTERHOLM (L) replik	105
Anf. 197	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	105
Anf. 198	BARBRO WESTERHOLM (L) replik	106
Anf. 199	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	106
Anf. 200	EMMA HENRIKSSON (KD) replik	107
Anf. 201	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	107
Anf. 202	EMMA HENRIKSSON (KD) replik	108
Anf. 203	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S) replik	108
	(Beslut fattades under § 12.)	109
	Ajournering	109
	Återupptaget sammanträde	109
	§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 december	109
	MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	109
	FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	109
	FiU13 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om europeiska långsiktiga investeringsfonder	109
	FiU14 Effektiv bekämpning av marknadsmissbruk	109
	SfU2 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	110
	SfU3 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	111
	§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	112
	SfU1 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.....	112
	FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	114
	FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.	114
	FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen	114
	SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....	114
	§ 13 Arbetsmarknad och arbetsliv och Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen	114
	Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU2	114
	Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU4	114
	Anf. 204 ELISABETH SVANTESSON (M).....	114
	Anf. 205 ALI ESBATI (V) replik	116
	Anf. 206 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	117
	Anf. 207 ALI ESBATI (V) replik	117
	Anf. 208 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	118
	Anf. 209 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	118
	Anf. 210 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	118
	Anf. 211 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	119

Anf. 212 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	119	Prot. 2016/17:47
Anf. 213 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	120	15 december
Anf. 214 PATRIK BJÖRCK (S) replik	122	-----
Anf. 215 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	122	
Anf. 216 PATRIK BJÖRCK (S) replik	122	
Anf. 217 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	123	
Anf. 218 ANNIKA QARLSSON (C).....	123	
Anf. 219 ALI ESBATI (V).....	125	
Anf. 220 FREDRIK MALM (L)	127	
Anf. 221 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	129	
Anf. 222 PATRIK BJÖRCK (S)	131	
Anf. 223 FREDRIK MALM (L) replik	133	
Anf. 224 PATRIK BJÖRCK (S) replik	134	
Anf. 225 FREDRIK MALM (L) replik	134	
Anf. 226 PATRIK BJÖRCK (S) replik	135	
Anf. 227 MARCO VENEGAS (MP)	135	
Anf. 228 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	136	
Anf. 229 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	138	
Anf. 230 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik.....	139	
Anf. 231 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	139	
Anf. 232 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik.....	140	
Anf. 233 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	140	
Anf. 234 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik.....	140	
Anf. 235 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	141	
Anf. 236 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik.....	141	
Anf. 237 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	142	
Anf. 238 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik.....	143	
Anf. 239 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	143	
Anf. 240 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik.....	144	
Anf. 241 FREDRIK MALM (L) replik	144	
Anf. 242 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik.....	145	
Anf. 243 FREDRIK MALM (L) replik	145	
Anf. 244 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik.....	146	
Anf. 245 NIKLAS WYKMAN (M)	146	
Anf. 246 MAGNUS PERSSON (SD)	147	
Anf. 247 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	148	
Anf. 248 MAGNUS MANHAMMAR (S)	150	
Anf. 249 SERKAN KÖSE (S).....	152	
Anf. 250 EVA-LENA JANSSON (S)	154	
(Beslut skulle fattas den 16 december.).....	154	

§ 14 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation	154
Trafikutskottets utlåtande 2016/17:TU8	154
(Beslut skulle fattas den 16 december.).....	154
§ 15 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	155
§ 16 Anmälan om interpellation.....	155
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	155
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor	157
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 18.44.	160